

KADERNOTA OPENBARE RUIIMTE

*Leidraad voor inrichting, uitvoering en
beheer van de buitenruimte in Oss*

DEFINITIEF JANUARI 2013

KADERNOTA OPENBARE RUIMTE

*Leidraad voor inrichting, uitvoering en
beheer van de buitenruimte in Oss*

INHOUD

VOORWOORD	7
1 INLEIDING / DOELSTELLING	9
2 AMBITIES EN UITGANGSPUNTEN	13
3 RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR	15
4 GEBRUIK	19
5 INRICHTING	23
6 DEELGEBIEDEN	33
7 BEHEER EN ONDERHOUD	34
8 KANSEN / UITDAGING	41
9 BEGRIPPENLIJST	43

VOORWOORD

We beseffen het vaak niet, maar de openbare ruimte is het kostbaarste bezit van onze gemeente. Letterlijk en figuurlijk. Omgerekend naar de gedane investeringen is de openbare ruimte circa één miljard euro waard. Per inwoner is dat maar liefst bijna 12.000 euro!

De openbare ruimte is onze leefomgeving waar we dagelijks van genieten. Zelf geniet ik regelmatig van het geweldige buitengebied. Vanuit mijn huis sta ik in een mum van tijd in de landerijen. Dat je zo snel in het buitengebied staat, vind ik één van de vele kwaliteiten van Oss. Zelfs de bewoners van de binnenstad zijn op de fiets in een kwartiertje in het buitengebied. Ook de stad zelf is rijk aan groen groen. En dan praat ik niet over kleine stukjes groen, maar over grote groene gebieden. Voorbeelden hiervan zijn het Elzenhoekpark, Sibeliuspark met straks de Talentencampus, Park Waterlaat, groene parken die vanuit het buitengebied de stad 'inprikken' zoals De Strepen en de waterstructuur in de Ruwaard. Elke bewoner heeft binnen 500 meter van zijn huis een groot groengebied. Dat is uniek!

Deze en vele andere kwaliteiten van de openbare ruimte moeten wij koesteren en goed onderhouden. Dan kunnen niet alleen wij, maar ook onze kinderen en kleinkinderen er gebruik van maken. De Visie openbare ruimte, zoals wij die nu presenteren, wil daarom de bestaande kwaliteiten behouden en versterken. U zult verbaasd zijn hoeveel kwaliteiten

er nu al zijn of in potentie aanwezig zijn. Deze Visie maakt iedereen hier bewust van.

Samen moeten wij de kansen grijpen om onze leefomgeving te verbeteren. Daar kunnen bewoners en ondernemers in participeren. *Meedenken* is belangrijk, maar *meedoen* ook. Bijvoorbeeld door zelf de handen uit de mouwen steken om het geliefde rozenperk te onderhouden. In deze tijd van bezuiniging hebben we beide, meedenken en meedoen, heel hard nodig. We moeten de kansen op het juiste moment grijpen. Door mee te liften met andere projecten besparen we kosten. Een integrale benadering is daarbij een absolute must.

Met de Visie, Kwaliteitscatalogus onderhoud en de overkoepelende Kadernota hebben we voor het eerst een integraal kader voor de openbare ruimte in handen. Daardoor plaatsen we nieuwe aanpassingen in de openbare ruimte vanaf nu veel makkelijker in de juiste context en zien we eerder wat het betekent voor beheer en onderhoud.

Ons coalitieprogramma heet 'Samenwerken vanuit de kracht van Oss.' Dat is precies wat we met deze aanpak op de openbare ruimte doen.

Reina de Bruijn
Wethouder Beheer Openbare Ruimte

**PLANGEBIED VISIE OPENBARE RUIMTE:
OSS EN BERGHEM**

1

INLEIDING

INLEIDING / DOELSTELLING

Dagelijks bewegen we ons als bewoner of bezoeker door de stad; van huis naar werk, naar school, naar winkels, naar een sport. Meestal kiezen we de kortste weg, soms voor een recreatief ommetje. Het totaal van straten, pleinen, parken en plantsoenen biedt ons alle mogelijke keuzes, te voet, op de fiets, met de auto of openbaar vervoer. De openbare ruimte ervaren we daarbij als iets vanzelfsprekends, als iets dat schoon, veilig en goed onderhouden is en een grote mate van samenhang vertoont.

Openbare ruimte is echter meer. In structuur en beeld van de openbare ruimte is de geschiedenis van de stad afleesbaar. Oss mag tussen de oogharen door vooral ogen als een moderne stad, het stratenpatroon verraadt sporen van een rijke cultuurhistorie. In samenhang met de gebouwde omgeving, maar ook met activiteiten en gebeurtenissen bepaalt de openbare ruimte de identiteit van de stad. Het veelgehoorde en geprezen groene imago van Oss is onlosmakelijk verbonden met de ontstaansgeschiedenis en de betekenis van het landschap daarin.

De openbare ruimte vormt een robuust, duurzaam raamwerk, waarbinnen steeds ruimte is voor veranderingen, in het verleden, nu en in de toekomst. Het is de drager voor ruimtelijke structuur, samenhang en identiteit. Wie naar oude kaarten van Oss kijkt herkent daarop onmiddellijk de Heuvel, de Heuvelstraat en het Walplein. Het huidige straatbeeld is echter in bijna niets te vergelijken met dat van 100 of 50 jaar geleden. Gevels, inrichting en gebruik zijn voortdurend gewijzigd, maar het wegenpatroon is onveranderd.

In samenhang met de architectuur van gebouwen is de openbare ruimte in sterke mate bepalend voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de stad. Voor bewoners, maar zeker ook voor bezoekers. In die zin vertegenwoordigt het een belangrijke economische waarde. Het bepaalt mede of Oss interessant is om in te wonen, in te werken of om te bezoeken. Dit inzicht heeft vanaf de jaren '80 bijna overal in Nederland geleid tot tal van (her-)inrichtingsplannen, zowel voor stadscentra als voor woonwijken. Inzet is vooral meer aandacht voor kwaliteit en gebruik. In een stad als Oss, niet rijk bedeed met historische gebouwen en architectonische hoogtepunten, is het belang van een fraaie, zorgvuldig ingerichte openbare ruimte extra groot.

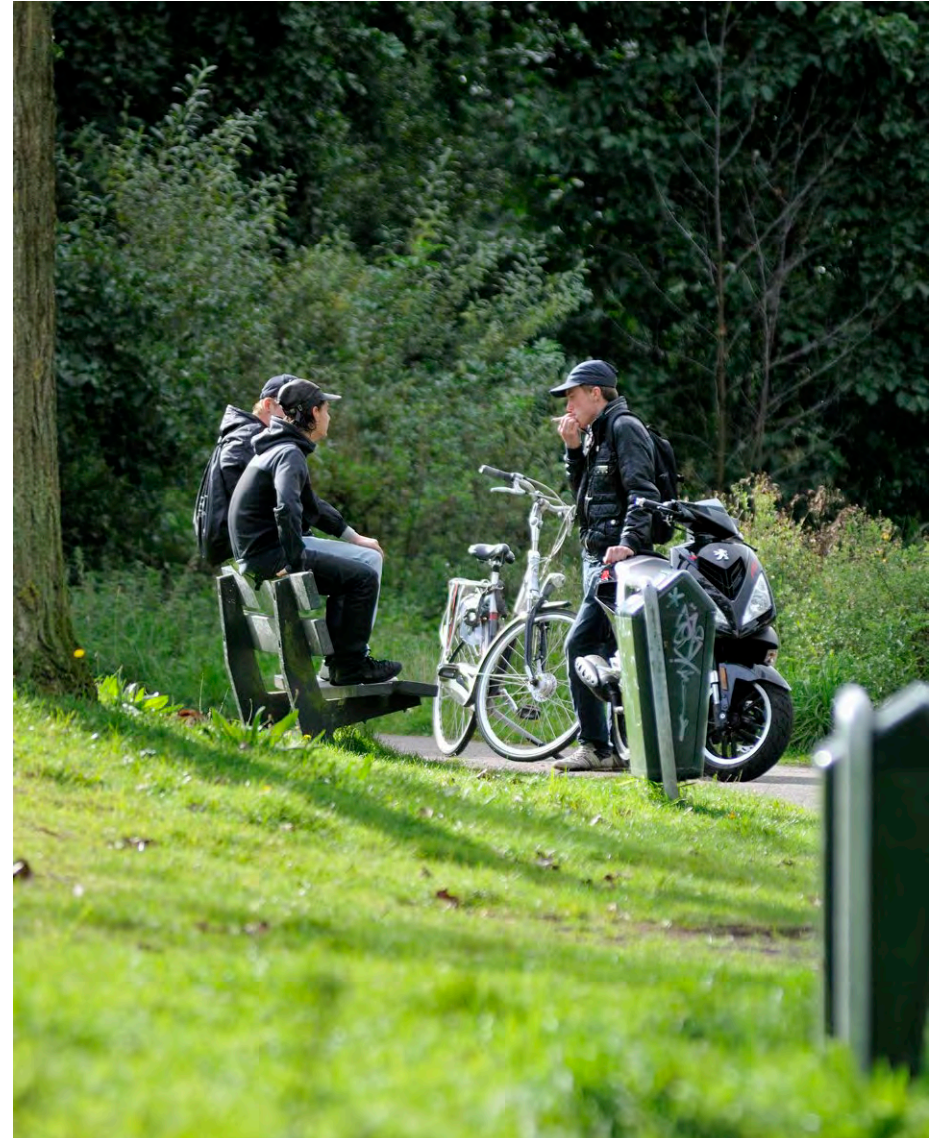
De aanpak van de openbare ruimte van het stadscentrum van Oss rond 2001 past in deze hernieuwde belangstelling voor kwaliteit. Maar ook de meer recente herinrichting van de Spoorlaan, Singel 40-45, Park Waterlaan en de plannen voor het Sibeliuspark, het Elzenhoekpark en de Weg van de Toekomst. Daarnaast besteedt Oss veel aandacht aan de openbare ruimte op nieuwbouwlocaties als Berghkwartier, Horzak Noord, Piekenhoef en 't Reut. Net zo belangrijk zijn de herinrichtingsplannen in bestaande wijken. Al deze projecten dragen hun steentje bij aan de aantrekkelijkheid van de stad. Maar het zijn ook allemaal voorbeelden waar veel (overheids-)geld voor nodig is om ze te realiseren. Daarom is het in de huidige economisch moeilijke tijd meer dan ooit gewenst om afgewogen keuzes te maken bij de aanpak van de openbare ruimte. Keuzes voor projecten, voor het inrichtingsniveau en zeker ook voor het niveau van beheer en onderhoud.

Een samenhangende visie op de openbare ruimte van Oss helpt ons bij het maken van deze keuzes. Het verschaft inzicht in de structuur van de stad, in bestaande kwaliteiten die we willen koesteren en in nieuwe kwaliteiten die we willen ontwikkelen. Het is een leidraad voor toekomstige plannen, maar zeker ook voor bestaande gebieden. De visie doet een sterk appel op samenwerking tussen allen die (beroepsmatig) een rol hebben bij ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Samenwerking vanuit een heldere visie, niet als blauwdruk maar wel sterk richtinggevend. Daarbij zal de inbreng van bewoners meer dan ooit van toegevoegde waarde zijn. De openbare ruimte is per slot van rekening van iedereen.

De Visie Openbare Ruimte zal samen met de Kwaliteitscatalogus in de dagelijkse praktijk het kader vormen voor inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Voorliggende Kadernota geeft in hoofdlijnen de strekking van beide documenten weer. Zeker in tijden waarin vanuit financiële beperkingen keuzes gemaakt moeten worden is een eenduidige visie op de openbare ruimte van eminent belang. De verschillende documenten vormen samen een bruikbaar instrument, maar kwaliteit en samenhang valt of staat bij een goede samenwerking tussen betrokkenen.

Ook volgende generaties zullen over 50 of 100 jaar op enigerlei wijze aan de openbare ruimte de geschiedenis van Oss kunnen aflezen, met daarin ook de ruimtelijke toevoegingen die we nu bedenken en uitvoeren. Dat schept een verantwoordelijkheid over de zorg voor ruimtelijke kwaliteit.

OPENBARE RUIMTE

Onder de openbare ruimte verstaan we de buitenruimte die voor iedereen vrij toegankelijk is, voor verschillende activiteiten gebruikt kan worden en waarvan de inrichting en het beheer onder verantwoordelijkheid van de gemeente staan.

INTEGRAAL KADER OPENBARE RUIMTE

Het college van B&W wenst een betere kwaliteit van onze leefomgeving te bereiken. Daarom heeft het college in 2010 opdracht gegeven een visie voor de openbare ruimte van de kernen Oss en Berghem op te stellen. Een betere kwaliteit leefomgeving is alleen te bereiken door een goede balans tussen gebruik, inrichting en onderhoud. Vanuit onderhoud leeft al lang de behoefte aan een meer integrale en kwaliteitsgestuurde benadering. Daartoe is de Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte voor de gehele gemeente Oss opgesteld. Tot nu toe ontbrak een integraal kader voor de openbare ruimte. De Visie openbare ruimte, de Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte en de overkoepelende Kadernota openbare ruimte vormen samen het noodzakelijke en gewenste integrale kader voor gebruik, inrichting en onderhoud van de openbare ruimte.

- Kadernota openbare ruimte: geeft de hoofdlijnen voor inrichting, beheer en onderhoud aan.
- Visie openbare ruimte: geeft inzicht in de bestaande kwaliteiten en de kansen om middels inrichting de kwaliteit van onze leefomgeving te verbeteren. De opgave is omvangrijk, complex en divers. Achtereenvolgens komen aan bod: ambities, ruimtelijke hoofdstructuur, gebruik, inrichting, deelgebieden, kansen/opgaven, beheer en onderhoud, begrippenlijst.

- Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte: maakt bestaande en gewenste onderhoudskwaliteit inzichtelijk op basis van beelden en korte beschrijvingen. Ingezet wordt op kwaliteitsgestuurd beheer en onderhoud op basis van functionele eenheden (type gebied). Het resultaat is een voorstel voor kwaliteitszoning.

De voor u liggende Kadernota hoort bij de Visie openbare ruimte en Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte. Deze overkoepelende Kadernota beperkt zich tot de hoofdlijnen. Diepgaandere informatie en details kunnen gemakkelijk teruggevonden worden in de Visie en Kwaliteitscatalogus.

Kadernota, Visie en Kwaliteitscatalogus vormen het integrale kader waarin nieuwe ingrepen in de openbare ruimte moeten passen. Het is een kader met een inspirerend, stimulerend en duidelijk houvast voor iedereen, waaronder beleidsmakers, uitvoerders, beheerders, gebruikers en bestuurders. De Visie zorgt ervoor dat nieuwe ingrepen in de juiste context worden geplaatst en de juiste verbanden worden gelegd. Sturing op samenhang en duurzaamheid moet zorgen voor een kwalitatief goede, betaalbare en goed te onderhouden openbare ruimte. Op basis van de inzichten uit de Kadernota, Visie en Kwaliteitscatalogus kunnen afgewogen keuzes gemaakt worden, ook in het kader van de bezuinigingen. Bijvoorbeeld keuzes voor een ander kwaliteitsniveau, voor een andere intensiteit van onderhoud en voor prioritering van de verschillende projecten.

Kortom, een start voor een nieuwe, meer integrale aanpak van de openbare ruimte.

2

AMBITIES EN UITGANGSPUNTEN

Doel van de Visie openbare ruimte is een goede kwaliteit van onze leefomgeving. Hieraan liggen vier uitgangspunten ten grondslag. De openbare ruimte dient bruikbaar, herkenbaar, integraal benaderd en duurzaam te zijn.

BRUIKBAAR

Door de mens centraal te stellen komt de gewenste bruikbare openbare ruimte tot stand. In een goed bruikbare openbare ruimte kunnen mensen: bewegen, elkaar ontmoeten, natuur beleven, hun zintuigen prikkelen en zich veilig voelen. Bovendien vergt een goede inrichting geënt op gebruik geen extra onderhoud, handhaving en/of aanpassing.

HERKENBAAR

Aan de openbare ruimte moeten bewoners kunnen zien dat zij in hún stad, in hún wijk of hún buurt zijn. Juist die eigen identiteit maakt dat de mensen zich thuis voelen. Door de ruimtelijke karakteristieken en de aanwezige diversiteit te versterken wordt die herkenbaarheid bereikt.

INTEGRALE BENADERING

Het is voor een samenhangende openbare ruimte van groot belang dat de verschillende ontwerpogaven vanuit een eenduidige visie tot stand komen en integraal beheerd worden. Dit betekent dat in onderlinge afstemming gewerkt wordt vanuit dezelfde ruimtelijke kaders.

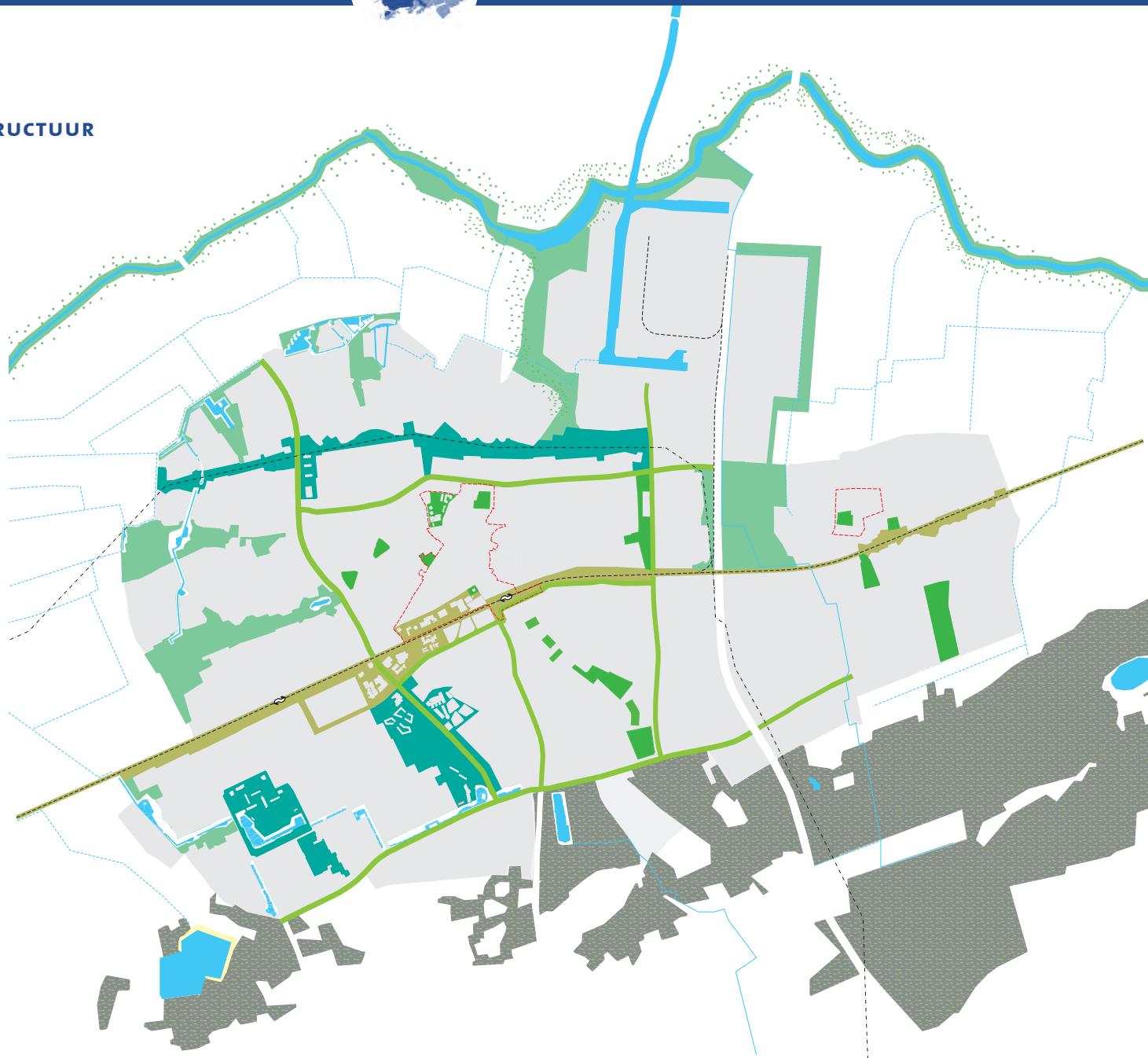
DUURZAAM

De Visie openbare ruimte staat voor een duurzame leefomgeving. Dit is een schone en veilige leefomgeving waar het prettig wonen en werken is zonder negatieve effecten voor hier, nu en later. De ambitie is te ontwerpen geënt op de plaatselijke ondergrond, de CO₂-uitstoot te verminderen, het warmte-eiland effect te verminderen, het water zo lang mogelijk vast te houden en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

- groene lobben
- spoorzone
- stadsparken
- lange lijnen
- waterlopen

3

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

Het gebied Oss-Berghem heeft landschappelijk twee gezichten, namelijk de beboste dekzandrug aan de zuidkant en het open komgebied aan de noordkant. Op de kaart is de ruimtelijke hoofdstructuur te zien, bestaande uit: groene rand / lobben, lange lijnen, stads- en buurtparken, groene spoorzone en waterstructuren.

GROENE RAND / LOBBEN

Oss en Berghem liggen relatief onopvallend in het landschap. Aan de zuidzijde liggen zowel Oss als Berghem in of tegen het bosgebied. Ook de skyline vanuit het komgebied oogt groen en dorps met daarin slechts een klein aantal hogere gebouwen. De stadsrand van Oss kenmerkt zich door de vingerstructuur van groene lobben, die het stedelijk gebied verbindt met het buitengebied. Inzet is om het karakter van de lobben aan te laten sluiten op de landschappelijke context waarin ze liggen: bos (zuid), open polder (noord) en agrarische linten (west). De lob Oss-Berghem zorgt ten noorden van het spoor voor een overgang en lucht tussen de stad en het dorp. Voor deze lob wordt momenteel een ruimtelijke visie ontwikkeld. Het dorp Berghem is duidelijk ingekaderd door drie randwegen, die als een 'dorpsbalustrade' sterk georiënteerd zijn op het omliggende landelijke gebied. De begrenzing van bedrijventerrein De Geer / Elzenburg bestaat aan de noord- en westzijde uit een brede zone van opgaand groen met daarin het Osse Meer. Aan de oostzijde is een robuustere landschappelijke inpassing gewenst.

LANGE LIJNEN

De structuur van de stad wordt voor een groot deel bepaald door een netwerk van de lange lijnen (hoofdwegen). Dit netwerk is opgebouwd uit historische radialen en stadswegen. De historische radialen zijn van oudsher routes vanuit de dorpen naar het centrum van Oss. Als aanvulling daarop is in de jaren '60 het orthogonaal stelsel van stadswegen (o.a. singels) aangelegd. Door de ruime profilering, de grasbermen en de grote bomen lijken deze stadswegen op parkwegen. Inzet is om de structuur van de lange lijnen te versterken. Daarbij dient de door de jaren heen verbrokkelde bomenstructuur op een zorgvuldige manier hersteld te worden.

STADSPARKEN

Op de kaart zijn drie stadsparken aangegeven, namelijk het zuidelijk stadspark (Sibeliuspark-Talentencampus), het Elzenhoekpark en het verder te ontwikkelen noordelijk stadspark (onder hoogspanningsleiding).

Voor het Sibeliuspark, de 'Talentencampus' en de ziekenhuislocatie zijn plannen in ontwikkeling. Deze drie locaties worden integraal omgevormd naar een groot stadspark met daarin losse gebouwen of bebouwingsclusters ("Stadscampus").

Voor het Elzenhoekpark zijn recentelijk plannen vastgesteld en deels in uitvoering (o.a. kinderboerderij / NME). Het centraal in de Ruwaard gelegen park heeft een open en transparant karakter. Binnen het park is de bomenlaan van de Elzeneind een waardevol relict uit het verleden, dat

meer nadruk verdient. De speeltuin Elckerlyc en het Natuur- en milieueducatiecentrum de Elzenhoek trekken veel bezoekers. Ook de waterpartijen met ecologische oevers hebben een grote aantrekkingskracht. Het Elzenhoekpark zal binnen een stevig en samenhangend concept verder ontwikkeld worden. Hierbij worden functies als kleinschalige waterrecreatie en een multifunctionele ontmoetingsplek ingepast.

De zone van de hoogspanningsleiding vormt een langgerekte uitsparing in het stedelijk weefsel, die kansen biedt voor een noordelijk stadspark. Hiervoor is een integraal totaalconcept nodig waarin de (gewenste) bestaande functies (speelplekken, volkstuinten, paardenweitjes, een skatebaan, etc.) ingepast worden. In deze zone ligt een kans voor de gewenste oost-west fietsroute. Deze route is dan het eerste verbindende element van het nieuwe stadspark.

BUURTPARKEN

Op de kaart zijn de buurtparken aangegeven die het wijkniveau overstijgen en vaak een belangrijke stepping stone vormen in de groene routes van het stadscentrum naar het buitengebied. Het betreft o.a. Park Waterlaat, Fratershof, het Bomenpark in de Piekenhoef, etc. Streven is om de buurtparken beter beleefbaar te maken vanuit de omgeving en het gebruik te maximaliseren.

SPOORZONE

Het spoor in Oss is ingepakt in het groen en de twee stations liggen er onopvallend bij. De invulling van de spoorzone is divers en gerelateerd aan de omliggende wijken. De zone bestaat uit een afwisseling van bosjes, plantsoentjes, volkstuinten, sportveldjes en paardenweitjes. Het middengebied van de spoorzone (Raadhuislaan, Spoorlaan en Gasstraat) biedt de stad de kans om zich beter te presenteren naar het

spoor. Het streefbeeld is hier een uitgesproken groen landschap waar modern vormgegeven, duurzame gebouwen in een losse opstelling het beeld bepalen.

WATERSTRUCTUREN

Het oppervlaktewater in de stad Oss beperkt zich tot: waterpartijen Elzenhoek en Hazenakker, waterpartijen Ussen, Mettegeupel en Oijense Zij, haven/kanaal, en de solitaire vijvers Diamantweg en Park Waterlaat. Over het algemeen geldt dat de beleefbaarheid van het oppervlaktewater wel versterkt mag worden. Een belangrijke drager van het landschap direct ten noorden van Oss en Berghem is de Hertogswetering. Het streven is de Hertogswetering, samen met Waterschap Aa en Maas, in te richten als ecologische verbindingzone. Voor een betere beleving van het water is het wenselijk dat er meer recreatiemogelijkheden komen op en langs de Hertogswetering.

GEWENSTE WANDELROUTES

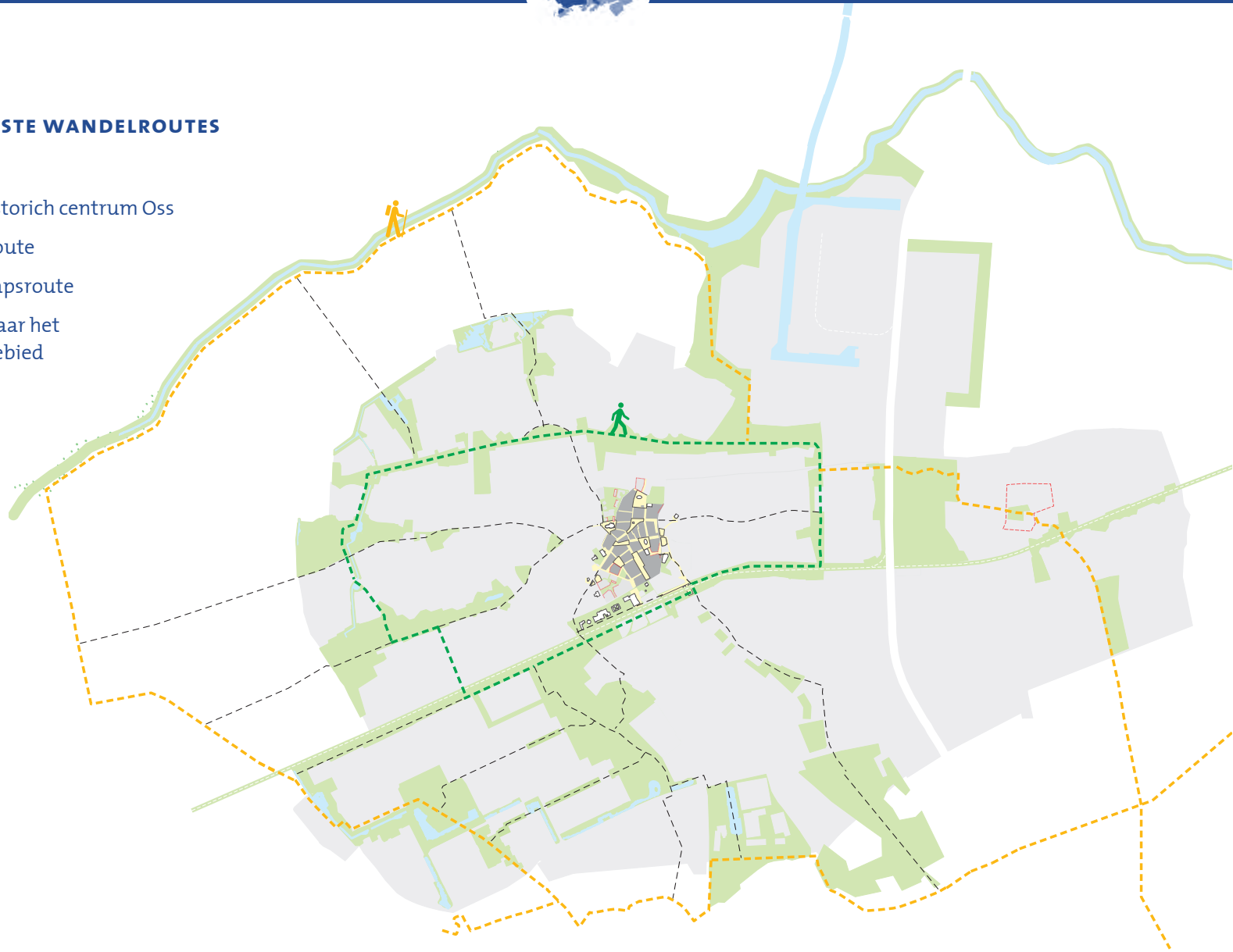

route historich centrum Oss

--- parkenroute

--- landschapsroute

--- routes naar het buitengebied

4

GEBRUIK

De openbare ruimte is van iedereen en voor iedereen en moet dus door iedereen op een aangename manier gebruikt kunnen worden. Goed gebruik van de openbare ruimte zorgt voor leven op straat en ruimte voor ontmoeten. De openbare ruimte kent een oneindig aantal vormen van gebruik: evenementen, ontmoeten en spelen, water beleven, wandelen, met de hond erop uit, semi-openbare plekken, fietsen, auto rijden en parkeren.

EVENEMENTEN

Het openbare gebied functioneert als podium voor allerlei evenementen. Momenteel vinden bijna alle evenementen plaats in het Osse centrum. Het streven is om de evenementen beter te spreiden en het aanbod te vergroten. Zo is in het ontwerp voor het Sibeliuspark een evenemententerrein opgenomen. Voor de markt is het streven de Eikenboomgaard efficiënter in te richten, zodat de Heuvel een grotere verblijfsfunctie kan krijgen.

ONTMOETEN EN SPELEN

Goed ingerichte openbare ruimte nodigt uit tot verblijven, ontmoeten en spelen. Het streven is om de speel- en verblijfskwaliteit van de openbare ruimte te vergroten, o.a. door spelaanleidingen te integreren, speel- en ontmoetingsmogelijkheden in de parken en lobben te vergroten en door multifunctionele ontmoetingsplekken voor alle doelgroepen te ontwikkelen. Qua spelen zijn er veel kansen voor informele spelmogelijkheden en natuurlijk spelen. In de huidige situatie is

er een veelheid aan formeel ingerichte speelplekken, die qua grootte en aanbod van speeltoestellen nagenoeg hetzelfde zijn. Inzet is om minder, maar wel gevarieerdere speelplekken te realiseren. Samen met de bewoners zal gezocht worden naar de meest gebruikte en kansrijkste plekken. Deze speelplekken verschillen van elkaar door een formele inrichting, een inrichting gericht op spelaanleidingen of op natuurlijk spelen. Als gemeente willen wij ook het gebruik van schoolpleinen buiten schooltijden stimuleren. Onder schooltijd zouden de scholen de openbare ruimte juist meer kunnen benutten. Tot slot zijn de winkelcentra belangrijke ontmoetingsplekken, waar we graag de kwaliteit van de openbare ruimte willen verbeteren.

WATER BELEVEN

Inzet is om de belevings- en gebruikswaarde van het water en de oevers te verbeteren. Hiervoor dienen o.a. de watersystemen meer zichtbaar gemaakt te worden in het openbare gebied. De landelijke watersystemen worden beter beleefbaar als de langzaam verkeerroutes naar de Geffense Plas en de Hertogswetering eenduidiger worden.

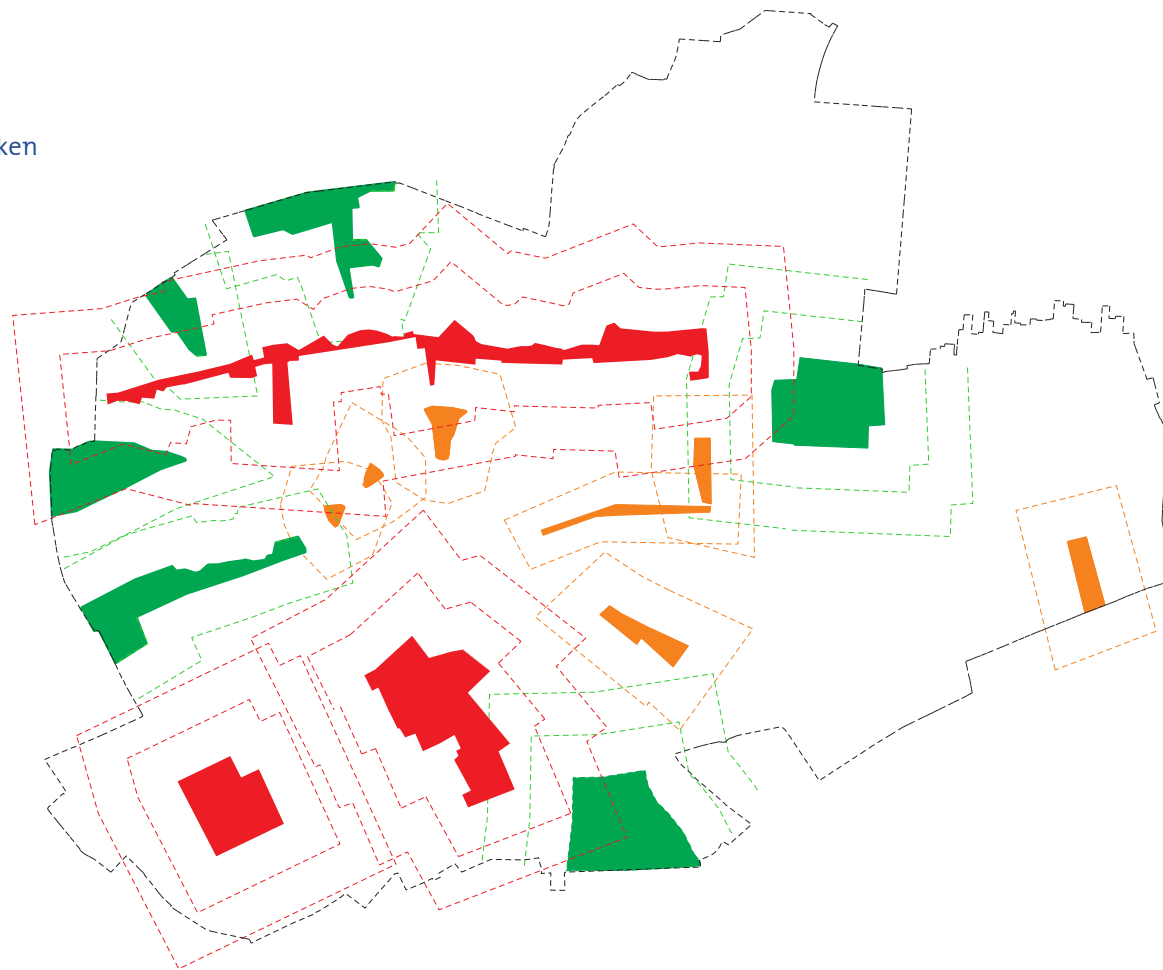
WANDELEN

Goed toegankelijke openbare ruimte voldoet aan de toetsingscriteria (VOR en ARGO) en bestaat uit een functioneel en een recreatief netwerk. Belangrijke aandachtspunten zijn voetgangersvriendelijke straatprofielen en oversteekplaatsen. Het functionele netwerk van stoepen, paden, pleinen en andere ruimtes brengt de wandelaar efficiënt en

GROTE GROENE GEBIEDEN

- stadsparken
- buurtparken van formaat
- 250/500 m afstand van lobben
- 250/500 m afstand van stadsparken
- 250 m afstand van buurtparken

comfortabel naar de gewenste bestemming. Het recreatieve netwerk biedt de mogelijkheid een aantrekkelijke korte of langere wandeling te maken. Hiervoor dienen bestaande routes, waar mogelijk, opgewaardeerd en aangevuld te worden. Het realiseren van de volgende wandelroutes wordt als kans gezien: de route historisch centrum Oss, de parkenroute, de landschapsroute en diverse wandelroutes naar het buitengebied.

MET DE HOND EROP UIT

Buiten de losloop- en uitlaatterreinen geldt voor honden een aanlijn- en opruimplicht. Aanscherping van de handhaving hierop komt de leefbaarheid ten goede. Het streven is om i.p.v. de nu aanwezige grote hoeveelheid versnipperde uitlaatstroken een beperkt aantal ruime en goed ingepaste losloopterreinen te creëren in de lobben en de buurt- en stadsparken. Momenteel wordt door de gemeente een Hondenuitlaatplan opgesteld.

SEMI-OPENBARE RUIMTES

Volkstuinen, begraafplaatsen en sportcomplexen zijn duidelijk afgebakende ruimtes met een semi-openbaar en overwegend groen karakter. Inzet is om deze bijzondere plekken beter beleefbaar te maken, landschappelijk beter in te passen en goed te verankeren in het netwerk van recreatieve fiets- en wandelroutes. Voor de volkstuinen liggen kansen in het vergroten van de maatschappelijke / educatieve betekenis en het verbeteren van de inrichtingskwaliteit door toepassing van duurzaamheidsprincipes.

FIETSEN

Het Osse fietsnetwerk is vastgelegd in het Mobiliteitsplan (2011). Fietsgebruik wordt sterk gestimuleerd door de verbetering van: directe en samenhangende routes (o.a. door goede oversteekplaatsen), verkeersveiligheid (o.a. door een herkenbare inrichting) en tot slot door comfort en aantrekkelijkheid. Het beoogde fietsnetwerk bestaat uit hoogwaardige (regionale) fietsroutes, verbindingen op stadsniveau, lokale verbindingen en recreatieve routes. In het Noordelijk stadspark ligt een kans voor een vrijliggend oost-west fietspad.

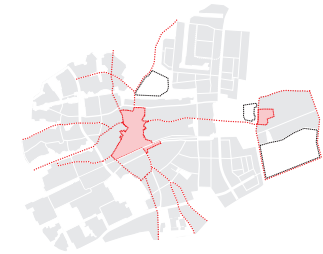
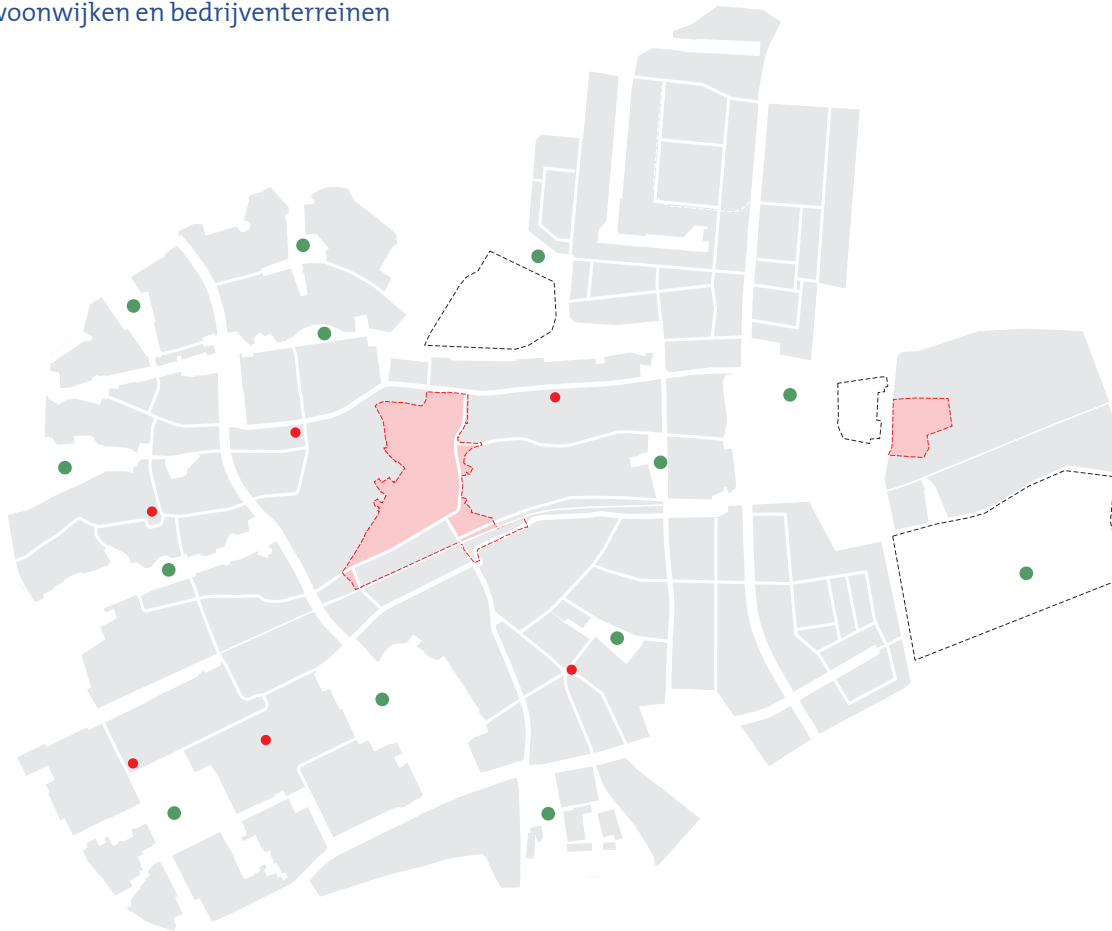
AUTORIJDEN EN PARKEREN

Het netwerk van gebiedsontsluitingswegen is vastgelegd in het Mobiliteitsplan. Deze wegen dienen een eenduidig beeld te krijgen, waarbij de rijbanen uitgevoerd worden in asfalt. De toenemende behoefte aan parkeerplaatsen kan ten koste gaan van de kwaliteit van de openbare ruimte, b.v. doordat de oplossing gezocht wordt in het opofferen van plantsoenen, bermen, stoepen of gedeeltes park. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen zijn parkeerrichtlijnen opgesteld. Voor goede integrale parkeeroplossingen is altijd maatwerk nodig.

INRICHTING- EN BEHEERCATEGORIEËN

- hoogwaardig: centrum Oss en Berghem
- basis+ : parken, lobben, buurtwinkelcentra
- basis: woonwijken en bedrijventerreinen

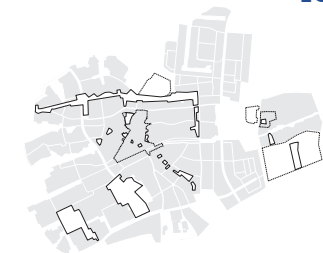
HISTORISCHE RADIALEN

STADSWEGEN

LOBBEN

BUURT- EN STADSPARKEN

5

INRICHTING

INRICHTING EN BEHEER

De inrichting en het beheer van de openbare ruimte is een complexe opgave waarbij met veel aspecten - zoals vormgeving, gebruik en duurzaamheid - rekening gehouden wordt. Voor een samenhangende openbare ruimte dienen de verschillende ontwerpogaven vanuit een eenduidige visie tot stand komen en integraal beheerd te worden. Dit betekent dat in onderlinge afstemming gewerkt wordt vanuit dezelfde ruimtelijke kaders.

Gekozen is voor een eenvoudige verdeling in drie inrichting- en beheer-categorieën (zie kaart vorige bladzijde):

- Hoogwaardig: Centrum Oss en centrum Berghem
- Basis+: buurtwinkelcentra, buurt- en stadsparken, lobben
- Basis: woonwijken en bedrijventerreinen

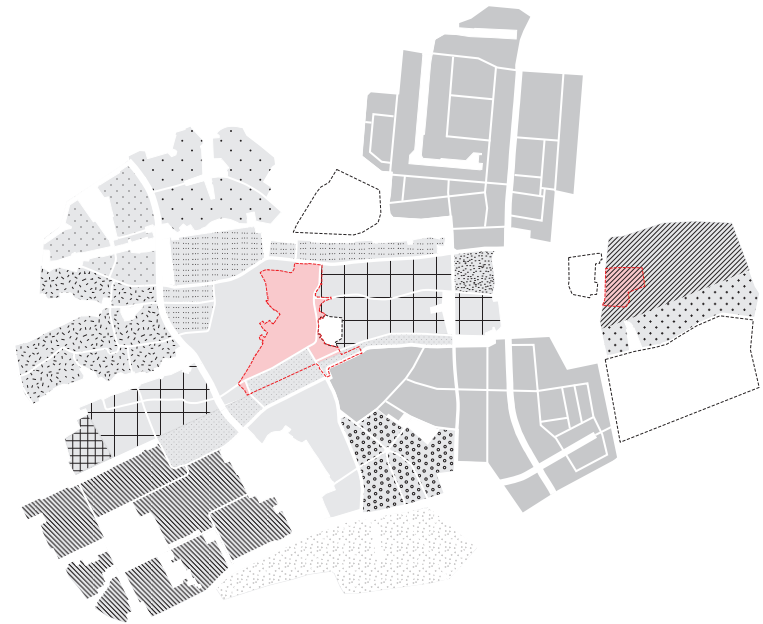
In de Visie openbare ruimte hanteren we daarnaast de volgende verdeling in ruimtelijke eenheden: (deel-)gebieden, lange lijnen, parken en lobben.

Deelgebieden: Doel is de diversiteit van de deelgebieden te versterken en tegelijkertijd te zorgen voor meer samenhang binnen elk deelgebied.

Lange lijnen: In de ruimtelijke hoofdstructuur zijn twee typen lange lijnen aangegeven, namelijk historische radialen en stadswegen. Beide hebben een eigen karakteristiek, die we willen versterken. De historische radialen willen we herkenbaar maken en aan elkaar linken.

De stadswegen hebben brede profielen met bij voorkeur middenbermen en begeleiding van grote bomen.

Parken en lobben: De buurt- en stadsparken zijn zgn. inrichtingsvrije gebieden. Voorwaarde is dat er een eenduidig ontwerpconcept met een bijbehorende materiaalkeuze is voor het gehele park. De inrichting van de lobben is gerelateerd aan het aangrenzende landschap.

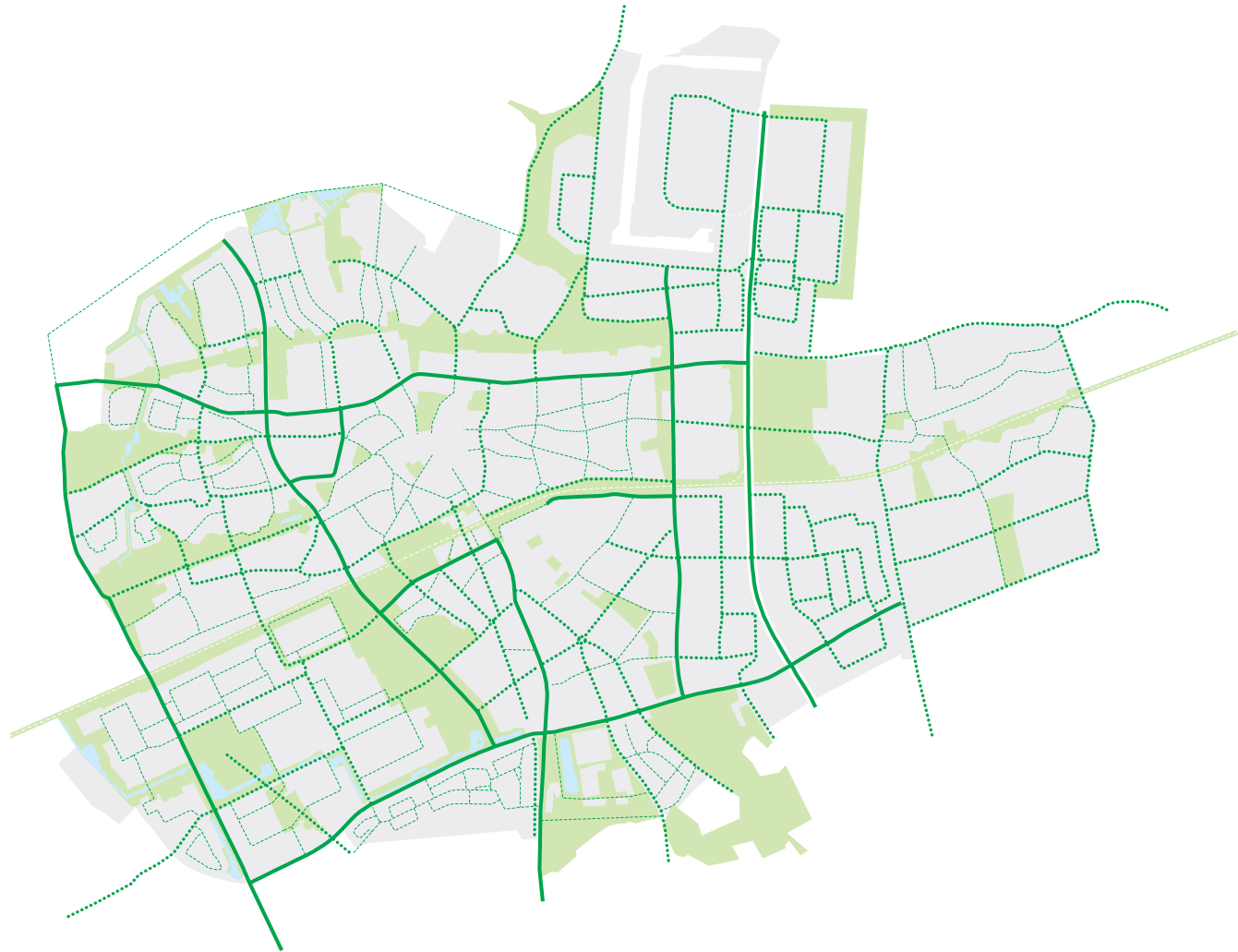

DEELGEBIEDEN VERHARDING

BOOMSTRUCTUUR

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - - maatwerk 1^e / 2^e orde

GROEN

Een belangrijk middel om stad te verrijken is het benutten en versterken van de groene kwaliteit van de openbare ruimte. De aandacht gaat uit naar de opwaardering en differentiatie van het huidige groene areaal. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen groen met het accent op een natuurlijke inrichting (extensiever beheer) en accent op een meer stedelijke inrichting (intensiever beheer).

Voor de afzonderlijke deelgebieden is het streven om het karakter van het groen onderscheidend te maken, b.v. door samenstelling van een goed basis- beplantingassortiment en het weghalen van snippergroen. Het ontwikkelen van een groen- en beheerplan (eventueel per deelgebied) komt het onderscheidende groene karakter per deelgebied ten goede.

Mooie bomen geven allure aan een stad, versterken het karakter van een dorp en dragen bij aan een aangename woonomgeving. Hierbij gaat het om bomenrijen voor de straten en losse bomen voor park- en pleinruimtes. Met de visie wordt ingezet op versterking van de boomstructuur (zie kaart), de aanplant van bomen met een lange levensduur en op verbetering van de groeiomstandigheden van bomen.

KARAKTER GROEN

- accent op stedelijk groen
- accent op natuurlijk groen

SAMENHANGENDE GEBIEDEN VERHARDING

- centrum Oss en Berghem:
gebakken materialen in
combinatie met natuursteen/
graniet
- oude wijken: gebakken klinkers
rijbanen / betontegels stoepen
- overige wijken: keuze beton of
gebakken klinkers rijbanen /
betontegels stoepen
- Ruwaard: betonklinkers rijbanen /
betontegels stoepen
- bedrijventerreinen: zwart asfalt
rijbanen / betontegels stoepen

VERHARDING

In de praktijk beperken projecten zich vaak tot één of meer straten. Ter voorkoming van ad hoc keuzes is het noodzakelijk afspraken te maken over de toepassing van verhardingsmaterialen. Het doel is om aan een samenhangend straatbeeld te werken binnen de afzonderlijke deelgebieden, met oog voor de samenhang op een hoger schaalniveau.

Per deelgebied zal een materialencatalogus worden samengesteld, die in ieder geval ingaat op verhardingsmaterialen, kleurgebruik, het basis assortiment groen en verlichtingsarmaturen. Deze catalogus sluit aan op goede voorbeelden van recente herinrichtingen en wordt bij nieuwe herinrichtingopgaven meegegeven als voorwaarde. De keuze voor het bestratingsmateriaal wordt door een samenspel van verschillende factoren bepaald. Het betreft de stedenbouwkundige identiteit, de functie, het gebruik, de samenhang met andere beeldragers, detailleringen, budget, onderhoud en duurzaamheid. Qua materiaalkeuze wordt in Oss en Berghem het volgende basisonderscheid gemaakt:

- Centrum Oss en Berghem: gebakken materialen in combinatie met natuursteen/graniet
- Oude wijken: gebakken klinkers voor rijbanen / betontegels voor stoepen
- Ruwaard: betonklinkers voor rijbanen / betontegels voor stoepen
- Overige wijken: keuze beton- of gebakken klinkers voor rijbanen / betontegels voor stoepen
- Bedrijventerreinen en hoofdwegen: zwart asfalt voor rijbanen / betontegels voor stoepen.

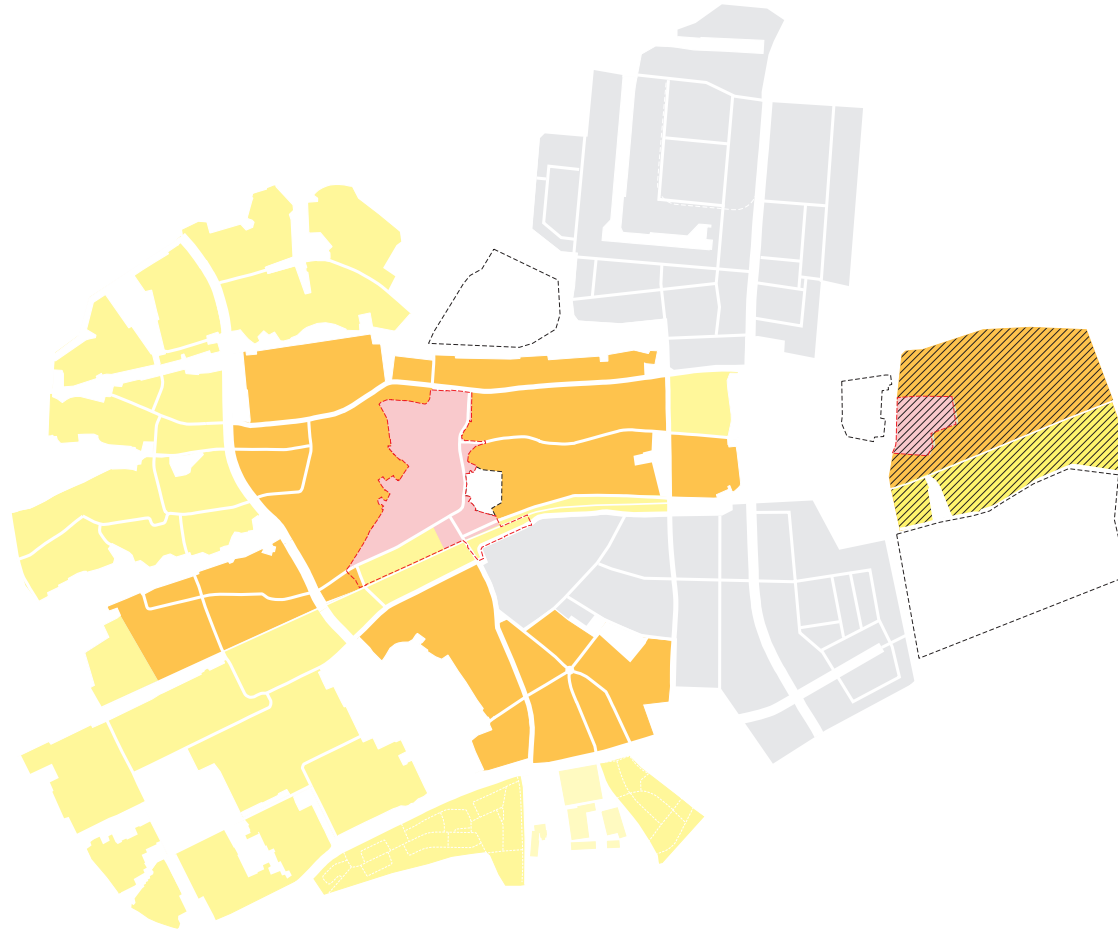
VERHARDING

- zwart asfalt
- rood asfalt

SAMENHANGENDE VERLICHTINGSGBIEDEN

- Oss Centrum en Berghem
- oude wijken: 1 armatuur
- overige wijken: 1 armatuur
- bedrijventerreinen: 1 armatuur

Indien het in de oude wijken niet altijd haalbaar is om een heel gebied met gebakken materiaal in te richten dan is het streven om minimaal de structuurdragende straatprofielen en pleinen met gebakken materialen in te richten.

VERLICHTING

Voor het goed functioneren van het openbare leven is solide en duurzame verlichting van groot belang. De verlichting in Oss en Berghem dient een minimale milieubelasting te hebben. Het streven is om de regie over de beeldkwaliteit van lichtmasten en armaturen aan te scherpen m.b.v. de materialencatalogus. Het aantal soorten masten en armaturen wordt ook vanuit het oogpunt van beheer en onderhoud verminderd. De samenhang en herkenbaarheid worden versterkt. De volgende uitgangspunten gelden (zie kaarten):

- Centrum Oss en centrum Berghem: ieder een eigen standaard centrumverlichting. Op pleinen kunnen afwijkende, bijzondere lichtmasten toegepast worden
- Stadswegen: Overal dezelfde masten en armaturen of masten die familiair zijn (nieuwe verlichting Singel 40/45 als prototype)
- Buurtontsluitingswegen: Overal dezelfde masten en armaturen
- Industriewegen: Overal eigen herkenbare lichtmast met een robuuste en industriële uitstraling
- Woonstraten oude stadsdelen: verlichting die eenvoudiger is, maar goed aansluit op de vormgeving en kleur van de verlichting in het centrumgebied
- Woonstraten overige stadsdelen: ingetogen en sobere verlichting, die overal goed bij past

VERLICHTINGSLIJNEN

- Stadswegen: 1 armatuur
- Buurtontsluitingswegen: 1 armatuur
- Industriewegen: 1 armatuur
- N329: eigen armatuur

- Parken en groene lobben: alleen verlichting langs de hoofdroutes, vormgeving is vrij maar dient te passen bij het groene karakter van het gebied
- Fietsstraten: variërende verlichting passend bij het deelgebied
- Historische radialen: eventueel een eigen verlichting, b.v. een replica van oude masten

STRAATMEUBILAIR

Ook voor straatmeubilair is het streven om de regie over de beeldkwaliteit aan te scherpen m.b.v. de materialencatalogus. Bij de keuze voor straatmeubilair wordt rekening gehouden met de gevoeligheid voor vandalisme en aanrijdingen. De verscheidenheid in straatmeubilair wordt o.a. vanuit het oogpunt van beheer en onderhoud verminderd. De samenhang en herkenbaarheid worden versterkt.

HEMELWATER

Aansluitend op het huidige milieu- en duurzaamheidsbeleid staat het afkoppelen van hemelwater standaard in elk programma van eisen behorende bij inrichtingsopgaven. Afkoppelen kent geen standaardoplossingen. Voor creatieve en bij voorkeur zichtbare oplossingen is maatwerk nodig. Aandachtspunt hierbij is de mogelijke toepassing van waterdoorlatende of –passerende stenen.

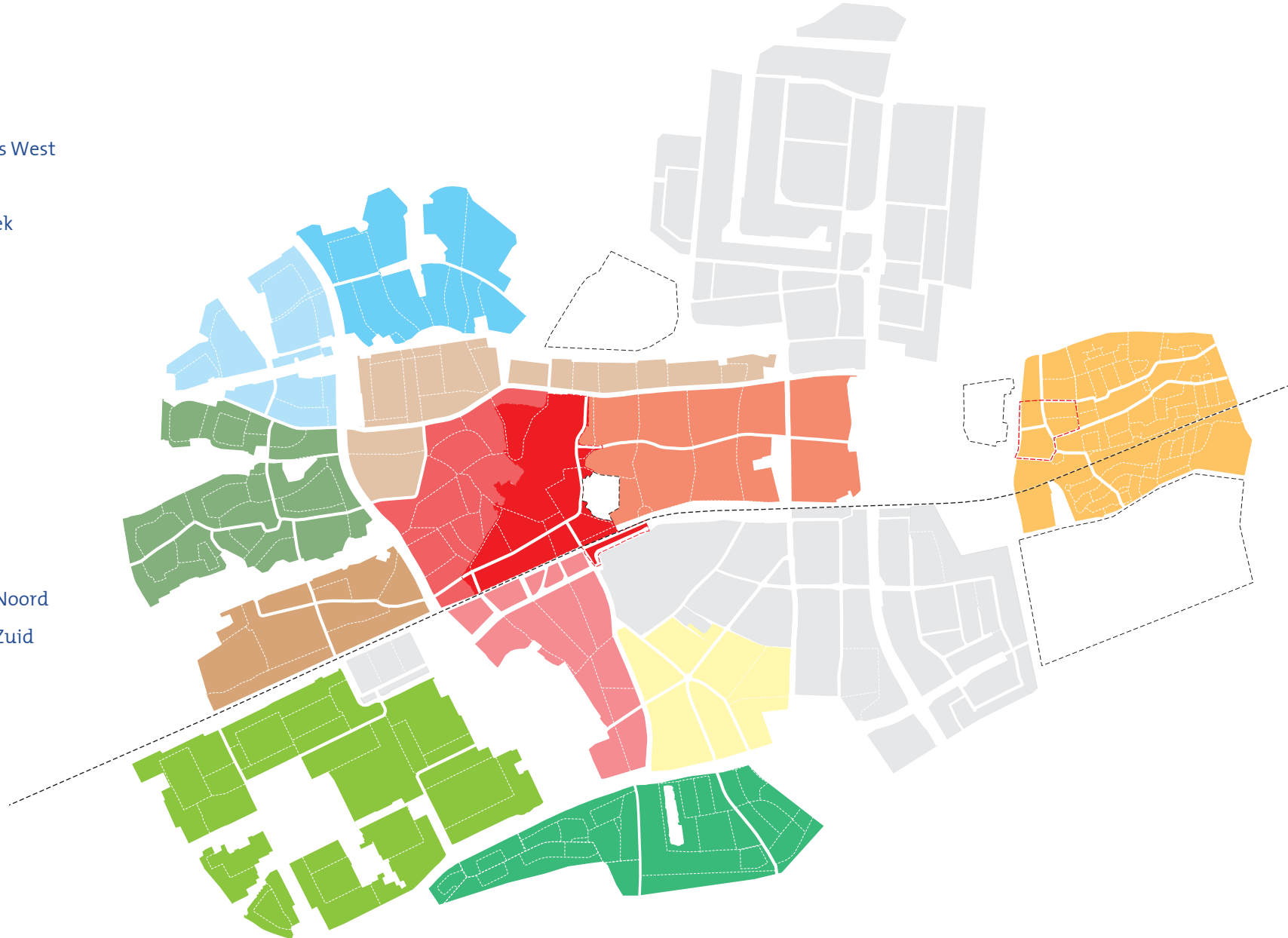
KUNST OP STRAAT

Bij de inrichting van de openbare ruimte hoort ook aandacht voor (tijdelijke) kunst. De stelling daarbij is dat “de ruimte de kunst zoekt en niet andersom”. Voor het realiseren van kunstprojecten van hoge kwaliteit moet creatief naar financieringsmogelijkheden worden gezocht, b.v. binnen projecten.

DEELGEBIEDEN

- Oss Centrum / Oss West
- Schadewijk
- Vlashoek / Heihoek
- Krinkelhoek
- Kortfort
- Oss Zuid
- Ruwaard
- Villawijk Zuid
- Ussen
- Mikkeldonk
- Mettegeupel
- Berghem
- Bedrijventerrein Noord
- Bedrijventerrein Zuid

6

DEELGEBIEDEN

Oss en Berghem zijn verdeeld in 18 deelgebieden. Piekenhoef, 't Reut, Horzak en het stadscentrum zijn buiten beschouwing gelaten in deze visie, omdat in de beeldkwaliteitplannen en de centrumvisie de beoogde openbare ruimte al is beschreven. Voor de andere 14 deelgebieden (zie kaart) wordt in de Visie openbare ruimte gedetailleerd ingegaan op: profiel, ligging en ontstaan, ruimtelijke structuur, groen en water,

inrichting, wandelen en fietsen, ontmoeten en spelen. Ook wordt voor elk deelgebied aangegeven waar kansen/opgaven liggen. Deze kadernota behandelt alleen de hoofdlijnen en gaat hier niet nader op in. De kansen/opgaven kunnen in de Visie openbare ruimte gemakkelijk teruggevonden worden in de gekleurde kaders aan het einde van elk (sub)hoofdstuk.

7

BEHEER EN ONDERHOUD

De gemeente Oss heeft sinds begin jaren '80 planmatig beheer en onderhoud en was daarmee één van de eerste gemeenten. Het resultaat is een gemiddeld goede onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte tegen gemiddeld/lage kosten. Kenmerkend voor de Osse aanpak is:

- Het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit resulteert in weinig achterstallig onderhoud;
- Door de integrale benadering is er een efficiënte inzet van de beschikbare middelen;
- Sobere inrichting, met name in het groen;
- Praktische en specifiek op Oss gerichte aanpak.

INTEGRALE AANPAK

De zorg voor de openbare ruimte is binnen de gemeente Oss, m.u.v. het beleid, ondergebracht in één afdeling IBOR (Ingenieursbureau, Beheer Openbare Ruimte). Het beleid voor de openbare ruimte is ondergebracht bij de dienst Stadsbeleid. Tussen Stadsbeleid en IBOR wordt nauw samengewerkt, waaronder aan de Visie Openbare Ruimte en de Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte. IBOR is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de openbare ruimte. Hieronder valt: technische staat van voorzieningen, veiligheid, functionaliteit, duurzaamheid en kosteneffectiviteit. De integrale aanpak staat voor een goede wisselwerking tussen beleid en beheer. Zo wordt bij het ontwerp al rekening gehouden met beheer en handhaving. Andersom wordt bij de uitvoering ook zorgvuldig gekeken naar het ontwerp en de onderliggende uitgangspunten. De basis van de integrale aanpak is dat alles integraal wordt afgewogen.

CATEGORIE

HOEVEELHEDEN

GROEN

■ bomen	66.500 stuks
■ groen	7,5 miljoen m ²
■ speeltoestellen	1.100 stuks
■ afvalbakken en meubilair	1.750 stuks

WATER

■ oppervlaktewater	3,3 miljoen m ²
--------------------------	----------------------------

WEGEN

■ wegen	760 km
■ verhardingen	5,4 miljoen m ²
■ borden	8.500 stuks

VERKEER

■ verkeersregelininstallaties (VRI)	35 stuks (waaronder 25 kruispunten)
---	-------------------------------------

OPENBARE VERLICHTING

■ lichtmasten	18.500 stuks
---------------------	--------------

RIOLERING

■ vrijvalriolering	450 km
■ persleidingen	175 km
■ pompen en gemalen	765 stuks

De Visie en de Kwaliteitscatalogus zijn in nauwe samenhang ontwikkeld. De visie legt zich toe op de inrichtingskwaliteit en de catalogus op de onderhoudskwaliteit. Zowel de inrichting als het beheer worden gedifferentieerd op basis van het gebruik. Met behulp van referentiebeelden en korte beschrijvingen is in de Kwaliteitscatalogus in beeld gebracht wat de huidige en gewenste onderhoudskwaliteit is. De technische kwaliteit vormt hierbij altijd de maximaal toelaatbare ondergrens. Omgerekend naar gedane investeringen is de openbare ruimte in de gemeente Oss circa € 1 miljard waard. Kapitaalvernietiging wordt zo optimaal mogelijk voorkomen door een duurzame instandhouding van de openbare ruimte als uitgangspunt te hanteren.

BEHEERGEBIED

De gemeente Oss heeft een omvangrijk areaal openbare ruimte, o.a. door het grote buitengebied en de ruime woonwijken met veel groen. In de nevenstaande tabel zijn de hoeveelheden per categorie aangegeven. Voor de categorie groen is een officiële benchmark uitgevoerd. In vergelijking met andere gemeentes heeft Oss ongeveer 20% meer areaal, terwijl de beheer- en onderhoudskosten ongeveer 10% lager zijn. Kortom er is in Oss veel maar relatief sober groen. De lagere kosten komen ook door de werkwijze en weinig achterstallig onderhoud.

FINANCIËN

Doordat de gemeente een groot areaal openbare ruimte heeft zijn de bijbehorende kosten voor beheer en onderhoud ook hoog, namelijk circa € 15 miljoen per jaar. Dit is onder te verdelen in dagelijks onderhoud en groot onderhoud.

Deze structurele onderhoudsbudgetten (IBOR) dekken de volgende kosten niet:

- Groot onderhoud, renovatie en herinrichting parken en waterpartijen
- Renovatie en herinrichting stroom- en ontsluitingswegen
- Renovatie van openbare verlichting en verkeersregelinstallaties
- Verhoogd ambitieniveau

WERKZAAMHEDEN

BUDGETTEN (EURO'S)

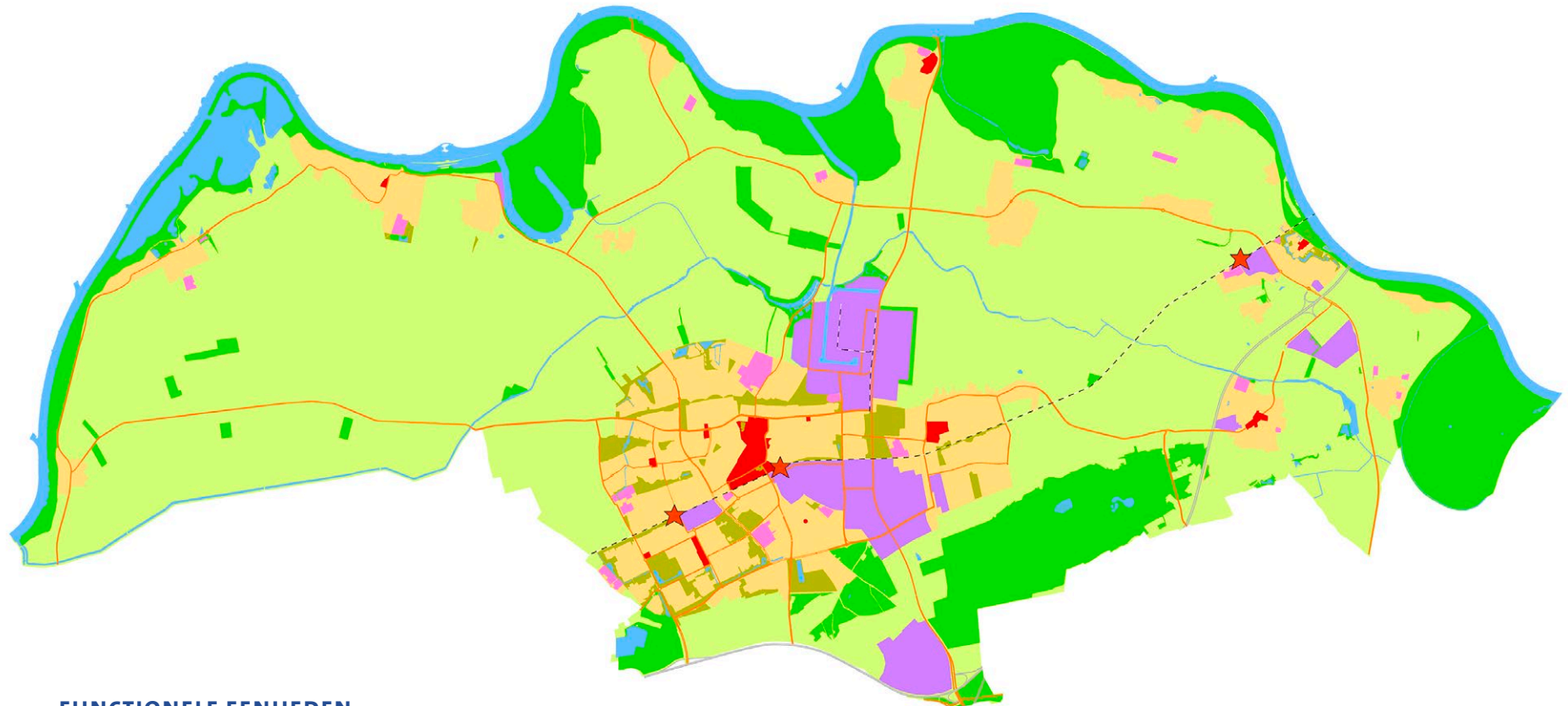
DAGELIJKS ONDERHOUD

■ groen en water	4,9 miljoen
■ wegen	4,5 miljoen
■ openbare verlichting	0,7 miljoen
■ verkeersregelinstallaties	180.000,-

GROOT ONDERHOUD

■ groen en water	1,1 miljoen
■ wegen	3,6 miljoen
■ openbare verlichting	niet begroot
■ verkeersregelinstallaties	niet begroot

TOTAAL CA 15 MILJOEN

FUNCTIONELE EENHEDEN

- centrum*
- wonen
- werken
- hoofdroute
- park of grote groengebieden

- sportpark
- bos- en natuurgebied
- bijzondere plek**
- buitengebied

- overig*
- water
- spoorbaan
- rijksweg

- * Centra van Oss, Lith, Megen, Ravenstein, Herpen en Berghem, alsmede de winkelcentra Wolfskooi, Heihoek, De Ruwert, Vierhoeksingel, Kardinaal de Jongh, Titus Brandsmaplein
- ** Station Oss, Station Oss West, Station Ravenstein

BEZUINIGINGEN

Tijdens economisch mindere tijden ontkomt ook de openbare ruimte niet aan bezuinigingen. Tussen 2010 en 2012 is al fors (10-15%) bezuinigd. Deze bezuinigingen zijn hoofdzakelijk gericht op het verlagen van het ambitieniveau met behoud van de doelstellingen veiligheid en zo optimaal mogelijk voorkomen van kapitaalsvernietiging. Voor zover te voorzien zijn deze bezuinigingen te verantwoorden. De consequenties van een aantal bezuinigingen zullen pas over circa 10 jaar inzichtelijk worden. De bezuinigingen van 2010-2012 betreffen:

- Verlenging levensduur wegen van 40, via 50, naar 60 jaar;
- Verlaging comfort op asfaltfietspaden (toepassen slijtlagen);
- Laten liggen van teerhoudend asfalt (minder duurzaam);
- Omvorming van 12 hectare groen: soberdere inrichting;
- Minder speeltoestellen;
- Minder onderzoek en maatregelen inzake parkeren en verkeer;
- Invoering van dag/nachtschakeling in de openbare verlichting.

Verdergaande bezuinigingen zullen met name gevonden moeten worden in het dagelijks onderhoud. De Kwaliteitscatalogus is het instrument om daarbij goed afgewogen keuzes te maken

KWALITEITSGESTUURD BEHEER EN ONDERHOUD

De gemeente Oss heeft ten behoeve van de invoering van kwaliteitsgestuurd beheer en onderhoud een vijftal instrumenten ontwikkeld. Het betreft de Kwaliteitscatalogus, kaart functionele eenheden, nulmeting, kwaliteitszoning en een doorrekening..In deze Kadernota beperken we ons tot de kwaliteitszoning met de bijbehorende Kwaliteitskaart. Voor een algemene toelichting op de principes van het kwaliteitsge-

stuurd beheer wordt verwezen naar Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte.

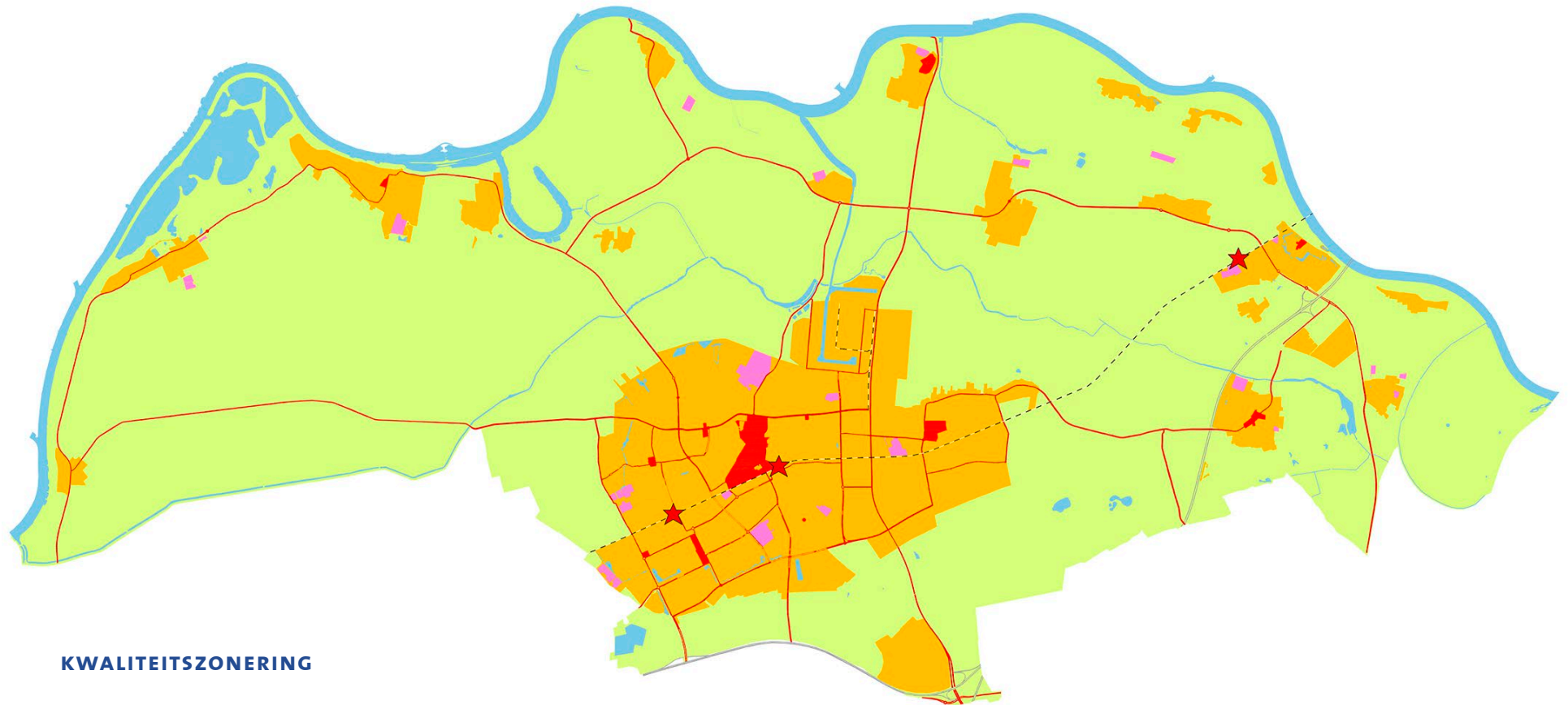
In de dagelijkse praktijk geldt voor onderhoud één kwaliteitsniveau, namelijk 'basis'. Dit houdt in dat de openbare ruimte overal in Oss op hetzelfde kwaliteitsniveau onderhouden wordt. De uitgevoerde nulmeting bevestigt dit.

We willen gericht gaan sturen op de onderhoudskwaliteit. Het grote verschil is dat we voortaan het kwaliteitsniveau bepalen per type gebied (functionele eenheid). Het gekozen kwaliteitsniveau geldt dan voor alle elementen binnen de functionele eenheid, waardoor hier binnen een homogene onderhoudskwaliteit ontstaat.

We onderscheiden de volgende functionele eenheden: centrum, wonen, werken, hoofdroute, park of groot groengebied, sportpark, bos- en natuurgebied, bijzondere plek en buitengebied. Daarnaast onderscheiden we drie kwaliteitsniveaus voor onderhoud: sober, basis en goed. In de Kwaliteitscatalogus zijn deze kwaliteitsniveaus nauwkeurig in beeld gebracht. Voor het maken van de kwaliteitszoning worden de kaart met functionele eenheden en de catalogus onderhoud openbare ruimte met elkaar gecombineerd.

Na te streven kwaliteitsprofiel

De projectgroep stelt voor om een differentiatie aan te brengen in de na te streven onderhoudskwaliteit op het niveau van functionele eenheden. Dit betekent dat voor een centrumgebied gekozen wordt voor een ander kwaliteitsniveau dan in een woongebied of het buitengebied. De projectgroep stelt een na te streven kwaliteitsprofiel voor dat

KWALITEITSZONERING

kwaliteit

- goed
- goed (hoofdroute)
- goed (bijzondere plek)
- basis
- sober

overig

- water
- spoorbaan
- rijksweg

naar haar inzicht het meest passend is voor Oss en tevens niet te ver af staat van de huidige praktijk. Nevenstaande tabel geeft een overzicht van dit kwaliteitsprofiel en brengt de wijzigingen (op hoofdlijnen) in beeld ten opzichte van de huidige situatie.

Overige scenario's

Uiteraard zijn verschillende andere scenario's denkbaar voor mogelijke kwaliteitsprofielen voor het onderhoud. In het verdere proces van bestuurlijke besluitvorming en in samenhang met reeds voorgenomen of toekomstige ombuigingen, kunnen overige scenario's geformuleerd worden. De verschillende scenario's kunnen dan voorzien van voor- en nadelen gebruikt worden om tot een definitieve keuze te komen.

KWALITEITSPROFIEL ONDERHOUD OPENBARE RUIMTE

NR	FUNCTIONELE EENHEID	LOCATIES	KWALITEITSNIVEAU BEHEER	
			HUIDIG*	STREVEN
1	centrum	de binnenstad/kern van Oss, centrum Berghem, Ravenstein, Lith, Megen en Herpen en de winkelcentra van formaat	basis	goed
2	wonen	alle woonwijken	basis	basis
3	werken	alle bedrijventerreinen en kantoorparken	basis	basis
4	hoofdroute	alle wegen met doorgaand verkeer op stads- en wijkniveau	basis	goed
5	park of grote groengebieden	alle openbare parken en grote groengebieden in de bebouwde omgeving	basis	basis
6	sportpark	alle sportparken	basis	basis
7	bos- en natuurgebied	alle bossen en natuurterreinen in het buitengebied	basis	sober
8	bijzondere plek	specifiek aangewezen locaties met een bijzondere status of uitstraling; voornamelijk alleen de drie stationsgebieden	basis	goed
9	buitengebied	gebied buiten de woon- en werkgebieden	basis	sober

** betreft onderhoudskwaliteit op hoofdlijnen; per beheercategorie of aspect zijn verschillen (bijlage A)*

8

KANSEN / UITDAGING

Naast het inzicht in de huidige kwaliteiten geeft de Visie openbare ruimte ook aan waar kansen liggen om de kwaliteit van onze leefomgeving te verbeteren. Of én wanneer deze kansen benut worden is afhankelijk van de keuzes die de politiek maakt. De kansen zijn te verdelen in drie categorieën:

1. Kansen met als doel behoud van de huidige kwaliteiten;
2. Kansen die meeliften op noodzakelijkheden vanuit doelmatigheid of duurzaamheid, beschikbare subsidies of andere projecten;
3. Kansen die nieuw zijn en niet mee kunnen liften. Deze kansen worden actief ingebracht vanuit de Visie openbare ruimte.

Het behouden van de huidige kwaliteiten is noodzakelijk om de kwaliteit van de openbare ruimte te kunnen verbeteren. De tweede en derde categorie kansen zorgen voor verbetering van de openbare ruimte.

Daarbij zijn de kansen die kunnen meeliften het meest kansrijk. Dat geldt zeker in tijden van bezuinigingen. De integrale samenwerking tussen de verschillende afdelingen van de gemeente Oss zorgt ervoor dat mogelijkheden tot meeliften tijdig gesignaleerd en benut worden. Met name de voortdurende afstemming met het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) maakt duidelijk welke kansen wanneer mee kunnen liften. Belangrijk aandachtspunt is dat meeliften niet automatisch betekent dat de kansen geen extra geld kosten. Wel geldt dat door werk met werk te maken dezelfde kansen met minder geld gerealiseerd kunnen worden.

In deze Visie zijn de kansen/opgaven snel en overzichtelijk terug te vinden in de gekleurde kaders na elk (sub)hoofdstuk.

9

BEGRIPPENLIJST

Openbare ruimte De ruimte die voor iedereen toegankelijk is en voorzieningen kent die voor algemeen en gemeenschappelijk gebruik bestemd zijn en daarom door de gemeente beheerd worden.

Beheer Het geheel van activiteiten op korte, middellange en lange termijn, gericht op het laten functioneren van een voorziening gedurende de levensduur. Oftewel de continue zorg voor het goed functioneren van de voorzieningen. Beheer is meer dan onderhoud. Het is een visie over hoe duurzame kapitaalgoederen zo effectief mogelijk in stand worden gehouden. Het beheer van de openbare ruimte omvat ondermeer de volgende taken:

- Inzichtelijk maken areaalgegevens
- Inzichtelijk maken kwaliteit openbare ruimte
- Inzichtelijk maken wettelijke kaders
- Opstellen gemeentelijke kaders
- Aangeven juridische consequenties
- Opstellen meerjarenplanningen en begrotingen
- Opstellen uitvoeringsprogramma's (o.a. IUP)
- Onderhoud
- Klachten en verzoeken
- Dienstverlening (afzettingen, vergunningen)

Onderhoud Alle (technische) activiteiten die nodig zijn om functievervulling en staat van onderhoud gedurende de levensduur mogelijk te maken binnen de vooraf afgesproken kwaliteitsniveaus.

Dagelijks onderhoud Regelmatig terugkerende onderhoudswerkzaamheden zoals schoffelen, snoeien, bebording en markeringen (cyclus > 1 x per 7 jaar).

Groot onderhoud / renovatie Grootschalig onderhoud (cyclus < 1x per 7 jaar) zoals aanbrengen slijt-ende klagen, onderhoud aan civieltechnische kunstwerken, etc.

Reconstructie Het vervangen van de voorziening in dezelfde vorm.

Herinrichting Het vervangen van de voorziening in een aangepaste vorm.

VISIE OPENBARE RUIJITE

*Leidraad voor inrichting, uitvoering en
beheer van de buitenruimte in Oss*

VISIE OPENBARE RUIMTE

*Leidraad voor inrichting, uitvoering en
beheer van de buitenruimte in Oss*

INHOUD

1	INLEIDING	11	4.4	wandelen.....	49	6.8	villawijk.....	171
1.1	inleiding / doelstelling	11	4.5	met de hond erop uit.....	52	6.9	ruwaard.....	185
1.2	plangebied.....	13	4.6	semi-openbare ruimtes	53	6.10	ussen.....	205
1.3	thema's visie openbare ruimte	13	4.7	fietsen.....	55	6.11	mikkeldonk.....	221
1.4	integraal kader openbare ruimte.....	15	4.8	autorijden en parkeren	57	6.12	mettegeupel	235
2	UITGANGSPUNTEN	18	4.9	aansprakelijkheid	59	6.13	berghem	251
2.1	bruikbaar.....	18	4.10	participatie	59	6.14	bedrijventerrein zuid.....	267
2.2	herkenbaar	19	5	INRICHTING	63	6.15	bedrijventerrein noord.....	279
2.3	integrale benadering.....	19	5.1	inrichting.....	63	7	BEHEER EN ONDERHOUD	292
2.4	duurzaam	19	5.2	groen.....	67	7.1	integrale aanpak	292
3	RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR	23	5.3	verharding	71	7.2	beheergebied.....	293
3.1	overzichtskaart.....	23	5.4	verlichting.....	77	7.3	financiën.....	293
3.2	groene rand.....	23	5.5	straatmeubilair.....	79	7.4	bezuinigingen	295
3.3	lange lijnen.....	27	5.6	hemelwater	81	7.5	kwaliteitsgestuurd beheer en onderhoud.....	295
3.4	stadsparken.....	29	5.7	kunst op straat	81	8	KANSEN / UITDAGING.....	301
3.5	spoorzone.....	31	6	DEELGEBIEDEN	85	9	BEGRIPPENLIJST.....	305
3.6	waterstructuren	33	6.1	overzicht.....	85			
3.7	buurtparken.....	35	6.2	centrum-west.....	87			
4	GEBRUIK.....	39	6.3	schadewijk	101			
4.1	evenementen.....	39	6.4	vlashoek / heihoek	115			
4.2	ontmoeten en spelen.....	41	6.5	krinkelhoek	129			
4.3	water beleven	47	6.6	kortfoort	143			
			6.7	oss zuid.....	157			

VOORWOORD

We beseffen het vaak niet, maar de openbare ruimte is het kostbaarste bezit van onze gemeente. Letterlijk en figuurlijk. Omgerekend naar de gedane investeringen is de openbare ruimte circa één miljard euro waard. Per inwoner is dat maar liefst bijna 12.000 euro!

De openbare ruimte is onze leefomgeving waar we dagelijks van genieten. Zelf geniet ik regelmatig van het geweldige buitengebied. Vanuit mijn huis sta ik in een mum van tijd in de landerijen. Dat je zo snel in het buitengebied staat, vind ik één van de vele kwaliteiten van Oss. Zelfs de bewoners van de binnenstad zijn op de fiets in een kwartiertje in het buitengebied. Ook de stad zelf is rijk aan groen groen. En dan praat ik niet over kleine stukjes groen, maar over grote groene gebieden. Voorbeelden hiervan zijn het Elzenhoekpark, Sibeliuspark met straks de Talentencampus, Park Waterlaat, groene parken die vanuit het buitengebied de stad 'inprikket' zoals De Strepen en de waterstructuur in de Ruwaard. Elke bewoner heeft binnen 500 meter van zijn huis een groot groengebied. Dat is uniek!

Deze en vele andere kwaliteiten van de openbare ruimte moeten wij koesteren en goed onderhouden. Dan kunnen niet alleen wij, maar ook onze kinderen en kleinkinderen er gebruik van maken. De Visie openbare ruimte, zoals wij die nu presenteren, wil daarom de bestaande kwaliteiten behouden en versterken. U zult verbaasd zijn hoeveel kwaliteiten er nu al zijn of in potentie aanwezig zijn. Deze Visie maakt iedereen hier bewust van.

Samen moeten wij de kansen grijpen om onze leefomgeving te verbeteren. Daar kunnen bewoners en ondernemers in participeren. *Meedenken* is belangrijk, maar *meedoen* ook. Bijvoorbeeld door zelf de handen uit de mouwen steken om het geliefde rozenperk te onderhouden. In deze tijd van bezuiniging hebben we beide, meedenken en meedoen, heel hard nodig. We moeten de kansen op het juiste moment grijpen. Door mee te liften met andere projecten besparen we kosten. Een integrale benadering is daarbij een absolute must.

Met de Visie, Kwaliteitscatalogus onderhoud en de overkoepelende Kadernota hebben we voor het eerst een integraal kader voor de openbare ruimte in handen. Daardoor plaatsen we nieuwe aanpassingen in de openbare ruimte vanaf nu veel makkelijker in de juiste context en zien we eerder wat het betekent voor beheer en onderhoud.

Ons coalitieprogramma heet 'Samenwerken vanuit de kracht van Oss.' Dat is precies wat we met deze aanpak op de openbare ruimte doen.

Reina de Bruijn
Wethouder Beheer Openbare Ruimte

INLEIDING

1

INLEIDING

1.1 INLEIDING / DOELSTELLING

Dagelijks bewegen we ons als bewoner of bezoeker door de stad; van huis naar werk, naar school, naar het winkelcentrum, naar een sportcomplex. Meestal kiezen we de kortste weg, soms voor een recreatief ommetje. Het totaal van straten, pleinen, parken en plantsoenen biedt ons alle mogelijke keuzes, te voet, op de fiets, met de auto of openbaar vervoer. De openbare ruimte ervaren we daarbij als iets vanzelfsprekends, als iets dat schoon, veilig en goed onderhouden is en ook nog een grote mate van samenhang vertoont.

Openbare ruimte is echter meer. In structuur en beeld van de openbare ruimte is de geschiedenis van de stad afleesbaar. Oss mag tussen de oogharen door vooral ogen als een moderne stad, het stratenpatroon verraad sporen van een rijke cultuurhistorie met vele hoofdstukken. In samenhang met de gebouwde omgeving, maar ook met activiteiten en gebeurtenissen bepaalt de openbare ruimte de identiteit van de stad. Het veelgehoorde en geprezen groene imago van Oss is onlosmakelijk verbonden met de ontstaansgeschiedenis en de betekenis van het landschap daarin.

De openbare ruimte vormt een robuust, duurzaam raamwerk, waarbinnen steeds ruimte is voor veranderingen, in het verleden, nu en in de toekomst. Het is de drager voor ruimtelijke structuur, samenhang en identiteit. Wie naar oude kaarten van Oss kijkt herkent daarop

onmiddellijk de Heuvel, de Heuvelstraat en het Walplein. Het huidige straatbeeld is echter in bijna niets te vergelijken met dat van 100 of 50 jaar geleden. Gevels, inrichting en gebruik zijn voortdurend gewijzigd, maar het wegenpatroon is onveranderd.

In samenhang met de architectuur van gebouwen is de openbare ruimte in sterke mate bepalend voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de stad. Voor bewoners, maar zeker ook voor bezoekers. In die zin vertegenwoordigt het een belangrijke economische waarde. Het bepaalt mede of Oss interessant is om in te wonen, in te werken of om te bezoeken. Dit inzicht heeft vanaf de jaren '80 bijna overal in Nederland geleid tot tal van (her-)inrichtingsplannen, zowel voor stadscentra als voor woonwijken. Inzet is vooral meer aandacht voor kwaliteit en gebruik. In een stad als Oss, niet rijk bedeed met historische gebouwen en architectonische hoogtepunten, is het belang van een fraaie, zorgvuldig ingerichte openbare ruimte extra groot.

De aanpak van de openbare ruimte van het stadscentrum van Oss rond 2001 past in deze hernieuwde belangstelling voor kwaliteit. Maar ook de meer recente herinrichting van de Spoorlaan, Singel 40-45, Park Waterlaan en de plannen voor het Sibeliuspark, het Elzenhoekpark en de Weg van de Toekomst. Daarnaast besteedt Oss veel aandacht aan de openbare ruimte op nieuwbouwlocaties als Berghkwartier, Horzak Noord, Piekenhoef en 't Reut. Net zo belangrijk zijn de herinrichtingsplannen in bestaande wijken. Al deze projecten dragen hun steentje bij aan de

**PLANGEBIED VISIE OPENBARE RUIMTE:
OSS EN BERGHEM**

aantrekkelijkheid van de stad. Maar het zijn ook allemaal voorbeelden waar veel (overheids-)geld voor nodig is om ze te realiseren. Daarom is het in de huidige economisch moeilijke tijd meer dan ooit gewenst om afgewogen keuzes te maken bij de aanpak van de openbare ruimte. Keuzes voor projecten, voor het inrichtingsniveau en zeker ook voor het niveau van beheer en onderhoud.

Een samenhangende visie op de openbare ruimte van Oss helpt ons bij het maken van deze keuzes. Het verschaft inzicht in de structuur van de stad, in bestaande kwaliteiten die we willen koesteren en in nieuwe kwaliteiten die we willen ontwikkelen. Het is een leidraad voor toekomstige plannen, maar zeker ook voor bestaande gebieden. De visie doet een sterk appel op samenwerking tussen allen die (beroepsmatig) een rol hebben bij ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Samenwerking vanuit een heldere visie, niet als blauwdruk maar wel sterk richtinggevend. Daarbij zal de inbreng van bewoners meer dan ooit van toegevoegde waarde zijn. De openbare ruimte is per slot van rekening van iedereen.

De Visie Openbare Ruimte (VOR) zal samen met de Kwaliteitscatalogus in de dagelijkse praktijk het kader vormen voor inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Voorliggende Kadernota geeft in hoofdlijnen de strekking van beide documenten weer. Zeker in tijden waarin vanuit financiële beperkingen keuzes gemaakt moeten worden is een eenduidige visie op de openbare ruimte van eminent belang. De verschillende documenten vormen samen een bruikbaar instrument, maar kwaliteit en samenhang valt of staat bij een goede samenwerking tussen betrokkenen.

Ook volgende generaties zullen over 50 of 100 jaar op enigerlei wijze aan de openbare ruimte de geschiedenis van Oss kunnen aflezen, met daarin ook de ruimtelijke toevoegingen die we nu bedenken en uitvoeren. Dat schept een verantwoordelijkheid over de zorg voor ruimtelijke kwaliteit.

1.2 PLANGEBIED

Het plangebied betreft de openbare ruimte van de stad Oss en het dorp Berghem. Onder de openbare ruimte verstaan we de buitenruimte die voor iedereen vrij toegankelijk is, voor verschillende activiteiten gebruikt kan worden en waarvan de inrichting en het beheer onder verantwoordelijkheid van de gemeente staan.

1.3 THEMA'S VISIE OPENBARE RUIMTE

De opgave voor de Visie openbare ruimte is omvangrijk, complex en divers. Achtereenvolgens komen aan bod:

- Inleiding / Doelstelling;
- Ambities;
- Ruimtelijke hoofdstructuur;
- Gebruik;
- Inrichting;
- Deelgebieden;
- Kansen / opgaven
- Beheer en onderhoud (op hoofdlijnen)
- Begrippenlijst

De Visie gaat dus over de ruimtelijke structuur, die op twee schaalniveaus bestudeerd wordt, namelijk op de schaal van het gehele plangebied en per deelgebied. De Visie gaat ook over de manier waarop het

openbare gebied gebruikt wordt door uiteenlopende doelgroepen, van voetgangers tot autogebruikers, van jonge kinderen tot bejaarden. Verder wordt de kwaliteit van de inrichting onder de loep genomen. Onderwerpen met betrekking tot stoffering / materialisatie van de openbare ruimte komen daarbij aan bod. Daarna gaan we in op de implementatie van de Visie. De kansen en opgaven zijn per onderwerp aangegeven. Wanneer kansen verzilverd kunnen worden is afhankelijk van politieke keuzes en de mogelijkheid om mee te liften met andere ontwikkelingen. Belangrijk is ook de relatie met beheer en onderhoud.

1.4 INTEGRAAL KADER OPENBARE RUIMTE

Het college van B&W heeft in 2010 opdracht gegeven een visie voor de openbare ruimte van de kernen Oss en Berghem op te stellen. Het college wenst daarmee een betere kwaliteit van onze leefomgeving te bereiken. Hiervoor is een goede balans tussen gebruik, onderhoud en inrichting noodzakelijk. Tot nu toe ontbrak een integraal kader hiervoor. De Visie, de bijbehorende Kadernota en de Kwaliteitscatalogus vormen samen het gewenste en noodzakelijke integrale kader voor gebruik, inrichting en onderhoud van de openbare ruimte.

Kadernota

De Kadernota bevat de hoofdlijnen van de Visie openbare ruimte en Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte.

Visie openbare ruimte

De voor u liggende Visie openbare zoomt verder in en geeft in detail de structuren en inrichtingsprincipes weer. De Visie geeft inzicht in de bestaande kwaliteiten en de kansen om de kwaliteit van onze leefom-

geving te verbeteren. De kwaliteiten en kansen zijn beschreven voor de ruimtelijke hoofdstructuur, gebruik, inrichting en de verschillende deelgebieden. De hoofdstukopzet van beide documenten komt overeen, zodat de details eenvoudig bij de hoofdlijnen gezocht kunnen worden.

Kwaliteitscatalogus openbare ruimte

Vanuit onderhoud is al lang behoefte aan een meer integrale en kwaliteitsgestuurde benadering. De Kwaliteitscatalogus maakt de bestaande en gewenste onderhoudskwaliteit inzichtelijk op basis van beelden en korte beschrijvingen.

Integraal kader openbare ruimte

Kadernota, Visie en Kwaliteitscatalogus vormen het integrale kader waarin nieuwe ingrepen in de openbare ruimte moeten passen. Het is een kader met een inspirerend, stimulerend en duidelijk houvast voor iedereen, waaronder beleidsmakers, uitvoerders, beheerders, gebruikers en bestuurders. De Visie zorgt ervoor dat nieuwe ingrepen in de juiste context worden geplaatst en de juiste verbanden worden gelegd. Sturing op samenhang en duurzaamheid moet zorgen voor een kwalitatief goede, betaalbare en goed te onderhouden openbare ruimte. Op basis van de inzichten uit de Kadernota, Visie en Kwaliteitscatalogus kunnen afgewogen keuzes gemaakt worden, ook in het kader van de bezuinigingen. Bijvoorbeeld keuzes voor een ander kwaliteitsniveau, voor een andere intensiteit van onderhoud en voor prioritering van de verschillende projecten.

Kortom, een start voor een nieuwe, meer integrale aanpak van de openbare ruimte.

**UITGANGSPUNTEN
KWALITEIT LEEFOMGEVING**

2

UITGANGSPUNTEN

Doel van de Visie openbare ruimte is een goede kwaliteit van onze leefomgeving. Hieraan liggen een viertal uitgangspunten ten grondslag, die steeds als een rode draad terugkomen in de Visie openbare ruimte. De openbare ruimte dient bruikbaar, herkenbaar, integraal benaderd en duurzaam te zijn.

2.1 BRUIKBAAR

Door de mens centraal te stellen komt de gewenste openbare ruimte tot stand. In een goed bruikbare openbare ruimte kunnen mensen bewegen, elkaar ontmoeten, natuur beleven, hun zintuigen prikkelen en zich veilig voelen (en zijn).

Bewegen Wandelen en fietsen willen we graag stimuleren. Hiervoor is een netwerk van aantrekkelijke en gevarieerde fiets- en wandelroutes tussen de verschillende stedelijke functies noodzakelijk. In het plangebied is dit netwerk deels aanwezig, maar het vraagt nog wel om een herdefiniëring, een opwaardering en uitbreiding. Een grote verbeteringskans is het creëren van diverse ommetjes in en om Oss door bestaande routes te combineren met nieuw aan te leggen routes.

Elkaar ontmoeten In onze samenleving is meer en meer behoefte aan openbare verblijfsruimte die uitnodigt tot elkaar ontmoeten. Publieksaantrekkende functies en sociale en culturele evenementen spelen een belangrijke rol in het bij elkaar brengen van verschillende mensen en culturen. Positieve interactie tussen mensen van verschillende pluimage in een gezamenlijk gedeelde openbare ruimte is uitgangspunt voor de visie.

Natuur beleven Een leefbare stad is een groene stad. Juist in compacte en stenige stads- en dorpsdelen zijn parken, plantsoenen, lanen en bomen extra belangrijk voor een goed leefklimaat. Ze zorgen namelijk voor rust in de drukte, kleur, lichte, schaduw en schone lucht. Tevens maken ze een bepaalde vorm van natuurbeleving mogelijk, zoals beleving van de seizoenen en contact met planten en dieren. Ingezet wordt op het behouden en versterken van het aanwezige waardevolle groen in het plangebied. In de Visie Openbare Ruimte is o.a. een bomenstructuurkaart opgenomen.

Zintuigen prikkelen Onze leefomgeving hoort rijk te zijn aan plekken die in het geheugen gegrift blijven door hun unieke sfeer en krachtige beeld. Deze plekken vormen samen de identiteit van de Osse en Berghemse openbare ruimte. Deze herkenbare identiteit zorgt voor een collectief gevoel van trots en verantwoordelijkheid. Door verschillende zintuigen te prikkelen blijft een plek ook daadwerkelijk hangen. Goede ontwerpen met gevoel voor detail en kleur zijn onmisbaar. De zintuiglijke beleving (horen, zien, ruiken, voelen en proeven) is essentieel voor de waardering.

Veilig voelen en zijn De openbare ruimte dient te allen tijde veilig te zijn én veilig te voelen. Dit betekent o.a. goede verlichting, verkeersveiligheid, niet te grote en niet te kleine ruimtes, goede situering van functies, geen onnodige obstakels, een schone openbare ruimte, etc. Zo kunnen bomen grote ruimtes gevoelsmatig verkleinen.

2.2 HERKENBAAR

Aan de openbare ruimte moeten Ossenaren kunnen zien dat zij in hún stad, in hún wijk of hún buurt zijn. Juist die herkenbaarheid maakt dat de mensen zich thuis voelen. Door de ruimtelijke karakteristieken en de aanwezige diversiteit te versterken wordt die herkenbaarheid bereikt.

Twee landschappelijke gezichten Oss en Berghem liggen op de overgang van de dekzandrug naar het rivierenlandschap. Deze overgang - van hoog naar laag, van zand naar klein, van droog naar nat, van besloten naar open - biedt veel aanknopingspunten voor de inrichting van de openbare ruimte.

Groen en ontspannen karakter Over het algemeen kennen Oss en Berghem een ruime opzet met veel groen, brede straatprofielen en een relatief lage woningdichtheid. Dit ontspannen karakter willen we behouden en versterken. Hierbij dient aandacht besteed te worden aan natuur en ecologie.

Loop- en fietsafstand Alle functies binnen Oss en Berghem liggen op loop- of fietsafstand. De maximale afstand om vanuit het centrum van Oss in het buitengebied te komen bedraagt 3,5 km. Voor Berghem is deze afstand 1,5 km. Het wandelen en fietsen in de openbare ruimte willen wij stimuleren door het versterken en uitbreiden van het fiets- en wandelpadennetwerk.

Verscheidenheid in deelgebieden De rijke ontstaansgeschiedenis van Oss heeft geresulteerd in een rijk scala aan uiteenlopende woon- en werkgebieden met ieder hun eigen sfeer en identiteit. In de stedenbouwkundige structuur en architectuur komt deze verscheidenheid goed tot uiting. Dit geldt minder voor de openbare ruimte. Hiervoor geldt dat verschillen in het straatbeeld in de loop der jaren sterk genivelleerd zijn. Voor het thuis voelen, het eigen maken, is het gewenst dat de sfeer en identiteit van een deelgebied doorvertaald worden in de openbare ruimte.

2.3 INTEGRALE BENADERING

Elke opgave dient, vanaf de eerste grove lijn tot het laatste detail, integraal benaderd te worden vanuit een eenduidige visie. Iedereen die meewerkt aan de inrichting of het beheer van de openbare ruimte dient verder te kijken dan zijn eigen specialisme en belang. Uitgangspunt is om in goede onderlinge afstemming de gewenste kwaliteit van de openbare ruimte te creëren én te waarborgen. Belangrijk bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte is het accentueren van het eigene van de plek en tegelijkertijd de samenhang binnen het grote geheel te versterken. Hierdoor wordt zowel diversiteit als eenheid bereikt.

2.4 DUURZAAM

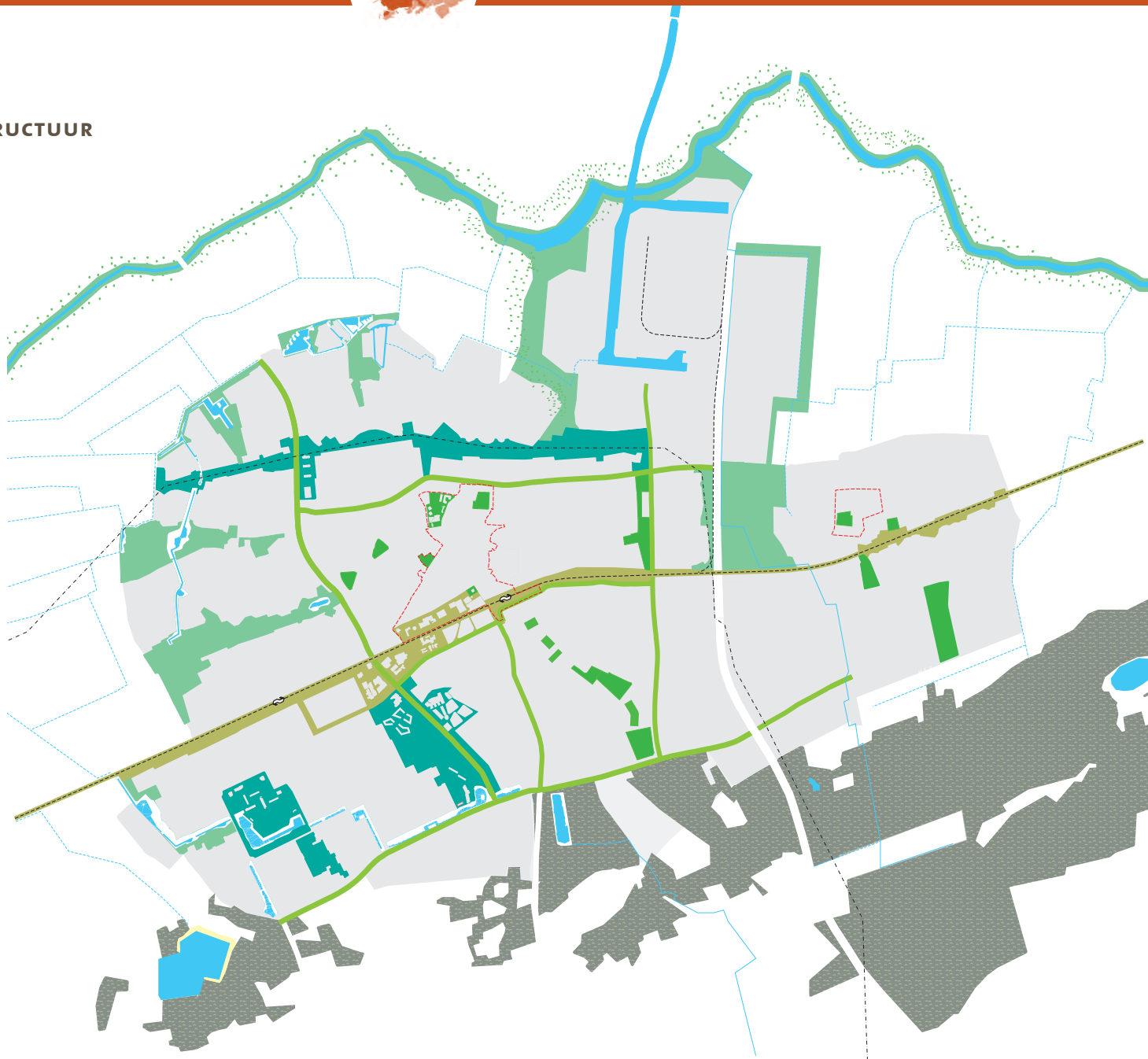
Ook in Oss wordt gewerkt aan een duurzame toekomst. De Visie openbare ruimte staat voor een duurzame leefomgeving. Dit betekent een schone en veilige leefomgeving waar het prettig wonen en werken is zonder negatieve effecten voor hier, nu en later. De ambities zijn het verminderen van de CO₂-uitstoot en het energie- en grondstofverbruik en het opvangen van de negatieve effecten van klimaatverandering. De inrichting van de openbare ruimte kan hier aan bijdragen door o.a.: het optimaliseren milieuvriendelijke mobiliteit, het voorkomen van kapitaalvernietiging, het toepassen van milieuvriendelijke materialen zoals LED-verlichting, CO₂-neutrale houtsoorten en zo min mogelijk milieubelastende verharding. De ambitie is tevens om het warmte-eiland effect te verminderen door voldoende ruimte te geven aan groen, water en bomen. De verdampingsemissies zorgen immers voor koeling. Voor een optimaal effect dienen de groene plekken te beschikken over een grote biodiversiteit, van enige omvang te zijn en niet te ver van elkaar te liggen. Daarnaast dient het regenwater zo lang mogelijk vastgehouden te worden in de bodem of op de daken. Duurzaam ontwerpen betekent ook rekening houden met de plaatselijke ondergrond.

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

- groene lobben
- spoorzone
- stadsparken
- lange lijnen
- waterlopen

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR – PLANGEBIED

3

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

3.1 OVERZICHTSKAART

De ruimtelijke hoofdstructuur bestaat uit:

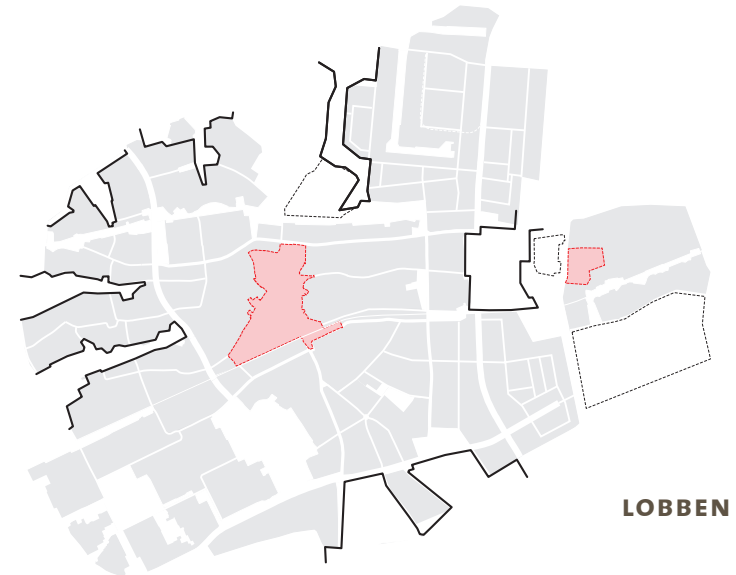
- De twee gezichten van Oss: beboste dekzandrug (zuid) en open komgebied met de Hertogswetering (noord);
- Diffuse stadsrand met de lobbenstructuur;
- Lange lijnen: netwerk van stadswegen en historische radialen;
- Stadsparken;
- Spoorzone;
- Buurtparken die het eigen deelgebiedniveau overstijgen.

KANSEN / OPGAVE

- Vasthouden en versterken ruimtelijke hoofdstructuur.

3.2 GROENE RAND

Oss en Berghem liggen relatief onopvallend in het landschap. Deze goede landschappelijke inpassing willen we behouden en versterken. Aan de zuidzijde liggen zowel Oss als Berghem in of tegen het bosgebied. Ook de skyline vanuit het komgebied oogt groen en dorps. Het betreft een groene schil (achtertuinten, bosjes en laanbeplanting) met daarachter een aantal hogere gebouwen zoals de toren van de Grote Kerk, de watertoren, de kerk van Berghem en de silo.

Lobben De stadsrand van Oss kenmerkt zich door een vingerstructuur van groene lobben. Deze lobben verbinden het stedelijke gebied met het buitengebied. Het zijn als het ware groene poorten vanuit de stad naar het buitengebied en andersom. Het karakter van de lobben is divers, doordat ze enerzijds de tijdsperiode weerspiegelen waarin ze zijn ontstaan en anderzijds aansluiten op de landschappelijke context waarin ze gelegen zijn. Zo verbinden de zuidelijke lobben de stad met het bosgebied, zijn de westelijke lobben opgehangen aan de structuur van de oude agrarische linten en hebben de noordelijke lobben de open polder als thema. Met relatief beperkte middelen kan de landschappelijke context en daarmee het verschil in karakters tussen de lobben meer

tot uiting worden gebracht. Door in te zetten op het versterken van de landelijke, ontspannen sfeer in combinatie met extensief beheer zullen de verschillende thema's – bos, polder en agrarische linten - beter uit de verf komen. Het beeld van de boslobben kan bepaald worden door een combinatie van bos, heidevelden en vennen. De polderlobben aan de noordkant kunnen o.a. gebruik maken van vergezichten, water, weide met koeien, extensieve graslanden, vogels en poldervegetatie. De linten aan de westzijde zijn minder open, maar ze bieden wel een fraai uitzicht op het open polderlandschap. De afwisseling van waterelementen, dierenweijtjes, bosjes en laantjes bepaalt hier de sfeer.

De lobben worden momenteel al goed gebruikt doordat ze goed ingebed zijn in de stedenbouwkundige structuur. Bestaande stedelijke functies dienen een plek te behouden in de lobben. Om de lobben meer betekenis te geven voor de hele stad is het goed ze te verankeren in het uitgebreide netwerk van wandel- en fietspaden binnen en buiten de bebouwde kom.

Lob Oss-Berghem Naast de bos-, polder- en op agrarische linten geënte lobben is er nog een ander type lob, namelijk de zone Oss-Berghem. Dit gebied zorgt voor een overgang en wat lucht tussen de stad Oss en het dorp Berghem. Met de uitbreiding van bedrijventerrein Danenhoef is de landschappelijke geleding tussen beide kernen sterk gereduceerd. Ten

IMPRESSIE POLDERLOB

zuiden van het spoor is eigenlijk geen sprake meer van een geleding. Wel biedt de Zevenbergseweg met de aangrenzende, kleine agrarische velden een mogelijkheid om beide kernen op een fatsoenlijke manier met elkaar te verbinden. De kansen zijn gelegen in de versterking van het bestaande lint. Ten noorden van het spoor ligt een relatief groot open gebied met een agrarische bestemming en sportvelden. De openheid en het landelijke karakter vormen een aangename geleding (adempauze) tussen Oss en Berghem. Momenteel wordt voor dit gebied een ruimtelijke visie ontwikkeld.

Groene rand Berghem Het dorp Berghem is duidelijk ingekaderd door drie randwegen, die als een 'dorpsbalustrade' sterk georiënteerd zijn op het landelijke gebied. In het noorden is Berghem afgebakend door het historische dorpslint, de Burgemeester van Erpstraat. Een aantal vensters maakt het mogelijk om vanuit het lint het buitengebied te ervaren. Het van oorsprong agrarische lint, de Hoessenboslaan, markeert de oostelijke rand van het dorp. Door een lossere structuur is er een grote visuele relatie met het buitengebied vanuit dit lint. De zuidelijke rand is gevormd door een vanouds in het gebied gelegen zandweggetje, dat opgenomen is in de wegenstructuur van de nieuwbouwwijk Piekenhoef (Nieuwe Heistraat). Bij een mogelijke toekomstige herin-

IMPRESSIE BOSLOB

richting van deze wegen zal het accent liggen op de herkenbaarheid en continuïteit van de afzonderlijke wegprofielen en op de versterking van de bomenstructuur.

Groene rand noordelijk bedrijventerrein Aan de noordwestzijde van het bedrijventerrein Elzenburg – De Geer ligt het natuurgebied het Osse Meer. Met een relatief brede zone van opgaand groen is het gelukt het grote contrast tussen het bedrijventerrein en het buitengebied te verzachten. Meest kwetsbaar is de rand aan de oostkant. De recentelijk aangeplante laan en aangelegde greppel staan nog onvoldoende in verhouding met de schaal van het bedrijventerrein. Dit vraagt om een robuustere landschappelijke inpassing.

KANSEN / OPGAVE

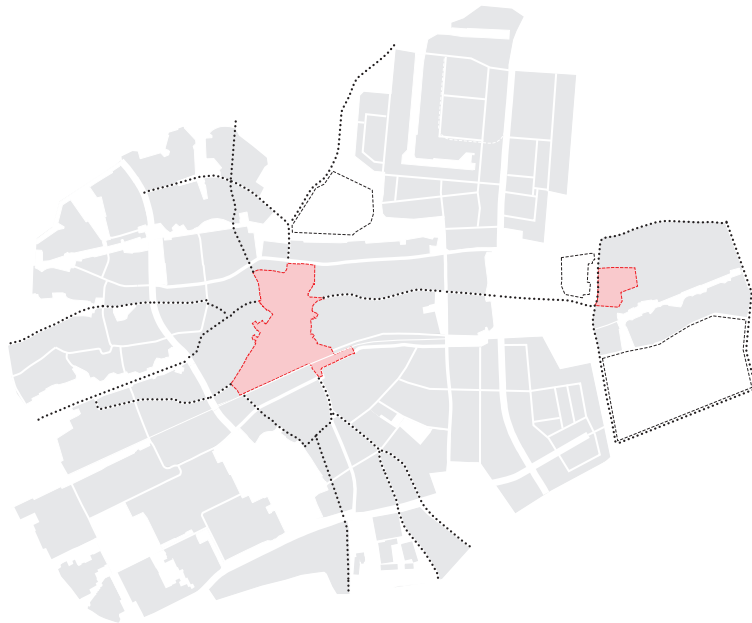
- Karakter lobben aansluiten op landschappelijke context: bos (zuid), open polder (noord) en agrarische linten (west).
- Robuustere landschappelijke inpassing oostzijde bedrijventerrein De Geer / Elzenburg.

3.3 LANGE LIJNEN

Oss is een stad van lange lijnen. De structuur van de stad wordt voor een groot deel bepaald door de ligging van hoofdwegen. Deze vormen tezamen het cement van de stad; zij verbinden de verschillende stadsdelen met elkaar. De kenmerkende brede profielen en grote bomen van de lange lijnen geven de stad allure en helpen bij de oriëntatie. Het netwerk van lange lijnen is opgebouwd uit historische radialen en stadswegen. De oude radiale wegenstructuur is na de oorlog uitgebreid met een orthogonaal stelsel van stadswegen (singels), die de uitstraling van parkwegen hebben dankzij een ruim profiel, grasbermen en grote bomen. De historische radialen zijn van oudsher aanrij- en aanlooproutes vanuit de dorpen naar het centrum van Oss. De stadswegen verbinden zowel de stad met de regio als de stadsdelen onderling. Beide type wegen zijn duidelijk herkenbaar. De opgave is om deze structuur van lange lijnen te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarbij zijn de uiteenlopende karakters van deze lijnen, als gevolg van verschillen in ontstaansgeschiedenis uitgangspunt. De door de jaren heen verbrokkelde bomenstructuur dient op een zorgvuldige manier hersteld te worden. Langs nu nog boomloze brede wegprofielen worden, waar mogelijk, nieuwe bomenrijen toegevoegd.

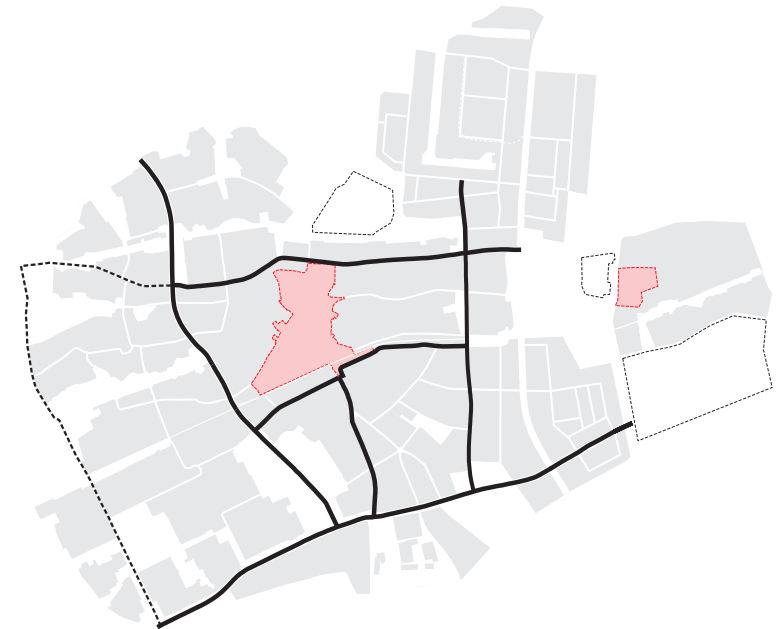
KANSEN / OPGAVE

- Versterken structuur lange lijnen;
- Boomstructuur herstellen / versterken.

HISTORISCHE RADIALEN

- Ussenstraat;
- Amsteleindstraat;
- Kromstraat / Kruisstraat;
- Oijenseweg;
- Machareneweg / Koornstraat;
- Rusheuvelstraat / Mettegeupelstraat / Voorburcht;
- Berghemseweg / Osseweg;
- Kortfoortsestraat / Hescheweg;
- Oude Molenstraat / Willibrordusweg;
- Populierstraat / Kastanjelaan / Docfalaan;
- Zevenbergseweg;
- Burgemeester van Erpstraat / Julianastraat.

STADWEGEN

- John F. Kennedybaan / Hertogin Johannasingel / Doctor Saal van Zwanenbergsingel;
- Kapelsingel / Vijversingel / Kantsingel;
- Ruwaardsingel / Julianasingel;
- Nieuwe Hescheweg;
- Zaltbommelseweg / Hertogensingel / Singel 1940 – 1945;
- Euterpelaaan / Wethouder van Eschstraat/ Hartog Hartogsingel;
- Heihoeksingel / Heihoekstraat / Kleinussenstraat / Huizenbeemdweg / Gewandeweg.

3.4 STADSPARKEN

Op de kaart met de ruimtelijke hoofdstructuur zijn drie stadsparken aangegeven, namelijk het zuidelijke stadspark (gebied Talentencampus / Sibeliuspark), het Elzenhoekpark en het noordelijke stadspark (zone onder het hoogspanningstracé).

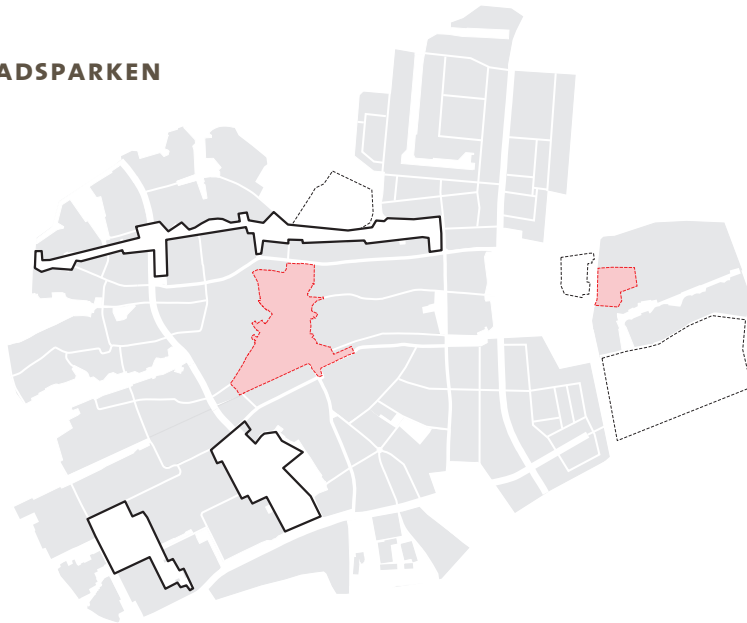
Zuidelijke stadspark Het Sibeliuspark, de Talentencampus en de ziekenhuislocatie worden integraal omgevormd naar een groot stadspark met daarin losse gebouwen en bebouwingsclusters. Binnen het ruimtelijk concept van de 'Stadscampus' is sprake van een duidelijke synergie

tussen de rode en de groene functies. De aanwezigheid van onderwijs, sport-, woon- en zorgfuncties in dit stadspark staan garant voor de gewenste levendigheid in het openbare gebied. Daarbij is het noodzakelijk om bij de planontwikkeling de samenhang in het totale gebied te bewaken. Naast een sterk en duidelijk ontwerpconcept dragen eenheid in de materialisatie (openbaar en semi-openbaar), maar ook de routing van het langzaamverkeer hieraan bij. De Saal van Zwanenbergsingel dient in dit geheel geen barrière te zijn maar een bindmiddel tussen de verschillende deelgebieden.

Elzenhoekpark Dit centraal in de Ruwaard gelegen, vierkante park heeft een open en transparant karakter. Voor de revitalisering van het park is een samenhangend totaalplan opgesteld. Binnen het park is de bomenlaan van de Elzeneind een waardevol relict uit het verleden, dat meer nadruk zal krijgen. De speeltuin Elckerlyc, de kinderboerderij en het Natuur- en milieueducatiecentrum (NME) trekken veel bezoekers. Op basis van het totaalplan worden momenteel de kinderboerderij en het NME vernieuwd. Ook de waterpartijen met ecologische oevers hebben een grote aantrekkingskracht. Het streven is het Elzenhoekpark binnen het vastgestelde planconcept verder te ontwikkelen. Hierbij worden functies als kleinschalige waterrecreatie en een multifunctionele ontmoetingsplek ingepast.

Noordelijke stadspark De hoogspanningsleiding doorsnijdt in oost-westelijke richting het noordelijke deel van de stad Oss. Deze langgerekte uitsparing in het stedelijk weefsel is uit nood geboren. Eerst als reserveringsruimte voor de aanleg van een provinciale weg en later als zone voor de hoogspanningsleiding. Door de uitbreidende woningbouw van de laatste decennia is het gebied steeds meer ingeklemd geraakt

STADSPARKEN

tussen de woonbuurten om vervolgens ad hoc ingevuld te worden met allerlei functies, zoals: speelplekken, voetbalvelden, hondenlosloopteinen, volkstuinten, paardenweitjes, een skatebaan, etc. De gunstige ligging en de langgerektheid bieden kansen voor dit gebied om zich te ontwikkelen tot het stadspark van Oss-noord. Op middellange termijn zou de langzaamverkeersroute van oost naar west uitgewerkt kunnen worden. Deze route vormt dan vast het eerste verbindende element in het nieuwe park.

KANSEN / OPGAVE

- Realiseren drie stadsparken: zuidelijk stadspark, Park Elzenhoek en nader te ontwikkelen noordelijke stadspark (lange termijn).

3.5 SPOORZONE

Het lijkt alsof Oss en Berghem het bestaan van de spoorlijn ontkennen. Het spoor is ingepakt in groen en de twee stations liggen er onopvallend bij. De invulling van deze relatief smalle en ca. 6 km lange zone is divers en gerelateerd aan de omliggende wijken. Het beeld wordt bepaald door een afwisseling van plantsoentjes, volkstuinen, sportveldjes,

paardenweitjes en bosjes. Vanuit de trein gezien zijn er geen echte hoogtepunten. Het meest indrukwekkend is het uitzicht op het bedrijventerrein Moleneind (o.a. MSD). De kakofonie van industriële bebouwing prent zich in het geheugen van de treinpassagier. In het gebied tussen de Kantsingel en de Saal van Zwanenbergsingel zijn sommige gebouwen met de voorkant naar het spoor georiënteerd. In deze zone liggen kansen voor de stad om zich in de toekomst beter te presenteren

naar het spoor. Mogelijkheden hiervoor liggen in bij de Raadhuislaan, de Spoorlaan en aan de Gasstraat. Deze evenwijdig aan het spoor gelegen lanen vormen een krachtig kader voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen, waarbij een relatie kan worden gezocht met het imago van Oss als groene, duurzame stad.

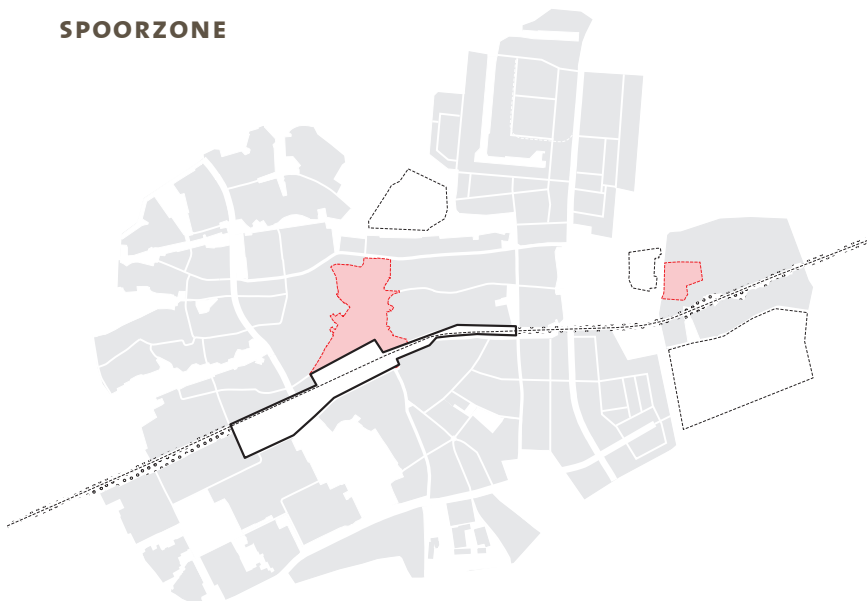
KANSEN / OPGAVE

- Stad beter presenteren naar spoor (middengebied).

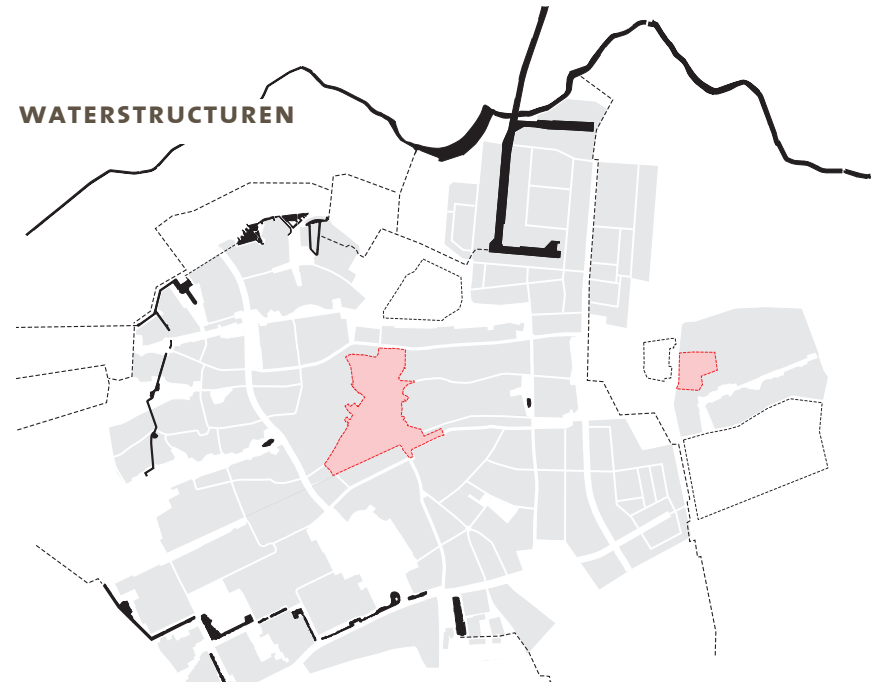
3.6 WATERSTRUCTUREN

In het bebouwde gebied van de stad Oss is weinig oppervlaktewater aanwezig. In het verleden was er een slotenstelsel vanuit de binnenstad naar de uiterwaarden, dat zorgde voor de afwatering en later voor de afvoer van afvalwater. Dit stelsel is aan het begin van de vorige eeuw vervangen door een rioolstelsel en de oude sloten werden gedempt. Bij de uitbreiding van de stad is, met name in Ussen en Mettegeupel Noor, meer gebouwd in gebieden die door een lagere ligging van nature onvoldoende zijn ontwaterd. Het oppervlaktewater in de stad Oss beperkt zich tot de volgende gebieden: waterlint Oss Zuid en waterlint Oss

SPOORZONE

WATERSTRUCTUREN

Noord. Het waterlint Oss Zuid strekt zich uit van de Hazenakkervijver via waterpartijen Elzenhoek naar de Bergse Hoeve. Het waterlint Oss Noord omvat: waterpartijen in Ussen en Mettegeupel, waterpartijen Oijense Zij, haven/kanaal, solitaire vijvers Diamantweg en park Waterlaat. Over het algemeen geldt dat de beleefbaarheid van het oppervlaktewater wel versterkt mag worden. In het landelijke gebied zijn visvijvers en de recreatieplas de 'Geffense Plas' te vinden.

Hertogswetering Zoals al in de ambities aangegeven heeft Oss landschappelijk twee gezichten, namelijk de hoge, droge, beboste dekzandrug en het lage, natte, open rivierenlandschap. De Hertogswetering is een belangrijke drager van het rivierenlandschap, die op dit moment nog redelijk onzichtbaar is in het landschap. De ambitie is om de Hertogswetering, gezamenlijk met Waterschap Aa en Maas, in te richten als ecologische verbindingszone met behoud van de stoere

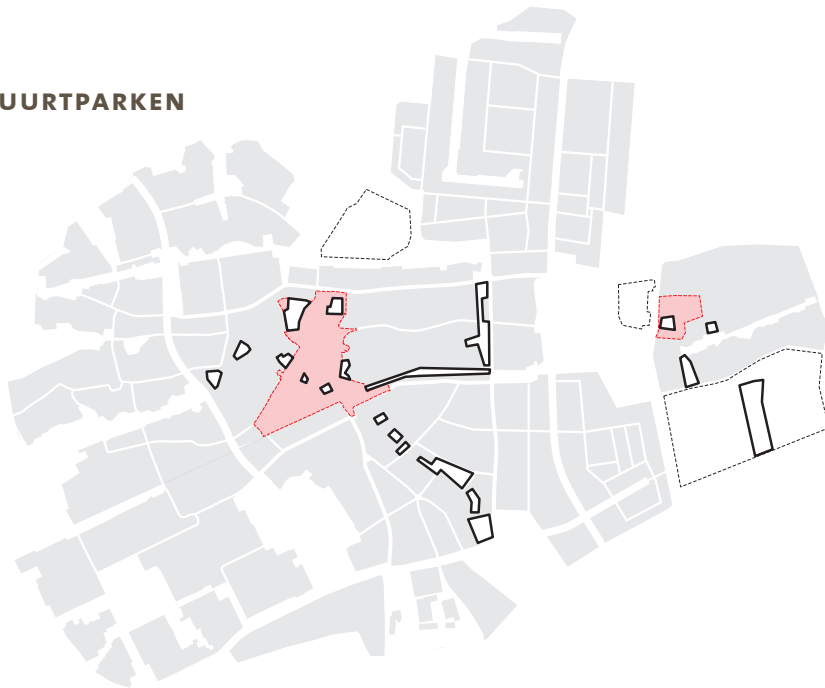

poldervormtaal. Vanuit de beleving van het water is het wenselijk dat er recreatiemogelijkheden zijn op en langs de Hertogswetering. Te denken valt aan kanoën, wandelen, fietsen en vogels spotten. De recreatieve mogelijkheden dienen wel goed afgewogen te worden t.o.v. de ecologische ambitie.

KANSEN / OPGAVE

- Beleefbaarheid water versterken in de openbare ruimte;
- Hertogswetering.beleefbaar maken.

BUURTPARKEN

3.7 BUURTPARKEN

Op de kaart zijn de buurtparken aangegeven die het wijkniveau overstijgen en/of een belangrijke stepping stone vormen in de groene routes van het stadscentrum naar het buitengebied. Het betreft o.a. park Waterlaat, de Fratershof, het Dorus Hoeksplantsoen, het bomenpark in de Piekenhoef, etc. De in het stedelijk gebied ingebedde buurtparken en plantsoenen vormen groene bakens in de stad en herkenningssplekken. Streven is om de buurtparken te beschermen, beter beleefbaar te maken vanuit de omgeving en het gebruik te maximaliseren. De buurtparken en plantsoenen dienen elk als samenhangende ruimtelijke eenheid ontwikkeld te worden. Hierdoor wordt versnippering tegengegaan.

KANSEN / OPGAVE

- Buurtparken beter beleefbaar maken vanuit de omgeving;
- Gebruik buurtparken maximaliseren.

GEBRUIK

4

GEBRUIK

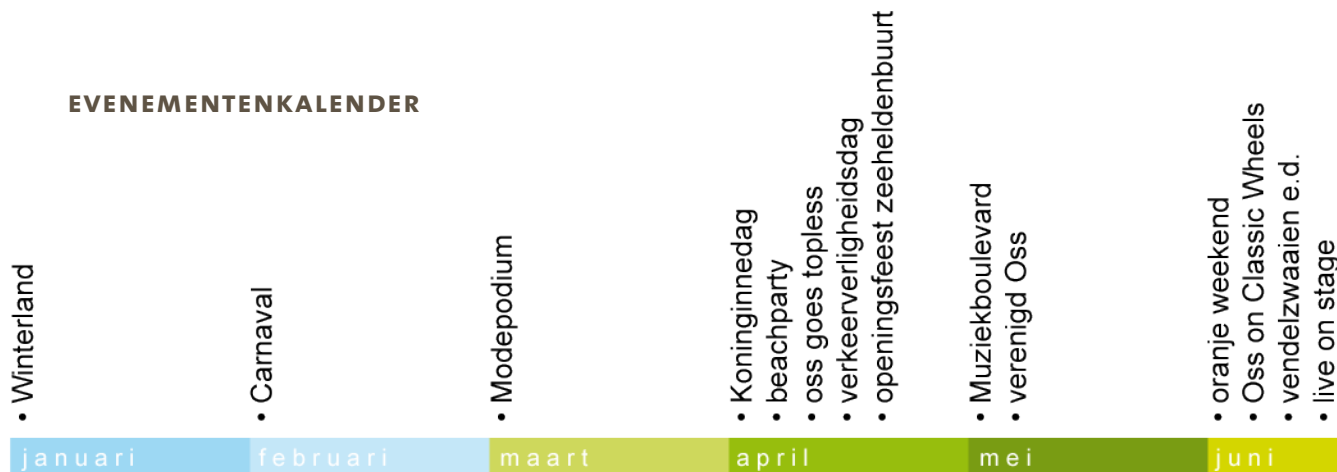
In de gemeente Oss kennen we een praktische no-nonsens insteek. De openbare ruimte is van en voor iedereen en moet dus door iedereen op een aangename manier gebruikt kunnen worden. Goed gebruik van de openbare ruimte zorgt voor leven op straat, ruimte voor ontmoeten en een wij-gevoel. De openbare ruimte kent een oneindig aantal vormen van gebruik. We gaan in dit hoofdstuk in op: evenementen, ontmoeten en spelen, water beleven, wandelen, met de hond erop uit, semi-openbare plekken (volkstuinten, begraafplaatsen en sportterreinen), fietsen, auto rijden en parkeren. Tijdens het opstellen van de Visie openbare ruimte is ook verkend wat bewoners van de openbare ruimte verwachten. Hierbij is gebruik gemaakt van de Wijkplannen, bewoners-

avonden Centrum, Krinkelhoek en Mettgeupel (CKM) en workshops met verschillende Buitenschoolse opvangen.

4.1 EVENEMENTEN

Podiumfunctie Het openbare gebied functioneert als podium voor allerlei georganiseerde en ongeorganiseerde evenementen. Momenteel vinden bijna alle evenementen plaats in het Osse centrum. Slechts een enkel evenement vindt elders plaats, bijvoorbeeld de kindervakantieweek in het Elzenhoekpark. In het Jan-Cunenpark worden ook af en toe evenementen gehouden. In Berghem vinden minder evenementen

EVENEMENTENKALENDER

plaats. Ook hier geldt dat de meeste evenementen in het dorpscentrum georganiseerd worden. Het gebruik en de daarmee samenhangende levendigheid van de openbare ruimte is gebaat bij een goede ruimtelijke spreiding en meer aanbod van evenementen. Om hieraan tegemoet te komen is in het nieuwe ontwerp voor het stadspark Sibeliuspark/ Talentencampus een evenementenweide opgenomen. Voor buurtactiviteiten kunnen de lobben, buurt- en stadsparken benut worden. Inzet is om diverse groepen uit de samenleving - scholieren, verschillende verenigingen, ouderen en sportclubs - te stimuleren om evenementen en festiviteiten te houden in het openbare gebied. Te denken valt aan: sportevenementen, lessen in de buitenlucht, autovrije dagen, tijdelijke kunstexposities, buurtfestiviteiten, etc.

Markt De tweewekelijkse markt in Oss is een belangrijke en goed functionerende goederenhandel met een aantrekkingskracht voor bewoners

uit de hele gemeente en de regio. De huidige opstelling van de markt op de Eikenboomgaard en de Heuvel is nogal diffuus en inefficiënt. Dat komt door de vorm van het plein, de aanwezige terrassen en de kiosk. Het streven is om te onderzoeken of de Heuvel een grotere verblijfsfunctie kan krijgen en of de Eikenboomgaard op een efficiënte manier ingericht kan worden als markt- en evenementenplein (zie Visie stadscentrum Oss).

KANSEN / OPGAVE

- Meer evenementen & een betere ruimtelijke spreiding;
- Eikenboomgaard als markt- en evenementenplein en de Heuvel uitbuiten als verblijfsplek.
- Herzien evenementenbeleid.

- muziek evenement
- Muzemisse
- 24-uur midzomerfestijn
- kindervakantieweek

- kermis

- Het vierde Beeld
- Fantastival
- Modepodium
- Culinaire Park Oss

- festival duurzaamheid

- intocht Sinterklaas

- Winterland

juli

augustus

september

oktober

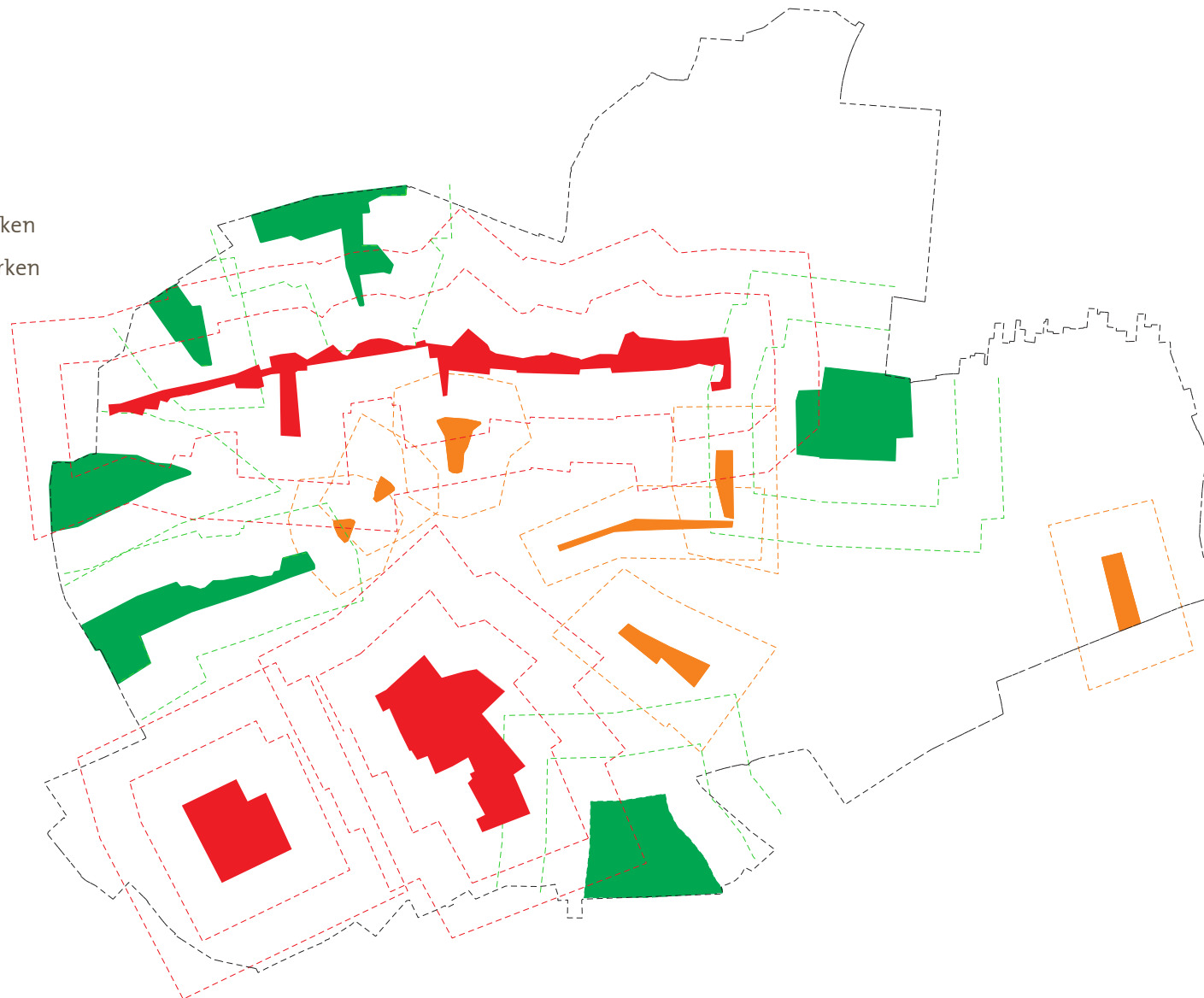
november

december

GROTE OPENBARE RUIIMTES

- lobben
- stadsparken
- buurtparken van formaat
- 250/500 m afstand van lobben
- 250/500 m afstand van stadsparken
- 250/500 m afstand van buurtparken

4.2 ONTMOETEN EN SPELEN

4.2.1 ontmoeten

Informeel Goed ingerichte openbare ruimte nodigt uit tot verblijven en ontmoeten. Kinderen worden op een informele manier uitgedaagd tot spelen. Alle openbare ruimte dient aantrekkelijk ingericht te zijn voor verblijf, ontmoeting en spel. Bijzondere locatieaspecten zoals water en groen worden hierbij optimaal benut. Een rijke beleving van groen en water trekt veel bezoekers. Qua diversiteit, volume en gebruiksmogelijkheden heeft de openbare ruimte een toegevoegde waarde t.o.v. de eigen tuin. Kinderen spelen ook graag in de 'natuur'. Qua spelen zien wij veel kansen voor informele spelmogelijkheden en natuurlijk spelen. Zo is een klimboom vaak populairder dan een klimrek. En bij verstoppertje spelen zijn struiken vaak erg geliefd als verstoppiek. Voor een aange-naam verblijf in de openbare ruimte is ook de positionering t.o.v. de zon en wind van belang.

Formeel Naast een goede basisinrichting is het nodig om een aantal formele speel- en/of ontmoetingsplekken te ontwikkelen met gebruiksmogelijkheden voor uiteenlopende doelgroepen. Het idee hierbij is verschillende doelgroepen de openbare ruimte te laten delen, zodat er volop ruimte voor ontmoeting is. De omvang en locatie van deze multifunctionele en flexibele ontmoetingsplekken wordt bepaald in nauw overleg met de bewoners. Hierbij dienen ook jongeren betrokken te worden.

Kansen Mogelijkheden voor de het ontwikkelen van multifunctionele ontmoetingsplekken, zowel formeel als informeel, zien wij vooral in de grote openbare ruimtes (stadsparken, lobben, buurtparken, stadshart

Oss en dorpshart Berghem). Deze grote openbare ruimtes zijn op de kaart aangegeven met voor de buurtparken een contour op 250 meter en voor de stadsparken en lobben een tweetal contouren namelijk op 250 en 500 meter. Uit deze kaart kan geconcludeerd worden dat bijna alle bewoners binnen een afstand van 250 meter van een buurtpark en/of een afstand van 500 meter van een stadspark of lob af wonen. Dit geldt niet voor de bewoners van Berghem. Door de nabijheid van het buitengebied ervaren de bewoners dit niet als bezwaar.

4.2.2 speelplekken

Beleid Momenteel worden drie verschillende leeftijdscategorieën onderscheiden, namelijk jonge kinderen (0-6 jaar), schoolgaande kinderen (6-12 jaar) en jongeren (12-18 jaar). Hieraan zijn maximale afstanden verbonden waarbinnen geschikte (in praktijk formele) speelplekken aanwezig moeten zijn. Voor jonge kinderen is deze afstand 100 meter van hun woning, voor schoolgaande kinderen 300 tot 400 meter en voor jongeren 800 tot 1000 meter.

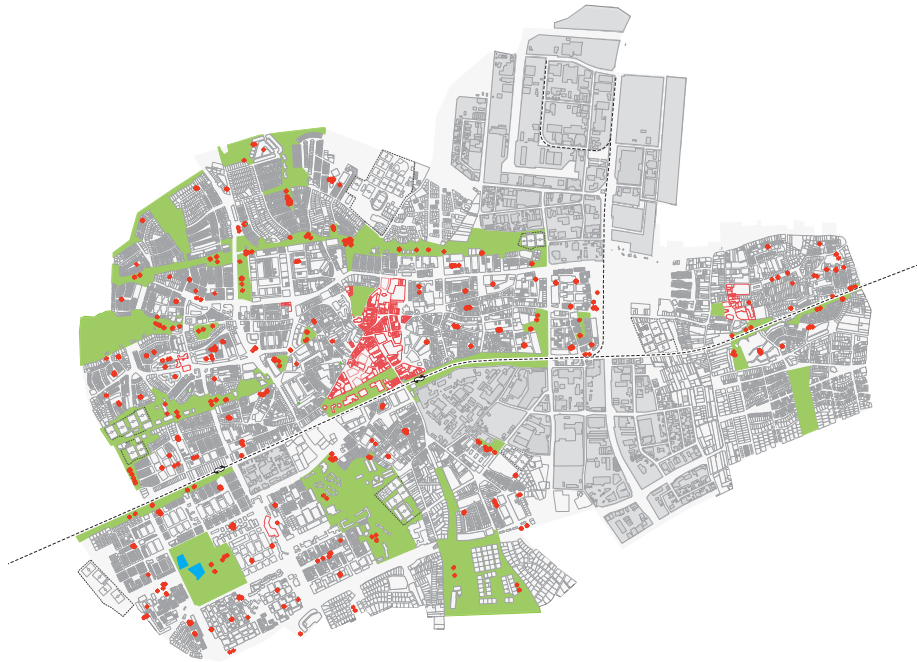
Praktijk Het beleid heeft geresulteerd in een veelheid aan voornamelijk formeel ingerichte speelplekken verspreid over Oss en Berghem. (kaart bestaande speelplekken) Het gros van deze speelvoorzieningen lijkt sterk op elkaar en is bedoeld voor kinderen van 0 tot 6 jaar. De grootte van de speelplekken en het aanbod van speeltoestellen is nagenoeg hetzelfde. Uit onderzoek blijkt dat de speelplekken niet allemaal goed gebruikt worden. Met name de schoolgaande kinderen geven aan meer behoefte te hebben aan uitdagende en avontuurlijke speelplekken. De speeltuin Elckerlyc wordt wel bijzonder goed gewaardeerd. Veel van de aanwezige speelplekken vragen echter om een herziening.

4.2.3 schoolpleinen

Als gemeente Oss zijn wij voorstander van semi-openbare schoolpleinen. Het schoolbestuur beslist over de toegankelijkheid van het eigen schoolplein. Semi-openbaarheid betekent dat de kinderen uit de buurt gebruik kunnen maken van het schoolplein buiten de schooltijden. Hierbij zijn verschillende mogelijkheden voor openstelling, bijvoorbeeld alleen toegang als er personeel aanwezig is of controle d.m.v. sleutelbeheer in de buurt zelf. Met name voor de compactere stadsdelen zou uitbreiding van de speelruimte op deze manier erg interessant zijn. Andersom kunnen scholen ook meer gebruik maken van de openbare ruimte voor allerlei recreatieve, culturele en educatieve doeleinden.

Kansen Inzet is om minder, maar wel gevarieerdere speelplekken te realiseren. Samen met de bewoners zal gezocht worden naar de meest gebruikte en kansrijkste plekken. Deze speelplekken variëren van elkaar door een formele inrichting, een inrichting gericht op spelaanleidingen of op natuurlijk spelen. Minder formele speelplekken, maar een gevarieerder aanbod aan speelmogelijkheden betekent o.a. dat de afstanden tot de (formele) speelvoorzieningen verruimd kunnen worden. De informele speelplekken zijn echter net zo belangrijk als de formele speelplekken. Bij de (her)inrichting en mogelijkserwijze ook bij het beheer van de speelplekken is het de bedoeling de bewoners (ouders én kinderen) meer te betrekken.

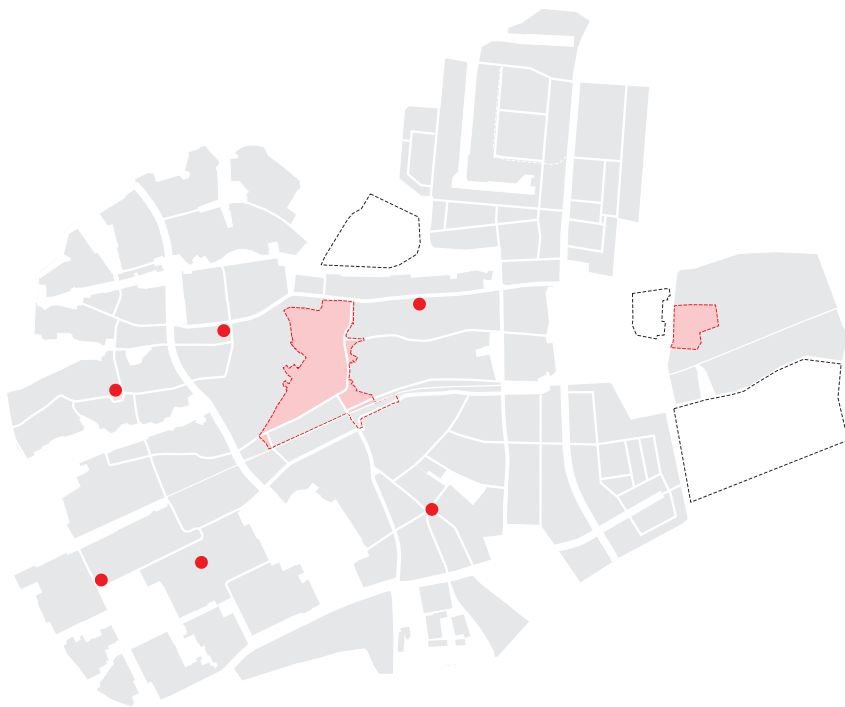

4.2.4 winkelcentra

Winkelcentra spelen een belangrijke rol in spontane ontmoetingen. Oss en Berghem hebben elk hun eigen stads- en dorpshart met winkels. Daarnaast zijn er in Oss een zestal buurtwinkelcentra, namelijk De Ruwert, De Wolfskooi, Heihoek, Vierhoeksingel, Kardinaal de Jongstraat en tot slot de Oude Molenstraat. De openbare ruimte van de diverse winkelcentra kan over het algemeen wel wat extra allure gebruiken.

CENTRUMGEBIEDEN EN WIJKWINKELCENTRA

KANSEN / OPGAVE

- Verblijfskwaliteit openbare ruimte vergroten en spelaanleidingen integreren in het ontwerp
- Ontwikkelen beleidsplan Spelen en ontmoeten
- Ontwikkeling multifunctionele ontmoetingsplekken voor alle doelgroepen
- Minder formele speelplekken, maar betere en gevarieerdere speel-mogelijkheden
- Speel- en ontmoetingsmogelijkheden in parken en lobben vergroten;
- Natuurlijk spelen verder ontwikkelen
- Inzet schoolpleinen als semi-openbare ruimte
- Verbeteren kwaliteit openbare ruimte winkelcentra

4.3 WATER BELEVEN

Inzet is om de landschappelijke context en daarmee ook de watersystemen meer beleefbaar te maken in de openbare ruimte. In Oss en Berghem is de beleving van water in de openbare ruimte lange tijd minimaal geweest. Oorzaak daarvan is o.a. het feit dat het grondwater relatief diep gelegen is, door de ligging op de overgang van de hogere, drogere dekzandrug naar het lagere, nattere komgebied. Daarnaast is het thema beleving van water lange tijd geen specifiek aandachtspunt geweest. De aanwezige oppervlaktewatersystemen hebben primair een betekenis voor de af- en aanvoer van regen- en kwelwater.

Op de kaart zijn naast de twee solitaire vijvers (Diamantvijver, vijver park Waterlaat) ook de drie van elkaar geschieden waterstelsels in beeld gebracht. Twee van deze stelsels doorsnijden de bebouwde kom en stromen vanuit het hoger gelegen zandgebied in de richting van het komgebied. Het betreft de waterstructuur in de Ruwaard en het watersysteem dat tussen Oss en Berghem via het noordelijke bedrijventerrein naar de Hertogswetering stroomt. Dit laatste systeem is nagenoeg niet beleefbaar. Slechts een sloot toont aan dat hier sprake is van een watersysteem. In de Ruwaard is het oppervlaktewater al wel beter beleefbaar gemaakt o.a. d.m.v. de aanleg van ecologische oevers en mogelijkheden voor natuurlijk spelen. Het derde stelsel van waterlopen en water-

partijen markeert de noordrand van Mikkeldonk en Mettegeupel. In de lobben en in de noordrand van Mettegeupel (Schutterij, Heraut, Slotgracht en Hofvijver) is het water over het algemeen redelijk goed beleefbaar.

Er zijn nog veel kansen om de belevings- en gebruikswaarde van het water en de oevers te verbeteren. De mogelijkheden liggen in de aanleg van meer ecologische oevers, in het creëren van verblijfsplekken aan het water, in het scheppen van mogelijkheden voor natuurlijk spelen langs het water, in uitbreiding van het bestaande oppervlaktewaterareaal en het creëren van meer zicht op het water vanuit de woon- en werkomgeving. Daarnaast ligt er ook een mooie kans om de landelijke watersystemen beter beleefbaar te maken. Hiervoor dienen de Hertogswetering en de Geffense Plas beter ontsloten te worden voor langzaam verkeer. De landelijke watersystemen hebben een grotere schaal en ander karakter dan de stedelijke systemen. De Geffense Plas is een recreatieplas. De Hertogswetering een ecologische verbindingzone. Beide thema's (recreatie en natuur) kunnen beter tot uiting gebracht worden.

KANSEN / OPGAVE

- Belevings- en gebruikswaarde water en oevers verbeteren;
- Watersystemen meer zichtbaar maken in de openbare ruimte;
- Beter ontsluiten Geffense Plas en Hertogswetering voor langzaam verkeer.

4.4 WANDELEN

Goed toegankelijke openbare ruimte bestaat uit een functioneel en recreatief netwerk. Het functionele netwerk van stoepen, paden, pleinen en andere ruimtes brengt de wandelaar efficiënt en comfortabel naar de gewenste bestemming. Het recreatieve netwerk, dat ook onderdeel uitmaakt van het knooppuntensysteem, biedt de wandelaar aantrekkelijke korte en langere wandelingroutes.

4.4.1 functioneel wandelnetwerk

Uitgangspunt is dat iedereen - dus jong en oud, met en zonder beperkingen – zich op een comfortabele wijze kan bewegen in het openbare gebied. Hierbij dient men zich gemakkelijk te kunnen oriënteren en veilig te voelen. Obstakels zijn tot het minimum beperkt en de entrees van gebouwen zijn voor iedereen goed bereikbaar. Ook groene voorzieningen zoals lobben, buurt- en stadsparken zijn vanuit de woon- en werkomgeving goed toegankelijk. Elk ontwerp voor de openbare ruimte dient goed beheerbaar te zijn en te voldoen aan deze toegankelijkheids-criteria (en die uit de ARGO).

4.4.2 recreatief wandelnetwerk

Het gewenste stelsel van recreatieve wandelroutes maakt het mogelijk diverse korte en langere aantrekkelijke wandelingen te maken. Bewoners kunnen via groene 'stepping stones' vanuit hun eigen huis het buitengebied bereiken. Diverse reeksen van stepping stones zijn mogelijk (b.v. eigen voortuin – buurtplantsoen – buurtpark - groene lob – buitengebied). Voor een goed functionerend en aantrekkelijk recreatief wandelnetwerk dienen bestaande routes, waar mogelijk, opgewaardeerd en aangevuld te worden. Het realiseren van de volgende wandelroutes

wordt als kans gezien: de route historisch centrum Oss, de parkenroute, de landschapsroute en diverse wandelroutes naar het buitengebied.

Route Historisch centrum Oss Doordat het centrumgebied van Oss grotendeels voetgangersgebied is, is het hier prettig wandelen. De wandelaar wordt daarbij na elke straat, steegje of passage verrast door een plein. Deze afwisseling van open en meer intieme stedelijke ruimtes zorgt voor een rijke en aantrekkelijke beleving van de openbare ruimte. De historische context (o.a. historische gebouwen en objecten) bepaalt mede de identiteit van de diverse openbare ruimtes. Voor een exacte route zijn diverse mogelijkheden.

Parkenroute Op de kaart is met een groene stippellijn de kans voor een nieuw te creëren parkenroute aangegeven. Deze ca. 8 kilometer lange route is nagenoeg helemaal voorzien van vrijliggende voetpaden. De wandeling verbindt het Hoogspanningspark (stadspark), Park Waterlaat (buurtpark) en de groene Spoorzone, de Talentencampus / Sibeliuspark en de twee westelijke lobben.

Landschapsroute De mooie en afwisselende landschappelijke omgeving vormt het decor voor deze circa 20 kilometer lange wandeling. De route komt door de volgende gebieden: Hertogswetering, zone Oss – Berghem, bossen en agrarische gebied (Zuidelijke Geledingszone), historische laan Elzeneind, singels van de Ruwaard en de polder. (rivierengebied)

Routes naar het buitengebied Op de kaart zijn met grijs gestippelde lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken o.a. gebruik van de historische radialen. Zij benutten tevens de groene stepping stones,

waardoor het mogelijk is om vanuit de eigen voortuin, via buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te bereiken. In de Ruwaard is het een kans om het Elzenhoekpark en de Talentencampus / Sibeliuspark via de bestaande langwerpige groene ruimtes met elkaar te verbinden. Een andere kans is het zo mogelijk benutten van de groene ruimtes op het Life Science Park / MSD-terrein voor de route naar de Zuidelijke Geledingszone. De routes naar het buitengebied kruisen de parkenroute en eindigen op de landschapsroute, waardoor op beide rondwandelingen overgestapt kan worden. De brede stadswegen hebben nu nog een barrièrewerking, die waar mogelijk opgeheven dient te worden middels veilige oversteekplaatsen zonder de doorstroming te beperken. In de lobben en stadsparken kan grotendeels aangehaakt worden op de bestaande (verharde) paden. In het buitengebied zijn onverharde en smallere paden aanwezig.

Routes naar natuurgebieden Het streven is de landschapsroute te verbinden met de wandelpaden in de natuurgebieden van Oss en omstreken. Te denken valt aan de Maasuitwaarden, Hertogswetering, Zuidelijke Geledingszone, Herperduin en Maashorst.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen criteria toegankelijkheid vanuit ARGO en Visie;
- Historische centrumroute, parkenroute en landschapsroute en verbindingen naar het buitengebied realiseren;
- Voetgangersvriendelijke straatprofielen en oversteekplekken.

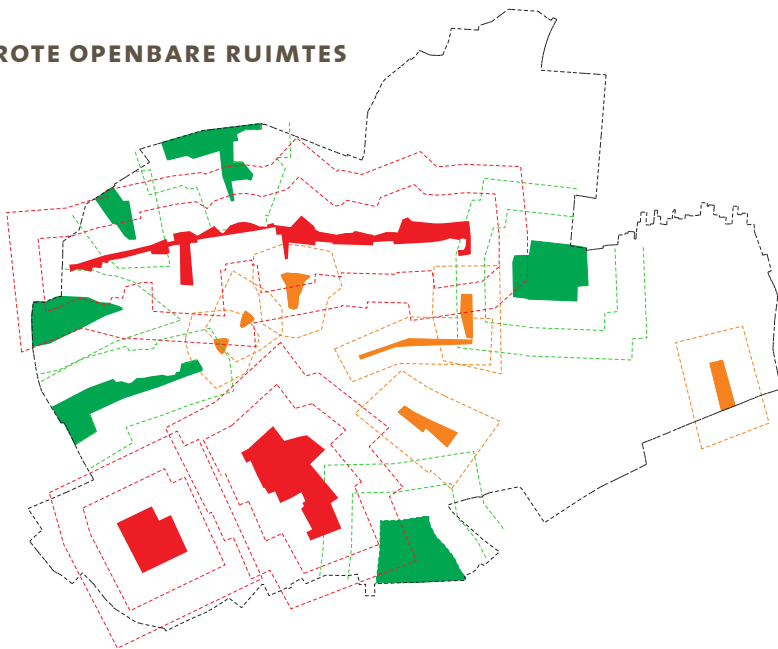

4.5 MET DE HOND EROP UIT

Verantwoordelijkheid hondenbezitters

Hondenbezitters zijn frequente gebruikers van het openbare gebied. Zij zijn ook gebaat bij een goede toegankelijkheid en aantrekkelijke routes. Zij hebben de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat hun honden geen negatieve invloed op de leefbaarheid hebben. Binnen de bebouwde kom geldt om die reden een aanlijn- en opruimplicht. De ervaring leert dat handhaving hierop noodzakelijk is. De gemeente zorgt voor voldoende prullenbakken, zodat de hondenbezitters de hondenpoep makkelijk kunnen opruimen. Honden mogen dus overal uitgelaten worden, mits de hondenpoep opgeruimd wordt en de hond aangelijnd is. Dit maakt de grote hoeveelheid versnipperde uitlaatstroken overbodig.

GROTE OPENBARE RUIMTES

Losloopterreinen

Om vrij te kunnen lopen en rennen hebben honden veel ruimte nodig. Het buitengebied biedt daar veel ruimte voor. Binnen de bebouwde kom is de ruimte schaarser. Het streven is de losloopterreinen te creëren op locaties waar voldoende ruimte is en goede inpassing mogelijk is. De lobben, buurt- en stadsparken zijn geschikte locaties voor losloopterreinen. Nu is vaak onduidelijk waar de hond los mag poepen en loslopen. Hier komt helderheid in:

- loslopen mag alleen in losloopterreinen;
- poepen mag overal, mits de poep meteen opgeruimd wordt.

Hondenpoep is een grote ergenis voor veel bewoners. Goede communicatie, duidelijk beleid en consequente handhaving is nodig om dit te verbeteren. De hondenbezitters en de gemeente dienen met elkaar in gesprek te blijven.

KANSEN / OPGAVE

- Meer verantwoordelijkheid bij hondenbezitters;
- Handhaving aanscherpen;
- Opstellen hondenuitlaatplan met overzichtskaart;
- Ruime, landschappelijk ingepaste losloop- en uitlaatplekken in lobben, buurt- en stadsparken;
- Geleidelijke opruiming van bestaande, kleine uitlaatstroken.

4.6 SEMI-OPENBARE RUIMTES

Volkstuinen, begraafplaatsen en sportcomplexen zijn duidelijk afgebakende ruimtes, die door hun semi-openbare karakter en overwegend groene karakter bijzondere plekken in de stad zijn.

Volkstuinen De tijd is rijp om m.b.t. de volkstuinen een integrale kwaliteitsslag te maken. Kansen hiervoor liggen in imagoverbetering, vergroting van de maatschappelijke / educatieve betekenis, betere landschappelijke inpassing en tot slot in meer aandacht voor duurzaamheid. Ondanks het feit dat de meeste volkstuincomplexen in de groene zones in de wijkrand liggen, is de relatie met de omgeving vaak gering door de hoogopgaande beplanting en hekwerken op de terreingrens. Het – in overleg met de verenigingen - beter beleefbaar maken van de volkstuinen is wenselijk. Door duurzaamheid als inrichtingsthema te gebruiken ontstaan mogelijkheden om van de volkstuinen meer zelfvoorzienende complexen te maken met eigen water, energie en compost. Daarmee kan ook de educatieve betekenis van deze plekken toenemen, b.v. door samenwerking met scholen.

Begraafplaatsen Er zijn verschillende mogelijkheden om begraafplaatsen meer te betrekken bij het openbare gebied, b.v. door historische begraafplaatsen op te nemen in wandelroutes. Op een aantal van de begraafplaatsen, zoals de RK Begraafplaats Eikenboomgaard, staan grafstenen die opgenomen zijn op de lijst van gemeentelijke en rijksmonumenten. Meer ingrijpend zijn voorstellen voor herinrichting. Deze kunnen beperkt blijven tot de aanpak van de randen, b.v. een andere of lagere omheining. Het is ook mogelijk om, als de kans zich voordoet, in

nauw overleg met de eigenaren met integrale herinrichtingvoorstellen te komen.

Sportterreinen De meeste sportterreinen in Oss en Berghem zijn landschappelijk interessant gelegen. Zo ligt het complex van Top Oss / FC Oss in het stadspark Talentencampus / Sibeliuspark, Amstelhoef in een van de groene lobben en de Rusheuvel op de overgang van de stad naar het buitengebied. Het is wenselijk dat sportterreinen hun aantrekkelijke landschappelijke ligging meer benutten, b.v. door versterking van de visuele relatie met de omgeving, door de aanplant van meer bomen tussen de sportvelden en op de parkeerplaatsen en/of door een mooie, landschappelijke omheining. Winst kan tevens gehaald worden door deze sportlocaties te koppelen aan recreatieve routes richting het buitengebied. Mede daardoor kunnen deze sportcomplexen zich ontwikkelen tot vertrek- en ontmoetingspunten voor uiteenlopende doelgroepen die willen wandelen, hardlopen, skaten of fietsen in het buitengebied.

KANSEN / OPGAVE

- Betere landschappelijke inpassing + beleefbaarheid vanuit openbare ruimte vergroten;
- Goede verankering in een netwerk van recreatieve fiets- en wandelroutes;
- Inrichtingskwaliteit volkstuinen verbeteren door toepassing van duurzaamheidsprincipes;
- Maatschappelijke / educatieve betekenis volkstuinen vergroten.

FIETSEN

- Hoogwaardige (regionale) fietsroute
- Mogelijke uitbreiding hoogwaardige regionale fietsroute
- Huidige situatie verbinding op stadsniveau, met mogelijke uitbreiding naar hoogwaardige fietsroute
- Verbinding op stadsniveau
- Mogelijke uitbreiding verbinding op stadsniveau
- Recreatieve route
- Lokale verbinding
- Basis onderwijs
- Voortgezet onderwijs
- NS station
- Bewaakte fietsenstalling
- Recreatie / sport
- Winkelcentrum

4.7 FIETSEN

4.7.1 mobiliteitsplan

Nevenstaande fietskaart is rechtstreeks gebaseerd op het Mobiliteitsplan (vastgesteld 2011). Het fietsgebruik wordt sterk gestimuleerd. Het stedelijke gebied van Oss en Berghem is door zijn geringe afstanden zeer fietsvriendelijk. Om vanuit het centrum in Oss naar de stadsrand te komen moet maximaal 3,5 km. afgelegd worden. Voor Berghem bedraagt deze afstand 1,5 km. De fietsinfrastructuur wordt verbeterd door: directe en samenhangende routes, verkeersveiligheid voor fietsers en tot slot door comfort en aantrekkelijkheid.

4.7.2 fietsnetwerk

Het fietsnetwerk maakt alle scholen, de stations, de winkelcentra en de recreatie- en sportgebieden in Oss en Berghem goed bereikbaar voor fietsers. De volgende fietsroutes en -verbindingen (gekoppeld aan de wegcategory) worden hierbij onderscheiden: hoogwaardige (regionale) fietsroutes, verbindingen op stadsniveau, lokale verbindingen en recreatieve routes.

Hoogwaardige (regionale) fietsroutes Eén van de nieuwe verbindingen betreft de geplande fietssnelweg F59 tussen 's-Hertogenbosch en Oss, parallel aan het spoor. De fietspaden zijn ruim opgezet, comfortabel, veilig en duidelijk herkenbaar. De kruisingen met gebiedsontsluitingswegen zijn in principe ongelijkvloers. De fietsstraat in Oss is een bijzondere vorm van een hoogwaardige (regionale) fietsverbinding. Deze fietsverbinding is door vormgeving (logo) en inrichting als zodanig herkenbaar, maar biedt (in ondergeschikte rol) ook plaats aan autoverkeer. De inrichting van een fietsstraat vraagt om maatwerk.

Verbindingen op stadsniveau Deze fietsroutes verbinden de wijken en buurten met alle publieksaantrekkelijke locaties. Het comfort is goed, de fietspaden zijn vrijliggend en de kruisingen met gebiedsontsluitingswegen zijn geregeld d.m.v. verkeerslichten.

Lokale verbindingen Deze verbindingen binnen de buurt of de wijk zijn comfortabel. Bij gebiedsontsluitingswegen bestaan deze verbindingen uit vrijliggende fietspaden of anders uit aanliggende fietsstroken. Op de bedrijventerreinen worden fietssuggestiestroken toegepast. Op erftoegangswegen maken fietsers gebruik van de rijbaan, waarbij bij de inrichting van de weg, het comfort en de veiligheid van de fietser centraal staan. De kruising met gebiedsontsluitingswegen is geregeld met verkeerslichten of met voorrangskruisingen.

Recreatieve routes Deze vrijliggende of autoluwe routes zijn bedoeld voor het recreatief fietsen, maar overig verkeer kan er uiteraard ook gebruik van maken. Ze lopen uitsluitend over of naast erftoegangswegen. Kruisingen met gebiedsontsluitingswegen worden zoveel mogelijk vermeden en zijn anders geregeld. Aan de zuidzijde is de stad goed verankerd met de recreatieve fietsroutes op de dekzandrug. Aan de noordzijde lopen de fietsroutes naar de Maasdijk.

KANSEN / OPGAVE

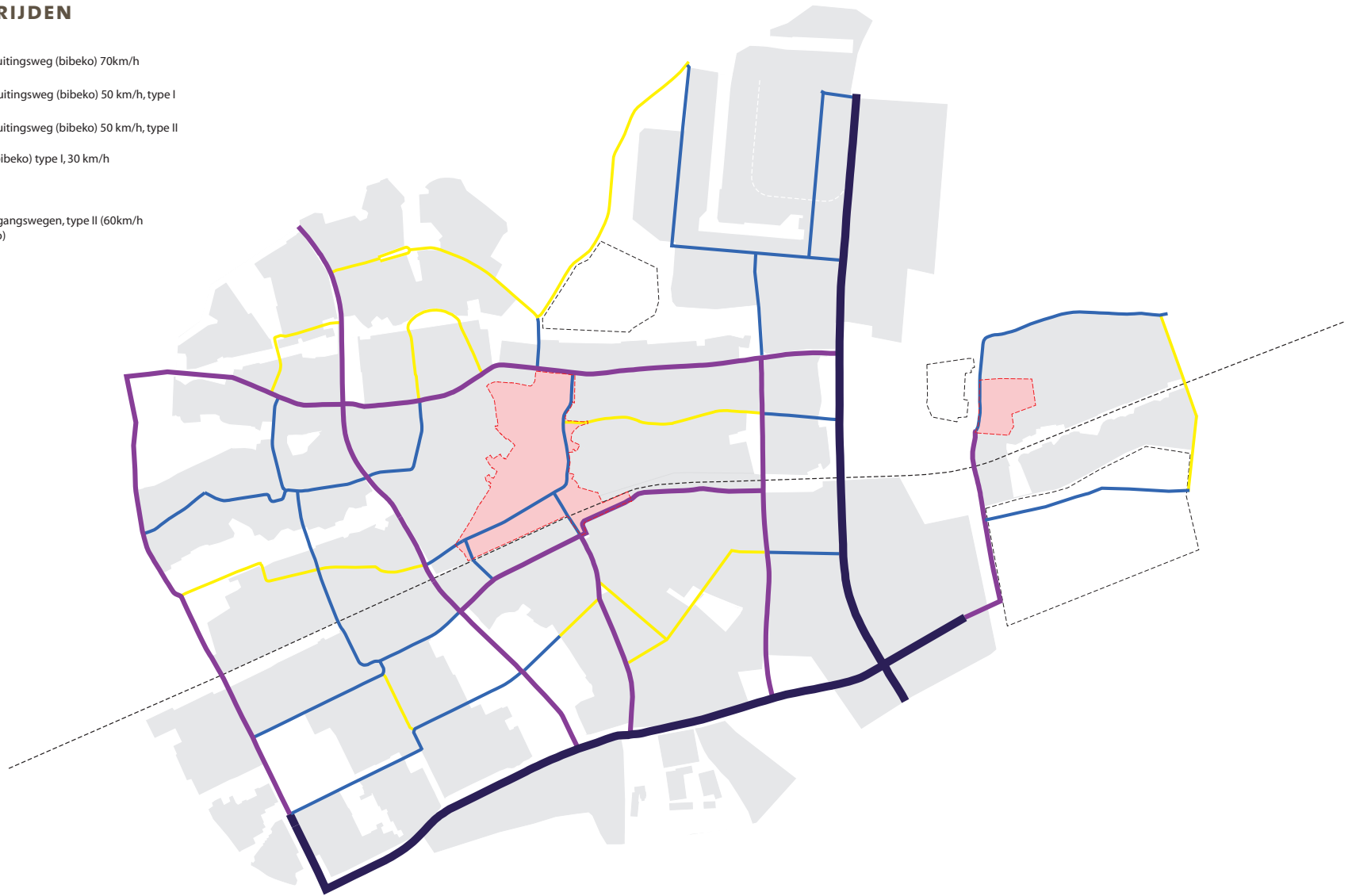
- Realiseren fietsnetwerk volgens Mobiliteitsplan;
- Vrijliggend fietspad in noordelijk stadspark (tevens ontwerp middel stadspark);
- Barrières oplossen: goede oversteekplaatsen;
- Herkenbare inrichting.

AUTO RIJDEN

- Gebiedsontsluitingsweg (bibeko) 70km/h
- Gebiedsontsluitingsweg (bibeko) 50 km/h, type I
- Gebiedsontsluitingsweg (bibeko) 50 km/h, type II
- Erftoegang (bibeko) type I, 30 km/h

Overige wegen zijn erftoegangswegen, type II (60km/h bubeko en 30 km/h bibeko)

4.8 AUTORIJDEN EN PARKEREN

4.8.1 autorijden

Nevenstaande autokaart is rechtstreeks gebaseerd op de informatie uit het Mobiliteitsplan. Het netwerk van gebiedsontsluitingswegen wordt ook in de Visie openbare ruimte als uitgangspunt genomen. Deze wegen dienen een eenduidig beeld te krijgen, waarbij de verharding van de rijbaan uitgevoerd wordt in asfalt.

4.8.2 parkeren

Ook in Oss en Berghem is het autobezit afgelopen decennia sterk toegenomen. Veel huishoudens hebben tegenwoordig meer dan één auto. Hierdoor is er een toenemende behoefte aan steeds meer parkeerplaatsen in de openbare ruimte, met name nabij woningen. De meeste bestaande, vooral oudere woonwijken zijn hier echter niet op berekend. Het gevolg is dat auto's buiten de daarvoor bestemde plaatsen geparkeerd worden, zoals op stoepen of in voortuinen. Soms wordt de oplossing gezocht in het opofferen van plantsoenen, brede bermen, stoepen of gedeeltes park. Dit gaat ten koste van de kwaliteit van het openbare gebied. Er is echter een kritieke grens van het aantal parkeerplaatsen dat een straat op kan nemen zonder dat het (te) negatieve gevolgen heeft voor de beeldkwaliteit en leefbaarheid. Deze grens mag niet overschreden worden. De gemeente Oss hanteert een acceptabele loopafstand van 100 m. van de beschikbare parkeerplaats tot aan de woning (Parkeernormen voor woonwijken). Bij het toepassen van deze norm blijkt over het algemeen het daadwerkelijke tekort aan parkeerplaatsen mee te vallen. Het vraagt wel meer flexibiliteit van de bewoners (en betere handhaving). Voor grote voertuigen kent Oss een parkeerverbod. Grote voertuigen mogen alleen op de daarvoor aangewezen plaatsen geparkeerd worden.

Parkeerrichtlijnen Voor de leefbaarheid in de bestaande wijken hanteren wij de volgende richtlijnen:

- Relativeren van afstanden (max. 100 m. loopafstand acceptabel);
- Beter communiceren en handhaven;
- Op een verantwoorde manier zoeken naar nieuwe, extra parkeerplaatsen, waarbij markante straathoeken, pleinen, plantsoenen en/of middenbermen intact blijven;
- Kansen benutten om parkeerplaatsen op beeldbepalende locaties te verplaatsen, b.v. op markante pleinen, plantsoenen of bermen;
- Benodigde parkeerplaatsen bij inbreidingsprojecten realiseren op eigen terrein;
- Parkeernorm toepassen in nieuwbouwprojecten;
- Bij herinrichting van bestaande openbare ruimte zoeken naar maximaal haalbare en ruimtelijk verantwoorde oplossing;
- Parkeren op eigen terrein bij bedrijfsterreinen.

KANSEN / OPGAVE

- Netwerk van gebiedsontsluitingswegen uit Mobiliteitsplan vertalen in eenduidig beeld: asfalt
- Parkeren vraagt om maatwerk gebaseerd op de geformuleerde parkeerrichtlijnen.

4.9 AANSPRAKELIJKHEID

De gemeente is altijd aansprakelijk voor de openbare ruimte. Daarom wil de gemeente graag de openbare ruimte zelf in eigendom en beheer hebben. Dit is niet altijd het geval. Juridische afstemming is noodzakelijk als de gemeente geen eigenaar is en/of het beheer bij een andere partij ligt. Dit om misverstanden te voorkomen.

KANSEN / OPGAVE

- Juridische afstemming bij gedeelde verantwoordelijkheid.

4.10 PARTICIPATIE

De overheid trekt zich verder terug. Van bedrijven en bewoners wordt meer zelfredzaamheid verwacht. Tevens zijn betrokken burgers de beste ambassadeurs. Voor de inrichting van de openbare ruimte dienen bewoners en/of bedrijven te allen tijde betrokken te worden. Het gaat per slot van rekening om hún woon- of werkomgeving. Bij het opstellen van deze Visie openbare ruimte is ook gekeken naar wat bewoners graag willen. Zo zijn er bewonersavonden in Centrum, Krinkelhoek en Mettegeupel geweest. Voor de andere wijken waren al wijkplannen aanwezig, waar in staat wat de bewoners graag willen. Deze wijkplannen hebben we goed benut. Ook hebben we zeer inspirerende workshops gehad met basisschoolkinderen van verschillende BSO's.

Voor onderhoud is participatie mogelijk door bedrijven en/of bewoners. Hiervoor is recent een notitie over zelfredzaamheid opgesteld. Algemeen geldt dat de gemeente participatie stimuleert. Wel worden er randvoorwaarden, waaronder kwaliteitseisen, gesteld aan participatie.

Soms is het mogelijk de gehele verantwoordelijkheid bij een andere partij (bedrijf of organisatie) neer te leggen. Dit is mogelijk wanneer een ruimte geen openbaar karakter heeft, bijvoorbeeld binnenpleintjes. De vormgeving is medebepalend of een ruimte wel of geen openbaar karakter heeft.

Rotondes lenen zich ook goed voor participatie door bedrijven en/of organisaties. Hier wordt in 5.2.3 nader op ingegaan.

KANSEN / OPGAVE

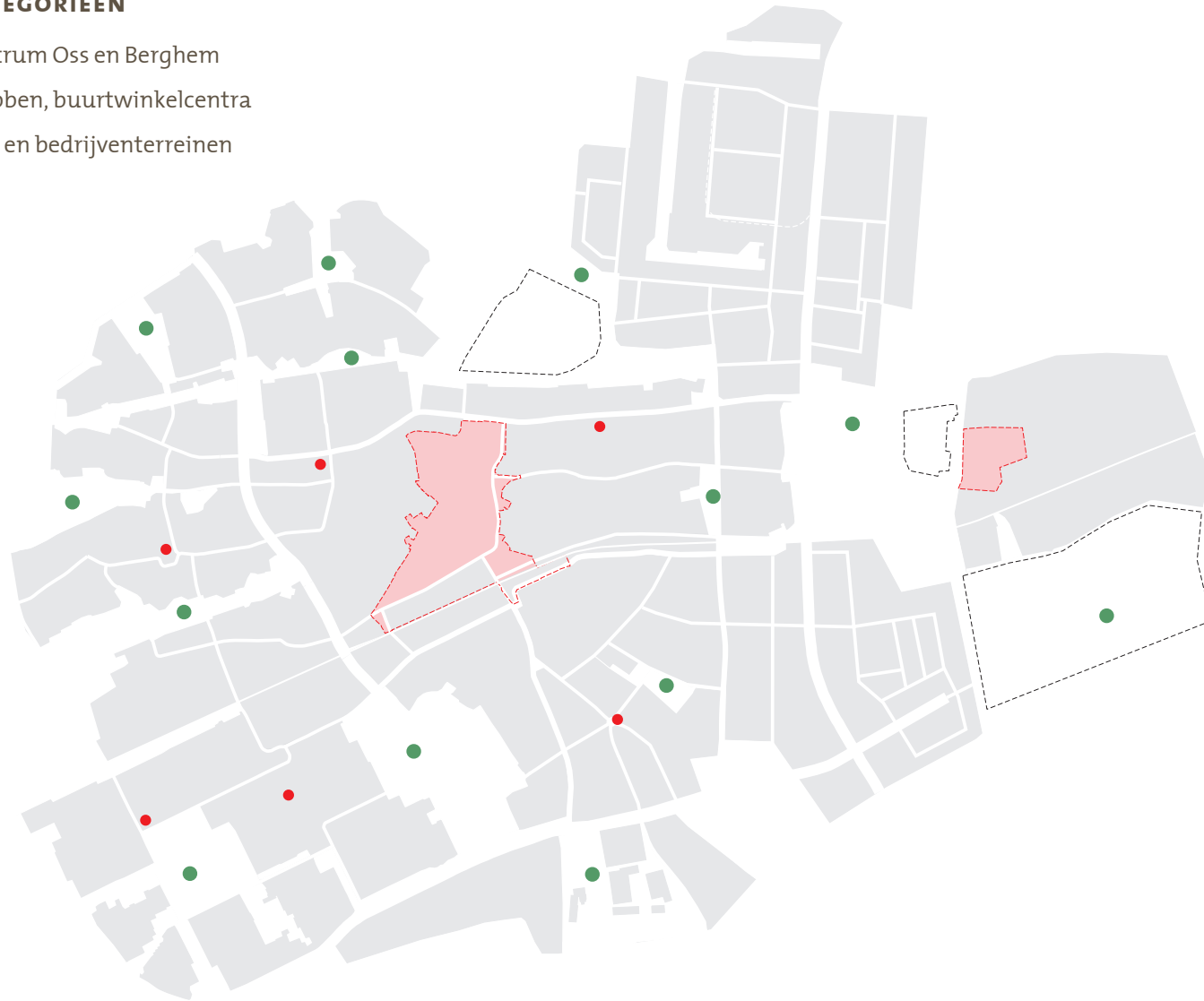
- Stimuleren participatie in onderhoud door burgers / bedrijven;
- De verantwoordelijkheid voor ruimtes zonder openbaar karakter kan overgedragen worden aan derden;
- Bedrijven/organisaties laten participeren in onderhoud en inrichting rotondes;
- Bewoners en bedrijven betrekken bij inrichting openbare ruimte.

INRICHTING

INRICHTINGCATEGORIËN

- hoogwaardig: centrum Oss en Berghem
- basis+ : parken, lobben, buurtwinkelcentra
- basis: woonwijken en bedrijventerreinen

5

INRICHTING

5.1 INRICHTING

De inrichting (en beheer) van de openbare ruimte is een complexe opgave. Met veel aspecten dient rekening gehouden te worden zoals vormgeving, gebruik, duurzaamheid en juridische aspecten. Voor een samenhangende openbare ruimte dienen de verschillende ontwerp-opgaven vanuit een eenduidige visie tot stand komen en integraal beheerd te worden. Dit betekent dat in onderlinge afstemming gewerkt wordt vanuit dezelfde ruimtelijke kaders.

5.1.1 kwaliteitsniveaus inrichting

We hanteren een eenvoudige verdeling in kwaliteitsniveaus:

- Hoogwaardig: Centrum Oss, centrum Berghem, stadswegen, fietsstraten;
- Basis+: buurtwinkelcentra, buurt- en stadsparken, lobben;
- Basis: woonwijken en bedrijventerreinen;
- Sober: wordt niet toegepast binnen Oss en Berghem.

In het centrumgebied van beide kernen passen we hoogwaardige materialen toe, zoals gebakken klinkers, natuursteen en/of bijzondere verlichting. Hier wordt tevens intensief beheerd (niveau: goed). Standaard materialen en minder intensief beheer (niveau: basis) zijn kenmerkend voor de overige openbare ruimte binnen de bebouwde kom. Uitzondering daarbij zijn de parken, de groene lobben en de buurt- en wijkwinkelcentra. Op deze plekken is het mogelijk om standaardinrichting te verbijzonderen. Dat kan door toepassing van een hoogwaar-

dige straatsteen op bijzondere plekken of realisatie van een bijzonder object zoals een brug, een waterelement of een vlonder.

5.1.2 kwaliteitsniveaus onderhoud

Tegelijkertijd met de Visie openbare ruimte is de Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte opgesteld. De Kwaliteitscatalogus maakt de bestaande en gewenste onderhoudskwaliteit inzichtelijk op basis van beelden en korte beschrijvingen. Beide documenten zijn in nauwe samenhang opgesteld. Het plangebied voor de Kwaliteitscatalogus betreft echter de hele gemeente Oss. Voor beheer en onderhoud worden drie kwaliteitsniveaus gehanteerd: goed, basis en sober. Het voorlopige voorstel voor de verdeling van de kwaliteitsniveaus voor onderhoud is:

- Goed: Centrumgebieden, stations en hoofdroutes;
- Basis: woon- en werkgebieden, parken;
- Sober: buitengebied en natuurgebieden.

De politiek kan hier nog op sturen. De Kwaliteitscatalogus is een instrument om weloverwogen kwaliteitsgestuurde keuzes te maken. Dit geldt zowel in tijden van bezuiniging als in economisch betere tijden.

5.1.3 functionele eenheden inrichting

Wij hanteren functionele eenheden om de wijze van inrichting en kwaliteitsniveaus op toe te passen. De functionele eenheden betreffen: centrumgebieden, wijkwinkelcentra, woongebieden, werkgebieden, stations, stadswegen, fietsstraten, overige wegen, buurt- en stads-

parken en lobben. Deze functionele eenheden zijn als volgt gegroepeerd in gebieden, lijnen, inrichtingsvrije gebieden en lobben:

- Gebieden: centrumgebieden, wijkwinkelcentra, stations, woon- en werkgebieden (onderverdeeld in deelgebieden);
- Lijnen: stadswegen, fietsstraten, overige wegen;
- Inrichtingsvrije gebieden: buurt- en stadsparken;
- Lobben.

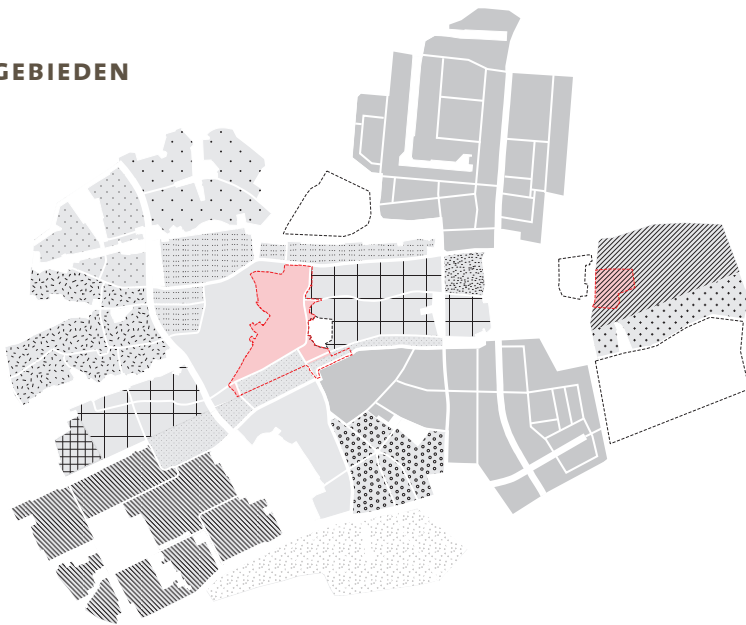
De Kwaliteitscatalogus onderhoud werkt met vergelijkbare functionele eenheden. Doordat het plangebied verschillend is komen in de Kwaliteitscatalogus ook de eenheden buitengebied, en bos- en natuurgebied voor.

Gebieden Op basis van sfeer, karakter en ruimtelijke structuur zijn vanuit de openbare ruimte deelgebieden gedefinieerd. Doel is de diversi-

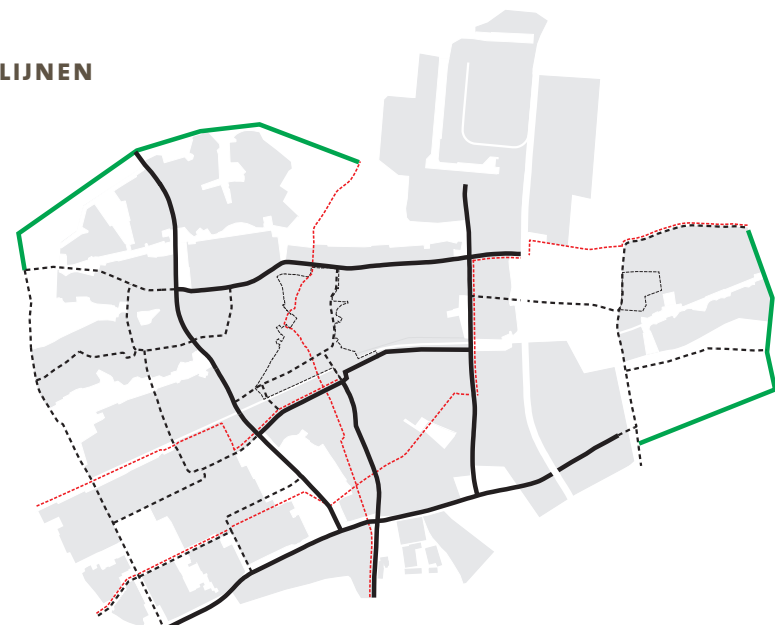
teit van de deelgebieden te versterken. Het streven is tegelijkertijd om te zorgen voor meer samenhang binnen de afzonderlijke deelgebieden.

Lijnen In de ruimtelijke hoofdstructuur zijn twee typen lange lijnen aangegeven, namelijk historische radialen en stadswegen. Beide hebben een eigen karakteristiek en sfeer, die we in het inrichtingsbeeld willen versterken. De historische radialen willen we herkenbaar maken en aan elkaar linken. De landelijke weg rondom Berghem is hierin een uitzondering. Hier dient in het bijzonder aandacht te zijn voor de overgang dorp–buitengebied. De stadswegen (dikke zwarte lijnen) hebben brede profielen met bij voorkeur middenbermen en begeleiding van grote bomen. Bij landelijke wegen (groene lijnen) is het belangrijkste aandachtspunt het landelijke karakter. De buurtontsluitings-

GEBIEDEN

LIJNEN

wegen (zwarte stippellijnen) zijn 50 km per uur wegen met een asfaltverharding. De fietsstraten (rode stippellijnen) hebben rood asfalt met daarin het symbool van een kroontje. De auto is hier te gast.

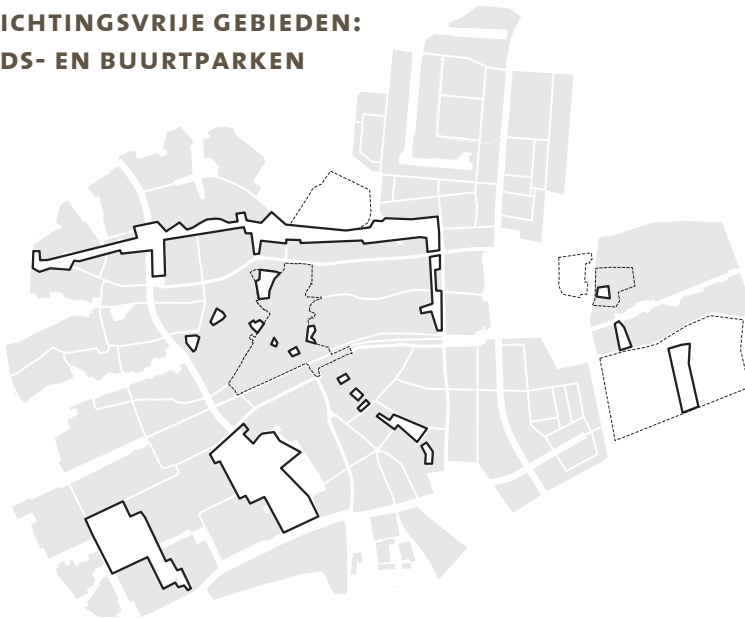
Inrichtingsvrije gebieden De buurt- en stadsparken zijn zogenaamde inrichtingsvrije gebieden. Dit betekent dat de ontwerper vrij is qua materiaalkeuze. Voorwaarde is dat er een eenduidig ontwerpconcept met een bijbehorende materiaalkeuze is voor het gehele park. Doorgaande routes dienen gerespecteerd te worden.

Lobben De inrichting van de lobben is gerelateerd aan het aangrenzende landschap. Zie 3.2 (groene rand – lobben) voor een verdere specificatie.

KANSEN / OPGAVE

- Definiëren, kwantificeren en indexeren inrichtingscategorieën (prijs per m²)
- Blijvende afstemming met onderhoud (Kwaliteitscatalogus);
- Versterken samenhang binnen deelgebied en versterken diversiteit tussen deelgebieden
- Historische radialen beter herkenbaar en beleefbaar maken;
- Allure en karakter stadswegen versterken (middenberm, laanstructuur);
- Parken ontwikkelen tot aantrekkelijke pareltjes;
- Inrichting lobben aansluiten op aangrenzend landschap.

INRICHTINGSVRIJE GEBIEDEN: STADS- EN BUURTPARKEN

LOBBEN

KARAKTER GROEN

- accent op stedelijk groen
- accent op natuurlijk groen

5.2 GROEN

Een belangrijk middel om het stedelijk gebied te verrijken is het benutten en versterken van de groene kwaliteit van de openbare ruimte. Een stad moet doordrongen zijn van groen om leefbaar te zijn. In woongebieden en compacte stadscentra spelen parken, plantsoenen, lanen en losse bomen een grote rol. Behalve dat ze kleur en rust in de stedelijke drukte brengen, zorgen ze voor luwte, schaduw en schone lucht. Ze hebben ook een educatieve waarde doordat ze dichtbij huis de natuur representeren. Dankzij stadsparken komen kinderen in contact met planten en dieren en met het verloop van de seizoenen.

Het stedelijk gebied van Oss is behoorlijk goed doordrongen met groen. De bewoners en bezoekers beleven en waarderen Oss als zeer groene stad. In vergelijking met andere steden heeft Oss veel, maar redelijk sober, groen. Sober is overigens geen kwantificering van slecht, maar van eenvoudig en natuurlijk.

5.2.1 karakter groen

stedelijk/natuurlijk groen De aandacht gaat uit naar de opwaardering en differentiatie van het huidige groene areaal. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen groen met het accent op een natuurlijke inrichting (extensiever beheer) en groene ruimtes met een meer stedelijke inrichting (intensiever beheer). Binnen dit uitgangspunt zijn combinaties mogelijk, b.v. een stedelijk ingericht stadspark met een natuurlijke bloemenweide. Andersom is het mogelijk om in één van de natuurlijk ingerichte stadsslobben een gazon of een rozentuin in te passen. Het gaat voornamelijk om de accentverlegging in het groen. Bij de inrichting van het natuurlijk groen is de geomorfologische, bodemkundige en cultuurhistorische onderlegger bepalend voor het ontwerp. Daar zijn

vooral inheemse soorten beeldbepalend. Bij de inrichting van het stedelijk groen is de keuzevrijheid in het sortiment veel groter. Toch dient ook daar aandacht te zijn voor zogenaamde stadsnatuur.

Meer diversiteit tussen deelgebieden De inzet is om het karakter van de afzonderlijke deelgebieden onderscheidend te maken. Dit kan door per deelgebied een goed basis beplantingassortiment samen te stellen. Groene daken, groene gevels of mobiel groen in de vorm van bijvoorbeeld grote plantenbakken zijn ook middelen die bijdragen aan de verrijking van het groene karakter. Dat karakter kan tevens versterkt worden door het weghalen van het zogenaamde snippergroen.

KANSEN / OPGAVE

- Herontwikkelen groenbeleidsplan (eventueel per deelgebied);
- Opwaardering en differentiatie huidige areaal groen;
- Onderverdeling in accent op natuurlijke inrichting (extensiever beheer en accent op stedelijke inrichting (intensiever beheer);
- Meer onderscheid in karakter groen afzonderlijke deelgebieden.

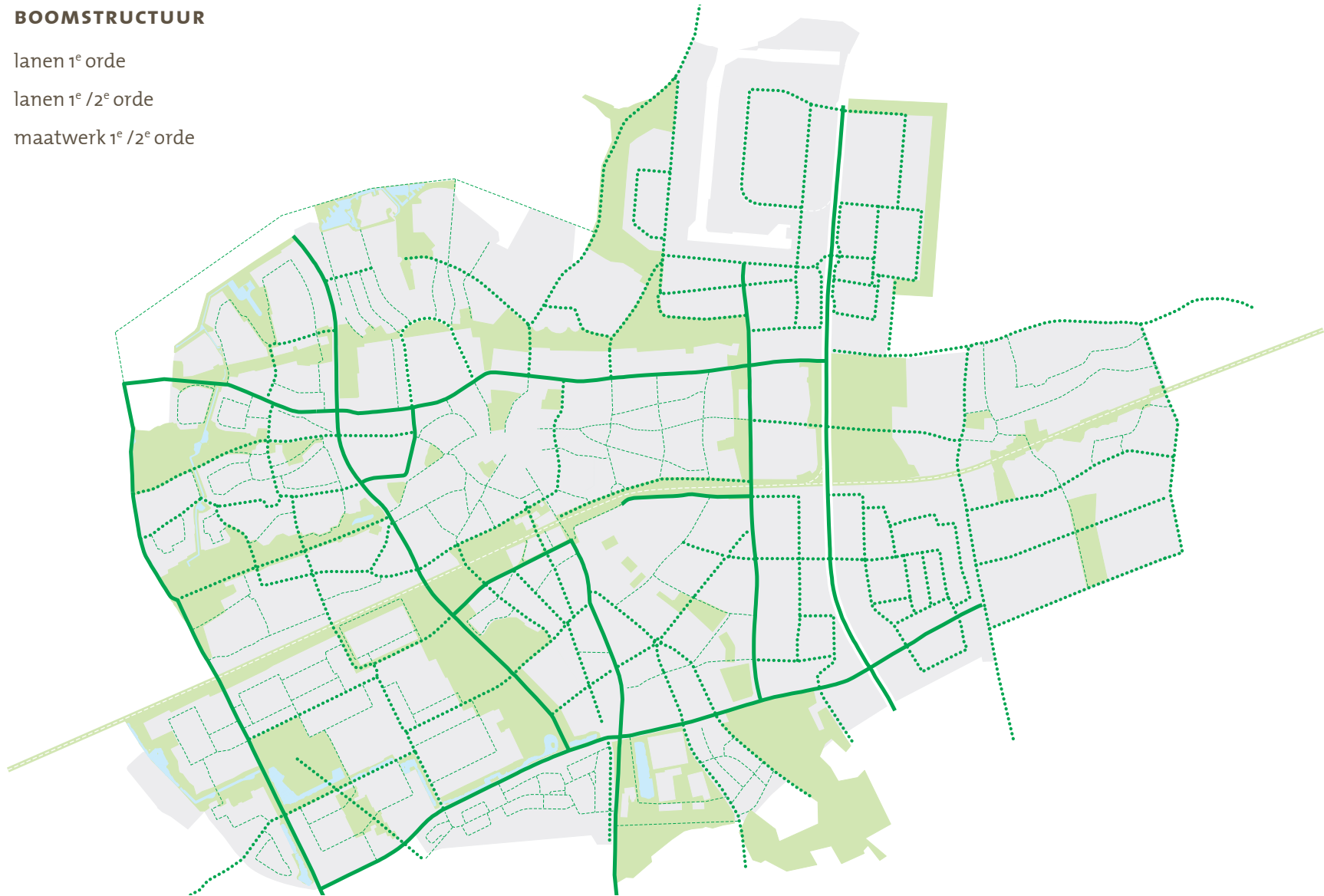
5.2.2 boomstructuur

Mooie bomen geven allure aan een stad, versterken het karakter van een dorp en dragen bij aan een aangename woonomgeving. Hierbij gaat het om bomenrijen voor de straten en meer losse bomen voor park- en pleinruimtes. Met de visie wordt ingezet op versterking van de boomstructuur, de aanplant van bomen met een lange levensduur en op verbetering van de groeiomstandigheden van bomen.

BOOMSTRUCTUUR

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - maatwerk 1^e / 2^e orde

Boomsoort Bij de soortkeuze wordt rekening gehouden met de bodem (zand, klei), de groeiplaats (verharding, open grond) en de functie (verkeer, park). In de groene ruimtes met een natuurlijke inrichting en extensiever beheer worden inheemse soorten toegepast. Elders is de keuzevrijheid groter.

Grootte bomen De keuze voor een bepaalde boomgrootte is afhankelijk van de beschikbare ruimte. Om het gewenste beeld te kunnen verkrijgen moeten bomen goede groeiomstandigheden hebben en voldoende ruimte krijgen. Dat is niet altijd eenvoudig. Zo kan een ingewikkeld systeem van kabels en leidingen de groei van bomen behoorlijk beperken. In de gemeente Oss zijn de bomen als volgt ingedeeld naar groeihoogte:

- Bomen van de 1e orde: hoger dan 15 meter
- Bomen van de 2e orde: van 10 tot 15 meter
- Bomen van de 3e orde: van 6 tot 10 meter

De kaart geeft het gewenste onderscheid in boomgroottes weer. Bomenrijen van de 1e orde worden toegepast langs de brede stadswegen (dikke groene lijn). Bomenrijen van de 1e/2e orde bepalen het beeld van de meeste buurtontsluitingswegen en andere gebiedsontsluitingswegen waar de ruimte het toestaat (gestippelde groene lijn). Er zijn ook straten waar de bomen erg bepalend zijn voor het straatbeeld, maar waar de ruimte niet altijd toereikend is voor twee bomenrijen. Daar is maatwerk gewenst (dun gestreepte lijn). Bomen van de 1e/2e orde worden tevens toegepast in parken, lobben, plantsoenen, brede straathoeken en op de pleinen. Daarbij hebben bomen van de 1e orde met een lange levensduur de voorkeur. In woonstraten is de vrijheid in de soortkeuze veel groter. Bomen van de 3e orde kunnen hier een plek krijgen, indien voldoende ruimte beschikbaar is, gaat de voorkeur uit naar grotere bomen.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen bomenplan gebaseerd op kaart boomstructuur;
- Realiseren gewenste boomstructuur;
- Investeren in grote bomen met een lange levensduur;
- Inzetten op verbetering van de groeiomstandigheden van bomen.

5.2.3 Rotondes

Rotondes hebben in de eerste instantie een belangrijke verkeerskundige functie. Daarnaast zijn rotondes ook representatieve plekken waar dagelijks veel mensen langskomen. Mooi ingerichte en goed onderhouden rotondes kunnen een visitekaartje zijn voor de gemeente Oss. De gemeente betreft graag bedrijven bij de inrichting en het beheer van de rotondes. Zij kunnen een rotonde adopteren. Hieraan zijn wel voorwaarden verbonden, zoals voldoende ruimtelijke kwaliteit en een inrichting passend bij de omgeving. Per rotonde is in beeld gebracht wat voor uitstraling de rotonde moet hebben. Rotondes met kunstwerken worden niet ter adoptie aangeboden. Het principe van voorkomen van kapitaalvernietiging geldt ook hierbij. Slecht uitziende rotondes en rotondes die te intensief onderhoud vragen komen als eerste in aanmerking voor adoptie. Natuurlijk kan een ondernemer ook een voorkeur voor een bepaalde rotonde hebben.

KANSEN / OPGAVE

- Alle rotondes een visitekaartje van de gemeente Oss laten zijn;
- Ondernemers laten participeren in inrichting en onderhoud.

OPBOUW IN TIJD (IN HOOFDLIJNEN)

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

5.3 VERHARDING

In de praktijk worden niet zo vaak hele deelgebieden in een keer opnieuw heringericht. Projecten beperken zich tot buurten. Ter voorkoming van ad hoc keuzes is het noodzakelijk om afspraken te maken over de toepassing van verhardingsmaterialen. Het doel is een samenhangend straatbeeld creëren binnen de afzonderlijke deelgebieden.

5.3.1 Materialencatalogus

Als instrument voor het creëren van het gewenste samenhangende beeld zal per deelgebied een materialencatalogus ontwikkeld worden. Hierin wordt ingegaan op de exacte keuze voor verharding. In de Visie openbare ruimte wordt op hoofdlijnen de verhardingskeuze gemaakt. Met de Visie en de materialencatalogus kan over langere tijd samenhangend aan herinrichtingsopgaven gewerkt worden. De materialencatalogus gaat in ieder geval in op verhardingsmaterialen, kleurgebruik, het basis assortiment groen, straatmeubilair en verlichtingsarmaturen.

5.3.2 Afwegingscriteria

We werken met drie typen verhardingen voor de rijbanen, namelijk asfalt, betonklinkers en gebakken klinkers. De keuze voor asfalt komt rechtstreeks voort uit het Mobiliteitsplan. Voor alle wegen waar 50 km per uur gereden mag worden wordt asfalt gebruikt vanwege de verkeerskundige functie (veel en/of zwaar verkeer).

De keuze tussen betonklinkers en gebakken klinkers ligt genuanceerder. Belangrijke afwegingscriteria zijn: investering op korte en lange termijn, levenscyclus, duurzaamheid, beeldkwaliteit, beheeraspecten en machinaal kunnen straten. Onderscheidend en daarmee doorslaggevend zijn de investering op korte en lange termijn, levenscyclus en beeldkwaliteit.

Voor de andere afwegingscriteria geldt dat voor- en nadelen tegen elkaar opwegen.

Investering op korte termijn

Bij de inrichting van een woonwijk wordt een groot deel van het benodigde budget gebruikt voor inkoop en aanleg van verhardingen, zoals wegen, parkeerstroken, fietspaden en stoepen. Betonklinkers zijn bij aankoop aanzienlijk goedkoper dan gebakken klinkers. Het verschil in kwaliteit van betonklinkers is behoorlijk groot. De hoogwaardige, kleurvaste betonklinkers met een natuurstenen toplaag zijn duurder dan de traditionele betonklinkers. Deze hoogwaardige betonklinkers zijn bij inrichting nog steeds goedkoper dan de gebakken klinkers.

Investering op lange termijn / levenscyclus

Gebakken klinkers behouden hun kwaliteit aanzienlijk langer dan betonklinkers. Vooral qua beeldkwaliteit is het verschil erg groot. Wat betreft de technische staat van beide producten geldt dat beide producten lang meegaan. In 2011 werd bij BOR de richtlijn gehanteerd dat een betonklinker in 40 jaar en een gebakken klinker in 80 jaar wordt afgeschreven. De levensduur van verharding is als bezuinigingsmaatregel opgerekt naar gemiddeld 60 jaar. Zowel gebakken klinkers als betonklinkers haalden tot nu toe vaak het einde van hun levenscyclus niet omdat de ontwerper of beheerder iets nieuws / iets anders wilde voor die tijd. De financiële situatie is echter zodanig veranderd, dat de kans reëler is dat het einde van de levenscyclus nu wel gehaald wordt.

Belangrijk verschil is dat gebakken klinkers na een periode van 50 of 60 jaar nog hergebruikt kunnen worden. Natuurlijk zijn er na vele decennia meer stukjes af dan bij aanleg. Daar staat tegenover dat oude gebakken klinkers een geleefd karakter hebben wat ze zelfs duurder maakt. Beton-

VERHARDING

- centrum Oss en Berghem:
gebakken materialen in combinatie met natuursteen/graniet
- oude wijken: gebakken klinkers rijbanen / betontegels stoepen
- overige wijken: keuze beton of gebakken klinkers rijbanen / betontegels stoepen
- Ruwaard: betonklinkers rijbanen / betontegels stoepen
- bedrijventerreinen: zwart asfalt rijbanen / betontegels stoepen

klinkers verliezen hun waarde in de loop der jaren. Er is dus een keerpunt in de kosten op de lange termijn. Op korte termijn (bij aanschaf) is de betonklinker goedkoper en op de lange termijn is de gebakken klinker goedkoper. Dit omslagpunt ligt bij het herbruiken van de gebakken klinkers. De prijsdiscussie is dus o.a. een afweging of op korte of lange termijn geld bespaard wordt.

Beeldkwaliteit

Gebakken klinkers behouden hun beeldkwaliteit aanzienlijk langer dan betonklinkers. De traditionele betonklinkers zijn na 10 jaar hun kleur verloren. Tevens verliezen betonklinkers hun egale oppervlak; door slijtage komt het grind bloot te liggen. De verharding oogt na verloop van tijd kleurloos en enigszins somber. Gebakken klinkers behouden hun kleur en structuur. Wel kunnen er stukjes afbreken. Door de komst van de betonklinker met natuurstenen toplaag is de beeldkwaliteit van betonklinkers aanzienlijk verbeterd. Dit product is verkrijgbaar met toplagen in verschillende percentages natuursteen. Hoe hoger het percentage natuursteen hoe beter de (beeld)kwaliteit van de klinker. Dit product wordt nog niet zo lang toegepast, waardoor niet precies duidelijk is hoe de beeldkwaliteit op de lange termijn is.

In de oudere wijken en centrumgebieden passen over het algemeen gebakken klinkers het beste. Dit in verband met de bij de bebouwing passende uitstraling, kleurechtheid en lange levensduur. Bij de nieuwere wijken passen betonklinkers vaak (ook) goed. In een wijk als de Ruwaard horen betonklinkers bij de basismaterialen en uitstraling van de wijk.

5.3.3 Keuze type verharding

Het volgende basisonderscheid wordt gemaakt:

- Centrum Oss en Berghem: gebakken materialen in combinatie met

natuursteen/graniet;

- Oudere wijken: gebakken klinkers rijbanen / betontegels stoepen;
- Nieuwere wijken: betonklinkers rijbanen / betontegels stoepen;
- Bedrijventerreinen en hoofdwegen: asfalt rijbanen en betontegels stoepen.

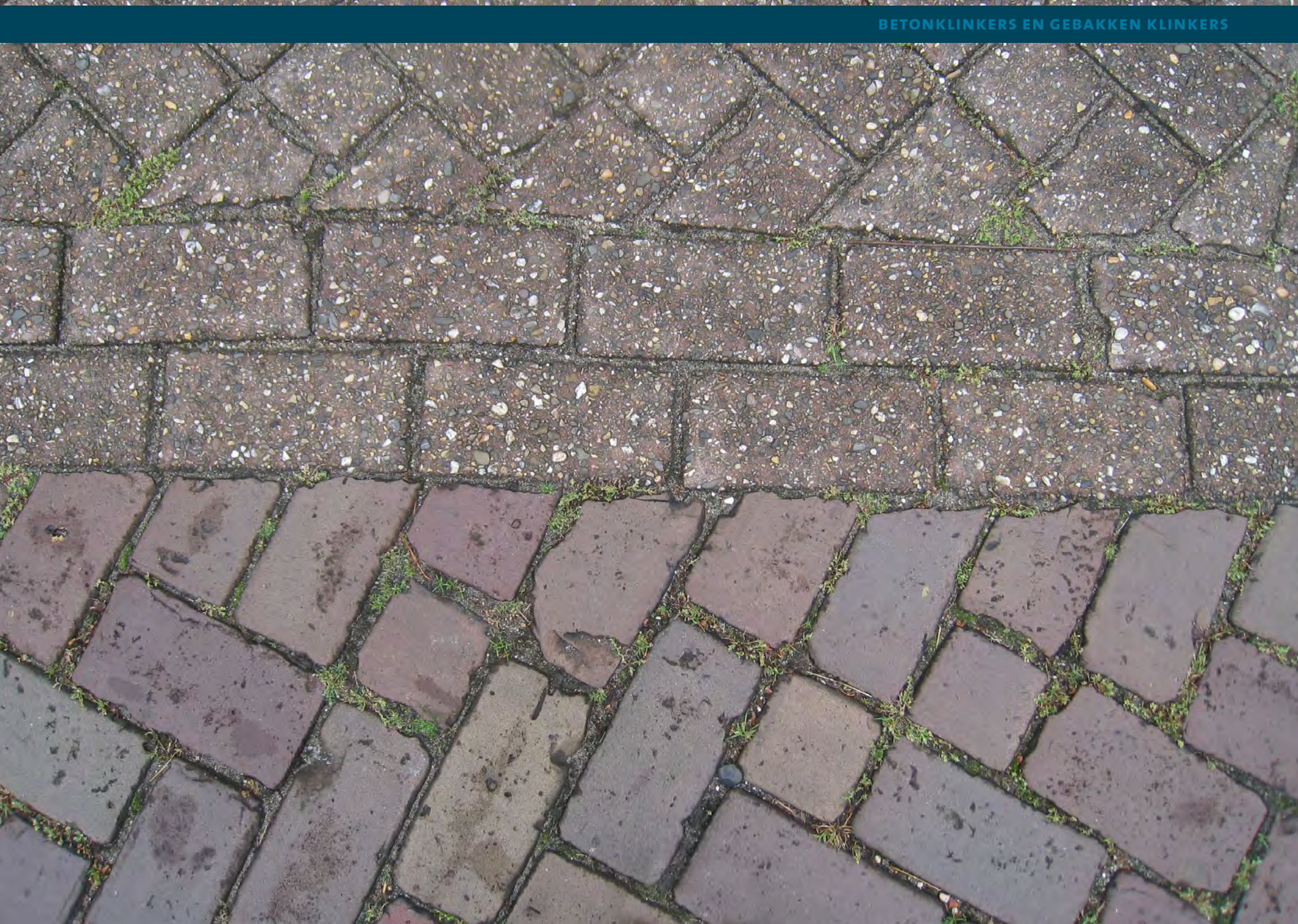
De oudere wijken waar gebakken materialen gebruikt dienen te worden zijn niet uniform. Type en kleur van de gebakken klinkers is variabel. In de materialencatalogus zal per deelgebied een scala aan mogelijke gebakken klinkers in beeld worden gebracht.

Het zal niet altijd haalbaar zijn om een heel gebied met gebakken materiaal in te richten. In dat geval is het streven om minimaal de structuurdragende straatprofielen en pleinen met gebakken materialen in te richten. Voor de overige woonstraten worden hoogwaardige betonklinkers gekozen, die qua formaat en kleur aansluiten op de toegepaste gebakken klinkers.

Inzet is om bij een goed waterdoorlatend bodemprofiel, zoals in de Ruwaard en Villawijk, waterdoorlatende klinkers toe te passen.

Op de industrieterreinen wordt standaard zwart asfalt toegepast voor de rijwegen. Dat geldt ook voor de stadswegen en buurtontsluitingswegen. Het asfalt van de fietsstraten is rood. Voor de aanliggende fietspaden op het niveau van de rijweg wordt binnen de bebouwde kom ook rood asfalt gebruikt.

Aansluiten op goede voorbeelden: Bij het opstellen van de materialencatalogus is het van groot belang om aan te sluiten op de goede voorbeelden van de recente herinrichtingen in de desbetreffende deelgebieden. Zo zal de herinrichting van het Osse centrumgebied aansluiten op de herinrichting van het winkelgebied uit 2001. In Schadewijk ligt het voor de hand om de Spoorlaan als prototype te gebruiken. In Centrum

West is de Katwijkstraat een mooi vertrekpunt voor de overige straatprofielen. In Ruwaard dient de herinrichting van de Dichtersbuurt en Staatsliedenbuurt het uitgangspunt te zijn voor de herinrichting van de overige straatprofielen en woonerven.

Voorkomen kapitaalvernietiging Er ligt voor kapitalen aan verharding in Oss en Berghem. Daar gaan we zorgvuldig mee om door materialen een optimale levensduur te geven. Gebakken klinkers willen we graag herbruiken. Ook betonklinkers komen voor herbruik in aanmerking, mits de technische staat goed genoeg is en ze nog een substantiële periode mee kunnen. Een beeldkwaliteittechnisch slechte staat is op zichzelf geen reden om betonklinkers niet te herbruiken. Opgeteld bij andere factoren kan het wel tot definitieve afschrijving leiden. Dit kan bijvoorbeeld als de beeldkwaliteit van de betonklinkers zeer beroerd is en de verwachte levensduur beperkt. De levensduur van asfalt kan verlengd worden door de toepassing van slijtlagen.

Gebruikbewust Door bij het ontwerp de functie centraal te stellen ontstaan heldere en verkeersveilige inrichtingen. Kunstingrepen als antiparkeerpalen zijn bij een goed doordacht ontwerp overbodig. Voor verkeersmaatregelen zoals drempels, zoen en zoefstroken en oversteekplaatsen gelden de landelijke richtlijnen. Voor de duidelijkheid en daarmee de verkeersveiligheid worden verkeersmaatregelen uniform ontworpen. Tevens is de openbare ruimte goed toegankelijk voor minder validen (zie handleiding toegankelijkheid, gemeente Oss).

Beheer- en onderhoudsbewust In de gemeente Oss is onderhoudsvriendelijk ontwerpen uitgangspunt. Zo dient bij het ontwerp bijvoorbeeld rekening gehouden te worden met de veegwagen en het

voorkomen van hinderlijk onkruid. In de Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte zijn de verschillende kwaliteitsniveaus voor onderhoud aangegeven. De kwaliteitsniveaus voor inrichting en onderhoud dienen met elkaar in de pas te lopen. Als een gebied een sober onderhoudsniveau heeft past daar geen hoogwaardige inrichting bij. Een basis+ inrichtingsniveau strookt bijvoorbeeld wel met een basis onderhoudsniveau

KANSEN / OPGAVE

- Bij herinrichting kaart verharding meegeven als voorwaarde;
- Samenstellen materialencatalogus per deelgebied;
- Samenhang realiseren in verharding per deelgebied;
- Voorkomen van kapitaalvernietiging (herbruik materialen);
- Gebruik-, beheer- en onderhoudsbewust ontwerpen;
- Bij herinrichting gebakken klinkers toepassen in de oudere wijken.

VERHARDING: LIJNEN

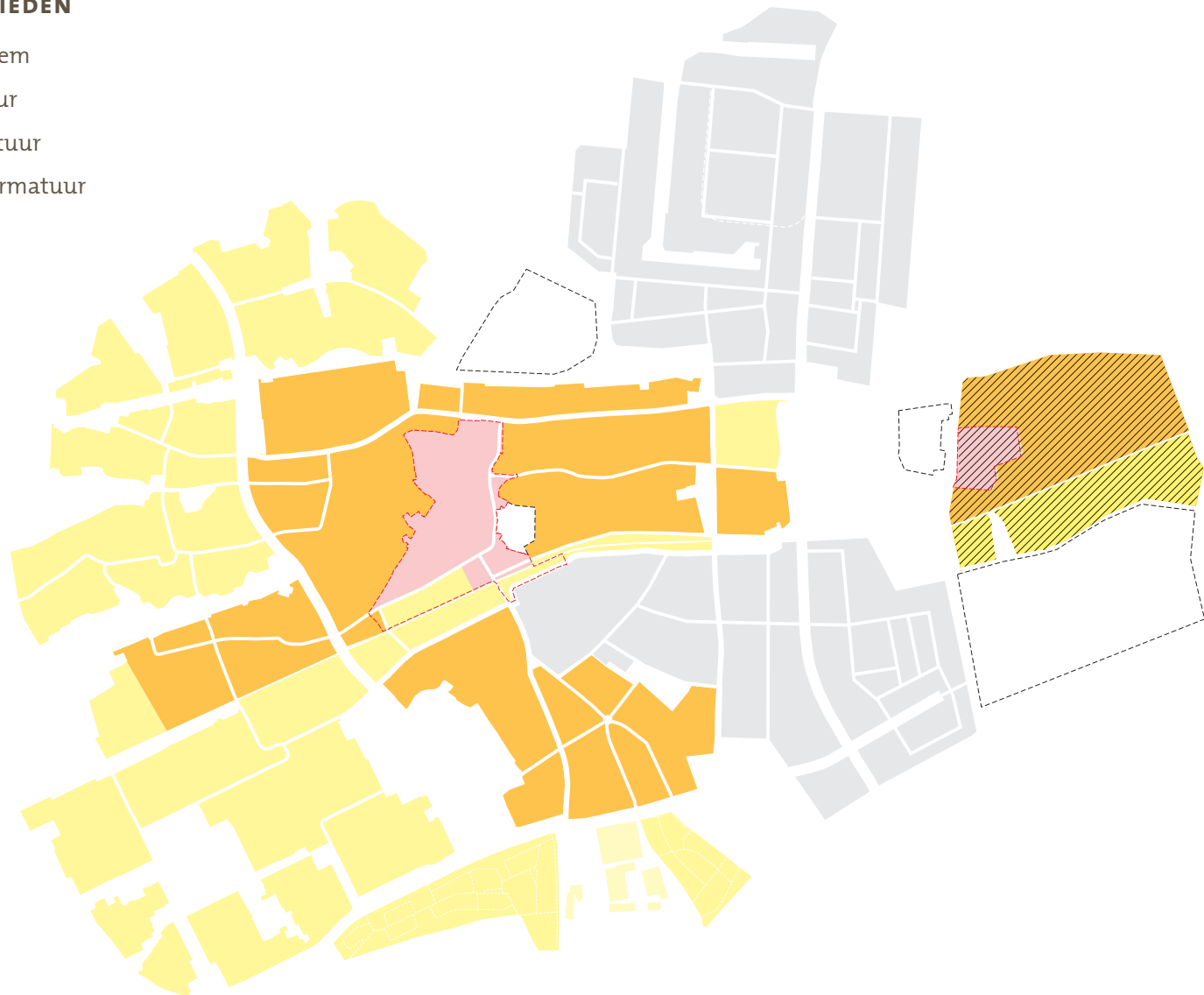
- zwart asfalt
- rood asfalt

VERLICHTING: GEBIEDEN

- Oss Centrum en Berghem
- oude wijken: 1 armatuur
- overige wijken: 1 armatuur
- bedrijventerreinen: 1 armatuur

5.4 VERLICHTING

Voor het goed functioneren van het openbare leven is solide en duurzame verlichting van groot belang. Men moet zich in het donker goed kunnen oriënteren en zich veilig voelen. Daardoor heeft verlichting een grote invloed op de beleving van de openbare ruimte. Twee tendenzen zijn duidelijk waarneembaar. Burgers hebben behoefte aan meer verlichting in het kader van de sociale veiligheid, bijvoorbeeld voor achterpaden. De technische ontwikkelingen nemen de laatste jaren een grote vlucht. Als gemeente willen we in spelen op deze tendenzen.

In de gemeente Oss staan anno 2012 ongeveer 18.500 lichtmasten. Hiervan zijn circa 5100 lichtmasten 30 jaar of ouder. Er zijn 250 tot 260 verschillende armaturen in omloop. Een lichtmast heeft een levensduur van ca. 40 jaar en een armatuur van ca. 20 jaar.

Kostenbesparend Door het aantal verschillende lichtmasten en armaturen drastisch te beperken wordt het beeld eenduidiger. Bovendien wordt het beheer eenvoudiger. Door goed te onderhandelen met de leveranciers kan wellicht een behoorlijke kostenbesparing bereikt worden.

Beheersbaar: Het volledige verlichtingssysteem van de gemeente Oss wordt geautomatiseerd. Alle lichtmasten krijgen daarvoor hun eigen x- en y-coördinaat. Vanuit het gemeentehuis kan elke lichtmast afzonderlijk bediend worden. Klachten die binnenkomen bij het Klant Contact Centrum (KCC) kunnen direct gecheckt worden, waarop snel actie mogelijk is.

Milieubewust De verlichting moet voldoen aan de milieueisen van energiebesparing en het voorkomen van lichthinder. Het is een opgave om voor Oss en Berghem een slim verlichtingsplan te maken met als doel het milieu minimaal te belasten. Daarvoor dienen nieuwe technologieën toegepast te worden, zoals LED-lampen (gebeurt al), dynamische verlichtingsystemen (pilot opgestart) en/of de toepassing van actieve markering langs wegen of paden.

Beeldkwaliteit: Een andere uitdaging is om de regie over de beeldkwaliteit van lichtmasten en armaturen aan te scherpen. Het streven is om een eenvoudig en beheerbaar plan te maken met een beknopte verlichtingcatalogus (als onderdeel materialencatalogus). Het aantal soorten masten en armaturen wordt daarbij verminderd. De samenhang en herkenbaarheid worden versterkt.

Uitgangspunten Qua verlichting gelden de volgende uitgangspunten:

- Centrum Oss en centrum Berghem: ieder een eigen standaard centrumverlichting. Op pleinen kunnen afwijkende, bijzondere lichtmasten toegepast worden;
- Stadswegen: Overal dezelfde masten en armaturen of masten die familiair zijn (nieuwe verlichting Singel 40/45 als prototype);
- Buurtontsluitingswegen: Overal dezelfde masten en armaturen;
- Industrieboulevard: Overal eigen herkenbare lichtmast met een robuuste en industriële uitstraling;
- Woonstraten oude stadsdelen: verlichting die eenvoudiger is, maar goed aansluit op de vormgeving en kleur van de verlichting in het centrumgebied;
- Woonstraten overige stadsdelen: ingetogen en sobere verlichting, die overal goed bij past;

VERLICHTING: LIJNEN

- Stadswegen: 1 armatuur
- Buurtontsluitingswegen: 1 armatuur
- Industrierwegen: 1 armatuur
- N329: eigen armatuur

- Parken en groene lobben: alleen verlichting langs de hoofdroutes, vormgeving is vrij maar dient te passen bij het groene karakter van het gebied;
- Fietsstraten: variërende verlichting passend bij het deelgebied;
- Historische radialen: eventueel een eigen verlichting, b.v. een replica van oude masten.

Bevestiging armaturen Bij het samenstellen van de verlichtingsfamilies is het van belang om rekening te houden met verschillende bevestigingsmogelijkheden van de armaturen en hoogtes van de masten. Zo worden bijvoorbeeld armaturen in het winkelgebied van Oss bevestigd op een mast, aan de wand of worden gebruikt als hanglampen.

Sfeerverlichting In het plangebied is ook ruimte voor sfeerverlichting, die ingezet kan worden om het verblijf in de openbare ruimte aangenamer te maken. Dit betekent dat er op een subtiele en ingetogen manier en conform een integraal plan bijzondere architectonische objecten (monumenten), kunstwerken, bomen of andere inrichtingselementen aangelicht kunnen worden. De centrumgebieden lenen zich daarvoor het meest.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen openbaar verlichtingsplan;
- Verlichting opnemen in materialencatalogus per deelgebied;
- Meer samenhang in verlichting creëren

5.5 STRAATMEUBILAIR

Straatmeubilair draagt bij aan de herkenbaarheid van een gebied. Wij onderscheiden de volgende gebieden met een eigen familie straatmeubilair: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Nieuwe wijken als Piekenhoef en Horzak hebben elk een eigen familie straatmeubilair. Eenheid in straatmeubilair komt de samenhang, het beheer en de onderhandelingsruimte bij leveranciers ten goede. Functioneel gebruik staat voorop bij straatmeubilair. Goede ontwerpen moeten de hoeveelheid meubilair (waaronder antiparkeerpalen) beperken. Punt van aandacht is de kiervorming waardoor onkruid kan groeien.

KANSEN / OPGAVE

- Meer samenhang in straatmeubilair creëren;
- Hoeveelheid straatmeubilair beperken;
- Kiervorming en daarmee kans op onkruid minimaliseren.

5.6 HEMELWATER

Oss en Berghem liggen voor een groot deel op de dekzandrug met een goed doorlatende, zandige bodemopbouw en een lagere grondwaterstand. Deze gunstige geomorfologische en bodemkundige ligging maakt de kans op wateroverlast voor de twee kernen niet groot. De afwatering van de noordelijke, lager gelegen, nattere stadsdelen is gereguleerd via een stelsel van watergangen die in verbinding staat met het poldergebied. De capaciteit van het huidige rioolstelsel is zodanig gedimensioneerd dat er bij een aanzienlijke neerslagtoename geen gevaar is voor wateroverlast. Oss en Berghem krijgen de komende jaren niet te maken krijgen met een bijzondere wateropgave.

De ambitie van het huidige beleid richt zich vooral op het afkoppelen van het regenwater om te voldoen aan de milieu- en duurzaamheidseisen. Afkoppelen kent geen standaardoplossingen. In bestaand stedelijk gebied betreft het altijd maatwerk. Soms kan het zichtbaar met wadi's en molgoten en soms is afkoppeling alleen ondergronds mogelijk met een gescheiden stelsel van afvoerbuizen. Een andere methode om het regenwater zo snel mogelijk te laten infiltreren in de ondergrond is de toepassing van waterdoorlatende straatstenen. Verder wordt binnen het huidige milieubeleid gestreefd naar meer groene daken om daarmee het regenwater zoveel mogelijk vast te houden. In 4.3 (water beleven) is ingegaan op de wens het water beter beleefbaar te maken.

KANSEN / OPGAVE

- Afkoppelen hemelwater standaard in programma van eisen opnemen
- Maatwerk: creatieve(en zichtbare) oplossingen afkoppelen
- Mogelijke toepassing waterdoorlatende stenen

5.7 KUNST OP STRAAT

Bij de inrichting van de openbare ruimte hoort ook aandacht voor kunst. De stelling daarbij is dat “de ruimte de kunst zoekt en niet andersom”. Aan de plek gerelateerde kunst geeft nieuwe betekenis aan de beleving van de openbare ruimte. Dat geldt ook voor de toepassing van water in het straatbeeld. Ook cultuurhistorische elementen (visualisaties) dienen een duidelijkere plek te krijgen in de openbare ruimte. Enerzijds om de cultuurhistorische bewustwording te stimuleren en anderzijds om een nieuwe dimensie in de beleving van de openbare ruimte te introduceren.

Levendigheid van het straatbeeld wordt tevens verrijkt door het mogelijk maken van tijdelijke kunstinstallaties. Laat Oss en zijn omgeving een podium zijn voor beeldende kunsten. Financieel zal het niet eenvoudig zijn om kunstprojecten van hoge kwaliteit te realiseren. Creativiteit zal nodig zijn, b.v. door samen te werken met het bedrijfsleven of een koppeling met nieuwbouwprojecten.

KANSEN / OPGAVE

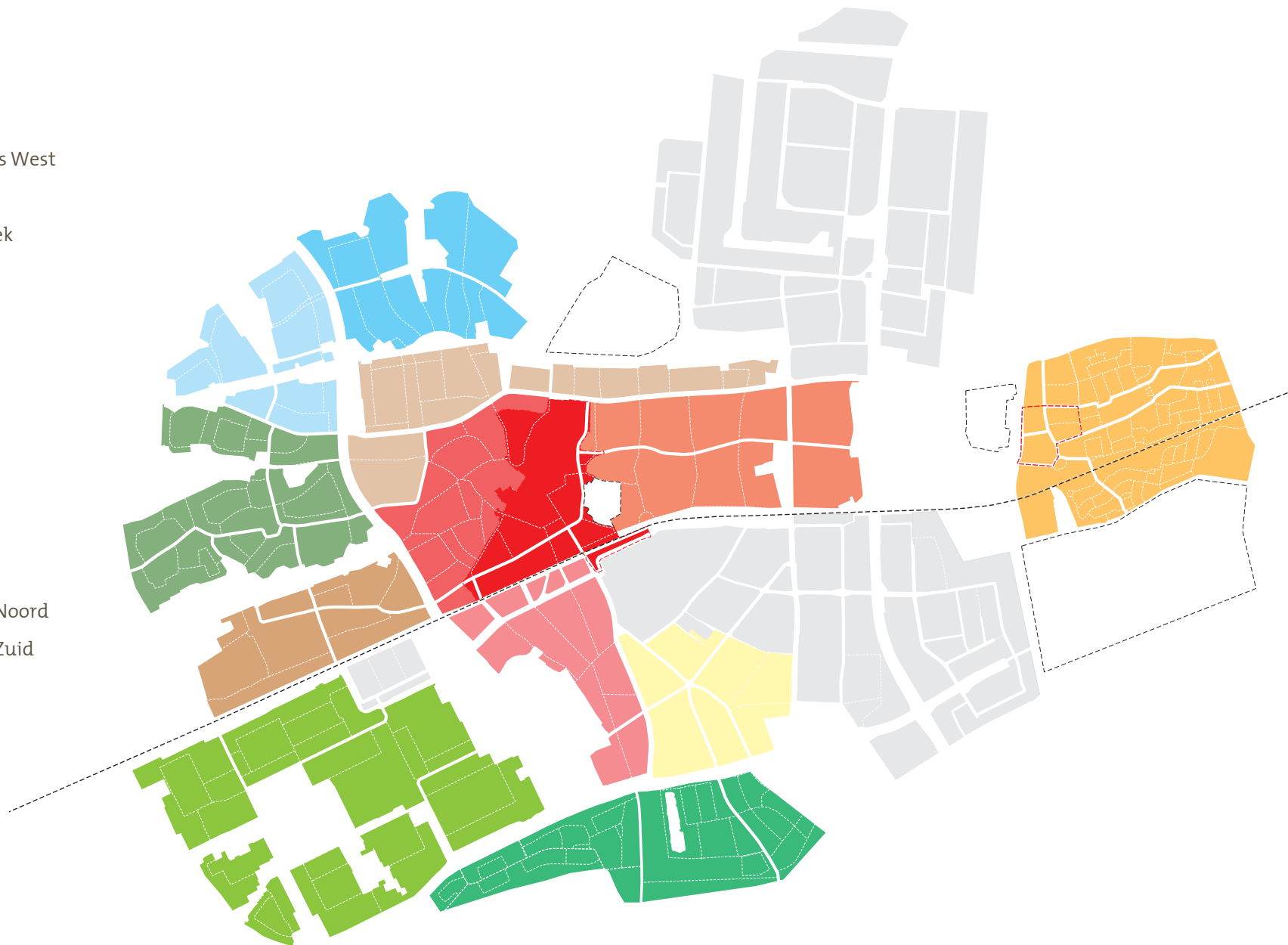
- De ruimte zoekt de kunst en niet andersom
- Kunstprojecten in de openbare ruimte creatief financieren.

DEELGEBIEDEN

DEELGEBIEDEN

- Oss Centrum / Oss West
- Schadewijk
- Vlashoek / Heihoek
- Krinkelhoek
- Kortfort
- Oss Zuid
- Ruwaard
- Villawijk Zuid
- Ussen
- Mikkeldonk
- Mettegeupel
- Berghem
- Bedrijventerrein Noord
- Bedrijventerrein Zuid

6

DEELGEBIEDEN

6.1 OVERZICHT

Ontstaansgeschiedenis Twee historische kernen Oss en Berghem hebben hun huidige omvang en vorm gekregen gedurende een lange ontstaansgeschiedenis. Eerst door een ongecontroleerde groei langs de uitvalswegen en daarna door kleinschalige verdichting van de ruimtes tussen deze wegen, vaak conform een vooropgezet plan. De sferen en structuren van deze oude stadsdelen lopen in elkaar over. In de naoorlogse periode zijn grootschalige en planmatige uitbreidingen gerealiseerd.

Integrale stedenbouwkundige plannen die ten grondslag liggen van deze stads- en dorpsdelen hebben geresulteerd in een synergie tussen de bebouwing en openbare ruimte, die nog steeds goed herkenbaar is.

Criteria verdeling deelgebieden In de visie voor de openbare ruimte is bij de indeling van het plangebied rekening gehouden met de cultuurhistorische ontstaansgeschiedenis, de hoofdstructuur van de openbare ruimte en herkenbare ruimtelijke patronen en sferen.

Deelgebieden We hebben de volgende deelgebieden gedefinieerd:

- 1 Centrum West
- 2 Schadewijk
- 3 Vlashoek / Heihoek
- 4 Krinkelhoek
- 5 Kortfoort
- 6 Oss Zuid
- 7 Ruwaard
- 8 Villawijk Zuid
- 9 Ussen
- 10 Mikkeldonk
- 11 Mettegeupel
- 12 Berghem
- 13 Bedrijventerrein Noord
- 14 Bedrijventerrein Zuid

Buiten beschouwing De meest recent aangelegde uitbreidingen - Piekenhoef, 't Reut en Horzak, worden buiten beschouwing gelaten. Voor deze gebieden zijn beeldkwaliteitsplannen opgesteld. Visie op de openbare ruimte van centrumgebieden Oss en Berghem zijn opgenomen in de centrumvisies - Dynamisch Stadscentrum Oss 2020 en Beeldkwaliteitplan Berghem Centrum (vastgesteld 2009).

6.2 CENTRUM-WEST

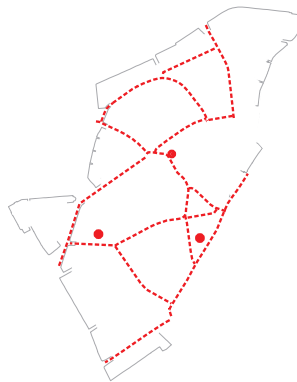
6.2.1 profiel

Stedelijke functies Het deelgebied Centrum West bestaat bijna geheel uit woonbebouwing. De andere stedelijke voorzieningen in Centrum-West bestaan uit twee relatief grote woonzorgcomplexen (Vredenhof en De Wellen) en de moskee. Het Cultuurpodium De Groene Engel ligt in het grensgebied van het centrum en het deelgebied Centrum-West.

Bebouwing Centrum-West bestaat hoofdzakelijk uit laagbouw. Middenhoge bebouwing komt voor langs de stadswegen waar deze bebouwing de entree naar dit woongebied accentueert. Clusters van middenhoge bebouwing komen ook voor aan de Arendstraat, de Begijnenstraat en de Nieuwe Hofstraat.

Smaakmakers Smaakmakers van Centrum-West zijn het netwerk van historische routes vanuit het centrumgebied, de twee molen en de watertoren.

Bevolking Centrum-West heeft een gevarieerde bevolking, zowel in leeftijd als sociale en culturele achtergrond.

anno 2012

Recent gerealiseerd Recent is de Nieuwe Hofstraat en Krakenburg heringericht.

Ontwikkelingen Op korte termijn worden de Kruisstraat en de Begijnenstraat heringericht. Ook is de planvorming van het woonzorgcomplex De Wellen aan de Begijnenstraat in volle gang. Verwacht wordt dat de uitvoering op korte termijn start.

6.2.2 ligging en ontstaan

Ligging Het deelgebied Centrum-West ligt ten westen van het stadscentrum. Dit gebied is strak afgebakend door het spoor en de volgende stadswegen: de Hertogensingel, de Vierhoeksingel en de Hertogin Johannasingel. De begrenzing aan de oostzijde met het centrumgebied is minder scherp. De oude invalswegen Begijnenstraat, Kruisstraat en Kortfoortstraat markeren de overgang.

Ontstaansgeschiedenis

Historische wegen Op de historische kaart uit omstreeks 1900 is het netwerk van historische wegen met wat aangrenzende bebouwing al aanwezig. (zie historische kaart)

Uitbreidingsplannen J.H. Froger De woningbouw nood in Oss was hardnekkig in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. De bevolking groeide in de periode 1945-1962 van ruim 20.000 naar ruim 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen en werken. De wederopbouwperiode stond daarom in het teken van uitbreiding van de industrie en het bouwen van een groot aantal woningen en voorzieningen in nieuwe uitbreidingswijken. Per jaar werden in Oss ongeveer 250 woningen

MAYCRETEWONINGEN

OPBOUW IN TIJD CENTRUM WEST

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

gebouwd. Aanvankelijk werden ook noodwoningen, semi-permanente woningen en zogenaamde duplexwoningen gebouwd. In Centrum-West staan de semi-permanente Maycretewoningen van destijds nog steeds aan de Oude Kerkstraat en de Watertorenstraat.

In de jaren '50 en '60 maakte het Delfts bureau van J.H. Froger een samenhangende reeks van uitbreidingsplannen voor de gemeente Oss. Op het uitbreidingsplan van J.H. Froger uit 1955 staat de uitbreiding Centrum-West ingetekend. De uitbreidingsplannen kenmerken zich door het streven naar een harmonieuze afronding van de stad. De bestaande historische wegen met aangrenzen de bebouwing werden door de nieuwe woonwijken en groenvoorzieningen ingepakt tot een aaneengesloten stedelijk weefsel omsloten door hoofdwegen. Het

gedachtegoed van J.H. Froger is in het huidige stadsbeeld herkenbaar in de krans van 'oude' woonwijken rond het stadscentrum.

Onderdelenplan Krinkelhoek J.H. Froger ontwierp in de jaren '50 ook gedetailleerde Uitbreidingsplannen in Onderdelen voor de afzonderlijke wijken, waaronder het Onderdelenplan Krinkelhoek. Op basis van dit plan werd een klein stukje Centrum-West bebouwd. Daarbij werd vooral voortgeborduurd op de reeds aanwezige bebouwing. Omwille van een overzichtelijke levenskring werd ingespeeld op de vorming van een parochie met een eigen kerk, kerkhof, parochiehuis, winkelcentrum en 5000 tot 6000 gelovigen (Kaart Indeling der parochies – 1962). Centrum-West behoorde hoofdzakelijk tot de parochie van het

RUIMTELIJKE STRUCTUUR CENTRUM-WEST

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/stoepverbreedingen
- winkelgebied: primaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

stadscentrum (H. Maria) en voor een klein gedeelte bij de parochie van Krinkelhoek (St. Paulus).

6.2.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Kader Deelgebied Centrum-West is aan de noord-, westzijde en deels aan de zuidzijde omsloten door een stevig groen kader. Dit kader bestaat aan de noord- en westkant uit brede stadswegen in een groene setting

en aan de zuidkant uit de groene spoorzone. Aan de oostzijde vormen de historische routes -de Kruisstraat en de Begijnenstraat- het kader.

Spinnenweb met knopen Het spinnenweb met knopen bestaat uit het onregelmatige stratenstelsel van gelijkwaardige straatprofielen (spinnenweb) met op de kruispunten verbredingen (knopen). Veel van deze verbredingen zijn pleintjes met een groen karakter.

Groene driehoeken Opvallend in de openbare ruimte zijn de groene driehoeken. Twee even grote, driehoekige buurtparken zijn gelegen aan de Arendstraat. Een derde groene driehoek ligt achter de Grote Kerk. Dit is het Fratershof. Alle drie de groene driehoeken vormen stepping stones vanuit het centrum naar het buitengebied via de Lob Amstelhoef.

Stedenbouwkundig weefsel

Te midden van het zgn. Spinnenweb ligt een netwerk van uniforme woonstraten met enkele plantsoenen en binnenplaatsen.

KANSEN / OPGAVE

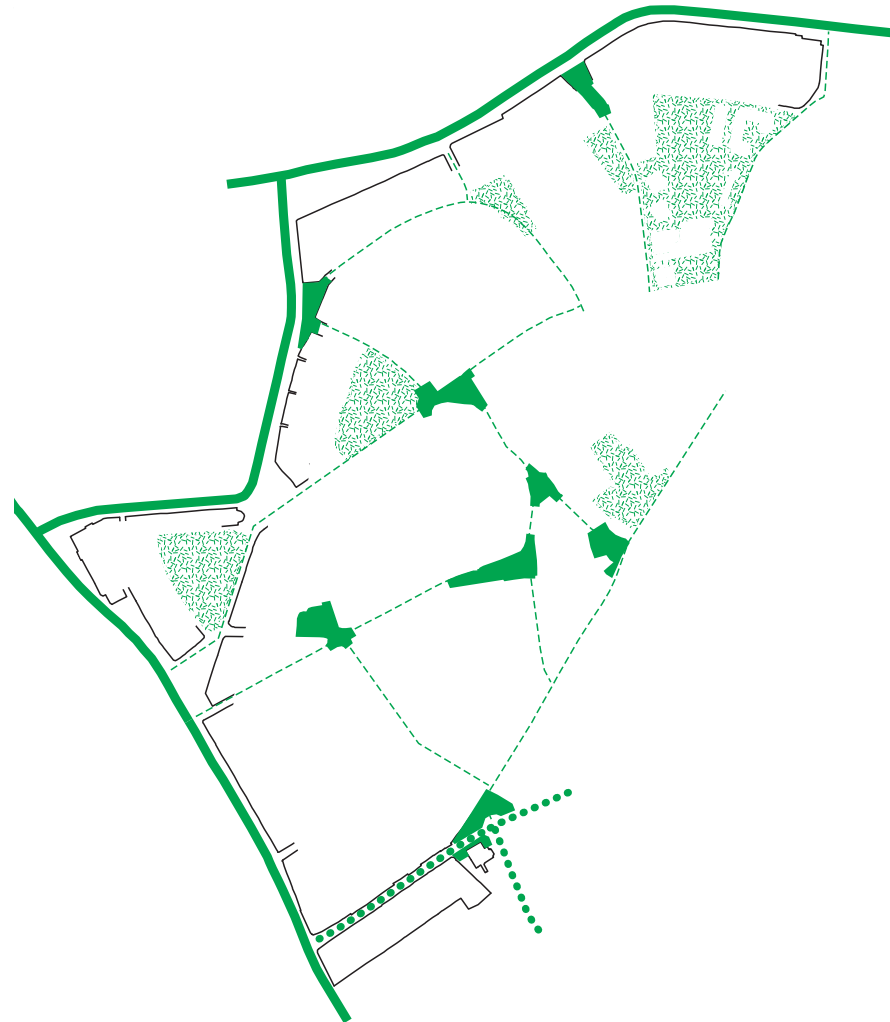
- Versterken structuur en continuïteit van het 'Spinnenweb'. De aanwezige erfinrichting hiervoor omvormen naar straatprofielen met stoepen;
- Ontwikkeling van de 'Knopen' tot ruimtelijke bakens (herkenningspunten).

GROENSTRUCTUUR CENTRUM-WEST

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - - maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.2.4 groen en water

Groenstructuur Centrum-West kent behalve de twee groene driehoekige buurtparken geen duidelijke groenstructuur. Dit is inherent aan de ontstaansgeschiedenis van dit deelgebied. Het historische wegenpatroon is hierin leidend geweest.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Centrum-West willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. In Centrum-West betreft het de Hertogin Johannasingel, de Vierhoeksingel en de Hertogensingel. In de buurtontsluitingswegen wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn hier de Kromstraat en de Kortfoortstraat. De dun gestreepte groene lijnen geven aan dat in deze straten de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat hier maatwerk noodzakelijk is. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Het betreft het netwerk van historische straten, namelijk: Bermakker, Arendstraat, Verlengde Torenstraat, Arendsvlucht, Driek van Erpstraat (deels), Schelversakker, Tuinstraat, Oude Kerkstraat, Katwijkstraat, Kruisstraat, Smalstraat, Hofstraat, Nieuwe Brouwerstraat, Begijnenstraat en Koornstraat.

Groene pareltjes Op de pleinen, in de plantsoenen en de buurtparken hebben eveneens grote bomen (boomgroepen of solitair) de voorkeur. De donkergroene plekken betreffen de meer stedelijke pleinruimtes en de gerasterde plekken betreffen de waardevolle plantsoenen en buurtparken.

Groene sfeer De gewenste sfeer is lommerrijk. Deze sfeer kan versterkt worden met grote bomen, grasvelden, hagen en gevelgroen.

Kleuraccenten -

Water In het deelgebied Centrum-West is geen oppervlakte water aanwezig. Het hemelwater dient zo veel mogelijk afgekoppeld te worden. Afkoppelen gebeurt bij voorkeur zichtbaar en in tweede instantie ondergronds.

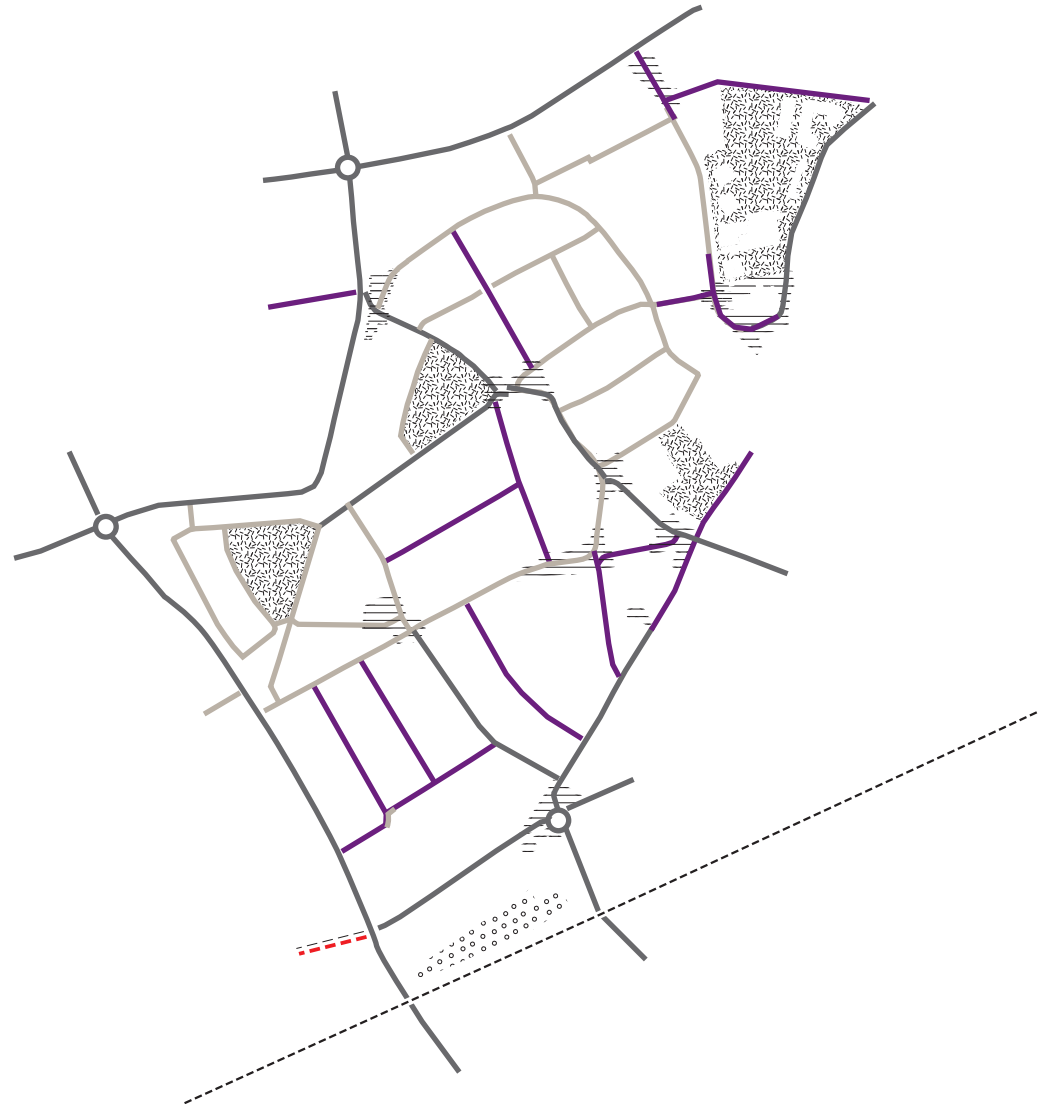
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Oss-West (o.a. groen en bomen);
- Hoofdboomstructuur zo optimaal mogelijk realiseren;
- Op de pleinen (Knopen) grote bomen aanplanten.

HUIDIGE VERHARDING CENTRUM-WEST

- spoorlaan
- rood asfalt (fietsstraat)
- asfalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

6.2.5 inrichting

De oudere wijken sluiten qua inrichting op elkaar aan. Het centrumgebied heeft een eigen inrichting waar de inrichting van de oudere wijken op aanhaakt.

Basisverharding In Centrum-West is momenteel qua verharding een divers straatbeeld aanwezig met gebakken klinkers, betonklinkers en asfalt. In verhouding tot de andere woongebieden van Oss zijn hier relatief veel straten in gebakken klinkers uitgevoerd. Centrum-West behoort tot de oudere wijken van Oss. Net als in de andere oudere wijken is hier gekozen de woonstraten in gebakken klinkers (eventueel gemêleerd) uit te voeren. Dit in verband met de bij de bebouwing passende uitstraling, kleurvastheid en zeer lange levensduur. De stoepen worden, net als in alle andere woongebieden van Oss, uitgevoerd in lichtgrijze betontegels. De stadswegen en gebiedsontsluitingswegen waar 50 km per uur gereden mag worden, krijgen asfalt op de rijbanen en betontegels op de stoepen. Het betreft de Hertogin Johanningel, Hertogensingel, Kromstraat en Vierhoeksingel.

Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat bij herinrichting het asfalt en betonklinkers in de woonstraten vervangen worden door gebakken klinkers.

Mochten de betonklinkers bij herinrichting nog herbruikbaar (technisch en qua beeldkwaliteit) zijn voor een substantiële tijd, dan zijn wij voorstander van herbruiken van bestratingmateriaal. Mochten de financiële middelen ontbreken om bij herinrichting het hele deelgebied in gebakken klinkers uit te voeren. Dan dienen de straten nabij het centrum eerst aangepakt te worden.

Bijzondere verharding De pleinen bij de molens en de watertoren zijn bijzondere plekken, die we ook graag qua inrichting verbijzonderen. Graag zien wij deze pleintjes ingericht met gebakken klinkers en/of granieten keien. De historische straten van Centrum-West sluiten aan op de straten van het centrum. Er dient zorgvuldig aangesloten te worden op de specifieke inrichting van het stadscentrum. Kleuren Het kleurpalet bestaat voor de rijbanen uit roodbruin. De stoepen zijn lichtgrijs.

Verlichting Voor de verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Krinkelhoek krijgt de standaard mast en armatuur, die kenmerkend is voor de oudere wijken. In het centrum is gekozen voor donkergrijze lichtmasten. Hierop aansluitend wordt voor de oudere wijken voor dezelfde donkergrijze kleur / aluminium mast gekozen.

Inrichtingselementen Voor de oudere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Centrum west;
- Opstellen van een herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid van de historische routes vergroten;
- Verbijzonderen pleintjes bij de molens en de watertoren.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN CENTRUM-WEST

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein
- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetingsplek
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinten
- winkelcentrum
- zorg

6.2.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Centrum-West. Fietsen en wandelen hebben de voorkeur boven gemotoriseerd verkeer. Daarom behouden en versterken we comfortabele en veilige wandel- en fietspaden.

Fietsen De rode lijn op de kaart betreft een hoogwaardige fietsroute. Dit is de noordzuidelijke Fietsstraat van het centrum naar het buitengebied via de Fraterhof, het noordelijke stadspark en sportpark de Rusheuvel. In Centrum-West gaat deze Fietsstraat over het Heschepad en de Koornstraat. Net als de noordzuidelijke Fietsstraat liggen ook de andere fietsroutes door Centrum-West over historische radialen. Al deze fietsroutes verbinden het stadscentrum met het buitengebied via een groot groen gebied, namelijk een Groene Lob of een stadspark. Via de Begijnenstraat raken fietsers via het Noordelijke stadspark in het buitengebied. De fietsroute over de Tuinstraat gaat via de Groene Lob Ussen en de Arendstraat raakt beide buurtparken en de Lob Amsteleind. Tot slot gaat de route over de Kruisstraat nog in de richting van het Zuidelijke Stadspark. Al deze fietsroutes zijn met rood gestreepte lijnen op de kaart aangegeven. Daarnaast willen we graag vrij liggende fietspaden langs de stadswegen. Deze zijn ook met rood gestreepte lijnen aangegeven. Het betreft de Hertogin Johannasingel, de Vierhoeksingel en de Hertogensingel. De kruisingen van de historische routes (tevens fietsroutes) met de stadswegen dienen veilig en goed oversteekbaar te zijn voor zowel fietsers als wandelaars.

Wandelen In hoofdstuk 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute,

Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. Op de wandelkaart (hoofdstuk 4.4) zijn met grijs gestreepte lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken gebruik van de historische radialen en andere zich daarvoor lenende straatprofielen. Het idee is om van de eigen voortuin, via buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Door Centrum-West lopen vier van deze recreatieve verbindingroutes, namelijk de Kruisstraat, de Arendstraat, de Tuinstraat en de Begijnenstraat. Deze wandelroutes zijn met grijs gestreepte lijnen op de routekaart van Centrum-West aangegeven. De andere grijs gestreepte lijnen betreffen het historische 'Spinnenweb'. Deze wandelroutes gaan veelal over de aanwezige stoepen. Voor losse wandelpaden liggen initiatieven in het Fratershof achter de Grote Kerk. Ook de twee aanwezige buurtparken kunnen in aanmerking komen voor losse wandelpaden. Voor wandelaars is ook het nabijgelegen stadscentrum een prettig wandelgebied.

KANSEN / OPGAVE

- Verbeteren oversteekbaarheid voor fietsers en wandelaars van kruisingen van historische radialen met stadswegen;
- Verbeteren toegankelijkheid van het Fratershof achter de Grote Kerk. De planvorming hiervoor is al in volle gang;
- Aanpassing van de straatprofielen van het 'Spinnenweb', zodat deze comfortabel en veilig zijn voor fietsers en wandelaars.

IMPRESSIE NIEUWE BROUWERSTRAAT

6.2.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. In één van de twee driehoekige buurtparken is ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De gewenste concentratie aan sport-, spel- en zitmogelijkheden stimuleert hier het spontaan treffen van jong en oud. Met een goede inrichting zijn de pleintjes (Knopen) ook aangename kleinschalige verblijfsplekken. Hier moet meer gedacht worden aan ‘een bankje onder de boom’. Langs het spoor ligt een volkstuinencomplex waar de liefhebbers van tuinieren elkaar treffen. Wij zien kansen voor de bewoners om elkaar op een leuke verrassende manier te treffen door in dit volkstuinencomplex activiteiten voor de buurt te organiseren.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze ‘speelplekken’ ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen. De goed gebruikte traditionele speelplekken blijven uiteraard behouden of worden verbeterd. In overleg met de buurt dient gekeken te worden welke speelplekken behouden, omgevormd of verwijderd moeten worden.

KANSEN / OPGAVE

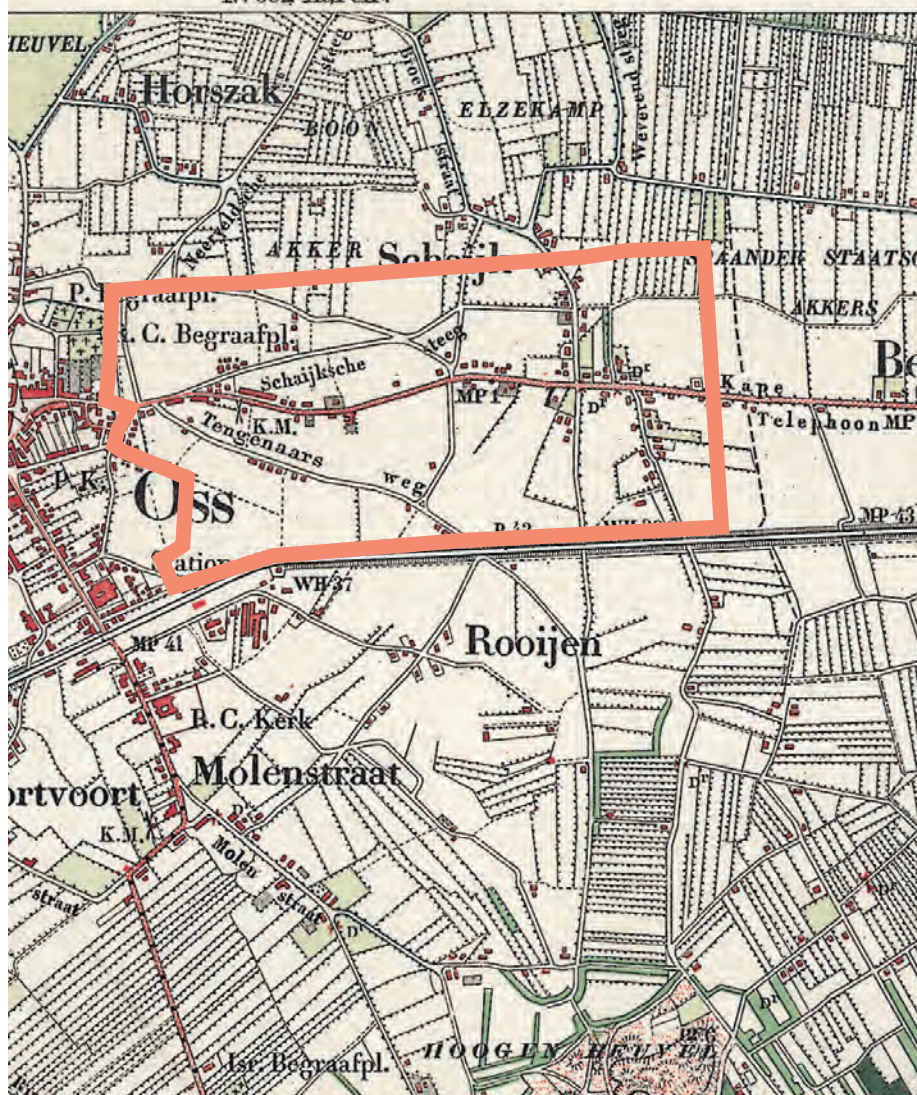
- Realiseren van een multifunctionele ontmoetingsplek in één van de twee groene buurtparken;
- Van de pleintjes aangename verblijfsplekken maken. Dit geldt met name voor de pleintjes bij de molens en de watertoren;
- Maatschappelijke betekenis van het volkstuinencomplex vergroten;
- Nog meer variatie in speelmogelijkheden in de vorm van speelaanleidingen en natuurlijk spelen. Formeel ingerichte kleinschalige speelplekjes reduceren.

6.2.8 kansen / opgaven

Voor alle deelgebieden, waaronder Centrum-West, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

SCHADEWIJK OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

SCHADEWIJK OP LUCHTFOTO

6.3 SCHADEWIJK

In de visie op de openbare ruimte worden de recente inbreiding Berghkwartier niet meegenomen. Hiervoor zijn immers al beeldkwaliteitsplannen opgesteld.

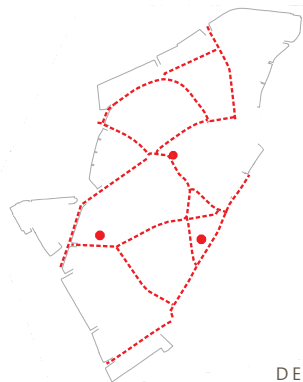
6.3.1 profiel

Stedelijke functies Het betreft een woongebied met o.a. drie winkelclusters, een wijkcentrum, een parochiekerk, twee begraafplaatsen, een school gericht op de gezondheidszorg en een aanlooproute naar het stadscentrum.

Bebouwing Schadewijk bestaat hoofdzakelijk uit laagbouw. Middenhoge bebouwing komt op twee locaties voor, namelijk ten noorden van de Berghemseweg en geclusterd aan de Lijsterstraat nabij Park Waterlaat.

Beschermde stadsgezichten De gebieden Dr. Hermanslaan - Burg. van de Elzenlaan en omgeving Johan van Bijnenstraat (Bossche school woningen) zijn zeer authentieke wederopbouwgebieden. Er zijn plannen hier beschermde stadsgezichten van te maken.

Smaakmakers Smaakmakers van de wijk Schadewijk zijn de historische routes vanuit het centrumgebied, het stedenbouwkundige ensemble aan de Nachtegaallaan, de Visserskerk, het BergOss-terrein met de oude tapijtfabriek, Park Waterlaat en de lommerrijke Spoorlaan.

Bevolking Schadewijk heeft een gevarieerde bevolking, zowel in leeftijd als sociale en culturele achtergrond.

anno 2012

Recent gerealiseerd Park Waterlaat en een deel van de nieuwbouw van Berghkwartier zijn recent gerealiseerd. Hetzelfde geldt voor de herprofilering van de Spoorlaan, het Spoorpark en de herinrichting van het Kardinaal de Jongplein en omgeving.

Ontwikkelingen Op korte termijn wordt gestart met de aanleg van tweede fase Berghkwartier en de ontwikkeling van nieuwbouwwoningen en een wijkcentrum nabij Park Waterlaat. De ontwikkeling van het terrein bij de Visserskerk is uitgesteld.

6.3.2 ligging en ontstaan

Ligging Schadewijk is ten oosten gelegen van het Osse centrumgebied, binnen een stevig kader van infrastructurele lijnen, bestaande uit: het spoor, de N329, de Singel 40/45 en de Oostwal.

Ontstaansgeschiedenis De ontwikkeling van het gebied is begonnen langs de oude route van Berghem naar het centrum van Oss. Daarna is een kleinschalig villawijkje aangelegd in het gebied achter de tapijtfabriek Bergoss. Dit wijkje is een van de weinig uitgevoerde onderdelen uit het Uitbreidingsplan, dat in 1918 opgesteld is door de Nijmeegse architect C. Esturgie. Het grootste deel van Schadewijk is gebouwd in de wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog. In die tijd maakte het Delftse bureau van J.H. Froger een reeks samenhangende uitbreidingsplannen voor Oss. Middels deze plannen werd geanticipeerd op een bevolkingsgroei naar 35.000 inwoners. Kenmerkend is het streven naar een harmonieuze afronding van de stad.

OPBOUW IN TIJD (IN HOOFDLIJNEN)

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

groot wijkpark geprojecteerd. De wijk Schadewijk werd uiteindelijk in de jaren '80 verder uitgebreid ten koste van dit park. Het betreft het oostelijke woongebied met erfachtige inrichting dat aan alle kanten omsloten is door zware infrastructurele lijnen. Het laatste woningbouwproject is het inbreidingsproject Berghkwartier.

De lange ontstaansgeschiedenis is nu nog te zien aan de grote diversiteit in bouwstijlen: de oude lintbebouwing langs de Berghemseweg, de villawijk, de naoorlogse en de latere uitbreidingen. In de laatste decennia is een aantal inbreidingen gerealiseerd in de vorm van kleine woonbuurtjes of middelhoge bebouwing. Het terrein van de voormalige tapijtfabriek Bergoss is tamelijk recent ontwikkeld tot een nieuw woongebied. Het is ingericht conform een eigen beeldkwaliteitplan.

Zoals in het uitbreidingsplan van 1955 te zien is werd de historische lintbebouwing ingepakt door de nieuwe woonwijken tot een aaneengesloten stedelijk weefsel. In Schadewijk was de Gordelweg (Singel 1940-1945) de geplande begrenzing van de stad. In de naoorlogse periode is eerst het gebied ten zuiden van de Berghemseweg bebouwd en later in de jaren '50 het gebied ten noorden daarvan.

Uiteindelijk is ook in het uitbreidingsplan van 1955 besloten de sprong over de Gordelweg te maken (deelgebied Krinkelhoek). Ten oosten van de Kapelsingel /Vijversingel was in het Uitbreidingsplan van 1955 een

RUIMTELIJKE STRUCTUUR SCHADEWIJK

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/stoepverbreedingen
- winkelgebied: primaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

6.3.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Drietand De wijkstructuur bestaat uit robuuste lange lijnen. De ruggengraat van Schadewijk is de Berghemseweg. Deze weg vormt samen met de Teugenaarsstraat en de Schadewijkstraat een drietand.

Groene longen De twee grootste groene gebieden bevinden zich aan de rand van Schadewijk. Ten oosten van de wijk ligt de groene lob Oss-Berghem en ten zuiden van de wijk bevindt zich de Spoorzone. Het Park Waterlaat is het enige grotere groengebied dat ook echt in de wijk ligt. Dit buurtpark is een groene geleiding tussen de oudere en de nieuwere woonbuurten. Wellicht dat in de toekomst de kans zich voordoet om het noordelijke stadspark te verbinden met de spoorzone, via het groen aan de Johannes Poststraat en het Waterlaatpark.

Doorsnijding De breed geprofileerde stadsweg Vijversingel / Kapelsingel doorsnijdt Schadewijk.

Stedenbouwkundig weefsel

Raster met 'knopen' De lange(re) oost-west wegen vormen samen met de noord-zuid wegen een raster. Op de knooppunten van dit raster bevinden zich veelal verbredingen van trottoirs en (groene) pleintjes. In geel zijn de markante pleinruimtes weergegeven op de kaart, namelijk het Tapijtplein / Klaphekkenplein, de ruimte bij het Anton Jurgenshuis, het Kardinaal de Jongplein, de ruimte om de Don Boscoschool en de ruimte aan en nabij de Mezenstraat. Er ligt een ontwerpogave voor de 'pleinruimtes' met winkelvoorzieningen. Binnen in het raster

zijn diverse woonstraten, woonerven, plantsoenen en binnenplaatsen opgenomen.

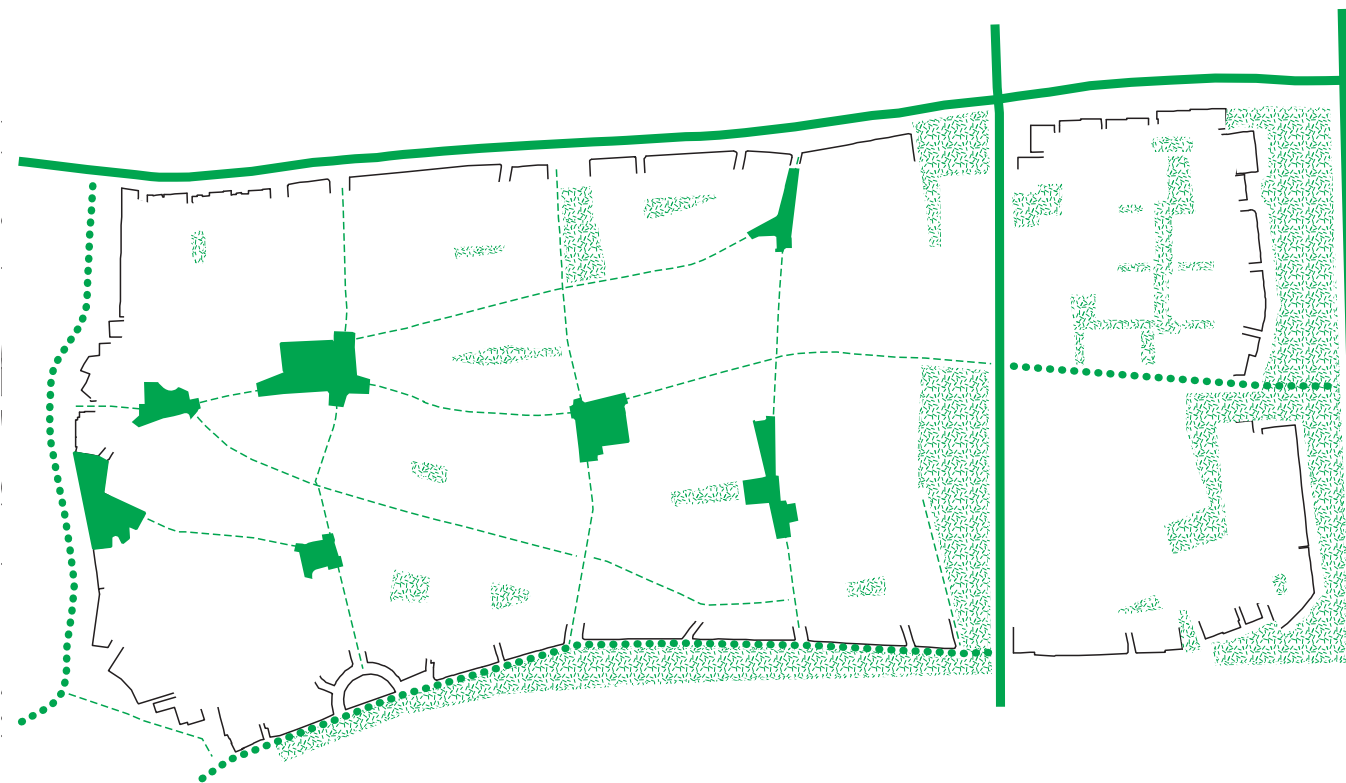
KANSEN / OPGAVE

- Structuur en continuïteit van het raster versterken. Een belangrijk middel daarvoor is het aanpassen van de rasterlijnen conform een traditioneel straatprofiel i.p.v. een erfinrichting. Uitzondering hierop vormen de Grutto, Kievit en Goudplevier.
- Ontwikkeling van de 'knopen' tot herkenningpunten en/of ruimtelijke bakens;
- Ontwerpogave voor pleinen: Klaphekkenplein, ruimte nabij Anton Jurgenshuis, de ruimte aan en nabij de Mezenstraat en de ruimte om de Don Boscoschool;
- Bij een eventuele herstructurering kansen benutten om een 'parkstrip' te ontwikkelen. Mogelijkheden onderzoeken voor een bebouwingsaccent op de hoek bij de Berghemseweg.

GROENSTRUCTUUR SCHADEWIJK

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.3.4 groen en water

L-vormige parkzone In de groenzone langs het spoor, het Park Waterlaat en de groenzone langs de Kapelsingel ligt het accent op een cultureel inrichting.

Lob Oss/Berghem De groene strook ten westen van de Megensebaan maakt onderdeel uit van de lob Oss-Berghem. In de gehele lob Oss-Berghem ligt het accent op een natuurlijke inrichting.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Schadewijk willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. In Schadewijk betreft het de Singel 1940-1945, de Kapelsingel / Vijversingel en de N329 (provinciale weg). Voor de belangrijkste buurtontsluitingswegen en gebiedsontsluitingswegen in Schadewijk wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de Oostwal en de Spoorlaan. De dun gestreepte groene lijnen geven aan in welke straat de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar waar maatwerk noodzakelijk is. De ruimte is hier vaak niet toereikend voor twee bomenrijen. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Maatwerk voor grote bomen is van toepassing op de volgende straten Berghemseweg, Schadewijkstraat, Teugenaarsstraat, Goudmijnstraat, Prof. Regoutstraat / Burg. v.d. Elzenlaan, Kardinaal de Jongstraat / Nachtegaallaan, Hagelkruisstraat / Lijsterlaan, Zwaluwstraat.

Groene pareltjes Op pleinen, op begraafplaatsen en in plantsoenen hebben eveneens grote bomen (boomgroepen of solitair) de voorkeur. De donkergroene plekken betreffen de meer stedelijke pleinruimtes en de gerasterde plekken betreffen de waardevolle plantsoenen en veldjes.

Groene sfeer De gewenste groene sfeer is lommerrijk met grote bomen, grasveldjes, hagen en gevelgroen.

Water In Schadewijk beperkt het oppervlaktewater zich tot de vijver in het Park Waterlaat. Het hemelwater dient zo veel mogelijk ondergronds afgekoppeld te worden en, indien mogelijk, afgevoerd te worden naar de groene zones aan de randen.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Schadewijk (o.a. groen en bomen);
- Hoofdboomstructuur zo optimaal mogelijk realiseren;
- Aanplant groot wordende bomen op de pleintjes.

HUIDIGE VERHARDING SCHADEWIJK

- spoorlaan
- rood asfalt (fietsstraat)
- asfalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

6.3.5 inrichting

Basisverharding In Schadewijk is momenteel een divers beeld aan verhardingen aanwezig. Ten zuiden van de Berghemseweg liggen hoofdzakelijk gebakken klinkers in de straten. Ten noorden van deze weg betreft het vooral betonklinkers. Daarnaast zijn enkele woonstraten in asfalt uitgevoerd, namelijk Burg. van de Elzenlaan, Dr. Hermanslaan, Teugenaarslaan, Linkensweg en Goudmijnstraat (deels). In de Vogelbuurt ligt asfalt in de Grutto en Kievit.

Net als in de andere oudere wijken van Oss is voor Schadewijk gekozen de woonstraten in gebakken klinkers (eventueel gemêleerd) uit te voeren. Dit in verband met de bij de bebouwing passende uitstraling, kleurvastheid en lange levensduur. De stoepen worden, net als in alle andere woongebieden, uitgevoerd in lichtgrijze betontegels. De recent heringerichte Spoorlaan is een goed voorbeeld voor heel Schadewijk.

Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat bij herinrichting het asfalt in de woonstraten vervangen wordt door klinkers. Voor de Burg. van de Elzenlaan, Dr. Hermanslaan, Teugenaarslaan en het straatje naar de begraafplaats zijn dat in ieder geval gebakken klinkers.

Ten noorden van de Berghemseweg wordt op de langere termijn ook ingezet op gebakken klinkers. Nu liggen hier vooral betonklinkers. Mochten deze op het moment van herinrichting nog herbruikbaar (technisch en qua beeldkwaliteit) zijn voor een substantiële tijd dan zijn wij voorstander van het herbruiken van bestratingsmateriaal. Mochten de financiële middelen ontbreken om bij vervanging het hele gebied ten noorden van de Berghemseweg in gebakken klinkers uit te voeren. Dan is de eerste stap minimaal de ruimtelijke hoofdstructuur van Schadewijk in gebakken klinkers uitvoeren. Het betreft nog: Schadewijkstraat, Prof. Regoutstraat, Burg. van de Elzenstraat, Hagelkruisstraat, Teugenaarsstraat, Goudmijnstraat en Bram van de Berghstraat.

De Vogelbuurt is later gebouwd en als zodanig behoort dit deel van de wijk niet tot de categorie oudere wijken. Hier is gekozen de woonstraten in betonklinkers uit te voeren (nu en in de toekomst).

Bijzondere verharding Ondanks dat pleinen ook voetgangersgebieden zijn, wordt hier niet gekozen voor de lichtgrijze 30 x 30 betontegel. Voor de pleinruimtes wordt gekozen voor gebakken klinkers.

Kleuren Het kleurpalet bestaat voor de rijbanen uit roodbruin. De stoepen zijn lichtgrijs. De parkeerplaatsen zijn in dezelfde roodbruine tint als de rijbanen of aansluitend op de heringerichte Spoorlaan antraciet.

Verlichting Voor de verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Schadewijk krijgt de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de oudere wijken. In het centrum is gekozen voor donkergrijze lichtmasten. Hierop aansluitend wordt voor de oudere wijken voor dezelfde donkergrijze kleur mast gekozen.

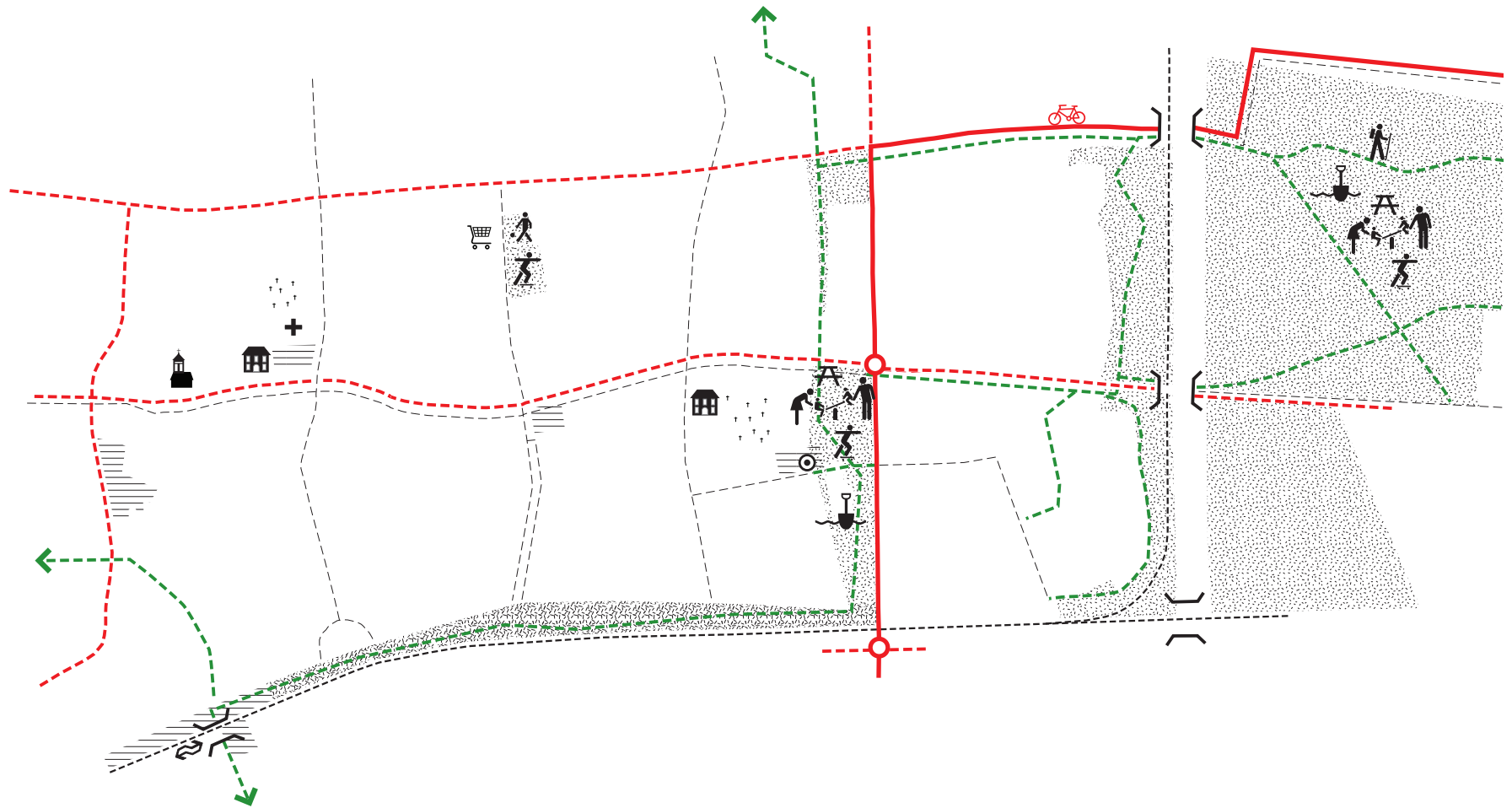
Inrichtingselementen Voor de oudere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Schadewijk;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid van de historische routes vergroten.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN SCHADEWIJK

6.3.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Schadewijk. Fietsen en wandelen hebben de voorkeur boven gemotoriseerd verkeer. Daarom behouden en versterken we comfortabele en veilige wandel- en fietspaden.

Fietsen Op de kaart zijn met roodgestreepte lijnen de fietspaden aangegeven. De doorgetrokken rode lijn betreft een hoogwaardige (regionale) fietsroute. Langs de stadswegen (grotere, drukkeren wegen) willen we graag vrij liggende fietspaden of toepassing van het fietsstraatmodel. Het betreft in Schadewijk de Singel 1940-1945, de Oostwal en de Berghemseweg (historische radiaal). De N329 mag geen barrière vormen voor fietsers tussen Oss en Berghem. Twee fietstunnels zijn dan ook gewenst: één ter hoogte van de Singel 1940-1945 en één ter hoogte van de Berghemseweg.

	hoogwaardige fietsroute		multifunctionele ontmoetingsplek
	verbindende fietsroute		watertoren
	vrijliggend wandelpad		molen
	verbindende wandelroute		kerk
	rotonde / kruispunt		culturele instelling
	plein		volkstuinten
	buurtpark of plantsoen		winkelcentrum
			zorg

Wandelen De groengestreepte lijnen geven de (potentiële) wandelpaden aan. Goede wandelmogelijkheden in Schadewijk zijn gelegen in de grotere groene gebieden: spoorzone, lob Oss-Berghem en Park Waterlaat (+ ten noorden gelegen groen). Hier gaan we voor vrij liggende wandelpaden. Een interessante kans is een recreatieve parkroute in Schadewijk die alle grotere groene gebieden met elkaar verbindt. Deze kans is in het Wijkplan opgenomen als het Rondje Schadewijk. Een andere interessante wandelroute is vanaf station Oss, via de Rode Draad en de Koningsloper, naar het centrum. De spoorzone en het noordelijke stadspark zijn verbonden door de volgende noord-zuid wandelroutes (stoepen): Professor Regoutstraat / Burgemeester van de Elzenstraat, Kardinaal de Jongstraat / Nachtegaallaan, Hagelkruisstraat / Lijsterlaan.

KANSEN / OPGAVE

- Betere aanhechting met Krinkelhoek door het verbeteren van de oversteekbaarheid van de Singel 40/45. Voetgangers en fietsers moeten gemakkelijk en veilig over kunnen steken ter hoogte van de Prof. Regoutstraat, de Hagelkruisstraat en de 'Parkstrip' (o.a. Park Waterlaat).
- De toegankelijkheid van de 'parkstrip' vergroten door de barrièrewerking van de Vijversingel / Kapelsingel op te heffen. Hiervoor moeten veilige oversteekplaatsen komen voor voetgangers en fietsers.
- De Berghemseweg veilig en comfortabel maken voor wandelaars en fietsers. Hiervoor moet het profiel aangepast worden.

IMPRESSIE BERGHEMSEWEG

IMPRESSIE JOHAN VAN BIJNENSTRAAT

6.3.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. Schadewijk is een behoorlijke stenige woonwijk, waar het aanwezige groen gekoesterd moet worden. In het Park Waterlaat en de Lob Oss-Berghem is ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De concentratie aan sport- en spelmogelijkheden stimuleert hier het spontaan treffen van jong en oud. Daarnaast bieden het Tapijtplein / Klaphekkenplein en het plein voor het Anton Jurgenshuis volop mogelijkheden voor spontane ontmoetingen. Het Kardinaal de Jongplein is een groene activiteitenruimte waar de jeugd o.a. kan voetballen en skateboarden. Tot slot lenen de ‘knopen’ van het stedenbouwkundige raster zich voor kleinschalige verblijfsplekken, zoals een bankje onder de boom. Begraafplaatsen kunnen verborgen pareltjes zijn in de stad. Onderzoek naar het beter toegankelijk maken van begraafplaatsen is wenselijk. Daarbij is o.a. de vraag hoe een begraafplaats opgenomen kan worden in de (semi-) openbare ruimte met behoud van de gewenste rust.

Spelen Qua speelplekken wordt ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze ‘speelplekken’ ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen. Op de ruimtelijke structuurkaart van Schadewijk zijn alle waardevolle plantsoenen / groene plekken aangegeven. Een aantal hiervan benutten we voor kwalitatief goede speelplekken voor kleine kinderen. Spelen met water boeit veel kinderen. In Park Waterlaat spelen we hier op in.

KANSEN / OPGAVE

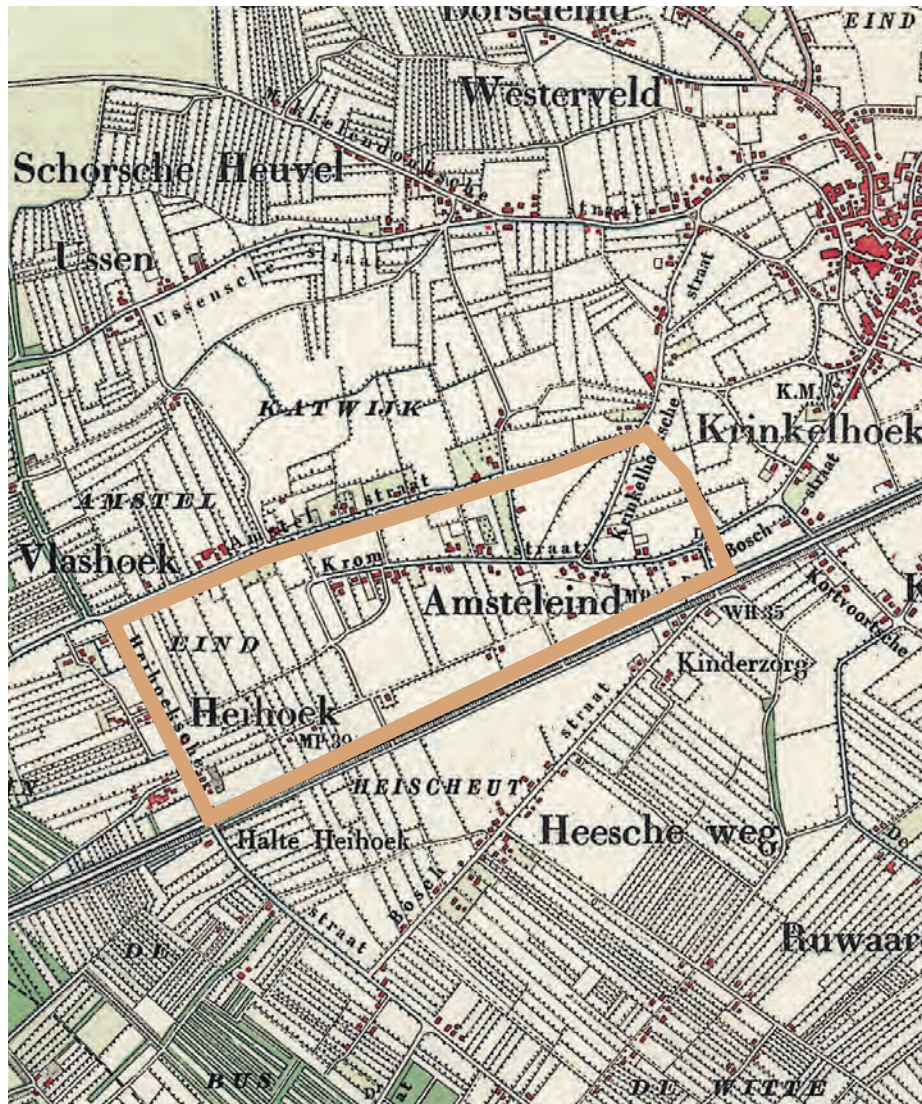
- Verbeteren verblijfskwaliteit van de twee pleinen (Anton Jurgenshuis en Klaphekkenstraat);
- ‘Knopen’ benutten als kleinschalige verblijfsplekken;
- Verblijfskwaliteit en toegankelijkheid van de begraafplaatsen vergroten;
- Meer variatie in speelmogelijkheden in de vorm van speelaanleidingen en natuurlijk spelen. Formeel ingerichte en kleinschalige speelplekjes reduceren;
- Waterspeelmogelijkheden en een verblijfsplek aan het water creëren in Park Waterlaat. (De oevers zijn al wel toegankelijker gemaakt.)

6.3.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Schadewijk, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

VLASHOEK/HEIHOEK OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

VLASHOEK/HEIHOEK OP LUCHTFOTO

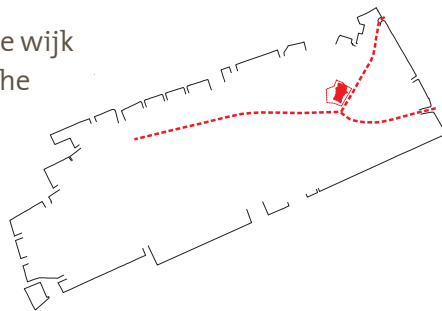
6.4 VLASHOEK / HEIHOEK

6.4.1 profiel

Stedelijke functies Het betreft een woongebied met een kerk en een begraafplaats. In de Groene lob ten noorden van het deelgebied Vlashoek/Heihoek zijn voorzieningen aanwezig, namelijk twee basisscholen (De Korenaar en het Baken), sportvelden (Amstelhoef) en een volkstuintencomplex. Aan de zuidzijde van Vlashoek/Heihoek ligt nog een volkstuintencomplex in de spoorzone. Tot slot is het station Oss-West nog een belangrijke stedelijke functie.

Bebouwing Vlashoek /Heihoek bestaat hoofdzakelijk uit laagbouw. In de groene strook aan de Heischouw staan twee middenhoge bebouwingsaccenten. Vroeger was hier de rand van dit woongebied.

Smaakmakers Smaakmakers van de wijk Vlashoek / Heihoek zijn de historische route vanuit het centrumgebied (Kromstraat), de kerk en het historische bebouwingslint aan de Amsteleindstraat.

Bevolking Vlashoek / Heihoek heeft een gevarieerde bevolking, zowel in leeftijd als sociale en culturele achtergrond.

anno 2012

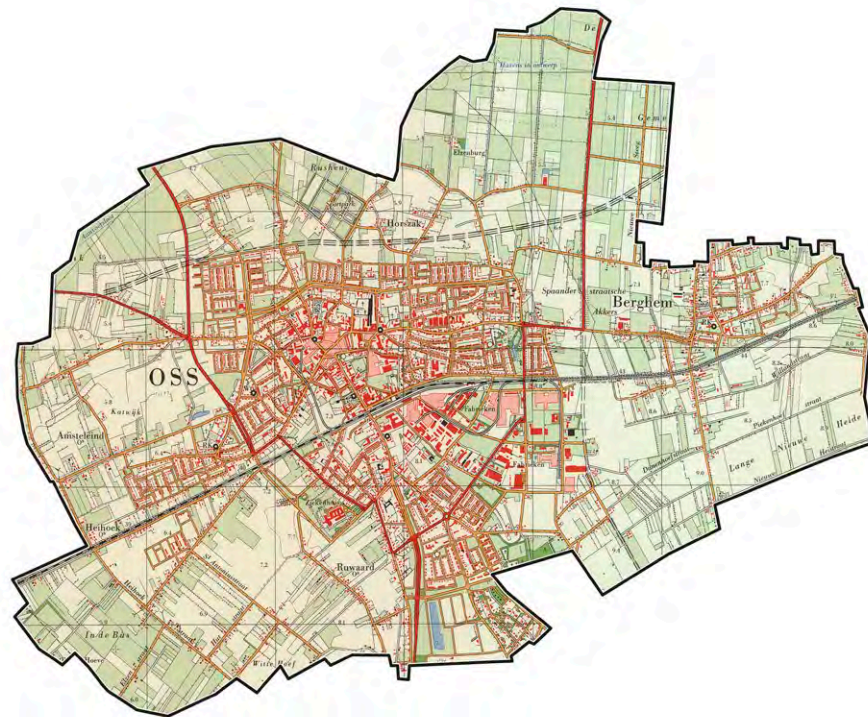
Recent gerealiseerd Recent is de Kromstraat heringericht met een nieuw straatprofiel. Ook de Heischouw (deels), Hertogin Johanna-singel, Vlasstraat, Repelstraat en Rootstraat zijn recent heringericht.

Ontwikkelingen In 2012 wordt Vlashoek Zuidwest heringericht. De trottoirs, rijbanen en parkeervoorzieningen worden gerenoveerd en de lichtmasten vervangen. Het betreft de volgende straten: Heischeutstraat (deels), Linnenplein, Burg. ploegmakerslaan (deels), Braakstraat (parallelweg), Vezelstraat, Strovlasstraat, Lijnzaadstraat, Hekelstraat en Zwingelstraat. In 2012 wordt ook Vlashoek Zuidoost heringericht. De riolering, de bestrating en de lichtmasten worden vervangen en het groen gerenoveerd in de Heischeutstraat (oost) en de Burg. Ploegmakerslaan. Voorafgaand aan de herinrichting vindt parkeeronderzoek plaats. In de Groene Lob Amsteleind krijgt het voetbalcomplex een nieuw clubgebouw en een nieuwe inrichting.

6.4.2 ligging en ontstaan

Ligging Het stadsdeel Vlashoek/Heihoek is gelegen tussen de Lob Amsteleind, de spoorlijn, de Heihoeksingel en de Hertogin Johanna-singel.

Ontstaansgeschiedenis Op de historische kaart uit omstreeks 1900 zijn alleen nog de Kromstraat en de Amsteleindstraat als bebouwingslint zichtbaar. Geurdenhof is ook al als weg aanwezig. Tweederde deel van deze woonwijk is gebouwd in de wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog. De topografische kaart uit 1967 laat deze stadsuitbreiding goed zien. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog was de woningbouw nood hardnekkig. De bevolking groeide in de periode 1945-1962 van ruim

OPBOUW IN TIJD IN HOOFDLIJNEN

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

20.000 naar ruim 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen en werken. De wederopbouwperiode stond daarom in het teken van uitbreiding van de industrie en het bouwen van een groot aantal woningen en voorzieningen in nieuwe uitbreidingswijken. Vlashoek is net als bijvoorbeeld Schadewijk zo'n uitbreidingswijk uit de wederopbouwperiode. In die tijd maakte het Delfste bureau van J.H. Froger een samenhangende reeks van uitbreidingsplannen voor de gemeente Oss. Dhr. Froger en zijn collega's gingen uit van een doorgroei van inwoners naar 35.000. De uitbreidingsplannen kenmerken zich door het streven naar een harmonieuze afronding van de stad. De bestaande uitwaaiende lintbebouwing werd door de nieuwe woonwijken en groenvoorzieningen ingepakt tot een aangesloten stedelijk weefsel omsloten door hoofdwegen. Het gedachtegoed van J.H. Froger is in het huidige stadsbeeld herkenbaar in de krans van 'oude' woonwijken rond het stadscentrum. De uitbreiding van Vlashoek / heihoek vond plaats in etappes. Na verdichting van de Kromstraat werd aan jaren '50 de stap over de Hertogin Johannasingel gemaakt met het Onderdelenplan Vlashoek. Het historische tracé van de Kromstraat werd opgevat als hartweg van de nieuwe wijk. Voor het doorgaande verkeer werd een assenkruis van nieuwe routes ontworpen: de Amsteleindstraat en de Braakstraat. De Braakstraat vormde de beëindiging van de stad. De volgende uitbreiding tot aan de Heischouw is in de jaren '50 / '60 gerealiseerd. Hier werd de rand van de stad gemarkeerd met twee hoge portiekgebouwen en een groenstrook. Op het westelijke uiteinde van Vlashoek was een groot park voorzien (net als bij Schadewijk), maar dat werd uiteindelijk in de jaren '80 opgeofferd voor een aansluiting stadsuitbreiding (zie Onderdelenplan Vlashoek).

ONDERDELENPLAN VLASHOEK

RUIMTELIJKE STRUCTUUR VLASHOEK/HEIHOEK

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunt
- winkelgebied: prismaat voetg.
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

6.4.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Groen kader Het deelgebied Vlashoek/Heihoek is volledig omsloten door een stevig groen kader, bestaande uit breed geprofileerde stadswegen met grasbermen en grote bomen, de groene spoorzone en de Lob Amsteleind.

Doorsnijding De Braakstraat vormt de verbinding tussen het winkelcentrum in de Ruwaard, het station Oss-west en het Winkelcentrum in Ussen. Deze straat heeft een breed profiel met grasbermen, grote bomen en vrijliggende fietspaden.

Wichelroede met knoop De metafoor 'wichelroede' duidt op de vorm van de Kromstraat en de Geurdenhof. Op de plek waar de historische routes bij elkaar komen is een profielverbreding aanwezig, waardoor er een bijzondere knoop met pleinkwaliteit ontstaan is.

Groene geleiding De groene zone langs de Heischouw vormt een ruimtelijk intermezzo tussen het oudere deel (Vlashoek) en de latere uitbreiding (Heihoek).

Groene Parallel Evenwijdig aan de spoorlijn ligt de Heischeutstraat. Dit is een groen geprofileerde weg met grasbermen, hagen en forse bomen.

Stedenbouwkundig weefsel

Raster Het raster is het netwerk van diverse woonstraten, woonerven, plantsoenen en binnenplaatsen die aanwezig zijn in Vlashoek/Heihoek.

KANSEN / OPGAVE

- Herkenbaarheid en continuïteit van de hoofdstructuur versterken;
- Ontwikkeling van de pleinruimte (knoop) op het kruispunt van de Kromstraat en Geurdenhof;
- Ontwikkeling van station Oss-West en het bijbehorende stationsplein tot een stedelijke knoop, die een schakel vormt tussen de noordelijke en zuidelijke stadsdelen.

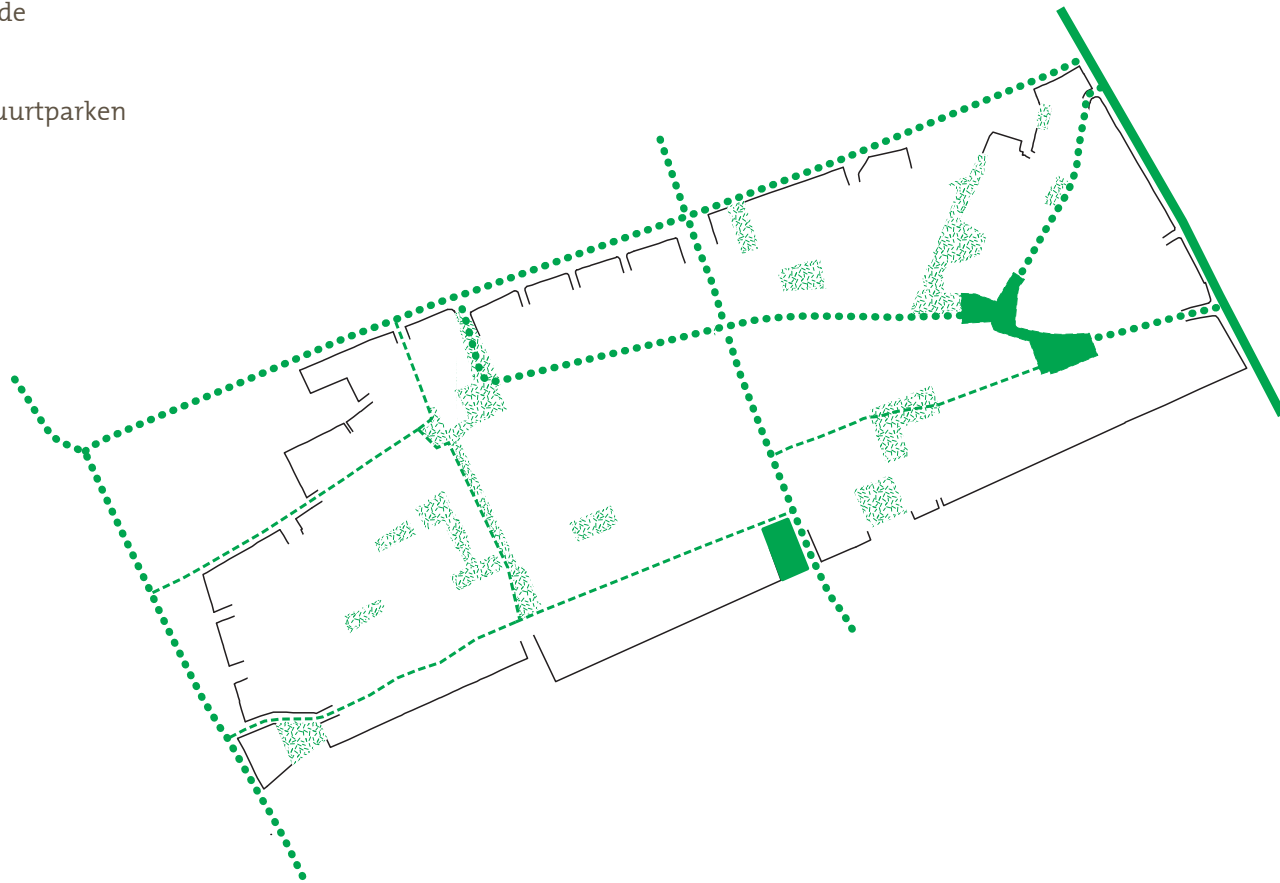

DE KERK IN VLASHOEK/HEIHOEK

GROENSTRUCTUUR VLASHOEK/HEIHOEK

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e /2^e orde
- - - maatwerk 1^e /2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.4.4 groen en water

Groene sfeer De gewenste groene sfeer is lommerrijk met grote bomen, grasveldjes, hagen en gevelgroen.

Groene cluster bij de kerk Het groene cluster bij de kerk bestaat uit een buurtparkje, de begraafplaats en de pastorietuin. Hier willen we het accent graag op een culturele inrichting leggen.

Groene geleiding In de groene zone aan de Heischouw willen we graag het accent op een natuurlijke inrichting leggen. Voor de inrichting kan gedacht worden aan een houtwal en natuurlijke bermen en middenberm.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Vlashoek/Heihoek willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde Hertogin Johannasingel (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. Voor de belangrijkste buurtontsluitingswegen en gebiedsontsluitingswegen in Vlashoek / Heihoek wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de Heihoekstraat, Amsteleindstraat, Braakstraat, Kromstraat, Vlasgaard en Geurenhof. De dun gestreepte groene lijnen geven aan in welke straat de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar waar maatwerk noodzakelijk is. De ruimte is hier vaak niet toereikend voor twee bomenrijen. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Maatwerk voor grote bomen is van toepassing op de volgende straten: Heischeutstraat, Heischouw, Bosschepad en Burg. Ploegmakerslaan.

Groene pareltjes Op pleinen, op begraafplaatsen en in plantsoenen hebben eveneens grote bomen (boomgroepen of solitair) de voorkeur. De donkergroene plekken betreffen de meer stedelijke pleinruimtes en de gerasterde plekken betreffen de waardevolle plantsoenen en veldjes.

Kleuraccenten Natuurlijke bloemenweides kunnen kleur in de huidige plantsoenen brengen.

Water In Vlashoek /Heihoek is geen oppervlaktewater aanwezig. Het hemelwater dient zo veel mogelijk afgekoppeld te worden en ,indien mogelijk, afgevoerd te worden naar de groene zones aan de randen.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Vlashoek / Heihoek (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Aanplant groot wordende bomen in plantsoenen/pleinen;
- De groene geleiding langs de Heischouw natuurlijk inrichten.

HUIDIGE VERHARDING VLASHOEK/HEIHOEK

- spoorlaan
- rood asfalt (fietsstraat)
- asfalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

6.4.5 inrichting

Basisverharding Momenteel is een divers beeld aan verhardingen aanwezig. Ten oosten van de Braakstraat zijn straten in gebakken klinkers, betonklinkers en asfalt aanwezig. Ten westen van de Braakstraat betreft het asfalt en betonklinkers. De asfaltstraten bevinden zich met name in het nieuwste gedeelte (ten westen van Heischouw).

Het oostelijke deel (tot Heischouw) behoort tot de oudere wijken van Oss. Net als in de andere oudere wijken is voor dit deel gekozen de woonstraten in gebakken klinkers uit te voeren. Dit in verband met de bij de bebouwing passende uitstraling, kleurvastheid en lange levensduur. Voor het nieuwere deel met woonerven (zie kaart tijdsopbouw) is gekozen voor hoogwaardige betonklinkers. Net als in de andere woongebieden worden alle stoepen uitgevoerd in betontegels.

Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat bij herinrichting het asfalt in de woonstraten vervangen wordt door gebakken klinkers (oudere deel) of betonklinkers (nieuwere deel). Op de langere termijn wordt voor het hele oudere deel ingezet op gebakken klinkers. Ten oosten van de Braakstraat zijn al verschillende woonstraten in gebakken klinkers aanwezig. Hier wordt bij herinrichting ingezet op een eenduidige beeld in gebakken klinkers (herbruik en/of nieuw). Ten westen van de Braakstraat (tot Heischouw) liggen alleen betonklinkers. Mochten de betonklinkers bij herinrichting nog herbruikbaar (technisch en qua beeldkwaliteit) zijn voor een substantiële tijd, dan zijn wij voorstander van herbruiken van bestratingsmateriaal. Mochten de financiële middelen ontbreken om bij de aankomende herinrichting het hele oudere deel in gebakken klinkers uit te voeren. Dan dienen minimaal het deel ten oosten van de Braakstraat en de Kromstraat in gebakken klinkers uitgevoerd te worden. Het oudere deel ten westen van de Braak-

straat kan dan in bijpassende hoogwaardige betonklinkers (bijvoorbeeld met natuurstenen topplaat) uitgevoerd worden.

Bijzondere verharding Ondanks dat pleinen ook voetgangersgebieden zijn, wordt hier niet gekozen voor de lichtgrijze 30x30 betontegel. Voor de pleinruimtes wordt gekozen voor hoogwaardiger materiaal, bijvoorbeeld gebakken klinkers. De materiaalkeuze voor het stationsplein is vrij.

Kleuren Het kleurpalet bestaat voor de rijbanen uit roodbruin (eventueel gemêleerd). De stoepen zijn lichtgrijs. De parkeerplaatsen zijn bij voorkeur in dezelfde roodbruine tint als de rijbanen.

Verlichting Voor de verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Vlashoek / Heihoek krijgt de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de oudere wijken. Aansluiting wordt gezocht bij de donkergrijze lichtmast in het centrumgebied.

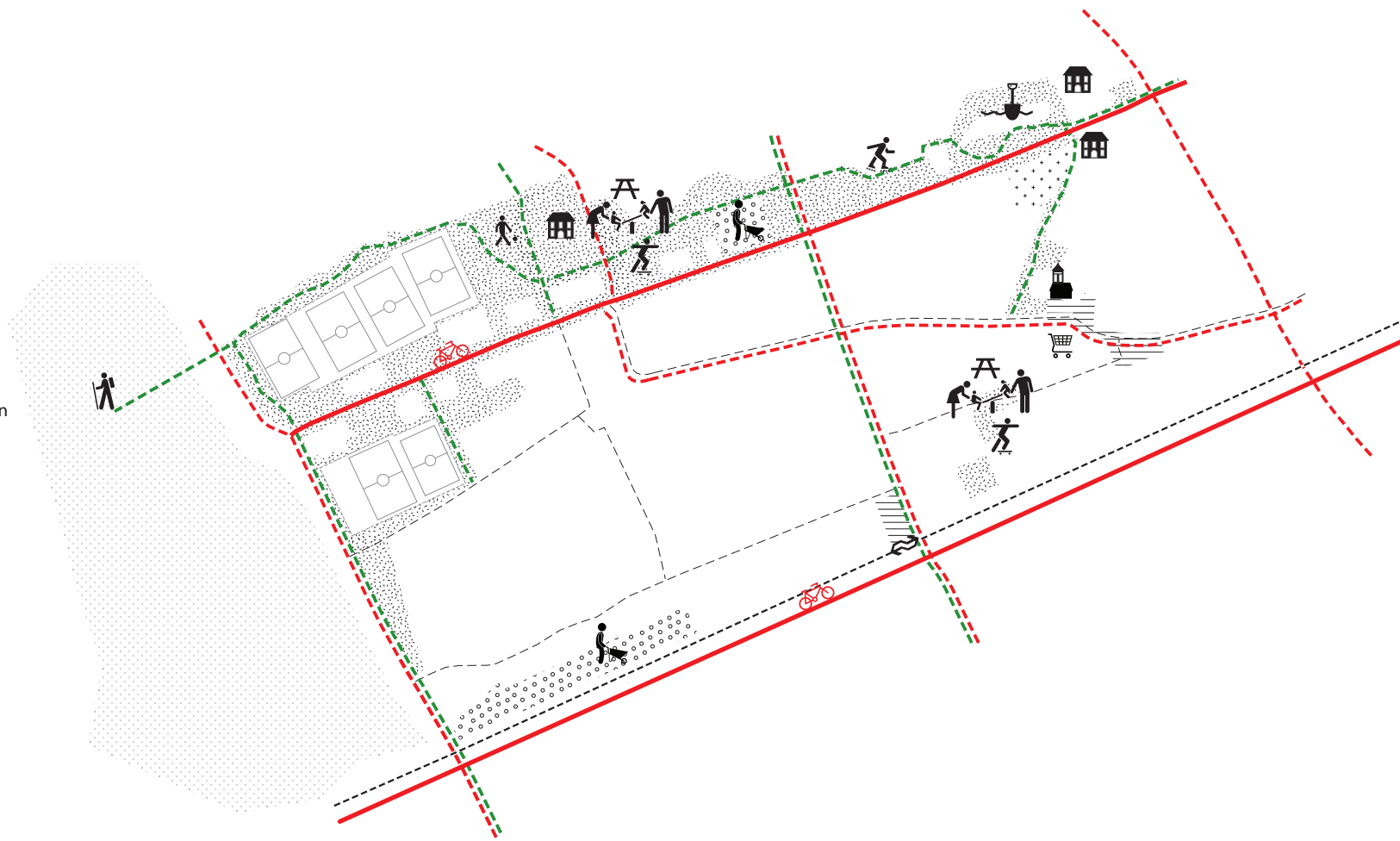
Historische radialen Graag willen wij de historische radialen goed herkenbaar maken. Hiervoor zijn verschillende middelen denkbaar, bijvoorbeeld de toepassing van een bijzonder lichtmast of een markering in de verharding.

Inrichtingselementen Voor de oudere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN VLASHOEK/HEIHOEK

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein
- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetin
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinten
- winkelcentrum
- zorg

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Vlashoek / Heihoek;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid van de historische routes vergroten.

6.4.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Vlashoek / Heihoek. Fietsen en wandelen hebben de voorkeur boven gemotoriseerd verkeer. Daarom behouden en versterken we comfortabele en veilige wandel- en fietspaden.

Fietsen Op de kaart zijn met rode lijnen de fietspaden aangegeven. De doorgetrokken rode lijn door de groene spoorzone betreft een onderdeel van de fietssnelweg van 's-Hertogenbosch naar Oss. De fietsroute langs de Amsteleindstraat is een fietsverbinding op stadsniveau van het centrum naar het buitengebied (doorgetrokken rode lijn). De andere fietsroutes zijn op de kaart met rood gestreepte lijnen aangegeven. Langs de stadswegen (grotere, drukkere wegen) willen we graag vrij liggende fietspaden. Het betreft in Vlashoek / Heihoek de Hertogin Johannasingel. Tot slot zijn de Kromstraat, Vlasgaard, Braakstraat en Heihoekstraat nog aangegeven als fietsroutes. De Braakstraat is een belangrijke fietsroute naar het station Oss-West. Aandacht moet besteed worden aan comfortabele en veilige oversteekplaatsen op de kruising Kromstraat – Hertogin Johannasingel en de kruispunten in de Braakstraat. Deze oversteekplaatsen mogen de doorstroming niet beperken.

Wandelen De groengestreepte lijnen geven de (potentiële) wandelpaden aan. Goede wandelmogelijkheden in Vlashoek / Heihoek zijn gelegen in de Lob Amsteleind. Hier gaan we voor aantrekkelijke wandelpaden die goed aansluiten op de woonstraten van Vlashoek / Heihoek. Een wandelroute die ook extra aandacht verdient is de wandelroute van de kerk naar Lob Amsteleind. De grijze gestreepte lijnen geven de verbindende wandelroutes aan. Hier zijn veilige en comfortabele stoepen van belang.

KANSEN / OPGAVE

- Toegankelijkheid Lob Amsteleind vergroten: o.a. door de wandelroutes beter aan te haken op de woonstraten;
- Oversteekbaarheid van de kruising Kromstraat - Hertogin Johannasingel en kruisingen in de Braakstraat verbeteren voor langzaam verkeer.

IMPRESSIE GEURDENHOF

6.4.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. Vlashoek / Heihoek is een behoorlijk stenige woonwijk, waar het aanwezige groen gekoesterd moet worden. In het plantsoen aan de Burg. Ploegmakerslaan en in de Lob Amsteleind is ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De (gewenste) concentratie aan sport- en spelmogelijkheden stimuleert hier het spontaan treffen van jong en oud. Daarnaast kunnen de bewoners elkaar treffen in de volkstuintencomplexen (spoorzone en Lob Amsteleind), in de gehele Lob Amsteleind, op de pleinruimte nabij de kerk en op het stationsplein. De begraafplaats en de volkstuintencomplexen zijn momenteel omsloten tuinen die voor het grotere publiek niet toegankelijk zijn. Onderzoek naar het beter toegankelijk maken van de begraafplaatsen en volkstuintencomplexen in de gehele stad is wenselijk.

Spelen Qua speelplekken wordt ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze 'speelplekken' ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen. Op de ruimtelijke structuurkaart van Vlashoek/Heihoek zijn alle waardevolle plantsoenen / groene plekken aangegeven. Een aantal hiervan benutten we voor kwalitatief goede speelplekken voor kleine kinderen.

KANSEN / OPGAVE

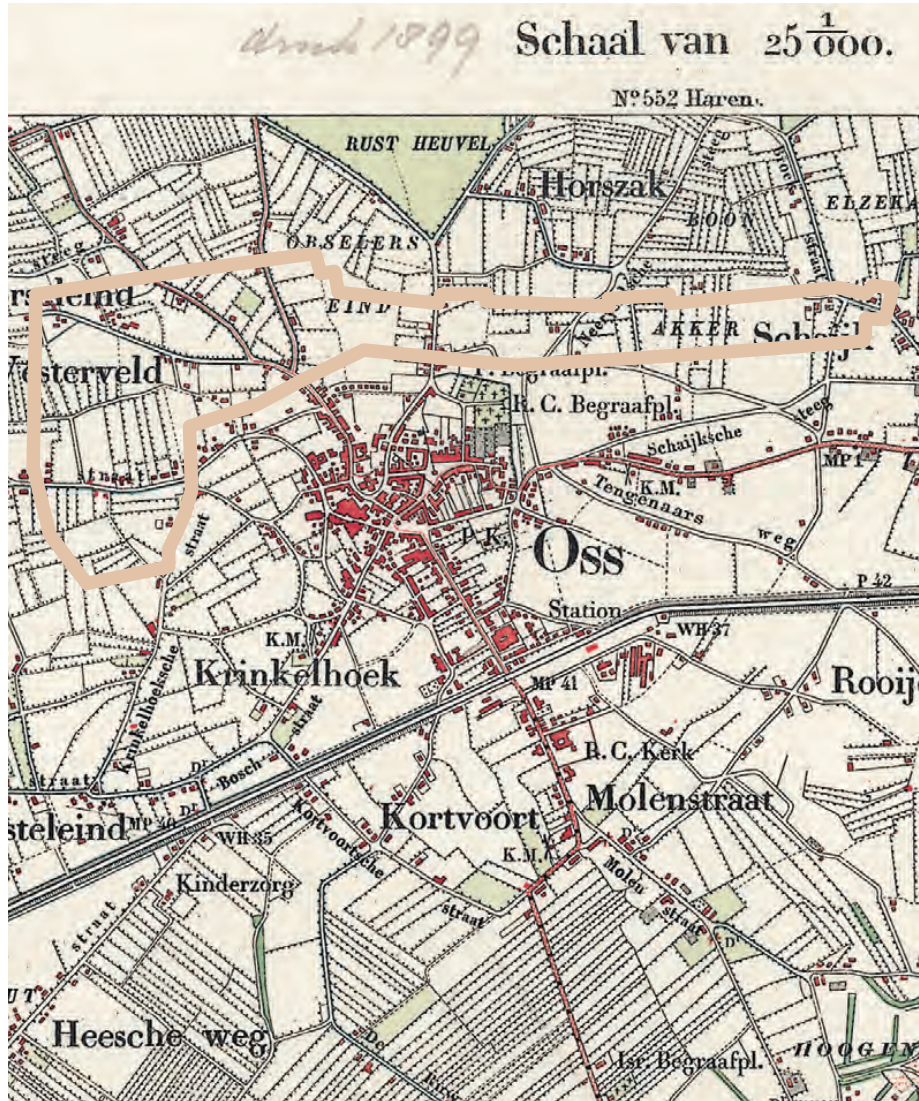
- Multifunctionele ontmoetingsplekken realiseren in Lob Amsteleind en in het plantsoen aan de Burg. Ploegmakerslaan;
- Verbeteren verblijfskwaliteit van de pleinen: stationsplein en pleinruimte nabij de kerk;
- Opstellen speel- en ontmoetingsplan Vlashoek / Heihoek;
- Verblijfskwaliteit en maatschappelijke betekenis van de begraafplaats en volkstuintencomplexen vergroten. Nader onderzoek hiernaar doen;
- Meer variatie in spelmogelijkheden in de vorm van speelaanleidingen en natuurlijk spelen. Formeel ingerichte en kleinschalige speelplekjes reduceren.

6.4.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Vlashoek / Heihoek, zal een materiaalencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

KRINKELHOEK OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

KRINKELHOEK OP LUCHTFOTO

6.5 KRINKELHOEK

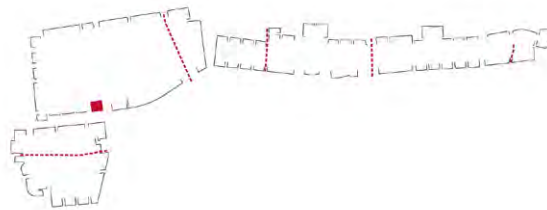
6.5.1 profiel

Stedelijke functies Het betreft een woongebied met een winkelcentrum (Zaltbommelseweg) en diverse scholen.

Bebouwing Krinkelhoek bestaat hoofdzakelijk uit laagbouw. Middenhoge bebouwing komt voor langs de stadswegen en incidenteel verspreid door de wijk.

Smaakmakers Smaakmakers van de wijk Krinkelhoek zijn de historische routes vanuit het centrumgebied en de parochiekerk. Op de kaart zijn de tracés van de historische radialen roodgestrept aangegeven.

Bevolking Krinkelhoek heeft een gevarieerde bevolking, zowel in leeftijd als sociale en culturele achtergrond.

anno 2012

Recent gerealiseerd De Singel 1940-1945 is heringericht. Recent is ook de Pattonstraat en omgeving heringericht. In 2011 is het natuurlijk ingerichte Brabantpark opgeleverd, waarbinnen de nieuwe appartementenblokken (2010) gelegen zijn. In het profiel van de Koornstraat is de noord-zuid fietsstraat ingepast.

Ontwikkelingen: In de Hertogenbuurt tussen de Zaltbommelseweg en de Vierhoeksingel worden de trottoirs herstraat en de boomstructuur aangepakt. De Pauluskerk wordt herontwikkeld. In het noordelijke stadspark bestaat de mogelijkheid dat er woningen gerealiseerd gaan worden (Mettegeupel Oost).

**OPBOUW IN TIJD
(IN HOOFDLIJNEN)**

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

UITBREIDINGSPLAN 1955, J.H. FROGER

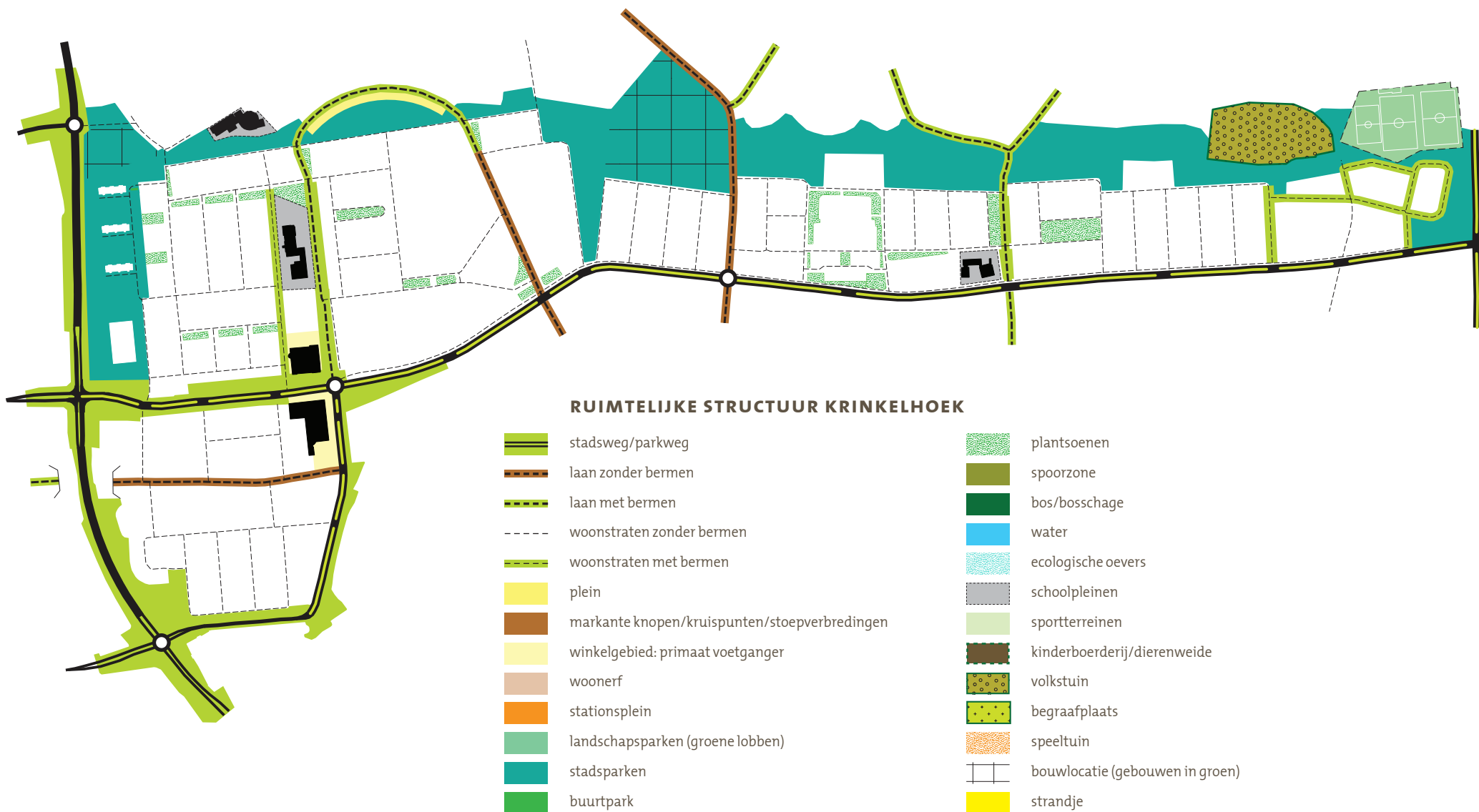
6.5.2 ligging en ontstaan

Ligging De wijk Krinkelhoek is gelegen ten noorden van het Osse centrumgebied. Het gebied is grotendeels afgebakend door stadswegen. Aan de zuidzijde begrenzen de Singel 1940-1945, de Hertogsingel en de Vierhoeksingel de wijk. Aan de westzijde vormt de John F. Kennedybaan de grens. Het groen aan de Havenstraat en in de hoogspanningszone (noordelijk stadspark) bakent de noord- en oostzijde van Krinkelhoek af.

Ontstaansgeschiedenis De woningbouwnood in Oss was hardnekkig in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. De bevolking groeide in de periode 1945-1962 van ruim 20.000 naar ruim 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen en werken. De wederopbouwperiode stond daarom in het teken van uitbreiding van de industrie en het bouwen van een groot aantal woningen en voorzieningen in nieuwe uitbreidingswijken. Krinkelhoek is zo'n uitbreidingswijk uit de wederopbouwperiode. In die tijd maakte het Delfste bureau van J.H. Froger een samenhangende reeks van uitbreidingsplannen voor de gemeente Oss. Dhr. Froger en zijn collega's gingen uit van een doorgroei van inwoners naar 35.000. De uitbreidingsplannen kenmerken zich door

het streven naar een harmonieuze afronding van de stad. De bestaande uitwaaiierende lintbebouwing werd door de nieuwe woonwijken en groenvoorzieningen ingepakt tot een aangesloten stedelijk weefsel omsloten door hoofdwegen. Het gedachtegoed van J.H. Froger is in het huidige stadsbeeld herkenbaar in de krans van 'oude' woonwijken rond het stadscentrum. Aanvankelijk was de afronding van de stad in Schadewijk voorzien tot aan de Gordelweg (huidige Singel 1940-1945). Het oorspronkelijke uitbreidingsplan uit 1950 werd in 1955 echter gewijzigd. De bebouwingsdichtheid werd opgehoogd door de introductie van middelhoogbouw en ten noorden van de Gordelweg werden nieuwe woningen gebouwd. De woningen (laagbouw met moestuin) ten noorden van de Gordelweg waren bedoeld voor voormalige boeren.

Opvallend is de langgerekte uitsparing in het stedelijke weefsel. Oorspronkelijk was deze ruimte bedoeld voor de aanleg van de noordelijke rondweg (als afronding van de stad) en later als veiligheidszone voor de hoogspanningsleiding.

6.5.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen:

Groen kader Het deelgebied Krinkelhoek is volledig omsloten door een stevig groen kader, bestaande uit brede stadswegen in een groene setting en het zogenaamde noordelijke stadspark.

Ladder De metafoor ladder duidt op de reeks van gebiedsontsluitingswegen (stenig of groen) en de parkscheg (Foulkesstraat) die haaks op de stadswegen staan. De parkscheg en de Prof. Regoutstraat vormen vensters tussen de Singel 1940-1945 en het noordelijke stadspark.

Strip Dit is de langwerpige ruimte met openbare voorzieningen (school, kerk en winkels) langs de Oude Litherweg en de Vierhoeksingel.

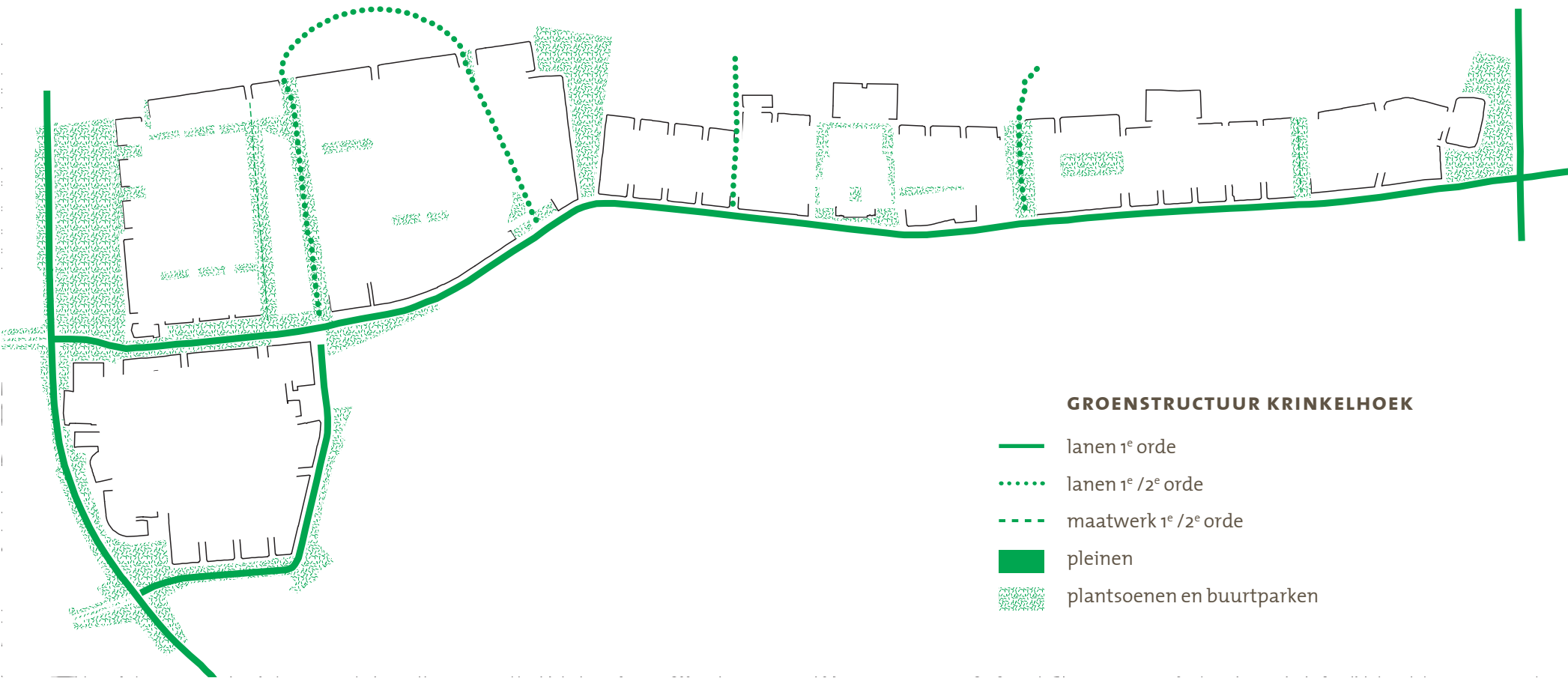
Stedenbouwkundig weefsel:

Orthogonaal patroon Dit rechtlijnige patroon van woonstraten is gebaseerd op de uitbreidingsplannen uit de jaren '50 van J.H. Froger.

Bijzondere woonclusters In Krinkelhoek liggen een aantal bijzondere woonclusters, namelijk de woonblokken met appartementen/portiekwoningen in het Brabantpark (Brabantstraat) en het oostelijk gelegen woongebiedje met kronkelwegen en grasbermen (T. Dobbestraat, Sergeant Brownstraat, etc.).

KANSEN / OPGAVE

- Orthogonaal patroon versterken;
- De Strip als geheel versterken: herkenbaarheid verbeteren, meer samenhang in de inrichting.

6.5.4 groen en water

Groenstructuur De gehele noordzijde van de wijk Krinkelhoek is begrensd door het zgn. noordelijke stadspark (langwerpige park) met een uitloper langs de Brabantstraat en een groene scheg aan de Foulkesstraat. Op de kaart zijn de waardevolle plantsoenen, groenstroken en veldjes binnen de wijk groen gerasterd aangegeven.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Krinkelhoek willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. In Krinkelhoek betreft het de Singel 1940-1945, de Zaltbommelseweg, de Vierhoeksingel en de John F. Kennedybaan. Voor de belangrijkste buurtontsluitingswegen en gebiedsontsluitingswegen in Krinkelhoek wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de Oude Litherweg, het Kasteel, de Oijenseweg, Koornstraat en de Prof. Regoutstraat. De dun gestreepte groene lijnen geeft aan dat in de Jonkers van Ossstraat en de Gustaaf Gelderstraat de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat hier maatwerk noodzakelijk is. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. De groen gerasterde gebieden op de kaart zijn waardevolle plantsoenen, groenstroken en veldjes. Hier gaat de voorkeur eveneens uit naar grote bomen.

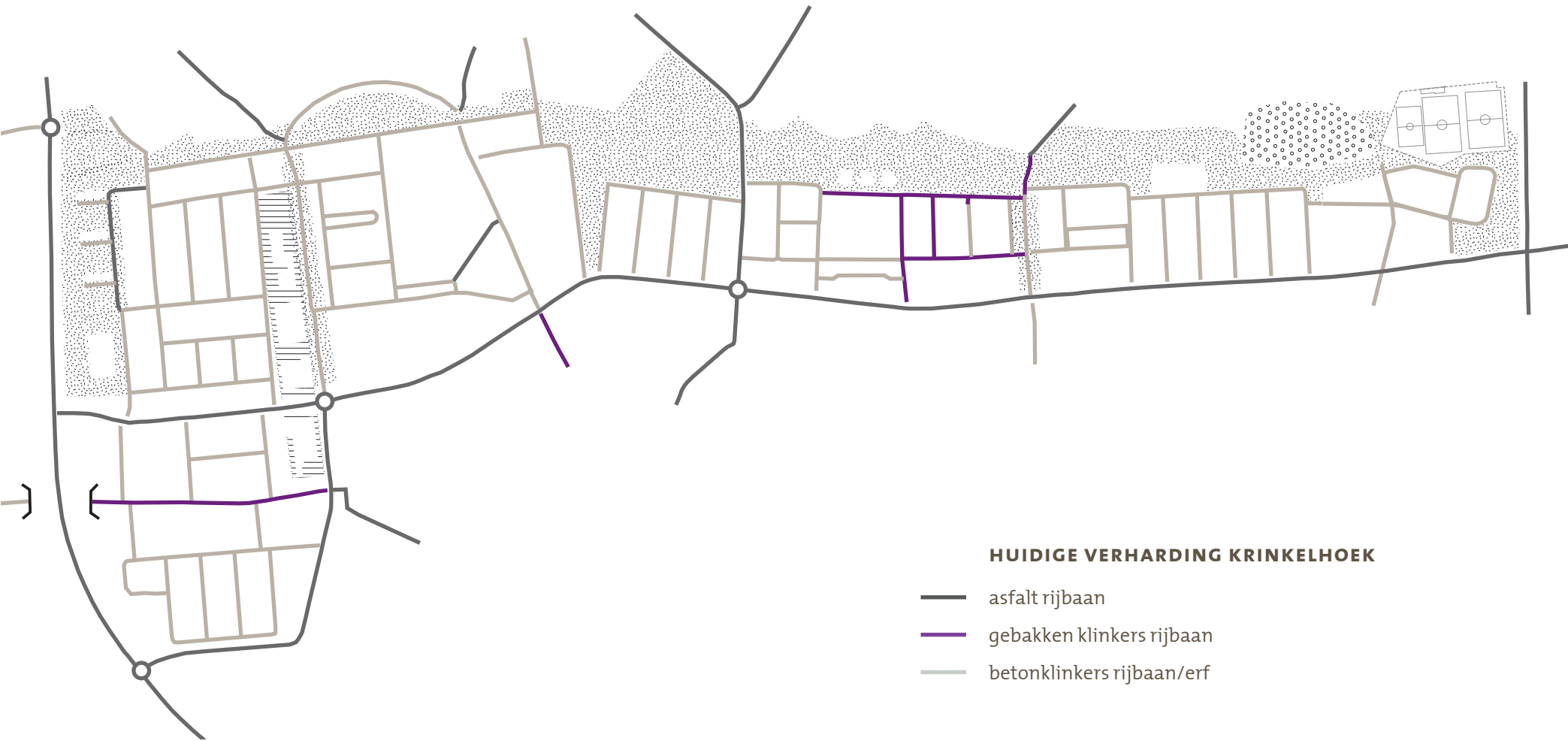
Groene sfeer Bomen, gras en bodembedekkers zorgen voor de gewenste groene sfeer.

Kleuraccenten Fleurige bomen in de woonstraten en bloeiende bodembedekkers brengen de gewenste kleur in de wijk.

Water In Krinkelhoek is geen oppervlaktewater aanwezig. Het hemelwater dient zo veel mogelijk afgekoppeld te worden en, indien mogelijk, afgevoerd te worden naar het noordelijke stadspark (langwerpige park). Afkoppelen gebeurt bij voorkeur zichtbaar en in tweede instantie ondergronds.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Krinkelhoek (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Aanplant groot wordende bomen in plantsoenen/pleinen.

HUIDIGE VERHARDING KRINKELHOEK

- asphalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan/erf

6.5.4 inrichting

Basisverharding Het deelgebied Krinkelhoek kenmerkt zich qua verharding door de toepassing van betonklinkers. Uitzondering hierop zijn de gebakken klinkerwegen Rietberg, J. Goldsmidstraat, H. Parlevlietstraat en Gerrit der Veenstraat (deels). Ook komen er een aantal asfaltstraten voor, namelijk Brabantstraat (deels), Vlietstraat, en Koornstraat.

Aansluitend op de bestaande verharding en net als in de meeste (nieuwere) wijken wordt in de woonstraten gekozen voor hoogwaardige betonklinkers. De stoepen worden, net als in alle andere woongebieden van Oss, uitgevoerd in lichtgrijze betontegels. Bij het onderhoud in de Hertogenbuurt Zuid wordt de bestaande verharding zo optimaal mogelijk hergebruikt.

Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat bij herinrichting het asfalt in de woonstraten vervangen wordt door betonklinkers. Dit geldt niet door de buurt- en gebiedsontsluitingswegen (Mobiliteitsplan). De gebakken klinkers worden herbruikt (mag ook elders in Oss) en/of vervangen door hoogwaardige betonklinkers (dezelfde als in de rest van Krinkelhoek).

Bijzondere verharding De Strip is een gebied met op buurtniveau een centrumfunctie. Als uitbreiding op de basisverharding kan de toepassing van een gebakken steen extra allure geven aan deze locatie.

Kleuren Het kleurpalet bestaat voor de rijbanen uit roodbruin. De stoepen zijn lichtgrijs.

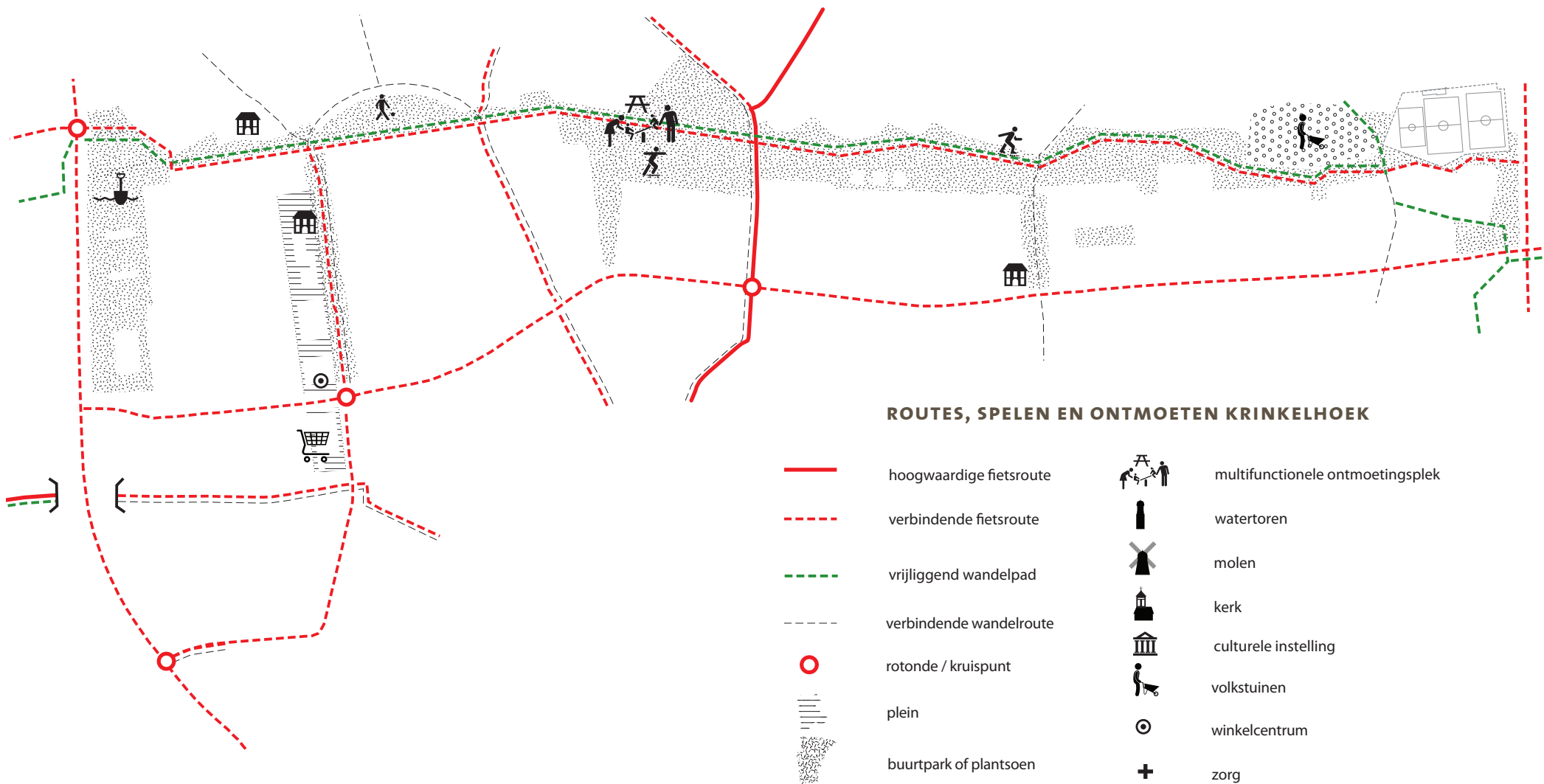
Verlichting Voor de verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Krinkelhoek krijgt de standaard mast en armatuur, die kenmerkend is voor de oudere

wijken. Aansluiting wordt gezocht bij de donkergrijze lichtmasten uit het centrumgebied.

Inrichtingselementen Voor de oudere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Krinkelhoek;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid van de historische routes vergroten;
- De Strip herkenbaar als pleinruimte en promenade inrichten.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN KRINKELHOEK

	hoogwaardige fietsroute		multifunctionele ontmoetingsplek
	verbindende fietsroute		watertoren
	vrijliggend wandelpad		molen
	verbindende wandelroute		kerk
	rotonde / kruispunt		culturele instelling
	plein		volkstuinten
	buurtpark of plantsoen		winkelcentrum
			zorg

6.5.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Schadewijk. Fietsen en wandelen hebben de voorkeur boven gemotoriseerd verkeer. Daarom behouden en versterken we comfortabele en veilige wandel- en fietspaden.

Fietsen Op de kaart zijn met rode lijnen de fietspaden aangegeven. De doorgetrokken rode lijn over Macharensesweg en de Koornstraat betreft een hoogwaardige (regionale) fietsroute. Dit is de noordzuidelijke fietsstraat van het centrum naar het buitengebied langs het sportpark De Rusheuvel. Ook de Ussenstraat met de fietstunnel onder de John F. Kennedybaan is een hoogwaardige (regionale) fietsroute. Deze fietsroute verbindt het centrum met het buitengebied via de Groene lob in Ussen. De andere fietsroutes zijn op de kaart aangegeven met rood gestreepte lijnen. Langs de stadswegen (grotere, drukkeren wegen) willen we graag vrij liggende fietspaden. Het betreft in Krinkelhoek de Singel 1940-1945, de Hertogensingel, de Zaltbommelseweg, de Havenstraat, de Vierhoeksingel en de John F. Kennedybaan. Door het noordelijke stadspark zien wij kansen voor een aantrekkelijke, recreatieve route van Oss-west naar Oss-oost. Ook in het Mobiliteitsplan is deze route aangegeven als een mogelijke uitbreiding fietsverbinding op stadsniveau. Tot slot zijn de Oude Litherweg, de Oijenseweg en de Ussenstraat (met fietstunnel) nog aangegeven als fietsroutes. De bewoners uit de noordelijk gelegen woonwijken gebruiken deze wegen om naar het centrum te fietsen. Andersom kan men vanuit het centrum zo ook naar het buitengebied fietsen. Vanuit Horzak wordt de Prof. Regoutstraat gebruikt als route naar het centrum.

Wandelen In 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. Van de nieuw te creëren circa 8 km lange Parkenroute is de wandelroute door het noordelijke stadspark een belangrijk onderdeel. Op de kaart van Krinkelhoek is deze recreatieve wandelroute met een groen gestreepte lijn aangegeven. Op de wandelkaart (hoofdstuk 4.4) zijn met grijs gestreepte lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken gebruik van de historische radialen en andere zich daarvoor lenende straatprofielen. Het idee is om van de eigen voortuin, via buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Door Krinkelhoek lopen twee recreatieve verbindingsroutes, namelijk de Ussenstraat en de Oijenseweg.

KANSEN / OPGAVE

- Betere aanhechting met het centrumgebied en Schadewijk: oversteekbaarheid van Hertogensingel en Vierhoeksingel verbeteren voor voetgangers en fietsers;
- Aanpassing profielen van de hoofdwegen zodat ze voor fietsers comfortabel en veilig zijn;
- Verbeteren toegankelijkheid noordelijke stadspark: routing in park beter aansluiten op de woonstraten;
- Aanhaking op de wandelroutes naar het poldergebied (via lob in Mettegeupel en natuurgebiedje ten oosten van Horzak) versterken en herkenbaar maken.

IMPRESSIE GUSTAAF GELDERSTRAAT

IMPRESSIE OUDE LITHERWEG

6.5.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. In het noordelijke stadspark is ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De nagestreefde concentratie aan sport-, spel- en zitmogelijkheden stimuleert hier het spontaan treffen van jong en oud. Daarnaast biedt de 'Strip' met publieksfuncties (school, winkels, kerk) volop mogelijkheden voor spontane ontmoetingen. Het is wenselijk de verblijfs- en inrichtingskwaliteit van deze 'Strip' te verbeteren. Het Brabantpark is ingericht als een natuurlijke speelplek met vele speelaanleidingen.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Het Brabantpark is een goed voorbeeld van natuurlijk spelen met veel verschillende speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze 'speelplekken' ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen. De goed gebruikte traditionele speelplekken blijven uiteraard behouden of worden verbeterd. In het noordelijke stadspark zien wij mogelijkheden de uiteenlopende recreatieve activiteiten voor alle doelgroepen te verbeteren. De plantsoenen aan de Prof. Regoutstraat (nabij basisschool) en aan de J. Thijssenstraat willen we inrichten als informele speelweiden. Spelen met water boeit veel kinderen.

KANSEN / OPGAVE

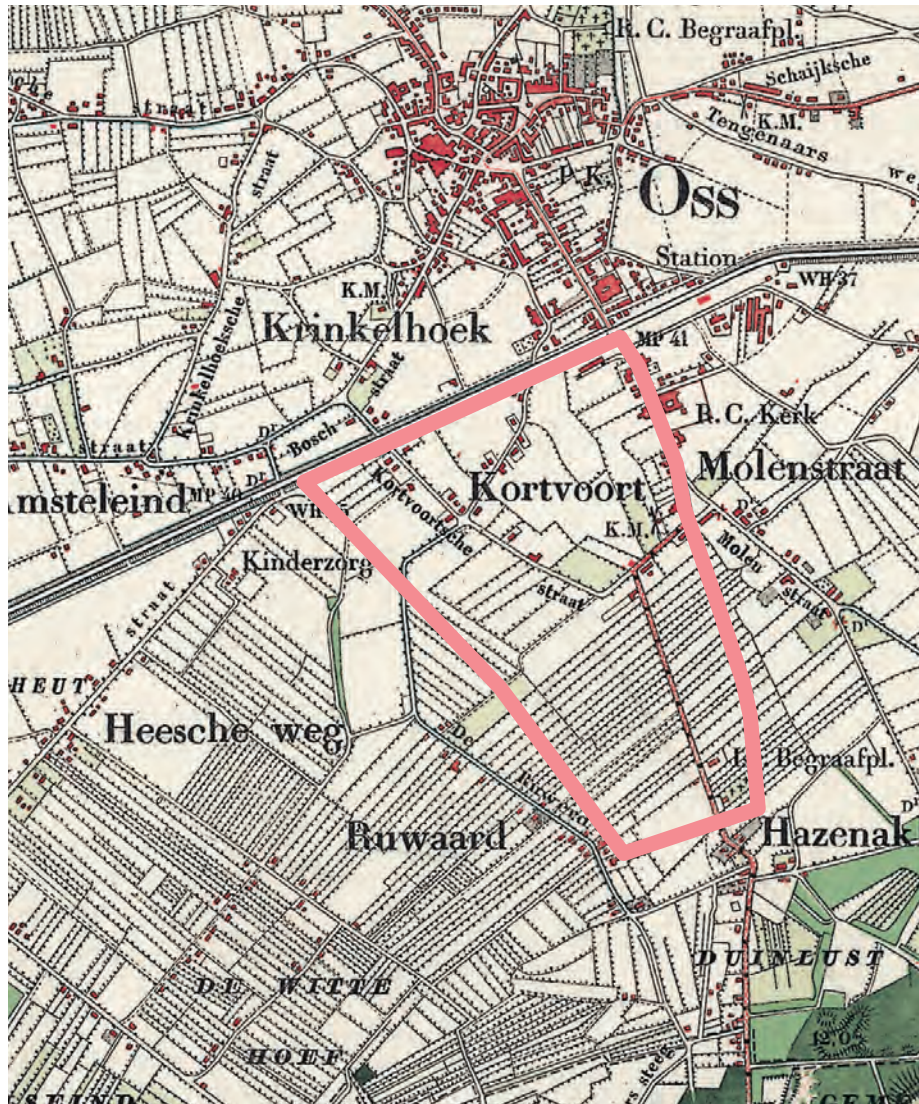
- Realiseren multifunctionele ontmoetingsplek in het noordelijke stadspark;
- Verbeteren uiteenlopende recreatieve activiteiten voor alle doelgroepen in het noordelijke stadspark;
- Verbeteren verblijfs- en inrichtingskwaliteit van 'de Strip', publieke functies versterken;
- Nog meer variatie in speelmogelijkheden in de vorm van speelaanleidingen en natuurlijk spelen. Formeel ingerichte kleinschalige speelplekjes reduceren;
- Plantsoenen aan de Prof. Regoutstraat (bij basisschool) en aan de J. Thijssenstraat als informele speelweiden inrichten.

6.5.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Krinkelhoek, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

KORTFOORT OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

KORTFOORT OP LUCHTFOTO

6.6 KORTFOORT

6.6.1 profiel

Stedelijke functies De meeste bebouwing heeft een woonfunctie. Langs het spoor zijn ook andere functie gehuisvest zoals scholen, het zwembad, de parochiekerk, kantoren, een aantal winkels / dienstverlening.

Bebouwing Een breed scala aan bebouwingstypologieën is aanwezig. Het betreft o.a. appartementenblokken, rijtjeswoningen, twee-onder-een-kapwoningen en vrijstaande villa's.

De middenhoge bebouwing is gelegen langs het spoor en de Wethouder van Eschstraat.

Smaakmakers Smaakmakers van de wijk Kortfoort zijn de historische routes vanuit het centrumgebied, de Paaskerk en de toren van MSD.

Bevolking. Krinkelhoek heeft een gevarieerde bevolking, zowel in leeftijd als sociale en culturele achtergrond.

anno 2012

Recent gerealiseerd De uitbreiding van het zwembad (Golfbad) en de bijbehorende terreininrichting is recent gerealiseerd.

Ontwikkelingen Op korte termijn wordt het zuidelijke stadspark ontwikkeld. Dit stadspark bestaat uit het Sibeliuspark, de Talentencampus en het ziekenhuisterrein. Ook wordt nagedacht over de inpassing van de HOV-lijn in het profiel van de Wethouder van Eschstraat. In navolging van de noordzuid fietsstraat wordt ook de oost-west fietsstraat verder ontwikkeld. In Kortfoort wordt de oost-west fietsstraat ingepast in het profiel van de Mondriaanlaan en de Titus Brandsmalaan.

6.6.2 ligging en ontstaan

Ligging De woonwijk Kortfoort ligt ten zuiden van het centrumgebied en strekt zich uit van het spoor tot de Ruwaardsingel. De Molenstraat en de Nieuwe Hescheweg begrenzen aan de oostzijde dit deelgebied. Aan de westkant ligt het te ontwikkelen zuidelijke stadspark (Sibeliuspark, Talentencampus en voormalig ziekenhuisterrein).

Ontstaansgeschiedenis

Op de kaart op de volgende bladzijde is te zien dat het deelgebied Kortfoort in verschillende tijdsperioden is ontstaan. In het rapport 'Planmatige stadsontwikkeling van Oss' is uitgebreid behandeld hoe Oss geleidelijk is ontstaan. Hier geven we op hoofdlijnen de ontstaansgeschiedenis voor Kortfoort.

Historische radialen Op de historische kaart uit omstreeks 1900 zijn de Hescheweg, de Molenstraat en de Kortfoortstraat al aanwezig. Ook toen vormden de Ruwaardstraat, Anemoonstraat en Ridderstraat al een verbinding naar het centrum. Langs de Ruwaardstraat staat nog een oude boerderij als relict.

Industriestad Oss veranderde eind negentiende eeuw van een dorpse agrarische handelsplaats in een rauwe bedrijvige industriestad. Oss werd groot in de boter, het vlees en de textiel. Ten zuiden van het spoor in het huidige Kortfoort ontstond een groot aaneengesloten industrieel complex. De rokende schoorstenen hebben hier decennialang het stadsbeeld gedomineerd. Voor de fabrieksarbeiders moesten woningen worden gebouwd. Aanvankelijk vond woningbouw plaats door verdichting van de historische kern en de uitvalswegen. De Woningwet van 1901 maakte een eind aan de ad hoc woningbouw door de stedelijke

**OPBOUW IN TIJD
IN HOOFDLIJNEN**

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

UITBREIDINGSPLAN 1955, J.H. FROGER

groei middels uitbreidingsplannen in banen te leiden. Net als elke andere stad met meer dan 10.000 inwoners was Oss verplicht een samenhangend uitbreidingsplan op te stellen.

Tuinstad Kortfoort heeft ook een vooroorlogse wijk gehad gebaseerd op de tuinstadgedachte. Dit complex stond op grond van de familie Jurgens (margarine) en had als doel betere woonomstandigheden voor de fabrieksarbeiders. In de jaren '70 is het complex gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

Nieuwe Bouwen Een vroeg en uniek experiment in de geest van het Nieuwe Bouwen is het complex van 47 betonwoningen (1921) aan de Molenstraat en Floraliastraat.

Uitbreidingsplannen Na de Tweede Wereldoorlog was de woningbouw nood in Oss hardnekkig. De Osse bevolking groeide explosief en nam toe van 20.000 naar 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen en werken. De wederopbouwperiode kenmerkt zich door uitbreidingswijken en uitbreiding van de industrie. In deze tijd maakt het bureau van J.H. Froger voor Oss een reeks samenhangende uitbreidingsplannen, die de stad op een harmonieuze manier afronden. De bestaande uitwaaijende lintbebouwing werd door nieuwe woonwijken ingepakt tot een aaneengesloten weefsel omsloten door hoofdwegen. De krans van oude woonwijken rond het centrum toont het gedachtegoed van J.H. Froger nog.

Onderdelenplan J.H. Froger ontwierp in de jaren '50 voor de afzonderlijke wijken gedetailleerde uitbreidingsplannen in Onderdelen, waaronder het Onderdelenplan Hescheweg Oost / Oss-Zuid. In dit plan is voortgeborduurd op de bestaande bebouwing. De Nieuwe Hescheweg

kwam in het verlengde van de Molenstraat te liggen. Door het vloeiende tracé, het ruime profiel en de flankerende groenstroken werd de Nieuwe Hescheweg een structurerend element. De Ruwaardsingel / Julianasingel is uitgevoerd als beplante allee langs parken, plantsoenen en sportvelden. Het deel ten zuiden van de Joannes Zwijssenlaan en Hescheweg is opgenomen in dit onderdelenplan.

Nieuwe inbreidingen De Ruwaardstraat, Tulpstraat en Krokushof zijn relatief nieuwe inbreidingen.

ONDERDELENPLAN HESCHEWEG OOST / OSS-ZUID

RUIMTELIJKE STRUCTUUR KORTFOORT

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/stoepverbredingen
- winkelgebied: primaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

6.6.3 ruimtelijke structuur

Relatief gezien heeft Kortfoort weinig openbare ruimte. De verbinding naar het zuidelijke stadspark is daarom extra belangrijk. Kortfoort kent drie deelgebieden met ieder een eigen sfeer en karakter.

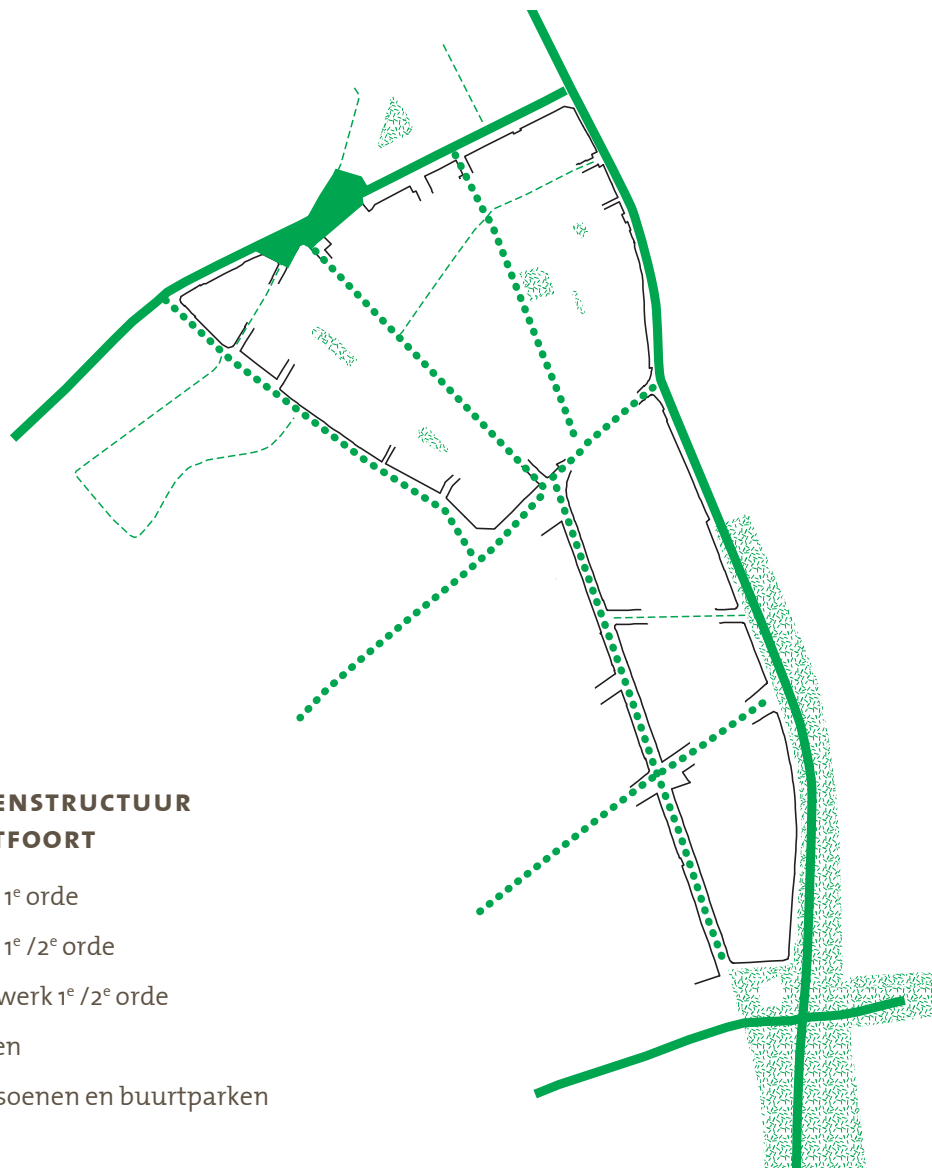
Spoorzone Het meest noordelijke gebied maakt deel uit van de spoorzone. Hier bepalen losse grootschalige gebouwen en middenhoge bouwblokken het beeld. Ten noorden van het spoor staan in de spoorzone eveneens losse gebouwen (o.a. het Gemeentehuis en de Lievekamp). Hier staan de gebouwen echter in een groene setting. De inrichting aan beide zijden van het spoor willen wij samenhangender maken. Wij zien mogelijkheden voor doorontwikkeling en toepassing van het aanwezige concept bij een eventuele herontwikkeling van het bedrijventerrein (Euterpelaan). Dwars op het spoor gelegen wegen verbinden de spoorzone met de Wethouder van Eschstraat. Een bijzondere afwijking in deze structuur is de diagonale ligging van de Ridderstraat. De kruising Ridderstraat - Wethouder van Eschstraat heeft als gevolg van deze structuurafwijking verbrede stoepen oftewel een pleinruimte. Wij willen deze pleinruimte herkenbaar maken met een verbeterde inrichting

Bloemenbuurt Het tweede deelgebied ligt midden in Kortfoort. Een netwerk van straten, bestaande uit rijweg met aan weerszijden een parkeerstrook, een stoep en een bomenrij, bepaalt het beeld. De volwassen bomen geven allure aan deze straten. De sfeer wordt ook bepaald door de woningen met groene voortuinen. Een mooi voorbeeld is de Floraliastraat. Dit profiel fungeert, indien mogelijk, als prototype bij de herinrichting van de andere straten, zoals de Kortfoortstraat en de Palmstraat. I.p.v. asfalt op de rijbaan zien wij liever klinkerverharding.

Statige lanen Het derde deelgebied van Kortfoort ligt in het zuiden en telt een viertal statige lanen met grote bomen en brede grasbermen. De vrijstaande woningen met bijbehorende grote tuinen zijn medebepalend voor de kwaliteit en karakter van deze statige lanen. Deze bestaande kwaliteit willen we graag behouden. De enige opgave is de herprofilering van een deel van de Hescheweg (verlengde Joannes Zwijssenlaan). Deze breed geprofileerde en stenige weg dient een groener karakter te krijgen. Er is ruimte aanwezig om de platanen vanuit de Joannes Zwijssenlaan door te trekken.

KANSEN / OPGAVE

- De pleinruimte Ridderstraat – Wethouder van Eschstraat herkenbaar maken en beter inrichten;
- Bij herinrichtingopgaven in de Bloemenbuurt aansluiten op prototype Floraliastraat (indien mogelijk);
- De Hescheweg (verlengde Joannes Zwijssenlaan) herinrichten met een groener karakter. De boomstructuur (platanen) uit de Joannes Zwijssenlaan kan doorgezet worden.

**GROENSTRUCTUUR
KORTFOORT**

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e /2^e orde
- - - - maatwerk 1^e /2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.6.4 groen en water

Groene sfeer De openbare ruimte in Kortfoort wordt bepaald door de straatprofielen. Er is weinig ander openbaar gebied aanwezig. Desondanks heeft Kortfoort een groene uitstraling. Dit komt door de mooie grote bomen, grasbermen, enkele plantsoenen en een veelheid aan voortuinen. Het groene beeld van de plantsoenen is net als in andere oude stadsdelen van Oss bepaald door gras, hagen en grote bomen. Er wordt gestreefd naar de versterking van dit groene beeld.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. De lijnen van de hoofdstructuur willen wij versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. In Kortfoort betreft het de Wethouder van Eschstraat, de Molenstraat en de Nieuwe Hescheweg. Voor de belangrijkste buurtontsluitings- en gebiedsontsluitingswegen in Kortfoort wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de Kortfoortstraat, Palmstraat, Bloemstraat / Asterstraat, Joannes Zwijnsenlaan, Hescheweg, Mondriaanlaan en de Titus Brandsmalaan. De dun gestreepte groene lijnen geven aan in welke straat de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar waar maatwerk noodzakelijk is. De ruimte is hier vaak niet toereikend voor twee bomenrijen. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Maatwerk voor grote bomen is van toepassing op de volgende straten: Tulpstraat, Ruwaardstraat, Anemoonstraat, Ridderstraat, Kamperfoeliestraat, Chrysantstraat, Asterstraat, Florialiastraat en de Beatrixlaan. Voor de straten die niet aangegeven staan op de boomstructuurkaart geldt dat wel of geen bomen, de grootte van de bomen en de eventuele

soortenkeuze vrij is. In smalle straten zoals de Leliestraat zou op een andere manier groen in het straatbeeld gebracht kunnen worden, bijvoorbeeld door gevelbeplanting.

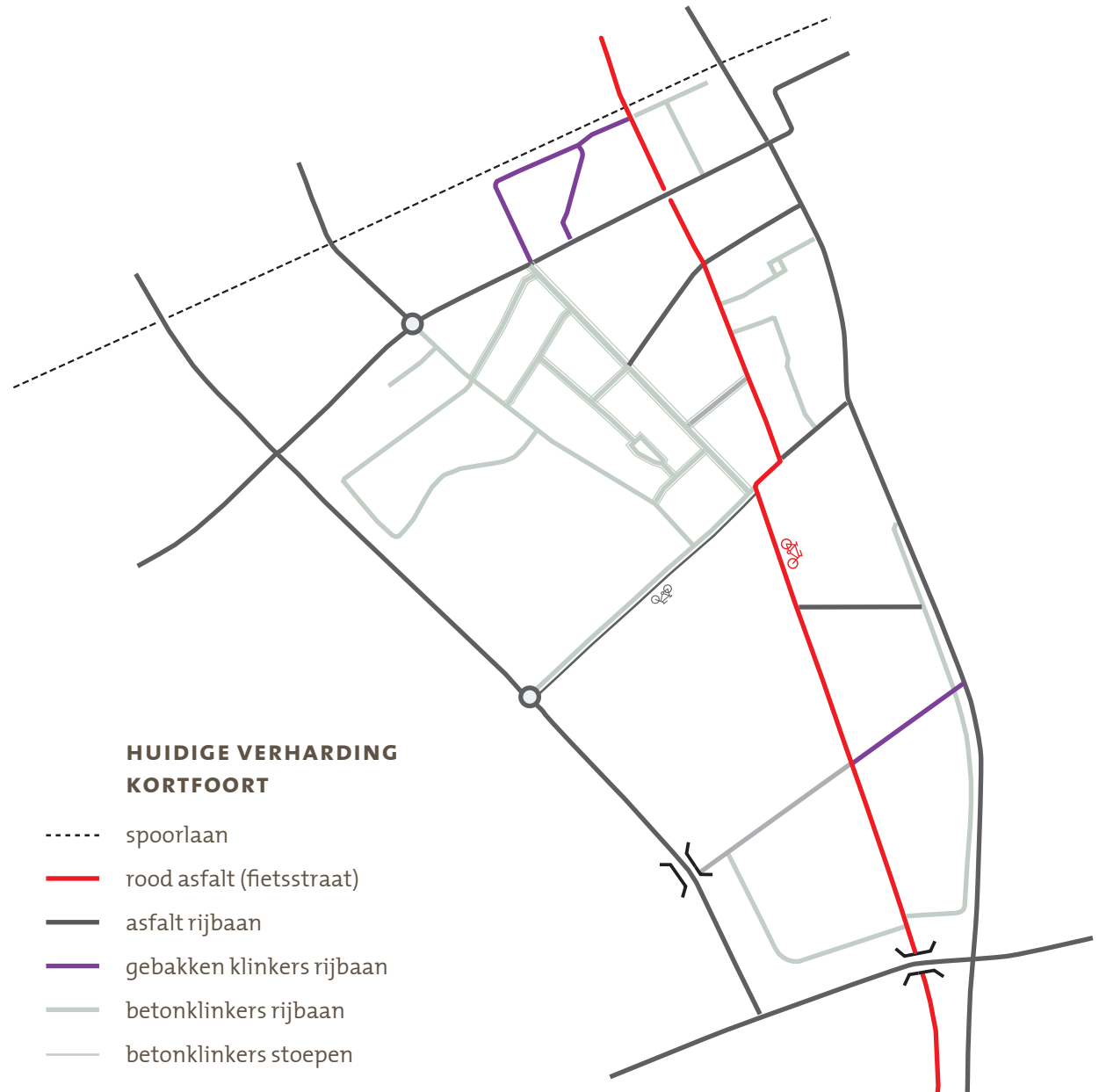
Groene pareltjes De groen gerasterde plekken geven de waardevolle plantsoenen, groenstroken en veldjes aan. Ook hier hebben grote bomen (boomgroepen of solitair) de voorkeur.

Kleuraccenten -

Water In Kortfoort is geen oppervlaktewater aanwezig. Het hemelwater dient zo veel mogelijk afgekoppeld te worden en, indien mogelijk, afgevoerd te worden naar het zuidelijke stadspark.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Kortfoort (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Versterken boomstructuur bij de herinrichting van de Kortfoortstraat, Palmstraat en een deel van de Hescheweg (verlengde Joannes Zwijnsenlaan).

6.6.5 inrichting

Het autobezit is tegenwoordig aanzienlijk hoger dan toen Kortfoort aangelegd werd. Met name de Bloemenbuurt kenmerkt zich door smalle profielen. Om tegemoet te kunnen komen aan het gewenste aantal parkeerplaatsen is maatwerk nodig.

Basisverharding

Kortfoort is een van de oudste wijken van Oss. Het grenst aan het centrumgebied waar hoogwaardige materialen zijn toegepast (gebakken klinkers en natuursteen). Net als in de andere oudere wijken van Oss wordt in de woonstraten van Kortfoort voor de rijbanen gekozen voor klinkerverharding en dan bij voorkeur gebakken klinkers. Dit i.v.m. de bij de bebouwing passende uitstraling en kleurvastheid. Tegelijkertijd zijn wij voorstander van het herbruiken van bestratingmateriaal (indien mogelijk). Zoals de kaart hiernaast laat zien liggen in de meeste straten van Kortfoort betonklinkers. De huidige kwaliteit van deze betonklinkers is slecht met als gevolg dat de straten een grauwe uitstraling hebben. Tegelijkertijd speelt dat een aantal straten te donker zijn (als gevolg van bomen) en een te hoge parkeerdruk in de Bloemenbuurt. Het gewenste basisinrichtingsniveau wordt hier niet overal gehaald.

De verhardingskeuze voor de rijbanen (woonstraten) is afhankelijk van:

- technische herbruikbaarheid (ja/nee en voor hoe lang?);
- bestaande en gewenste inrichtingsniveau (is het bestaande inrichtingsniveau minimaal 1 niveau te verhogen?);
- inrichtingskwaliteit versus onderhoudskwaliteit (in evenwicht).

Wij zijn van mening dat het bestaande inrichtingsniveau van sober naar basis zou moeten. Herinrichting van de straten met kleurvaste klinkers (gebakken of betonklinkers met natuurstenen topplaat) verhoogt het inrichtingsniveau en daarmee het leefgenot

De stoepen worden, net als in alle woongebieden van Oss, uitgevoerd in lichtgrijze betontegels. De wegen waar 50 km per uur gereden mag worden, krijgen asfalt op de rijbanen. Het betreft: Wethouder van Eschstraat, Molenstraat, Joannes Zwijsenlaan (deels) en Nieuwe Hescheweg. Voor fietsstraten gebruiken we rood asfalt. De Zonnebloemstraat, Asterstraat, Chrysantstraat en Hescheweg zijn onderdeel van een fietstraat.

Bijzondere verharding De historische radialen willen wij graag beter herkenbaar maken, bijvoorbeeld door een markering of bijzondere lichtmast toe te passen

Kleuren Het kleurpalet bestaat voor de rijbanen uit roodbruin of een ander kleur die passend is bij de bebouwing. De stoepen zijn lichtgrijs.

Verlichting We onderscheiden: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Kortfoort krijgt de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de oudere wijken. Aansluitend op het centrum wordt gekozen voor donkergrijze lichtmasten.

Inrichtingselementen Voor de oudere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

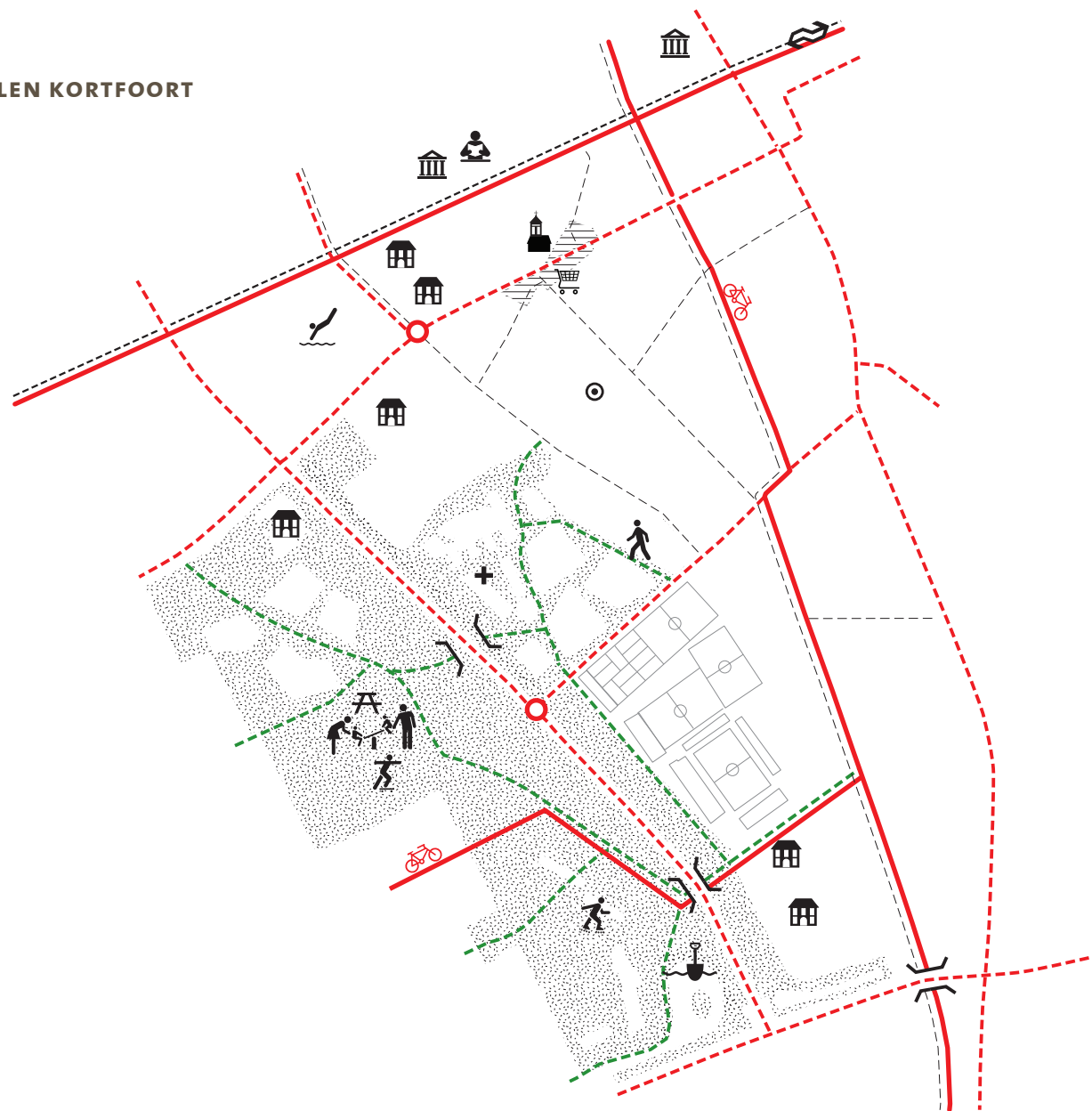
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Kortfoort;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid historische routes vergroten.

ROUTES, ONTMOETEN EN SPELEN KORTFOORT

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein
- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetin
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinten
- winkelcentrum
- zorg

6.6.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Kortfoort. Het centrum van Oss en het zuidelijke stadspark liggen tegen Kortfoort aan. Om fietsen en wandelen te stimuleren, zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofd fietsroutes is in beeld gebracht in 4.7 Fietsen. Hier gaan we in op de fietsroutes in Kortfoort. Het fietsverkeer is hier goed gefaciliteerd. Op de kaart zijn met rood de fietspaden aangegeven. De doorgetrokken rode lijnen betreffen hoogwaardige (regionale) fietsroutes. Het is de wens om langs het spoor een fiets-snelweg van 's-Hertogenbosch naar Oss te realiseren. De noord-zuid fietsstraat gaat in Kortfoort door de Hescheweg, Asterstraat, Chrysantstraat en Zonnebloemstraat. Deze fietsstraat verbindt Kortfoort op een veilige en comfortabele manier met het centrum en het buitengebied. De Mondriaanlaan en de Titus Brandsmalaan maken onderdeel uit van een oost-west hoogwaardige (regionale) fietsstraat. Langs alle stadswegen (grotere, drukkeren wegen) in Oss willen we graag vrij liggende fietspaden. Door en langs Kortfoort lopen de volgende stadswegen: Wethouder van Eschstraat, Doctor Saal van Zwanenbergsingel, Molenstraat en de Nieuwe Hescheweg. Langs de Nieuwe Hescheweg ligt voor een groot deel een parallelweg die door fietsers gebruikt wordt. In de toekomst kan deze parallelweg wellicht zoals de Singel '40-'45 (fietsstraatmodel) worden ingericht. Een andere goede alternatieve route voor de drukke Nieuwe Hescheweg is de noord-zuid fietsstraat. De Ruwaardsingel / Julianasingel vormt een barrière voor fietsers en wandelaars. Voor langzaam verkeer is de kruising (Nieuwe) Hescheweg – Julianasingel onaangenaam. De oversteekbaarheid van deze kruising

willen we graag verbeterd zien op een voor langzaam verkeer overzichtelijke en veilige wijze. Tot slot verbindt de fietsroute Joannes Zwijsselaan - Hescheweg het zuidelijke stadspark met de fietsstraat naar het station.

Wandelen In 4.4 Wandelen is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. Van de nieuw te creëren circa 8 km lange Parkenroute maakt de spoorzone aan de noordkant van Kortfoort onderdeel uit. Op de wandelkaart (4.4) zijn met grijs gestreepte lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren. Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Door het Zuidelijke stadspark (Sibeliuspark / talentencampus) loopt zo'n recreatieve verbindingsroute. Dit Zuidelijke stadspark is voor de bewoners van Kortfoort een goed alternatief voor het gebrek aan groene ruimtes in de wijk. Door de woonstraten goed aan te sluiten op de wandelroutes in dit park kunnen de bewoners optimaal profiteren van dit Zuidelijke stadspark. Het netwerk van wandelroutes in het zuidelijke stadspark loopt over het voormalige ziekenhuisterrein en de Talentencampus, maar ook over de Saal van Zwanenbergsingel naar het Elzenhoekpark (Ruwaard). Voor een goede toegankelijkheid dienen zowel de oversteekbaarheid van de Wethouder van Eschstraat als de drie aanwezige spoorwegovergangen (veiligheid) verbeterd te worden.

IMPRESSIE HESCHEWEG

IMPRESSIE PALMSTRAAT

KANSEN / OPGAVE

- Verbeteren van de veiligheid en het comfort van de kruising (nieuwe) Hescheweg – Ruwaardsingel voor fietsers en wandelaars. Een mogelijkheid is een fietstunnel;
- Aansluiten woonstraten op wandelpaden in zuidelijke stadspark;
- Toegankelijkheid centrum verbeteren door verbetering van de oversteekbaarheid van de Wethouder van Eschstraat. En tevens door aandacht te besteden aan de veiligheid van de drie aanwezige spoorwegovergangen.

ontspanning terecht in het zuidelijke stadspark. In Kortfoort zelf bieden alleen enkele plantsoenen en een binnenplaats (zie kaart ruimtelijke structuur) ruimte voor spel. Deze schaarse plekken vragen om een kwalitatief goede inrichting en een beter aanbod aan speelvoorzieningen.

KANSEN / OPGAVE

- Multifunctionele ontmoetingsplek realiseren in zuidelijke stadspark;
- Verbeteren inrichtings- en verblijfskwaliteit pleinruimte aan de Wethouder van Eschstraat, Ridderstraat en Anemoonstraat;
- De schaars aanwezige plantsoenen en binnenplaats voorzien van een kwalitatief goede inrichting en een beter aanbod aan speelvoorzieningen. Hierbij aandacht voor natuurlijk spelen en speelaanleidingen;
- Opstellen speelbeleid.

6.5.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Kortfoort, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

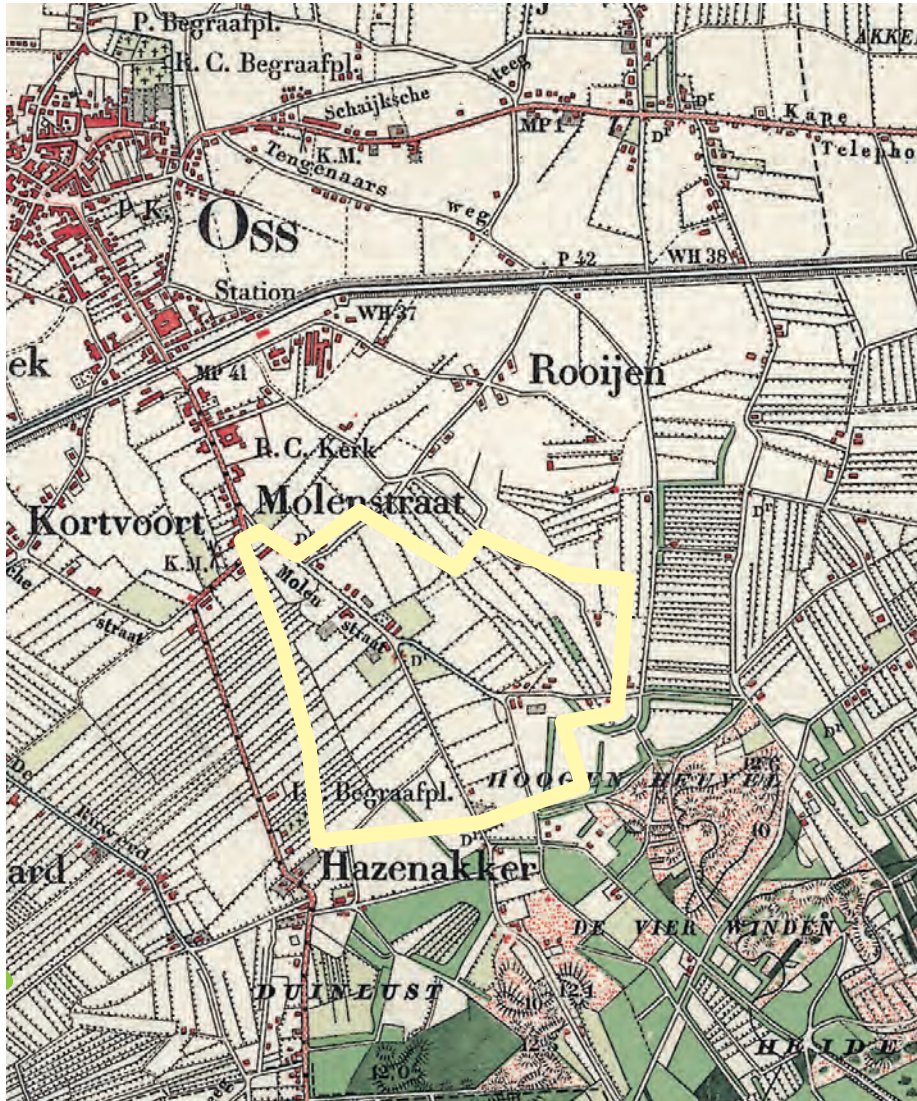
6.6.7 Ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. In het zuidelijke stadspark is ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De gewenste concentratie aan sport-, spel- en zitmogelijkheden stimuleert hier het spontaan treffen van jong en oud. Daarnaast bieden de aanwezige publieksfuncties (scholen, winkels, kerk) volop mogelijkheden voor spontane ontmoetingen. De verblijfskwaliteit van de pleinruimte aan de Ridderstraat, Wethouder van Eschstraat en de Anemoonstraat willen we graag verbeteren.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze 'speelplekken' ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen (4.2 Ontmoeten en spelen). Zowel jong als oud kan voor sport, spel en

OSS-ZUID OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

OSS-ZUID OP LUCHTFOTO

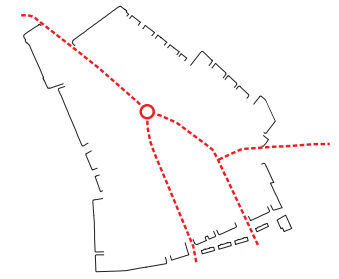
6.7 OSS ZUID

6.7.1 profiel

Stedelijke functies Het merendeel van de bebouwing in Oss Zuid heeft een woonfunctie. De andere stedelijke voorzieningen (kantoren, bedrijven en winkels) zijn kleinschalig en gelegen langs de Oude Molenstraat en rondom het Titus Brandsmaplein. Tussen de woonbebouwing en het bedrijventerrein ligt een groene zone waarin een park, sportvelden en de begraafplaats zijn opgenomen.

Bebouwing De bebouwing in Oss-Zuid heeft een heterogeen karakter met diverse woonbuurtjes en bebouwingstypologieën. Dit als gevolg van de verschillende tijdsperiodes waarin dit deelgebied ontstaan is. Na de eerste bebouwing langs de oude uitvalswegen is in de jaren '50 en '60 Oss-Zuid planmatig ontwikkeld. De woningen in deze buurten zijn vooral rijwoningen en tweekappers. De laatste jaren zijn op verschillende plekken nieuwbouwprojecten ontwikkeld. Het meest opvallend is het in 2004 opgeleverde nieuwbouwcomplex Zeeheldenbuurt I. Hier zijn middenhoge appartementenblokken en lage rijtjeswoningen gegroepeerd op een fraai ingericht woonerf met veel groen. Ook langs de randen van dit deelgebied staat middenhoge bebouwing. Zo begeleiden enkele hogere gebouwen aan de Molenstraat / Nieuwe Hescheweg de route naar het centrum. Zeeheldenbuurt I is de buurt met de meeste stapelwoningen (flat, etagewoning, boven/benedenwoning, etc.). Langs de Julianasingel markeren vier losstaande portiekwoningen de entree van Oss-Zuid. Tot slot is de bebouwing langs de Oude Molenstraat en het Titus Brandsmaplein nog opvallend door de grote variatie in schaal en hoogte.

Smaakmakers Smaakmakers van de wijk Oss-Zuid zijn de historische routes vanuit het centrumgebied en de oude industriewegen, de parochiekerk met bijbehorende tuin, de rotonde op het Titus Brandsmaplein, het landelijke profiel van de Hoogheuvelstraat en het Zuiderpark.. De Hoogheuvelstraat verrast met de vrijstaande woningen, de relatief grote kavels en het wegprofiel met grasbermen zonder trottoirs.

Bevolking De leeftijdsopbouw van Oss-Zuid is nagenoeg gelijk aan die van de gehele gemeente Oss. Het aandeel allochtonen is ook gelijk aan dat van de gehele gemeente.

anno 2012

Recent gerealiseerd Het nieuwbouwcomplex Zeeheldenbuurt I is in 2004 opgeleverd. De Bomenbuurt, Zeeheldenbuurt II, Oude Molenstraat, Populierstraat en Kastanjelaan zijn recent heringericht.

Ontwikkelingen Op korte termijn wordt de Oude Molenstraat heringericht. Ook wordt gestart met de inpassing van de oost-west fietsstraat in het profiel van de Titus Brandsmalaan en de Industrielaan.

ONDERDELENPLAN HESCHEWEG OOST / OSS-ZUID

OPBOUW IN TIJD IN HOOFDLIJNEN

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

6.7.2 ligging en ontstaan

Ligging Een stevig kader van royaal geprofileerde stadswegen begrenst de woonwijk Oss-Zuid. Deze stadswegen zijn de Molenstraat, de Nieuwe Hescheweg, de Julianasingel en de Kantsingel. Het bedrijventerrein Moleneind vormt de noordoostelijke begrenzing van Oss-Zuid. De skyline wordt hier bepaald door de karakteristieke industriële bebouwing van o.a. MSD.

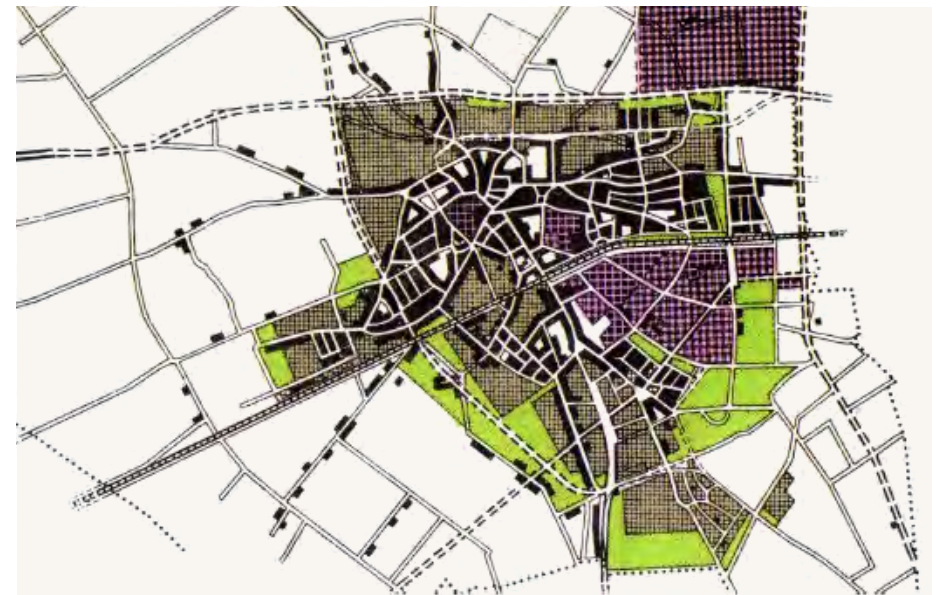
Ontstaansgeschiedenis

Historische radialen Op de historische kaart uit omstreeks 1900 is de Oude Molenstraat met aangrenzende bebouwing al aanwezig. Deze uitvalsweg splitst zich in tweeën in de tegenwoordige Willibrordusweg en de Populierstraat.

Uitbreidingsplannen J.H. Froger Na de Tweede Wereldoorlog was de woningbouw nood in Oss hardnekkig. De Osse bevolking groeide explosief en nam toe van 20.000 naar 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen en werken. De wederopbouwperiode kenmerkt zich door uitbreidingswijken en uitbreiding van de industrie. Oss-Zuid is zo'n uitbreidingswijk uit de jaren '50 en '60. In deze tijd maakt het bureau van J.H. Froger voor Oss een reeks samenhangende uitbreidingsplannen, die de stad op een harmonieuze manier afronden. De bestaande uitwaaiende lintbebouwing werd door nieuwe woonwijken ingepakt tot een aaneengesloten weefsel omsloten door hoofdwegen. De krans van oude woonwijken rond het centrum toont het gedachtegoed van J.H. Froger nog.

Onderdelenplan J.H. Froger ontwierp in de jaren '50 voor de afzonderlijke wijken gedetailleerde Uitbreidingsplannen in Onderdelen, waaronder

het Onderdelenplan Hescheweg Oost / Oss-Zuid. In dit plan is voortgeborduurd op de bestaande bebouwing. Omwille van een overzichtelijke levenskring werd ingespeeld op de vorming van een parochie met een eigen kerk, kerkhof, parochiehuis, winkelcentrum en 5000 tot 6000 gelovigen. In dit onderdelenplan werden de hoofdwegen verbreed, het aantal terreinen voor bijzondere voorzieningen verdubbeld, de verkaveling verruimd, de woningen vergroot, middenhoge flats op markante plekken gesitueerd en een groenstrook met een begraafplaats toegevoegd. De Nieuwe Hescheweg kwam in het verlengde van de Molenstraat te liggen. Door het vloeiende tracé, het ruime profiel en de flankerende groenstroken werd de Nieuwe Hescheweg een structurerend element.

UITBREIDINGSPLAN 1955, J.H. FROGER

RUIMTELIJKE STRUCTUUR OSS-ZUID

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/stoepverbreedingen
- winkelgebied: prismaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

De Ruwaardsingel / Julianasingel is uitgevoerd als beplante allée langs parken, plantsoenen en sportvelden. Een in het groen verscholen reeks flats begeleidt de rondweg en markeert de zuidrand van de stad.

Herontwikkelingen: De laatste decennia zijn op een tweetal plekken nieuwbouwprojecten ontwikkeld. Eind jaren '80 / begin jaren '90 is het blok tussen de Bernardlaan en de Wilhelminalaan opnieuw bebouwd. Het meest opvallend is het in 2004 opgeleverde nieuwbouwcomplex Zeeheldenbuurt I.

6.7.3 ruimtelijke structuur

Structurelementen

Ster van vijf lange lijnen Het sterrenpatroon van vijf lange lijnen met in het midden de rotonde draagt de ruimtelijke structuur van Oss-Zuid. Deze lange lijnen zijn verschillende van aard. De Titus Brandsmalaan, de Industrielaan en de Willibrordusweg hebben een profiel met grasbermen. De Oude Molenstraat en de Populierstraat / Kastanjelaan hebben een steniger karakter.

Rotonde Het verkeersplein Titus Brandsmaplein is het hart van Oss-Zuid. Midden in deze pleinruimte ligt de oudste rotonde van Oss. De diverse bebouwingswanden bakenen de qua vorm onregelmatige pleinruimte af. Het streven is meer samenhang te brengen in de inrichting van dit plein door bijvoorbeeld grote bomen toe te passen en de verharding aan te passen. Inzet is tevens om de verkeersfunctie en de verblijfsfunctie meer in balans te brengen. De rotonde wordt in dat geheel meer een onderdeel van het plein.

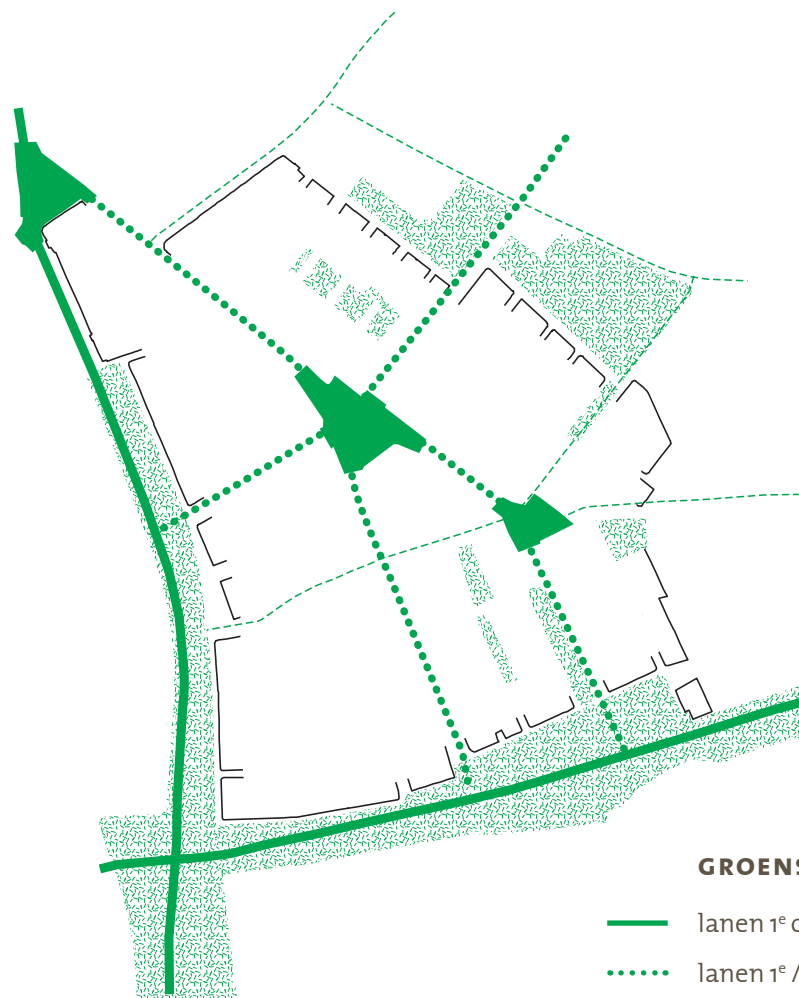
Buurtpleintjes Langs de historische radiaal Oude Molenstraat, Populierstraat en Kastanjelaan liggen enkele bijzondere openbare ruimtes. Het pleintje aan het begin van de Oude Molenweg markeert de entree naar dit deelgebied. De ruimte op het uiteinde van de Populierstraat markeert een kruispunt van vijf verschillende straten. Beide pleintjes hebben potentie in zich om tot groene buurtpleinen ontwikkeld te worden. Deze bijzondere plekken dienen meer zichtbaar te zijn in de structuur van Oss-Zuid. Hiervoor is een eenvoudige inrichting zonder visuele barrières, maar met grote bomen en zitelementen nodig.

Stedenbouwkundig weefsel

Tussen het sterpatroon van de lange lijnen en de stadswegen is een netwerk opgespannen van woonstraten met stoepen en parkeerstroken. Het betreft over het algemeen een rechtlijnige verkaveling uit de jaren '50 en '60. Uitzondering hierop is de woonerfinrichting van het nieuwbouwcomplex aan de Karel Doormanstraat. De ontworpen woonwijk bestaat uit drie delen: een deel met drie appartementenblokken, een deel grondgebonden eengezinswoningen en een centraal middengebied. Dit middengebied functioneert als gezamenlijke verblijfsruimte.

KANSEN / OPGAVE

- Ontwerpogave Titus Brandsmaplein: meer ruimtelijke samenhang, balans verkeer en verblijf;
- Pleinruimtes (begin Molenstraat en einde Populierstraat) ontwikkelen tot zichtbare en beleefbare buurtpleinen. Hiervoor is een eenvoudige inrichting zonder visuele barrières en met grote bomen en zitelementen nodig.

GROENSTRUCTUUR OSS-ZUID

- lanen 1e orde
- lanen 1e /2e orde
- maatwerk 1e /2e orde
- pleinen
- plantsoenen en buurtparken

6.7.4 groen en water

Groenstructuur De oppervlakte openbaar groen is in Oss-Zuid beperkt. Het bosgebied ten zuiden van de Julianasingel en het zuidelijke stadspark zijn de belangrijkste groene uitloopgebieden. Langs de noordoostelijke rand van dit deelgebied zijn een aantal groene voorzieningen gelegen, namelijk een buurtparkje (Zuiderpark), het sportcomplex De Rooijen, de begraafplaats en een nu nog braakliggend terrein. Deze groene randzone vormt een buffer tussen het woongebied en het bedrijventerrein. Hier liggen potenties voor een levendig buurtpark. Een wens is om, als de kans zich voordoet, de groene sfeer van deze bufferzone door te zetten naar de groene spoorzone over het private terrein van MSD.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Oss-Zuid willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. In Oss-Zuid betreft het de Molenstraat / Nieuwe Hescheweg en de Julianasingel. Voor de belangrijkste buurtontsluitingswegen en gebiedsontsluitingswegen in Oss-Zuid wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de wegen van de 'Ster': de Oude Molenstraat, de Titusbrandsmalaan, de Industrielaan, de Willibrordusweg en de Populierstraat / Kastanjelaan. De dun gestreepte groene lijnen geven aan dat in de Molenweg, de Wilhelminalaan, de Beukenstraat, de Van Speijkstraat en de Hoogheuvelstraat de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat hier maatwerk noodzakelijk is. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde.

Groenepareltjes Op de pleinen, op de begraafplaats en in de plantsoenen hebben eveneens grote bomen (boomgroepen of solitair) de voorkeur. De donkergroene plekken betreffen de meer stedelijke pleinruimtes en de gerasterde plekken betreffen de waardevolle plantsoenen en veldjes. Het nieuwbouwproject aan de Karel Doormanstraat heeft een eigen inrichtingsplan van het bureau Karresen Brands. De ontworpen woonwijk bestaat uit drie delen: een deel met drie appartementenblokken, een deel grondgebonden eengezinswoningen en een centraal middengebied. De appartementengebouwen in het zuidwesten worden met elkaar verbonden door oplopende grasvlakken. De openbare ruimte rond de grondgebonden eengezinswoningen in het noordoosten is meer stenig. Door deze compositie is een centraal middengebied ontstaan. In deze gezamenlijke verblijfsruimte zijn intieme plekken gecreëerd met behulp van plantvakken met cortenstalen randen. In het hele plangebied zijn transparante bomen (*Gleditsia triacantos* 'Inermis') uitgestrooid.

Groene sfeer Een stevige structuur van grote bomen langs de hoofdwegen en op de pleinruimtes zorgt voor de gewenste lommerrijke sfeer. De plantsoenen met hagen bieden ook ruimte voor mooie, grote bomen.

Water In Oss-Zuid is geen oppervlaktewater aanwezig. Het hemelwater dient zoveel mogelijk afgekoppeld te worden. Met de herinrichting van de Bomenbuurt is het afkoppelen van hemelwater zichtbaar gemaakt. Het water wordt hier d.m.v. molgoten oppervlakkig afgevoerd naar plantsoenen en wadi's. Het streven is om dit principe van zichtbaar afkoppelen door te voeren in de rest van het deelgebied. Indien dit niet mogelijk is kan het water ondergronds afgekoppeld worden.

HUDIGE VERHARDING OSS-ZUID

- asfalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Oss-Zuid (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Ontwikkelen buurtpark in bufferzone;
- Inzetten op groot wordende bomen op pleinen en in plantsoenen;
- Afkoppelen hemelwater, bij voorkeur zichtbaar.

6.7.5 inrichting

Basisverharding Oss-Zuid behoort tot de oudere wijken van Oss, waar wij bij voorkeur kiezen voor gebakken klinkers in de rijbanen.. Dit i.v.m. de bij de bebouwing passende uitstraling, kleurvastheid en lange levensduur. Tegelijkertijd zijn wij voorstander van het herbruiken van bestratingsmateriaal (indien mogelijk) en het beperken van de kosten. Zoals de kaart hiernaast laat zien verschilt het materiaalgebruik per woonbuurt. In het noordelijke deel zijn in de rijbanen hoofdzakelijk gebakken klinkers toegepast. Een enkele straat vormt hierop een uitzondering. In het zuidelijke deel zijn in alle rijbanen betonklinkers toegepast. Dit geldt ook voor de recente herinrichting van de Bomenbuurt. Het nieuwbouwcomplex Zeeheldenbuurt I kenmerkt zich door gebakken materiaal en een robuuste en industriële uitstraling. De Oude Molenstraat is recent heringericht met antraciete (rijbanen) en gele betonklinkers (stoepen). Deze straat is afwijkend ingericht vanwege de centrumfunctie. Graag zien wij binnen het totale deelgebied zoveel mogelijk eenheid. Dit betekent dat de uitzonderingen (behalve de Oude Molenstraat) in het noordelijke deel bij herinrichting ook in gebakken klinkers uitgevoerd worden. Voor de woonstraten in het zuidelijke deel is de materiaalkeuze complexer. Deze is afhankelijk van:

- technische herbruikbaarheid (ja/nee en voor hoe lang?);

- bestaande en gewenste inrichtingsniveau (is het bestaande inrichtingsniveau minimaal 1 niveau te verhogen?);
- inrichtingskwaliteit versus onderhoudskwaliteit (in evenwicht).

Wij stellen voor kleurvaste betonklinkers (bijvoorbeeld met natuurstenen toplaag) te gebruiken die qua formaat en kleur aansluiten op de toegepaste gebakken klinkers. De stoepen worden, net als in alle woongebieden van Oss, uitgevoerd in lichtgrijze betontegels. De stadswegen waar 50 km per uur gereden mag worden, krijgen asphalt op de rijbanen. Het betreft de Molenstraat, de Nieuwe Hescheweg, de Julianasingel en de Kantsingel.

Bijzondere verharding De verbrede pleinruimtes worden geaccentueerd met gebakken klinkers. De historische radialen willen wij graag beter herkenbaar maken. Dit kan o.a. door toepassing van een bijzonder steentje als markering in de verharding of door toepassing van een bijzondere lichtmast.

Kleuren Het kleurpalet bestaat voor de rijbanen uit roodbruin of een andere kleur die passend is bij de bebouwing. De stoepen zijn lichtgrijs.

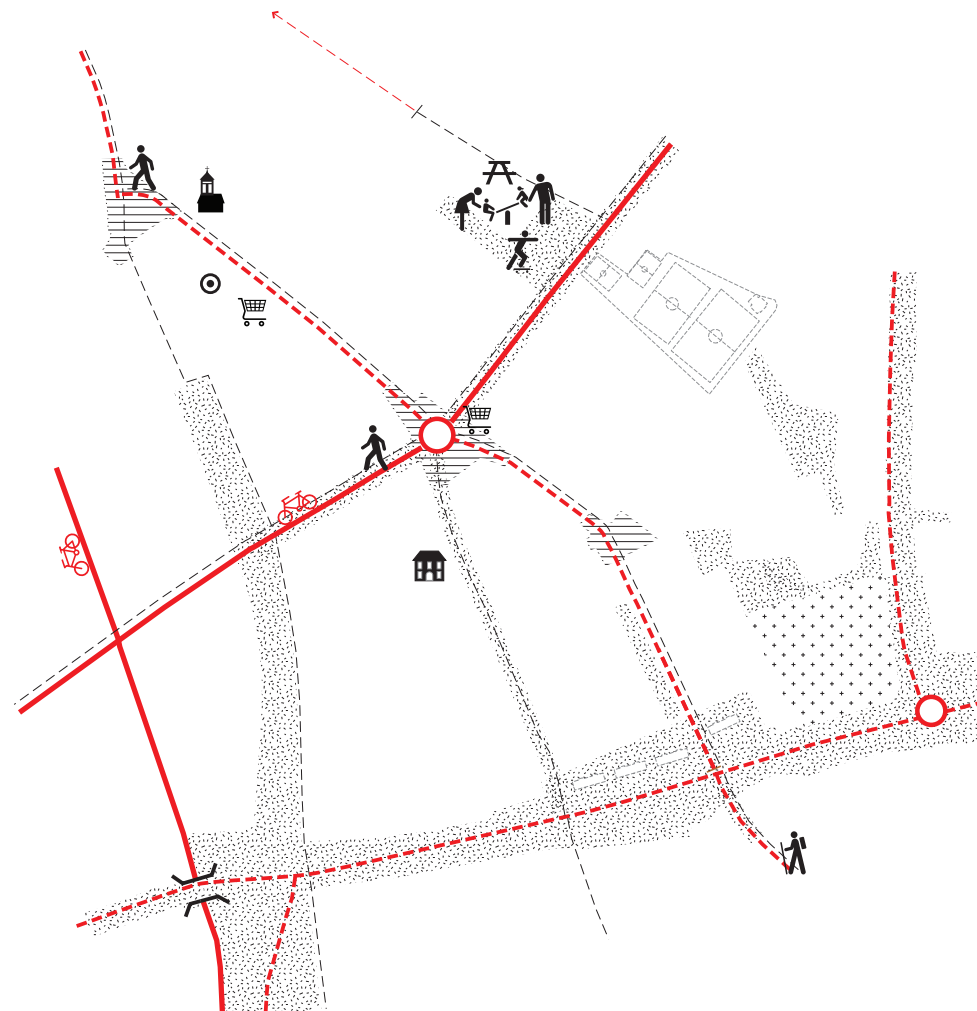
Herinrichting De Willibrordusweg kent een rommelig profiel met een verspringende rijbaan en parkeerplaatsen. Dit profiel zien wij graag op termijn verbeterd. De tekening is een suggestie hiervoor.

Verlichting We onderscheiden centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken en bedrijventerreinen. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Oss-Zuid krijgt de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de oudere wijken. In het centrum is gekozen voor donkergrijze lichtmasten. Hierop aansluitend wordt voor de oudere wijken voor dezelfde donkergrijze kleur mast gekozen.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN OSS-ZUID

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein
- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetin
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinen
- winkelcentrum
- zorg

Inrichtingselementen Voor de oudere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Oss-Zuid;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid van de historische routes vergroten.

6.7.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort. Zowel het centrum als grote groengebieden (zuidelijke stadspark en de Zuidelijke Geledingszone) liggen in de directe nabijheid. Om het fietsen en wandelen te stimuleren zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebracht in hoofdstuk 4.7 (Fietsen). Hier gaan we specifiek in op de fietsroutes in Oss-Zuid. Het inpassen van de oost-west fietsstraat staat op de agenda. De doorgetrokken rode lijn op de kaart over de Titusbrandsmalaan en de Industrielaan duidt hierop. Langs alle stadswegen in Oss willen we graag vrij liggende fietspaden. Dit geldt voor de Julianasingel, Kantsingel en de Nieuwe Hescheweg. Langs de Nieuwe Hescheweg ligt voor een groot deel al een parallelweg die goed door fietsers gebruikt wordt. Deze zou conform het fietstraatmodel ingericht kunnen worden. Een goede alternatieve route voor de drukke Nieuwe Hescheweg is de noord-zuid Fietsstraat over o.a. de Hescheweg. In Oss-Zuid zelf is de fietsroute door de

Oude Molenstraat, de Populierenstraat en de Kastanjelaan van groot belang. Dit is de fietsverbinding tussen het centrum, de wijk en het bosrijke buitengebied in het zuiden.

Wandelen In hoofdstuk 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. Op de wandelkaart (hoofdstuk 4.4) zijn met grijs gestreepte lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren. Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Door de bufferzone tussen Oss-Zuid en het bedrijventerrein loopt zo'n recreatieve verbindingroute. Deze bufferzone zien wij als een potentieel buurtpark. Door de woonstraten goed aan te sluiten op de routes in dit park kunnen de bewoners optimaal profiteren van dit park. Bij een eventuele openstelling van het MSD-complex ontstaan kansen voor een alternatieve langzaamverkeersroute richting het stationsplein en het centrumgebied. Daarvoor zou de Kloosterstraat gebruikt kunnen worden met in het verlengde een veilige spooroversteek. Ook de boslob Hazenakker en het Zuidelijke stadspark moeten voor de bewoners van Oss-Zuid goed bereikbaar zijn. Daarom dienen de kruispunten van de fiets- en wandelroutes met de stadswegen veilig en overzichtelijk te zijn. De doorstroming mag niet beperkt worden.

IMPRESSIE WILLIBRORDUSWEG

IMPRESSIE OUDE MOLENSTRAAT

KANSEN / OPGAVE

- Ontwikkeling van een langzaam verkeersroute door de zgn. bufferzone (potentieel buurtpark). Eventuele kans benutten om de route door te trekken over het MSD-terrein;
- Verbeteren oversteekbaarheid Nieuwe Hescheweg en Julianasingel voor langzaam verkeer.

6.7.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. Het openbare leven van Oss-Zuid zien wij geconcentreerd in de Oude Molenstraat, op het Titus Brandsmaplein en in het potentiële buurtpark. In dit buurtpark zien wij ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. Voor de inbedding van de verschillende parkfuncties is een stevig en herkenbaar ruimtelijk concept nodig. De gewenste concentratie aan sport-, spel- en zitmogelijkheden stimuleert hier het spontaan treffen van jong en oud. Daarnaast bieden de aanwezige publieksfuncties (scholen, winkels, kerk) in Oss-Zuid volop mogelijkheden voor spontane ontmoetingen. De pleinruimtes met brede stoepen en het verkeersplein bieden voldoende aanleiding om de verblijfskwaliteit van deze openbare ruimtes te willen verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld met mooie bomen, comfortabele zitelementen op strategische plekken en fraaie verlichting.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanlei-

dingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze 'speelplekken' ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen (hoofdstuk 4.2 Ontmoeten en spelen). Het streven is om daarnaast per woonbuurt (Zeehelden I en II, Oranjebuurt I en II en de Bomenbuurt) één speelplek voor kleine kinderen te realiseren van goede kwaliteit. In overleg met de buurt dient gekeken te worden welke speelplekken behouden, omgevormd of verwijderd moeten worden.

KANSEN / OPGAVE

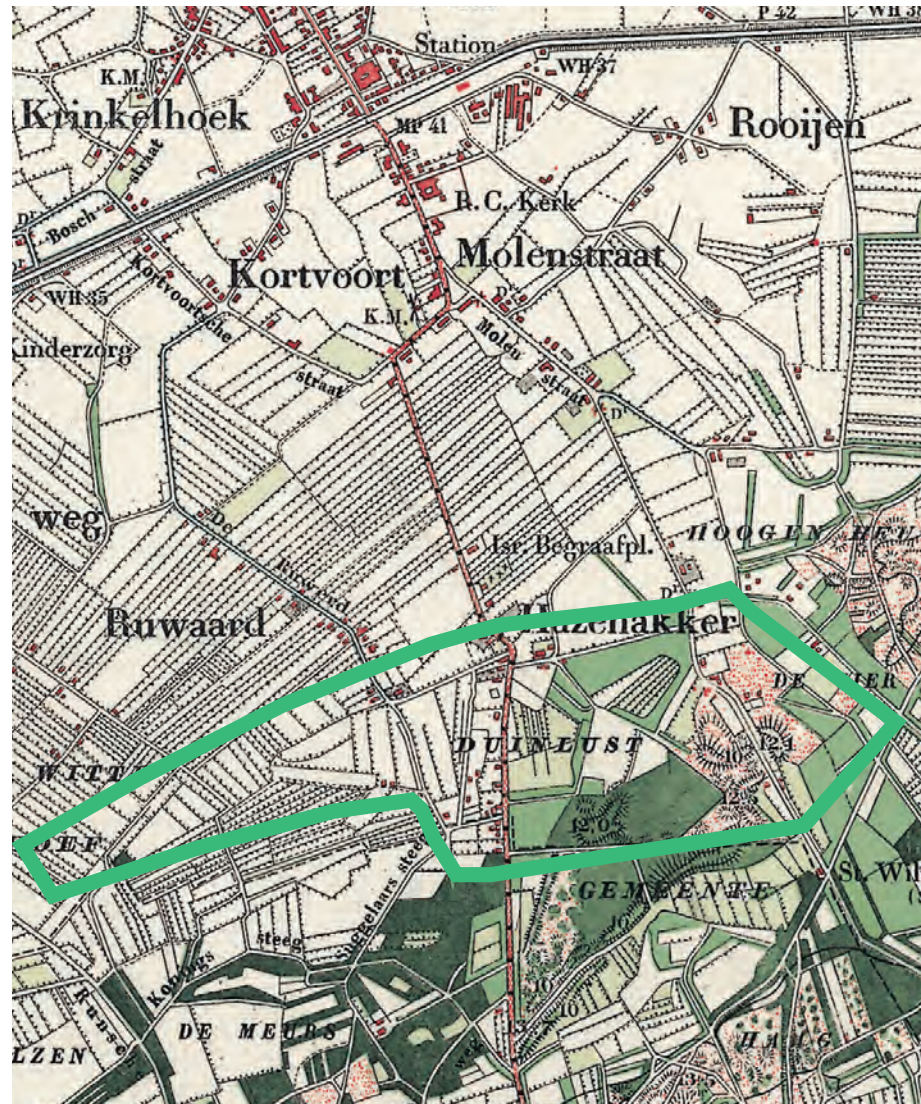
- Buurtpark met multifunctionele ontmoetingsplek realiseren in bufferzone tussen Oss-Zuid en bedrijventerrein;
- Verbeteren inrichtings- en verblijfskwaliteit pleinruimtes (begin Molenstraat en einde Populierstraat) en Titus Brandsmaplein;
- Minder, maar betere speelplekken. Hierbij aandacht voor natuurlijk spelen. Daarnaast per woonbuurt één kwalitatief goede speelplek voor kleine kinderen ontwikkelen (nieuw of omvormen) of behouden;
- Opstellen speelbeleid

6.7.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Oss-Zuid, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

VILLAWIJK OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

VILLAWIJK OP LUCHTFOTO

6.8 VILLAWIJK

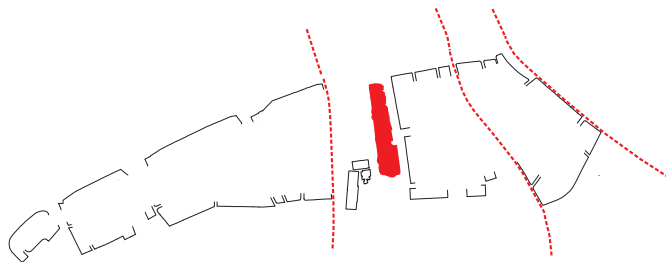
De villawijk bestaat uit drie woonbuurten: Witte Hoef, Hazenakker en Docfapark.

6.8.1 profiel

Stedelijke functies Alle bebouwing in de zgn. Villawijk heeft een woonfunctie. De enige uitzondering is het mortuarium. Dit gebouw ligt aan de oostelijke rand van de Villawijk nabij het kruispunt Julianasingel – Docfalaan.

Bebouwing Witte Hoef, Docfapark en Hazenakker hebben een homogeen karakter met hoofdzakelijk villabebouwing. De bebouwing bestaat uit vrijstaande woningen op relatief grote kavels in een zeer groene setting. De grootte van de kavels neemt in oostelijke richting af. Het enige bebouwingsaccent is een appartementencomplex met meerdere bouwlagen. Bij dit appartementencomplex aan de Bremlaan staat ook een tweetal rijen met aaneengebouwde woningen.

Smaakmakers De belangrijkste smaakmaker van de Villawijk is de groene setting. Op elementniveau zijn de historische routes van het buitengebied naar het centrum van Oss smaakmakers. De meeste van deze routes (Hescheweg, Willibrordusweg en Docfalaan) zijn

omgevormd tot hoofdwegen van dit deelgebied. In het westen van de Villawijk ligt het Elzeneind en verderop in het verlengde de Amelsestraat. Deze oude historische route is onderbroken door de Ruwaardsingel. Tot slot is de Hazenakkervijver nog een smaakmaker binnen dit deelgebied.

Bevolking Het besteedbare inkomen in Docfapark en Hazenakker is aanmerkelijk hoger dan het gemeentelijke gemiddelde.

anno 2012

Recent gerealiseerd De fietsroute door de Zuidelijke Geledingszone van de Geffense Plas naar Herperduin is recent gerealiseerd.

Ontwikkelingen -

6.8.2 ligging en ontstaan

Ligging Het 'gouden randje' van Oss ligt in het bosrijke en kleinschalige kampenlandschap ten zuiden van de Ruwaardsingel en de Julianasingel. Dit landschappelijke gebied wordt ook wel de Zuidelijke Geledingszone genoemd. De Villawijk bestaat van west naar oost uit de volgende drie woonbuurten: Witte Hoef, Hazenakker en Docfapark.

Ontstaansgeschiedenis

Historische radialen Op de historische kaart uit omstreeks 1900 zijn de historische routes zichtbaar. Nadrukkelijk aanwezig is de Hescheweg tussen Oss en Heesch. In het verlengde van de (oude) Molenstraat loopt ook de Willibrordusweg al naar de St. Willibrordusput. En ook de Docfalaan is op de kaart terug te vinden. Opvallend is de diagonale verkaveling van het gebied Ruwaard. Van deze verkavelingsrichting is alleen het Elzeneind en de Amelsestraat nog aanwezig.

UITBREIDINGSPLAN J.H. FROGER 1955

OPBOUW IN TIJD IN HOOFDLIJNEN

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

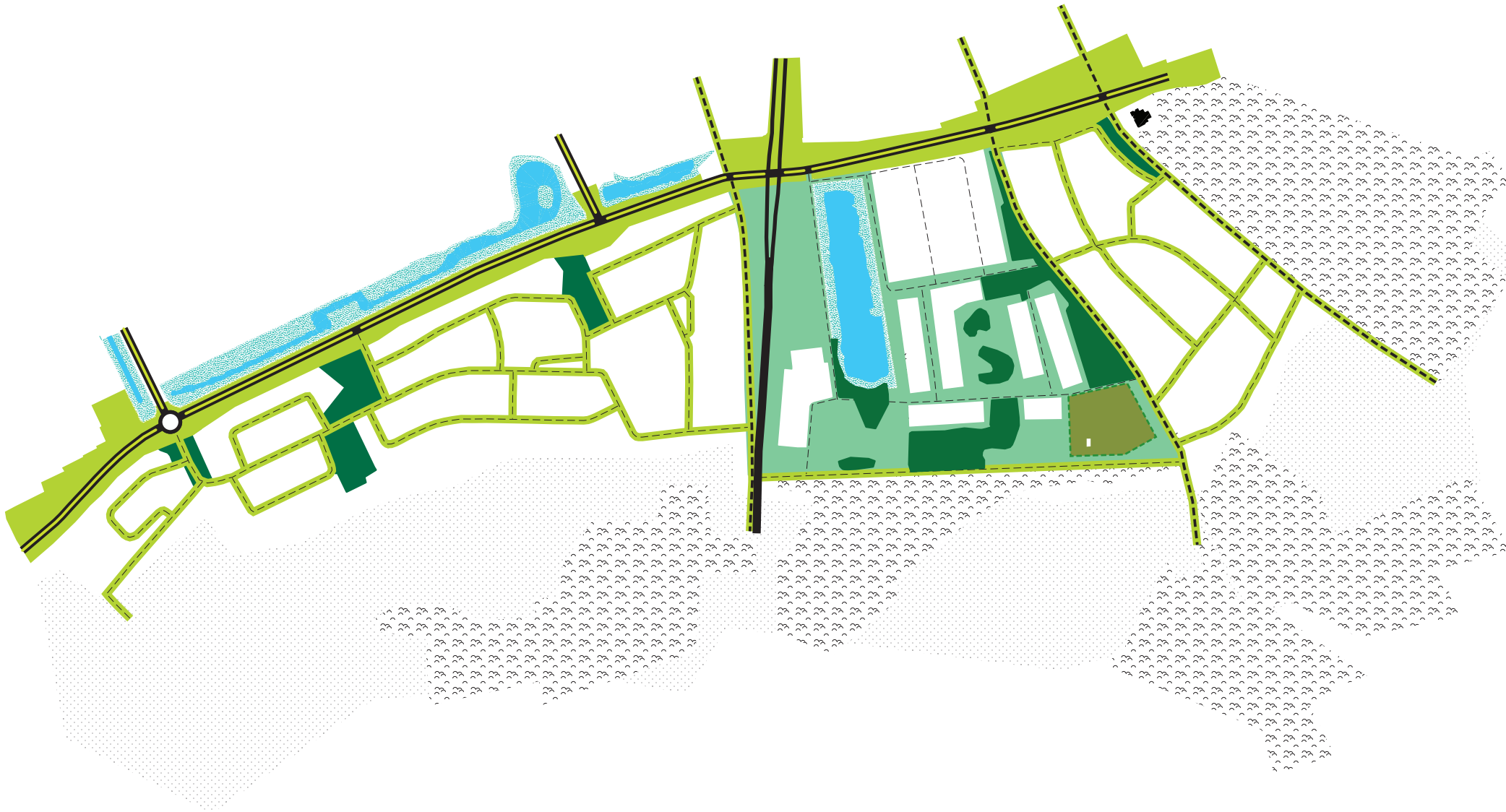
Uitbreidingsplannen J.H. Froger De woningbouwnood in Oss was hardnekkig in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. De bevolking groeide in de periode 1945-1962 van ruim 20.000 naar ruim 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen en werken. De wederopbouwperiode stond daarom in het teken van uitbreiding van de industrie en het bouwen van een groot aantal woningen en voorzieningen in nieuwe uitbreidingswijken. Docfapark en Hazenakker maken onderdeel uit van de uitbreidingen uit de jaren '50 en '60. In die tijd maakte het Delfts bureau van J.H. Froger een samenhangende reeks van uitbreidingsplannen voor de gemeente Oss. Dhr. Froger en zijn collega's gingen uit van een doorgroei naar 35.000 inwoners. De uitbreidingsplannen kenmerken zich door het streven naar een harmonieuze afronding van de stad. De bestaande uitwaaierende lintbebouwing werd door de nieuwe woonwijken en groenvoorzieningen ingepakt tot een aaneengesloten stedelijk weefsel omsloten door hoofdwegen. Het gedachtegoed van J.H. Froger is in het huidige stadsbeeld herkenbaar in de krans van 'oude' woonwijken rond het stadscentrum.

Onderdelenplan Docfapark J.H. Froger ontwierp in de jaren '50 gedetailleerde Uitbreidingsplannen in Onderdelen voor de afzonderlijke wijken. Op basis van het Onderdelenplan Docfapark werd de sprong over de Julianasingel. Dit plan was speciaal bedoeld voor de bouw van individuele particuliere woningen. Hiervoor werd aan de bosrijke zuidoostelijke rand van Oss een aantrekkelijke omgeving gevonden. Daar stonden al enkele vrijstaande woningen alsmede een tiental zogenaamde Oostenrijkse houten woningen uit circa 1946-1947. Ook hier werd de bestaande bouw in het plan opgenomen en afgerond tot een villapark van bijna 14 ha. De open bebouwing van vrijstaande

woningen werd zoveel mogelijk van de hoofdwegen gescheiden door ruime groenstroken die tevens als wandelgelegenheid dienden tussen de stad en het bos. Dit principe is later ook gevolgd in de aangrenzende villabuurtten Hazenakker en Witte Hoef.

ONDERDELENPLAN DOCFAPARK

RUIMTELIJKE STRUCTUUR VILLAWIJK

	stadsweg/parkweg
	laan zonder bermen
	laan met bermen
	woonstraten zonder bermen
	woonstraten met bermen
	plein
	markante knopen/kruispunten/stoepverbredingen
	winkelgebied: prismaat voetganger
	woonerf
	stationsplein
	landschapsparken (groene lobben)
	stadsparken
	buurtpark
	plantsoenen
	spoorzone
	bos/boschage
	water
	ecologische oevers
	schoolpleinen
	sportterreinen
	kinderboerderij/dierenweide
	volkstuin
	begraafplaats
	speeltuin
	bouwlocatie (gebouwen in groen)
	strandje

6.8.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Boslob De belangrijkste geleding van de Villawijk wordt gevormd door de groene boslob. Deze strekt zich uit tussen de Hescheweg in het westen en de Willibrordusweg in het oosten. Aan de noordkant krijgt de groene boslob een vervolg in de breed geprofileerde Nieuwe Hescheweg. In de groene boslob liggen de bebouwingsclusters van de woonbuurt Hazenakker. Hier is de verweving tussen bebouwing en openbaar groen groot. De bebouwingsclusters zijn onderling verbonden door rechte rijwegen met stoepen. De lob als totaal fungeert tevens als scheiding tussen de Witte Hoef en het Docfapark.

Vijver Hazenakker In de boslob ligt de markante rechthoekige Vijver Hazenakker. Deze vijver is een echte blikvanger.

Bosstroken In de Witte Hoef liggen enkele bosachtige stroken, die een aangename onderbreking zijn op het stratenpatroon.

Stedenbouwkundig weefsel

Clusters in boslob Het stedenbouwkundige weefsel van Hazenakker bestaat uit bebouwingsclusters ingebed in de groene boslob.

Grasbermen en bomen Zowel in het Docfapark als in de Witte Hoef zijn de grasbermen met bomen langs de rijwegen beeldbepalend. In de Witte Hoef is het netwerk van gelijkwaardige wegen fijnmaziger dan in het Docfapark. Bosachtige stroken doorbreken het netwerk in de Witte Hoef ook op enkele plekken. Daarnaast dragen de grote groene kavels natuurlijk ook in grote mate bij aan het groene beeld van de Villawijk.

GROENSTRUCTUUR VILLAWIJK

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.8.4 groen en water

Groenstructuur De Villawijk heeft de groenste uitstraling van alle woonwijken van Oss en Berghem door de grote groene kavels en het aanwezige openbare groen met boskarakter. Dit komt vooral tot uiting in de boslob en in de bosstroken in de Witte Hoef. Bijzonder voor de groenstructuur zijn de grasbermen met bomen langs de rijwegen. Het contrast tussen de natuurlijke bosvegetatie, gemaaide bermen, gazons en gecultiveerde woonerven maakt van de villawijk een bijzondere poort naar het buitengebied. In de Witte Hoef willen wij het boskarakter nog versterken.

Groene sfeer Het thema bos bepaalt de groene sfeer van de Villawijk. Dit thema komt tot uiting in de aanwezige (en gewenste) bosbeplanting, bosschages, open plekken met schrale vegetatie, bloemenweides en solitaire bomen. Het assortiment bomen in de straatprofielen sluit aan op het assortiment van het omliggende bosgebied. De plantsoenen in het woongebied krijgen eveneens een groene invulling in navolging van het bosconcept. Binnen deze natuurlijke setting (bos) krijgen enkele speelweides / gazons krijgen een plek.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in deze wijk willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. Het betreft de Ruwaardsingel/ Julianasingel en de Nieuwe Hescheweg. Voor de belangrijkste buurt- en gebiedsontsluitingswegen wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de oude historische routes: de Hescheweg, de Willibrordusweg en de Docfalaan.

De dun gestreepte groene lijnen geven aan dat in alle straten in de Witte Hoef en het Docfapark bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat hier maatwerk noodzakelijk is. Het betreffende maatwerk met bomen van de 1e / 2e orde sluit hier aan op de bosthematiek.

Groene pareltjes De groen gerasterde gebieden op de kaart duiden op de boslob en de bosstroken in de Witte Hoef.

Water Voor alle groene lobben zetten we in op een natuurlijkere inrichting en uitstraling. Dit zonder de gebruikswaarde te verminderen. De rechthoekige Hazenakkervijver heeft momenteel een zeer formele en gecultiveerde inrichting. Graag zouden wij ook hier een natuurlijkere uitstraling zien. Dit kan bijvoorbeeld door (deels) ecologische oevers te maken. Een natuurlijkere inrichting betekent overigens niet automatisch dat het rechthoekige karakter van de vijver moet verdwijnen. De Belevingswaarde van de vijver zien wij ook graag vergroot. Dit kan bijvoorbeeld door het mogelijk te maken om op enkele plekken aan het water te vertoeven. Het hemelwater wordt zoveel mogelijk afgekoppeld en geïnfiltreerd in de aanwezige grasbermen en bosbeplanting. De Villawijk ligt immers op dekzandrug.

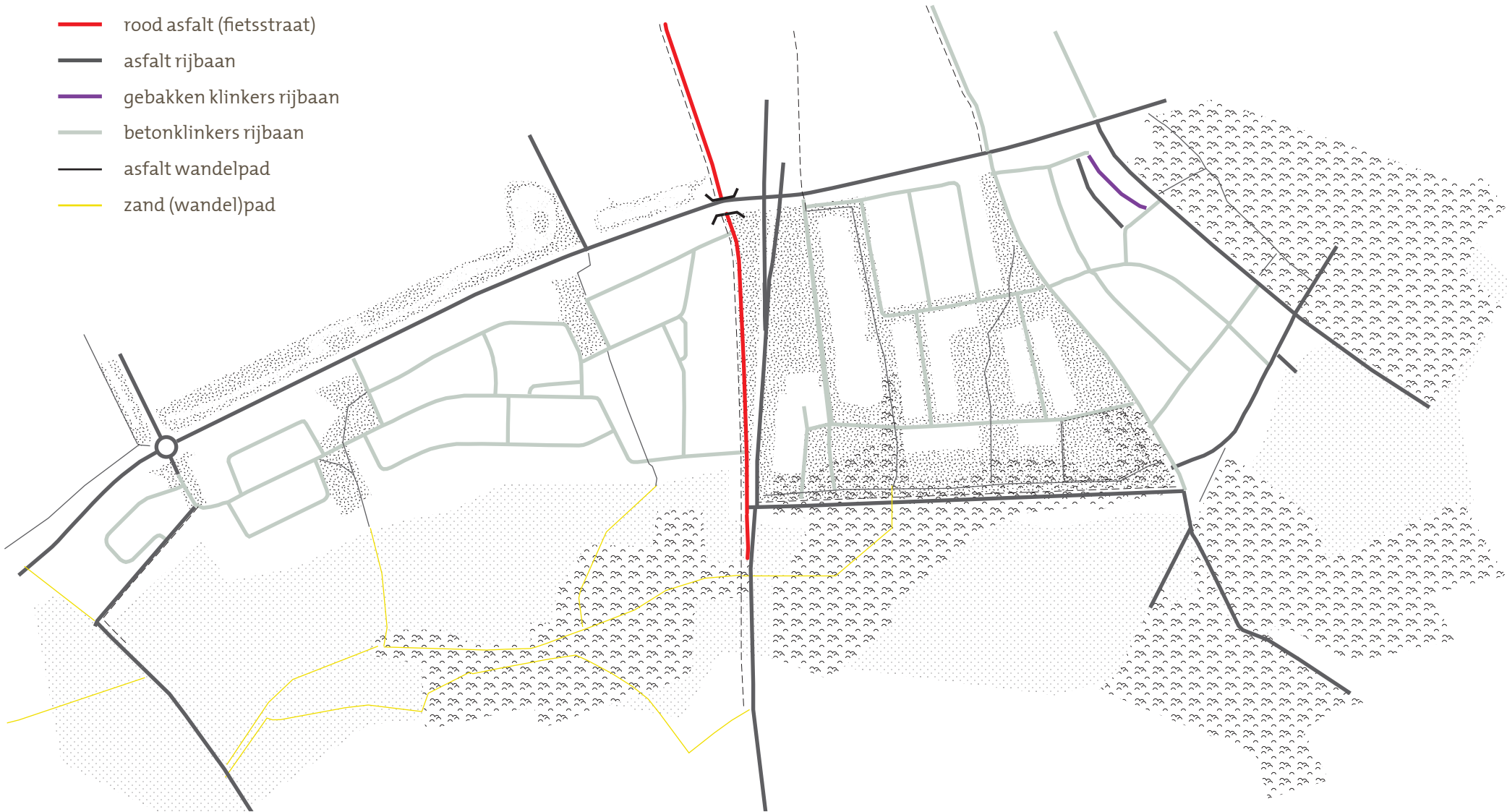
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Villawijk (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Thema bos versterken in met name de Witte Hoef;
- Gecultiveerde karakter Hazenakkervijver omvormen naar een natuurlijker karakter. Dit aansluitend op de boslob;
- Hemelwater afkoppelen en infiltreren.

HUIDIGE VERHARDING VILLAWIJK

- rood asfalt (fietsstraat)
- asfalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- asfalt wandelpad
- zand (wandel)pad

6.8.5 inrichting

Basisverharding Het doel is een samenhangend beeld binnen het gehele deelgebied te creëren. Concreet betekent dit dat voor elk deelgebied een materialencatalogus wordt samengesteld. Hiermee kunnen de verschillende herinrichtingopgaven in de loop der jaren bijdragen aan het gewenste samenhangende beeld. In hoofdstuk 5.3 (Verharding) is al een basisonderscheid gemaakt voor het type verharding voor de verschillende deelgebieden. Voor de Villawijk is gekozen voor betonklinkers in de rijbanen. De huidige woonstraten zijn ook bijna allemaal in betonklinkers uitgevoerd. Deze betonklikers zijn van gemiddelde kwaliteit. Indien mogelijk zijn wij voorstander van hergebruik vanwege de kosten en de duurzaamheid. Bij herinrichting is belangrijk dat het inrichtingsniveau basis altijd gehaald wordt. De basisprincipes van de huidige inrichting gelden daarbij als vertrekpunt. Zo is het meebestraten van de inritten (tot de erfgrans) een duidelijk uitgangspunt. De cultuurhistorische en landschappelijke context hebben eveneens een sterke invloed op de keuze klinker. De Villawijk heeft bijvoorbeeld een goed waterdoorlatend bodemprofiel. Inzet is dan ook om een waterdoorlatende of waterpasserende klinker toe te passen en/of het regenwater te laten infiltreren in de grasbermen. In de Villawijk zijn twee soorten wandelpaden aanwezig, namelijk zandpaden en asfaltpaden met een strooilaag. Stoepen zijn veelal afwezig. De aanwezige stoepen krijgen dezelfde betontegels als alle woonwijken in Oss en Berghem. Gebiedsontsluitingswegen en stadswegen hebben in heel Oss en Berghem als gevolg van de toegestane snelheid zwart asfalt op de rijwegen. De Nieuwe Hescheweg, de Ruwaardsingel, de Julianasingel en de Docfalaan zijn in de Villawijk de wegen waar 50 km per uur gereden mag worden en dus zwart asfalt toegepast wordt. De fietsstraten krijgen in heel de gemeente rood asfalt met de markering van een kroontje. Dit geldt dus ook voor de Hescheweg.

Bijzondere verharding De historische radialen willen wij beter herkenbaar maken. Dit kan o.a. door toepassing van een bijzondere markering in de verharding of een bijzondere lichtmast. Het betreft de Hescheweg, de Willibrordusweg en de Docfalaan.

Kleuren Voor de eenheid in het gebied willen we graag één kleur verharding gebruiken naast de lichtgrijze tegels van de stoepen.

Verlichting Bij de keuze van de verlichting wordt rekening gehouden met de bosrijke omgeving. Het bioritme van vogels en dieren mag niet verstoord worden door lichtvervuiling. De armaturen met een dichte bovenkant zijn daarom wenselijk. De standaard armatuur wordt indien nodig aangepast.

Inrichtingselementen Voor de gehele Villawijk willen we één familie inrichtingselementen toepassen, die aansluit bij het bosrijke karakter. Het beeld van deze inrichtingselementen wordt bepaald door een natuurlijke en robuuste uitstraling en toepassing van hout als basis-materiaal.

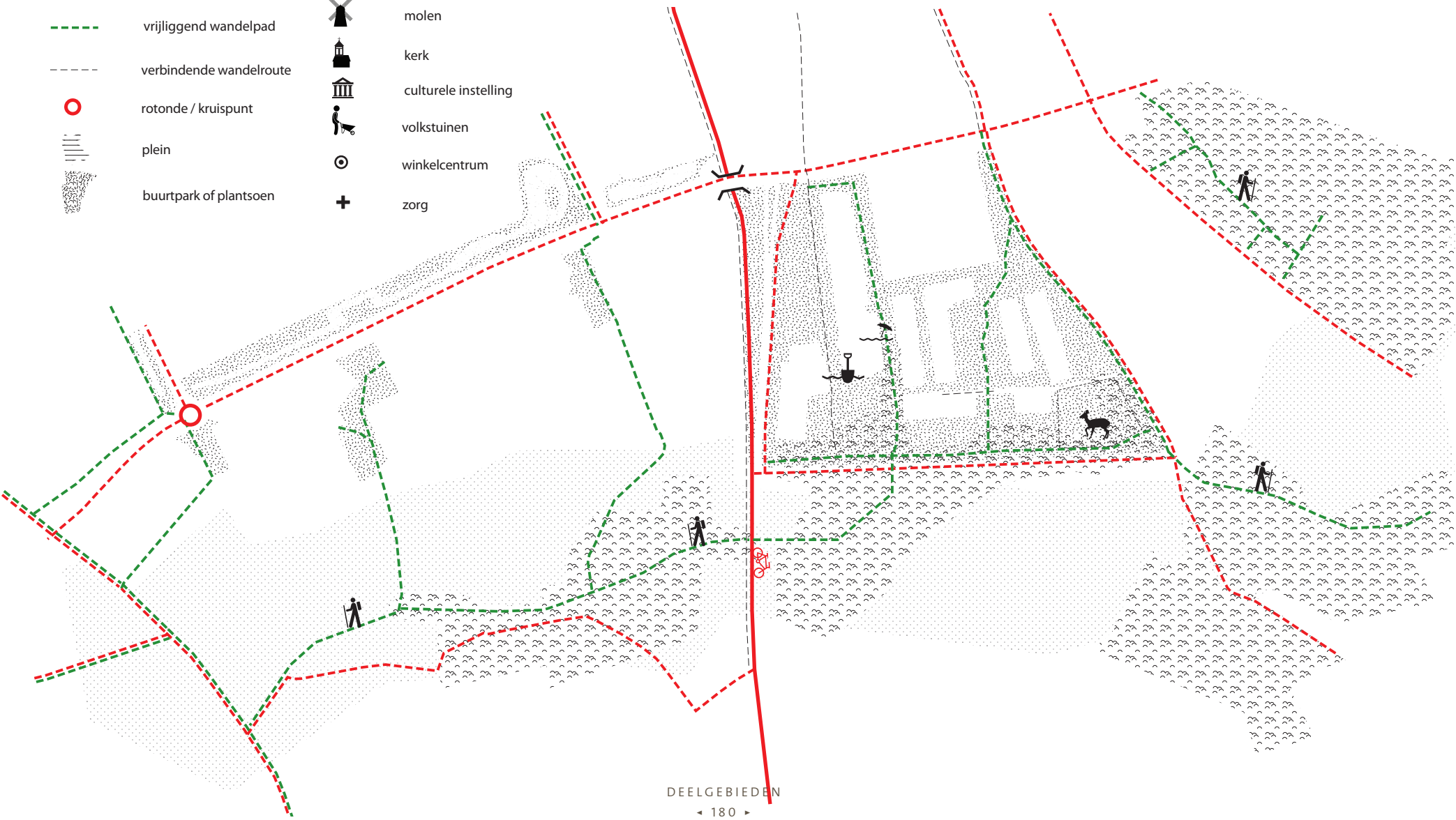
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Villawijk;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Herkenbaarheid van de historische routes vergroten;
- Bossfeer versterken;
- Natuurvriendelijke verlichting toepassen.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN VILLAWIJK

	hoogwaardige fietsroute		multifunctionele ontmoetingsplek
	verbindende fietsroute		watertoren
	vrijliggend wandelpad		molen
	verbindende wandelroute		kerk
	rotonde / kruispunt		culturele instelling
	plein		volkstuinten
	buurtpark of plantsoen		winkelcentrum
			zorg

6.8.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in de Villawijk. De Villawijk is de groene poort vanuit de stad naar het bosrijke buitengebied (de Groene Geledingszone). Ook het stadscentrum ligt relatief dichtbij. Om fietsen en wandelen te stimuleren zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebracht in hoofdstuk 4.7 (Fietsen). Hier gaan we specifiek in op de fietsroutes in de Villawijk. Over het algemeen geldt dat de Villawijk goed aangesloten is op zowel het stedelijke als het landelijke netwerk van fietsverbindingen. Richting de stad vormen de Ruwaardsingel en de Julianasingel nog wel een barrière. Het streven is om de oversteekbaarheid hier te verbeteren. Dit geldt in het bijzonder voor de kruising Ruwaardsingel – Hescheweg (Noord-zuid Fietstraat). Een mogelijke oplossing is een fietstunnel onder de Ruwaardsingel. De Villawijk is via verschillende fietsroutes gekoppeld aan de rest van de stad. De Noord-zuid Fietstraat (Hescheweg) is de belangrijkste fietsverbinding tussen de Villawijk en het centrum van Oss (doorgetrokken rode lijn). Andere veelgebruikte fietsroutes naar het centrum lopen via de Docfalaan en de Willibrordusweg. De fietsers naar het winkelcentrum de Ruwert fietsen via de Vivaldistraat. Net ten westen van de Villawijk ligt een potentiële route in het verlengde van het Elzeneind. Dit is een oud landweggetje tussen het Elzenhoekpark en de Ruwaardsingel dat begeleid wordt door prachtige bomenrijen. Het streven voor de toekomst is om deze route door te trekken en aan te sluiten op de oostwest fietsroute van Herperduin naar de Geffense Plas.

Wandelen In hoofdstuk 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. Op de wandelkaart (hoofdstuk 4.4) is met geel gestreepte lijnen de Landschapsroute ingetekend. Deze route loopt net ten zuiden van de Villawijk. Met grijs gestreepte lijnen zijn in de Villawijk drie routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met de Landschapsroute. Deze verbindende routes maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren. Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Net als voor de fietsers is het ook voor de voetgangers belangrijk dat de oversteekplaatsen over de Ruwaardsingel / Julianasingel veilig en goed gereguleerd zijn. De inzet is om met een stelsel van wandelroutes het zuidelijke stadspark, het Elzenhoekpark, de boslob en de bufferzone langs Oss-Zuid te verbinden met het buitengebied. Daarnaast streven we naar een betere aansluiting van de woonstraten in de Villawijk op de landelijke wegen in de Zuidelijke Geledingszone.

KANSEN / OPGAVE

- Oversteekbaarheid van de Ruwaardsingel en Julianasingel verbeteren voor fietsers en voetgangers. Prioriteit ligt bij de kruising noord-zuid fietsstraat met Julianasingel;
- Met een netwerk van wandelroutes het zuidelijke stadspark, Elzenhoekpark, de boslob, de bosstroken en de bufferzone langs Oss-Zuid verbinden met het buitengebied.

IMPRESSIE BRUCKNERLAAN

IMPRESSIE MOZARTLAAN

6.8.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. In de Villawijk is de ruimte voor ontmoeten en spelen geconcentreerd in de boslob. Het streven is om hier de bestaande gebruiksmogelijkheden te verbeteren en nieuwe mogelijkheden toe te voegen. De inrichting van de boslob moet de bewoners uitnodigen de openbare ruimte te gebruiken, en elkaar hier te ontmoeten. De dierenweide, de Hazenakkervijver, speelaanleidingen, wandelpaden met zitelementen en een speelweide zijn goede ingrediënten hiervoor. Daarnaast is de Zuidelijke Geledingszone een aantrekkelijk uitloopgebied voor de bewoners van de Villawijk.

Spelen In de Villawijk zelf zijn nagenoeg geen ingerichte speelplekken. Wel zijn de tuinen groot en is het relatief rustig op straat. De bosstroken en de boslob bieden momenteel beperkt speelmogelijkheden. Dit zijn bij uitstek gebieden voor natuurlijk spelen en speelaanleidingen. In de boslob is het streven om zowel informele als formele speelaanleidingen voor verschillende leeftijden te creëren. De Hazenakkervijver, de dierenweide en een speelweide in combinatie met de bosbeplanting vormen hiervoor het ideale decor. In de Witte Hoef willen we een kwalitatief goed ingerichte speelplek voor kleine kinderen realiseren.

KANSEN / OPGAVE

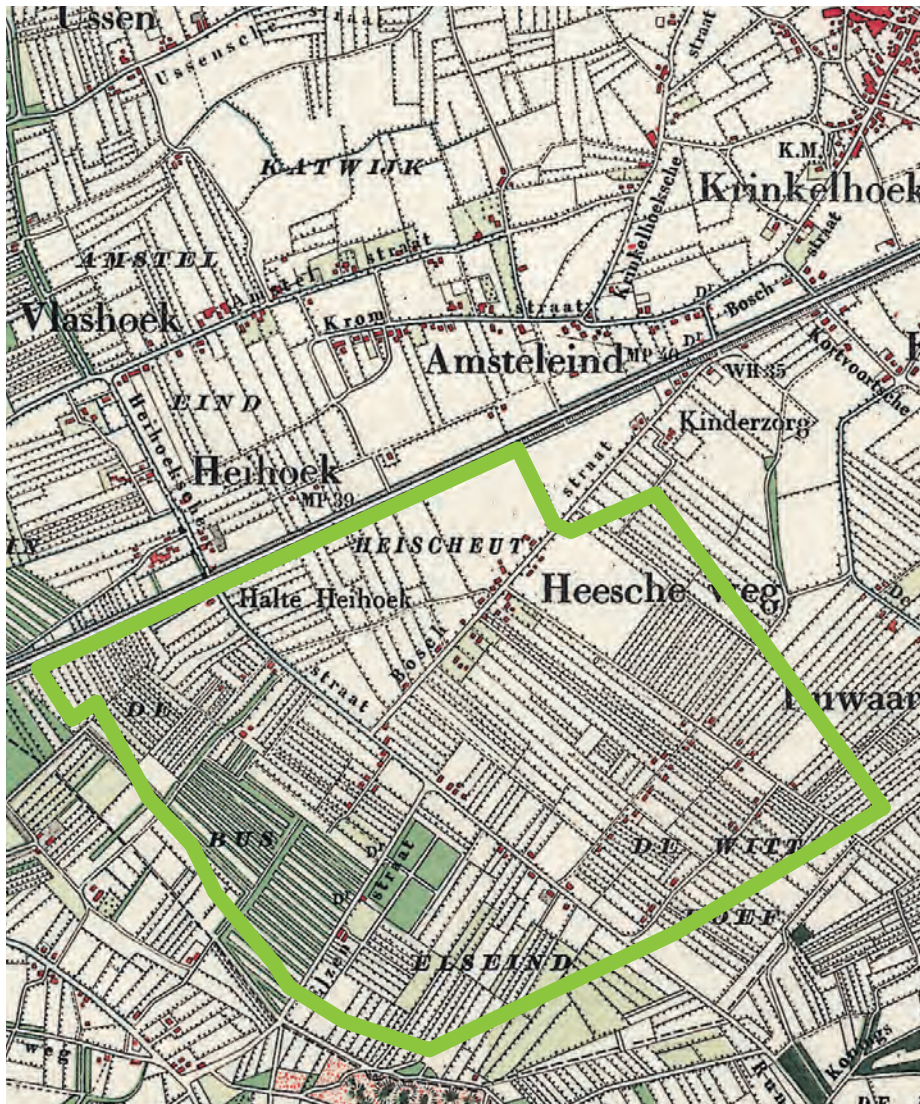
- Gebruiksmogelijkheden verbeteren en toevoegen in de boslob. De inrichting moet uitnodigen tot gebruik en ontmoeting stimuleren;
- Een kwalitatief goed ingerichte speelplek voor kleine kinderen realiseren in de Witte Hoef.

6.8.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder de Villawijk, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

RUWAARD OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

RUWAARD OP LUCHTFOTO

6.9 RUWAARD

6.9.1 profiel

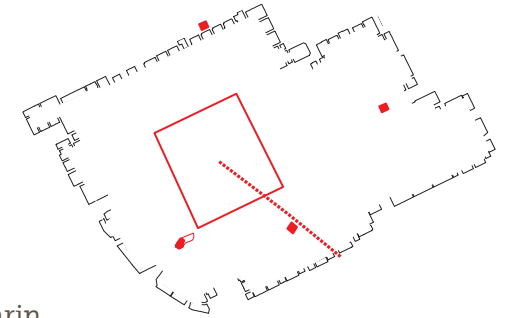
De Ruwaard is één van de grootste en ruimst opgezette wijken van Oss. Het is een zogenaamde stempelwijk.

Stedelijke functies De Ruwaard is een soort stad binnen de stad, die bijna helemaal zelfvoorzienend is. Naast de woningbouw komen hier dan ook vele andere stedelijke functies voor. Het betreft het winkel- en wijkcentrum De Ruwert, twee middelbare scholen met verschillende vestigingen, vijf basisscholen, een gezondheidscentrum, een kerk, een moskee, het bedrijventerrein aan de Euterpelaan, kantoren en sportvoorzieningen. Een groot deel van de voorzieningen is in een T-vormige opstelling geconcentreerd aan de Paganinistraat, de Vivaldistraat en de Joannes Zwijnsenlaan. Het zijn nagenoeg allemaal grotere, los van elkaar staande gebouwen met meerdere bouwlagen. Daarnaast zijn aan de oostrand van het Elzenhoekpark ook een aantal voorzieningen gehuisvest, waaronder de kerk en de moskee. Naast het grote winkelcentrum de Ruwert, beschikt de Ruwaard ook nog over een tweede kleiner winkelcentrum (Heihoek), dat gelegen is aan de kruising Heihoeksingel – Schaeppmanlaan. Aan de westzijde van de woonwijk ligt het sportcomplex Bergse Hoeve. De scholen liggen enigszins verspreid door de woonwijk.

Bebouwing De bebouwingsaccenten in de vorm van vrijstaande en relatief hoge bouwblokken zijn gesitueerd in het Elzenhoekpark en langs de Schaeppmanlaan. Het U-vormige bouwblok aan de Euterpelaan bij de entree van de Ruwaard is zowel qua schaal als architectuur opvallend. Ten noorden van de Euterpelaan ligt een kleinschalig bedrijventerrein en kantorenterrein. Tussen de relatief grote bedrijfspanden staan hier vrijstaande woningen. Het overige deel van de Ruwaard bestaat uit laagbouw woonbuurten met verschillende typologieën.

Smaakmakers Bij de aanleg van de Ruwaard is geen rekening gehouden met de landschappelijke ondergrond. Deze is dan ook nagenoeg uitgewist. De enige relictten zijn het Elzeneindlaantje en enkele oude boerderijen. Naast deze relictten is het Elzenhoekpark met daarin de speeltuin Elckerlyc en het natuur- en milieueducatiecentrum (NME) ook een belangrijke smaakmaker.

Bevolking De Ruwaard heeft een gevarieerde bevolking, zowel in leeftijd als in sociale en culturele achtergrond.

anno 2012

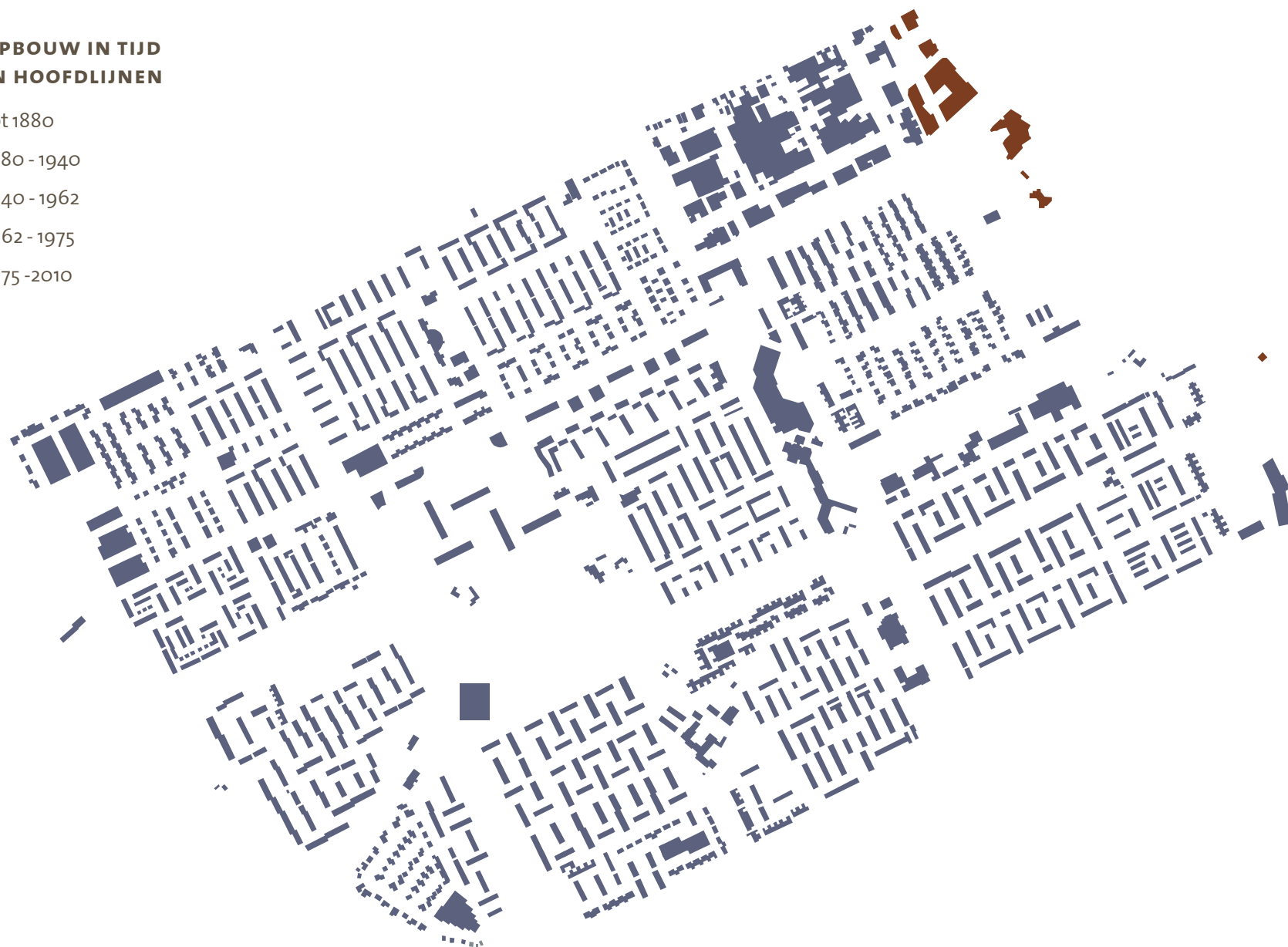
Recent gerealiseerd Recent is de aanleg van de ecologische oevers langs de waterstructuren in de Ruwaard gerealiseerd.

Ontwikkelingen De Ruwaard is volop in ontwikkeling met tal van geplande projecten. Het stadspark Elzenhoekpark wordt heringericht. Dit is inclusief de nieuwbouw en terreininrichting van het NME. De oostwestelijke fietsstraat wordt in de profielen van Het Woud, de Joost van den Vondellaan en de Verdistraat ingepast en aangesloten op het zuidelijke stadspark. De openbare ruimte van verschillende buurten wordt de komende jaren heringericht. Het betreft in ieder geval de Staatsliedenbuurt en de Dichtersbuurt. De verharding wordt op diverse plekken aangepakt en verbeterd. In het IUP zijn de Beethovengarde en Het Woud opgenomen. Tot slot staat ook het ontwikkelingsplan van het wijk- en winkelcentrum De Ruwert op de rol. Het is nog onduidelijk wanneer dit opgepakt wordt.

**OPBOUW IN TIJD
IN HOOFDLIJNEN**

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

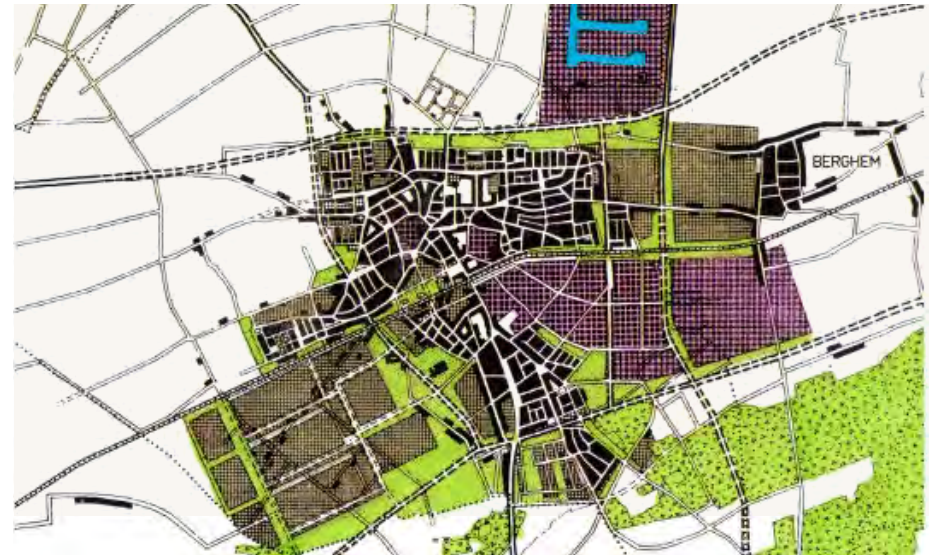
6.9.2 ligging en ontstaan

Ligging De Ruwaard ligt in de zuidwesthoek van Oss. De stadswegen Ruwaardsingel en Doctor Saal van Zwanenbergsingel bakenen de Ruwaard aan de zuid- en oostzijde af. Aan de noordzijde vormt het spoor de grens. Alleen aan de westzijde is de Ruwaard niet hard begrensd door infrastructurele lijnen. Hier sluit woongebied aan op het buitengebied.

Ontstaansgeschiedenis In tegenstelling tot de oudere wijken van Oss is er in de Ruwaard voor het eerst voor gekozen los van de landschappelijke ondergrond te werken. Het principe van voortbouwen op de historisch gegroeide ruimtelijke structuur maakte plaats voor het toevoegen van een autonome structuur.

Uitbreidingsplannen J.H. Froger Na de Uitbreidingsplannen van 1950 en 1955 stond Oss omstreeks 1960 voor fundamentele stedenbouwkundige keuzes. De voortdurende groei van de industrie en de bevolking vroegen om adequate oplossingen voor de hardnekkige woningnood, de groeiende mobiliteit, het achtergebleven stadscentrum en de aanhoudende vraag naar bedrijventerreinen. Het zogenaamde ‘aanbreien’ kon de bovengenoemde problemen niet snel genoeg oplossen. In de Uitbreidingsplannen in Hoofdzaken van 1962, 1967 en 1970 zien we dan ook de duidelijke structuur van hoofdwegen ingetekend met daarbinnen een grootschalige autonome uitbreidingswijk. Het aantal gebouwde woningen per jaar werd van 250 verdubbeld naar 500 woningen per jaar.

Onderdelenplannen De Ruwaard I, II en III Het Onderdelenplan De Ruwaard I (1964) negeert de landschappelijke ondergrond volledig. Dit plan biedt ruimte aan circa 2500 woningen, een bedrijventerrein en een groen park met stedelijke voorzieningen. Om praktische redenen werd

UITBREIDINGSPLAN J.H. FROGER 1967

de kavelrichting parallel aan het spoor gelegd. De ontsluitingsweg de Schaepmanlaan werd aan twee zijden bebouwd. In de Ruwaard vonden experimenten met verkavelingsvormen, woningtypes en ontsluitingen plaats. In de oudste buurt (Staatsliedenbuurt) is de straat nog het basiselement. In de daarop volgende buurten werd dat de gestempelde wooneenheid. De gestapelde woningbouw kreeg markante posities, namelijk aan de rand van het zuidelijke stadspark, bij het winkelcentrum en langs de wijkontsluitingsweg de Schaepmanlaan. Vanaf 1968 werden de gemeentegrenzen opgezocht en was er ruimte voor Ruwaard II en III. Ruwaard II (centrumdeel) bestond uit een woonbuurt van systeembouw met een kerk en aan de oostzijde een winkelcentrum met parkeerterrein. De zuidelijke woonbuurten (Ruwaard III) zijn aangelegd op basis van een globaal bestemmingsplan met daarin ruimte voor een

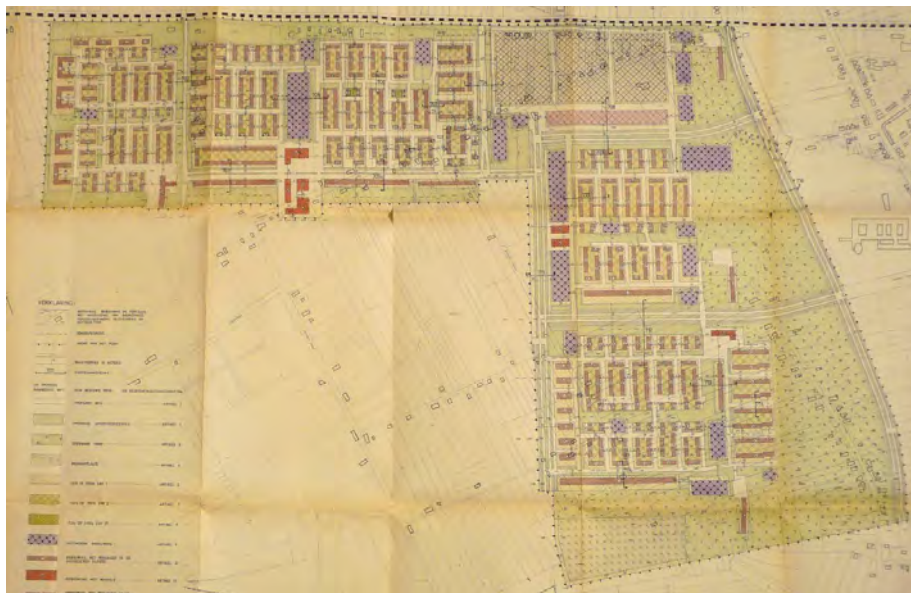
FOTO'S RUWAARD

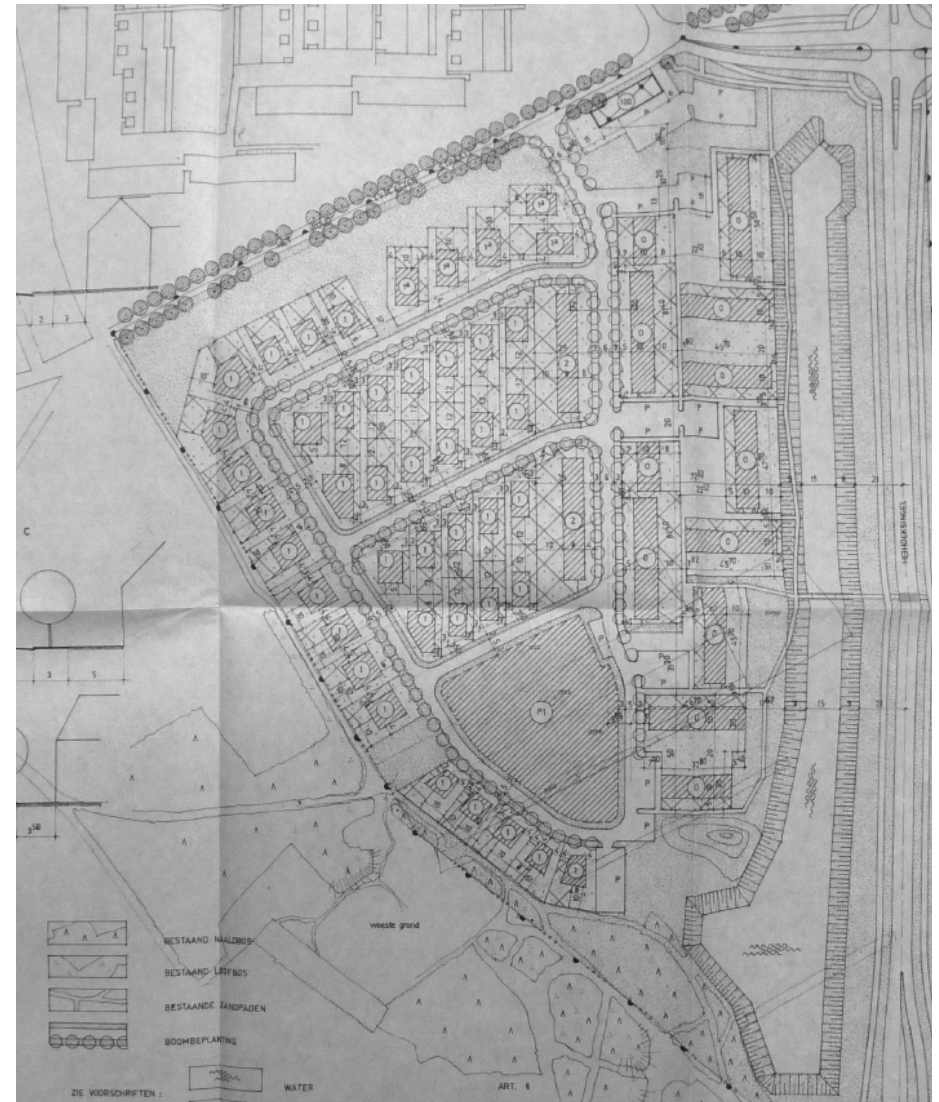

aantal landschapselementen, waaronder het Elzeneind. Tevens krijgt de wijkontsluitingsweg, de Joost van den Vondellaan een groene inbedding.

Het Woud De woonbuurt het Woud ligt tegen de gemeentegrens van Geffen (tegenwoordig Maasdonk) aan. Met deze circa 450 eengezinswoningen is de wijk de Ruwaard in de jaren '70 afgerond. Het verkeersluwe en groene woongebied is door twee lusvormige verzamelwegen ontsloten via Het Woud (vroeger de Elzenstraat). Uniek voor de planvorming van de Ruwaard is dat de landschappelijk waardevolle Elzenstraat met boerderijen opgenomen werd in het plan..

UITBREIDINGSPLAN IN ONDERDELEN DE RUWAARD I, 1961-1962

BESTEMMINGSPLAN HET WOOD, 1973

DEELGEBIEDEN

RUIMTELIJKE STRUCTUUR RUWAARD

	stadsweg/parkweg
	laan zonder bermen
	laan met bermen
	woonstraten zonder bermen
	woonstraten met bermen
	plein
	markante knopen/kruispunten/stoepverbredingen
	winkelgebied: prismaat voetganger
	woonerf
	stationsplein
	landschapsparken (groene lobben)
	stadsparken
	buurtpark
	plantsoenen
	spoorzone
	bos/boschage
	water
	ecologische oevers
	schoolpleinen
	sportterreinen
	kinderboerderij/dierenweide
	volkstuin
	begraafplaats
	speeltuin
	bouwlocatie (gebouwen in groen)
	strandje

6.9.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen De ruimtelijke hoofdstructuur van de Ruwaard is opgebouwd uit vier lagen, namelijk het orthogonale wegenpatroon, de waterloop, het Elzenhoekpark (inclusief het Elzeneind) en het T-vormige voorzieningencluster.

Orthogonaal wegenpatroon Het 'Orthogonaal wegenpatroon' is een robuust stelsel van recht op elkaar staande wegen. Het geknikte tracé van de historische weg Het Woud (Elzenstraat) is hierop een uitzondering. De breed geprofileerde wegen zijn duidelijk herkenbaar door de aanwezige zij- en/of middenbermen met grote bomen en de vrij liggende fietspaden. Deze wegen helpen bij de oriëntatie en zorgen voor meer samenhang in de wijk.

Waterloop De 'Waterloop' bestaat uit een geknikt stelsel van aan elkaar gekoppelde watergangen met ecologische oevers. Deze geknikte lijn loopt diagonaal door de wijk van zuidoost naar noordwest.

Elzenhoekpark Het stadspark Elzenhoekpark vormt samen met de groene uitloper langs het historische Elzeneindlaantje de derde laag van de ruimtelijke hoofdstructuur. Het centraal gelegen, vierkante park heeft een open en transparant karakter met lange zichtlijnen. De randen zijn de Heihoeksingel, Schaepmanlaan, Coornhertstraat en Joost van den Vondellaan. Het Elzeneindlaantje is in het park herkenbaar als een waardevol relict uit het verleden. Ruimtelijk gezien is het wenselijk het Elzeneindlaantje meer body te geven. In het park zijn verschillende gebouwen gepositioneerd. In de noordelijke helft staan forse, losse hoogbouwblokken en in de zuidelijke helft staan enkele kleinschalige gebouwen (o.a. de moskee).

IMPRESSIE WOONERF

T-vormige voorzieningencluster De vierde laag bestaat uit de voorzieningen die in T-vormige opstelling zijn geconcentreerd. Het zijn nagenoeg allemaal grootschalige, losstaande gebouwen. De impact op de openbare ruimte is groot, doordat deze gebouwen op omheind privé-terrein staan. Wij streven hier naar meer samenhang. De grote kavels moeten samenhangend landschappelijk ingepast worden. Het winkel- en wijkcentrum De Ruwert staat op een langwerpige plein, waarvan we de inrichting willen verbeteren, zodat de ruimte in zijn totaliteit herkenbaar wordt en samenhang vertoont.

Stedenbouwkundig weefsel Binnen dit casco van robuuste ruimtelijke structuren zijn uiteenlopende woonbuurten ingebed. De openbare ruimte in de oudste woonbuurten wordt bepaald door een fijnmazig stelsel van orthogonale buurtontsluitingswegen en woonstraten. Dit zijn in hoofdzaak rijwegen met aan weerszijden parkeerstroken en stoepen. De nieuwere buurten zijn ingericht als woonerven. De ontsluitingswegen van deze buurten vormen hierop een uitzondering. De structuur van enkele van deze buurten is bepaald door een herhaaldelijke en efficiënte ‘stempelarchitectuur’. Het resultaat is een patroon met dezelfde woonerven. De erven zijn ingericht conform het ‘shared space’ principe en bieden voldoende ruimte aan voetgangers, fietsers en automobilisten. Wij willen graag dat het karakter en verblijfsgevoel van deze woonerven verbeterd. Wij zijn van mening dat een groener karakter bijdraagt aan een aangenamer verblijfsklimaat.

Twee kleine, relatief recent aangelegde woonbuurten zijn atypisch voor de Ruwaard. De eerste woonbuurt is het Woud 2. Dit is een woonbuurtje met vrijstaande woningen en rijwegen met grasbermen. De tweede woonbuurt grenst aan het Elzenhoekpark en is gelegen tussen de Schae-

pmanlaan en de Veldekestraat. Hier is een combinatie van twee woonmilieus kenmerkend. Het eerste woonmilieu betreft losse appartementenblokken in een groene setting. En het tweede woonmilieu bestaat uit korte ‘schijfjes’ rijtjeswoningen gegroepeerd rondom halfopen groene binnenplaatsen. In een tweetal buurten zijn groene langwerpige ruimtes opgenomen. Dit zijn als het ware schakels tussen het zuidelijke Stadspark en het Elzenhoekpark/winkelcentrum de Ruwert. Beide langwerpige ruimtes lopen aan één zijde dood op de woonbebouwing. Ruimtelijk gezien is het wenselijk een fysieke doorgang te maken zodat de schakelfunctie vervuld kan worden. Dit is alleen mogelijk bij eventuele grootschalige herinrichtingen.

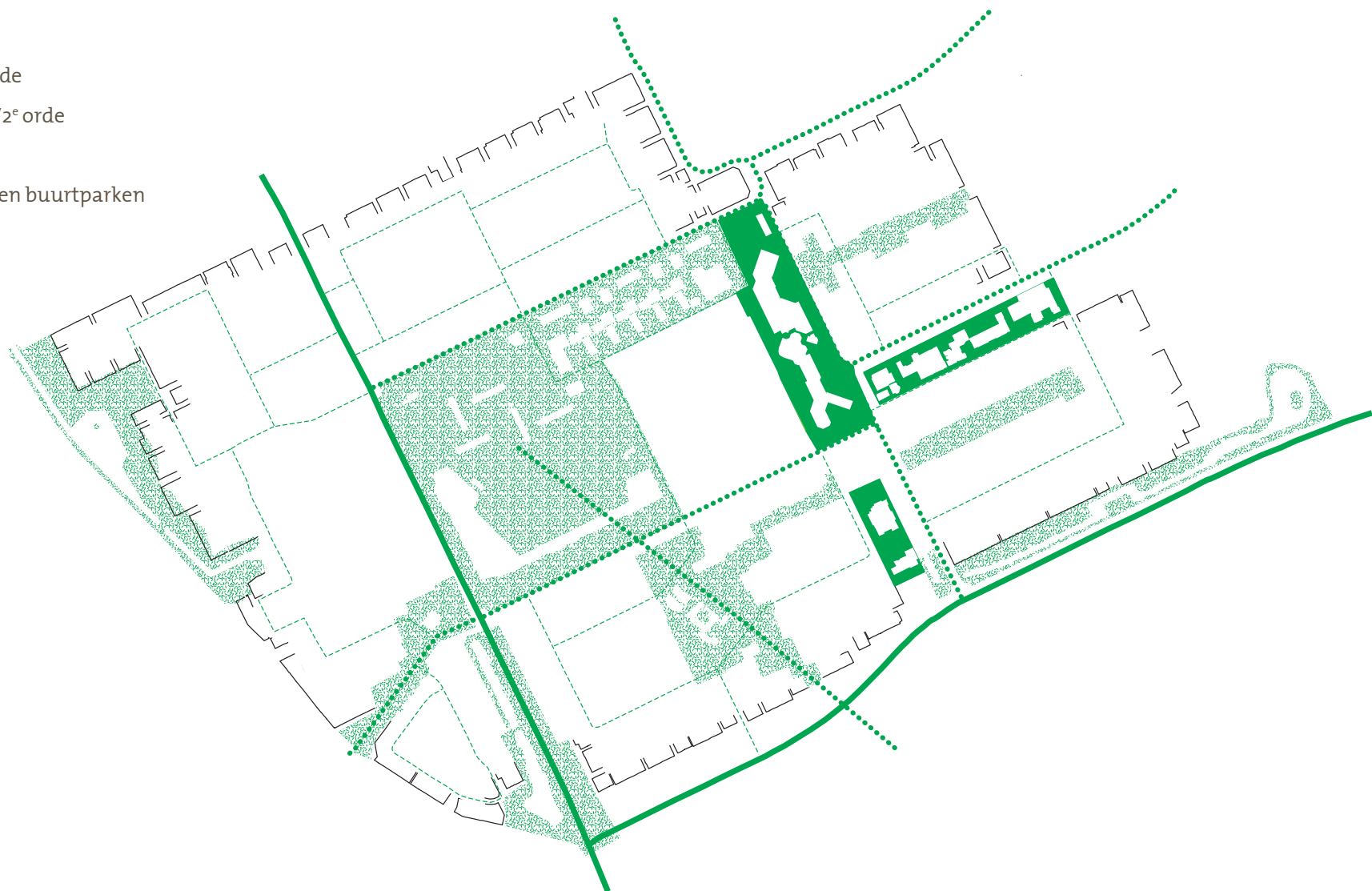
KANSEN / OPGAVE

- Elzeneindlaantje meer body geven;
- Grote kavels T-vormig voorzieningencluster samenhangend landschappelijk inpassen;
- Inrichting plein De Ruwert verbeteren. Deze ruimte moet in zijn totaliteit beleefbaar worden en meer samenhang vertonen;
- Verbeteren groene karakter en verblijfsklimaat woonerven;
- Schakelfunctie tussen Elzenhoekpark / De Ruwert en het zuidelijke stadspark verbeteren door fysieke doorgangen te creëren. Dit kan alleen bij grootschalige herinrichtingen.

GROENSTRUCTUUR RUWAARD

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.9.4 groen en water

Groenstructuur De Ruwaard is een ruim opgezette en groene wijk. Qua grote groenstructuren zijn het Elzenhoekpark, de geknikte Waterloop en de groene, breed geprofileerde buurtontsluitingswegen van belang. In het open en transparante Elzenhoekpark ligt het accent op een cultureel inrichting (en beheer). De waterloop heeft met zijn ecologische oevers juist een hoofdzakelijk natuurlijke inrichting (en beheer). De buurtontsluitingswegen van de Ruwaard sluiten qua profilering aan op de stadswegen. Deze brede wegen hebben een profiel met ruime grasbermen en rijen grote bomen.

Boomstructuur In hoofdstuk 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in de Ruwaard willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. In de Ruwaard betreft het de Ruwaardsingel en de Heihoeksingel. Voor de belangrijkste buurt- en gebiedsontsluitingswegen wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e/2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn veelal de wegen van het 'Orthogonaal wegenpatroon': Joost van den Vondellaan, Joannes Zwijsenlaan, Euterpelaan, Schaepmanlaan, Gerbrandylaan, Paganinistraat en de Vivaldistraat. Ook langs Het Woud en het Elzeneind zien wij graag bomenrijen van de 1e/2e orde. De dun gestreepte groene lijnen geven aan dat in de deze straten de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat hier maatwerk noodzakelijk is. Het maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e/2e orde. In Het Woud gaat het om de twee lussen en de belangrijkste aansluitingen op de omgeving, namelijk Wolvespoor, Hermelijndreef, Herte-wissel, Luzacstraat, Van Maanenstraat, Koolenstraat, Kempenaer-straat,

Van Limburg Stirumstraat en Van Rappardstraat. In de Staatsliedenbuurt is maatwerk noodzakelijk voor: Thorbeckestraat, Albardastraat, Abraham Kuijperstraat, Troelstrastraat, Meesterstraat, Tak van Poortvlietstraat en Van Schaikstraat. Ook de bomenstructuur van de ontsluitingen van de woonerven (hofjes) dient versterkt te worden. Hier gaat het om de Lisztgaarde, Verdistraat, Wagenaarstraat en Van Anrooystraat. In de Dichtersbuurt gaat het om de Van Veldekestraat, Bilderdijkstraat, Brederostraat en Coornhertstraat. De boomstructuur in Vondellaan-Zuid willen we versterken middels maatwerk in de Tollensstraat, Da Costastraat, Potgieterstraat en Staringstraat. In de overige woonstraten is de keuze of er bomen komen en welke soort bomen vrij.

Groene pareltjes Op pleinen en in plantsoenen hebben eveneens grote bomen (groepen of solitair) de voorkeur. De donkergroene plekken op de kaart zijn de meer stedelijke pleinruimtes en de gerasterde plekken zijn de waardevolle parken, groenstroken, plantsoenen en veldjes.

Groene sfeer De plantsoenen met rozenstruiken, de grasveldjes met bomen, de straatbomen en de ligusterhagen (privé) langs de voortuinen zijn van oudsher bepalend voor de groene sfeer van de Ruwaard. De insteek is om deze groene kwaliteit op een onderhoudsvriendelijke manier te behouden en te versterken. Rozen vragen om intensief onderhoud. De gemeente heeft hier in tijden van bezuiniging geen geld voor. Indien bewoners de rozen willen behouden en zelf willen beheren is dat mogelijk. Anders zijn er voldoende goede kleurrijke alternatieve beplantingssoorten voor handen. Belangrijk is om gekozen besplantingssoort consequent toe te passen zodat er een samenhangend beeld ontstaat. Herstel van de ligusterhagen langs de voortuinen zou een mooie verbetering van de inrichtingskwaliteit zijn. Dit is alleen mogelijk als bewoners

HUDIDIGE VERHARDING RUWAARD

- asfalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan/erf

actief meewerken. De woonerven in de nieuwere buurten hebben een stenig karakter. Het is wenselijk deze woonerven een groener karakter te geven. De groene spoorzone draagt ook bij aan het groene karakter van de Ruwaard. Dit groen bestaat voornamelijk uit dichtbegroeide bosschages.

Kleuraccenten Momenteel zorgen de plantsoenen met rozenstruiken voor een kleuraccent. Door de bezuinigingen verdwijnen hoogstwaarschijnlijk de rozenstruiken. Het is wenselijk een andere fleurige onderhoudsvriendelijke beplantingssoort in de gehele Ruwaard toe te passen.

Water De Ruwaard is de wijk met het meeste oppervlaktewater.. De aanwezige waterloop bestaat uit een geknikt stelsel van aan elkaar gekoppelde watergangen en –partijen met ecologische oevers. De Ruwaard ligt op een goed waterdoorlatende bodem waardoor hemelwater geïnfiltreerd kan worden. De voeding van de waterloop bestaat uit grondwater en een klein gedeelte hemelwater uit de Zuidelijke Geledingszone en de Ruwaard. Het hemelwater dient zoveel mogelijk afgekoppeld en vervolgens geïnfiltreerd te worden in de bodem en/of geborgen te worden in de waterloop.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Ruwaard (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Onderhoudsvriendelijk kleurrijk alternatief vinden voor rozen;
- Onderzoeken of bewoners mee willen werken aan ligusterhagen langs voortuinen;
- Hemelwater afkoppelen en infiltreren of bergen in de waterloop.

6.9.5 inrichting

Basisverharding In de stedenbouwkundige opzet van de Ruwaard zijn drie verschillende lagen straten te onderscheiden, namelijk hoofd-ontsluitingswegen, woonstraten en woonerven. De inrichting van de openbare ruimte sluit hier bij aan. Kenmerkend voor de huidige verharding in de rijbanen van de Ruwaard is:

- hoofdontsluitingswegen in asfalt;
- woonerven veelal in betonklinkers, soms in betontegels;
- woonstraten in asfalt of betonklinkers.

Voor de samenhang en de leesbaarheid van de Ruwaard willen wij het asfalt in de woonstraten (op termijn) vervangen door betonklinkers. In de Dichtersbuurt en Staatsliedenbuurt (ten oosten van de Heihoek-singel) wordt het asfalt in de woonstraten op korte termijn vervangen door waterdoorlatende betonklinkers.

Hoofdontsluitingswegen Voor hoofdontsluitingswegen willen we rijbanen in asfalt, stoepen in betontegels, stevige trottoirbanden in dezelfde tint als de stoeptegels.

Woonstraten Voor woonstraten willen we rijbanen in betonklinkers, stoepen in betontegels, trottoirbanden en een betonklinker als parkeermarkering. Zowel de kleur betonklinkers als kleur parkeermarkering is in alle woonbuurten van de Ruwaard hetzelfde.

Woonerven Voor de inrichting van de woonerven worden twee kleuren betonklinkers gebruikt. Eventueel kan ter aanvulling een derde kleur betonklinker toegevoegd worden. De keuze hoe de verschillende kleuren betonklinkers toegepast worden is vrij.

IMPRESSIE WOONSTRAAT

Bijzondere verharding Een bijzondere plek binnen de Ruwaard is de langwerpige pleinruimte van het wijk- en winkelcentrum De Ruwert. Voor deze bijzondere ruimte zien wij een ontwerpogave. Qua verhardingskeuze is de recent heringerichte parallelweg van de Schaepmanlaan een goed prototype. Dezelfde elementenverharding, eventueel aangevuld met een nieuw type betonklinker, kan hier goed toegepast worden.

We koppelen hemelwater zo optimaal mogelijk af om het vervolgens te laten infiltreren in de bodem of te bergen in het oppervlaktewater. Verharding maakt de bodem ondoorlaatbaar. Door waterdoorlatende betonklinkers toe te passen kan het hemelwater wel de bodem bereiken.. Waterdoorlatende betonklinkers kunnen geen zwaar verkeer verdragen. Daarom lenen met name de woonerven en de rustige woonstraten zich voor dit type klinker.

Kleuren Het kleurenpalet voor de Ruwaard is rustig van aard en bestaat uit grijstinten en zwart. Bij de inrichting van de woonerven en het centrumgebied is een kleuraccent voorstelbaar.

Verlichting Zoals in hoofdstuk 5.4 (Verlichting) aangegeven onderscheiden we voor verlichting verschillende gebieden namelijk: centrum, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Naast de vlakken is ook onderscheid gemaakt in de verschillende typen lijnen: stadswegen, gebiedsontsluitingswegen en industriewegen.

- **Nieuwere wijken:** De woonstraten en woonerven in de Ruwaard krijgen de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de nieuwere wijken.

- **Inrichtingsvrij gebied:** Het Elzenhoekpark behoort tot de inrichtingsvrije categorie en kan desgewenst een eigen mast en armatuur krijgen. Alleen de belangrijke routes worden verlicht. Het gebruik van dynamische verlichting is hier voorstelbaar
- **Stadswegen:** Langs stadswegen (Ruwaardsingel en Heihoeksingel) staan de standaard lichtmasten en armaturen die in de gehele stad toegepast worden voor dit type wegen. De verlichting van de Singel 1940-1945 is richtinggevend.
- **Gebiedsontsluitingswegen** Voor gebiedsontsluitingswegen worden in de hele stad dezelfde lichtmasten en armaturen gebruikt.

Inrichtingselementen Voor de nieuwere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

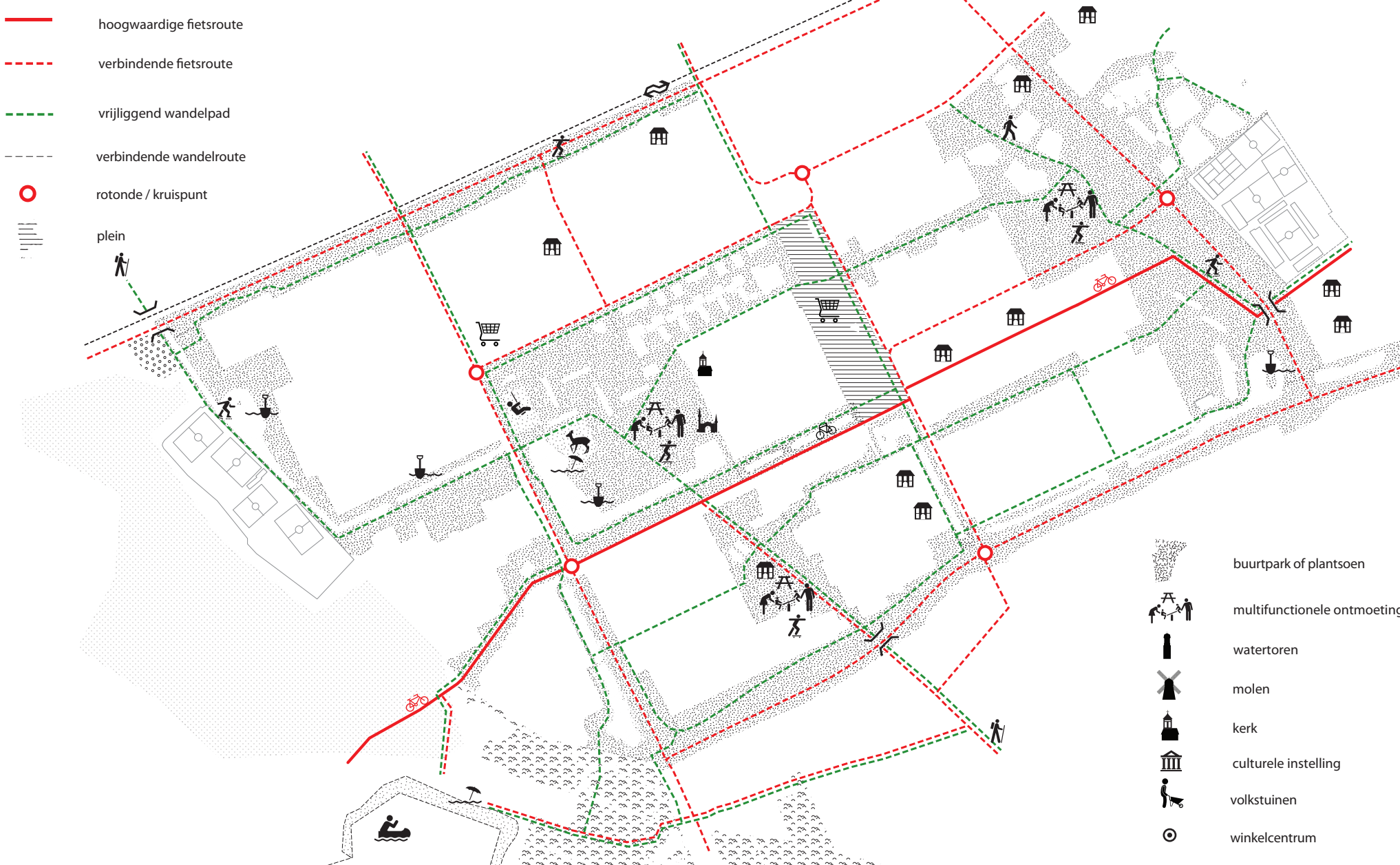
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Ruwaard;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Zo optimaal mogelijke eenheid binnen deelgebied bereiken;
- Asfalt in woonstraten vervangen door betonklinkers (op termijn);
- Toepassen waterdoorlatende betonklinkers in woonstraten en woonerven.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN RUWAARD

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein

DEELGEBIEDEN
◀ 200 ▶

- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetingsp
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinten
- winkelcentrum
- zorg

6.9.6 wandelen en fietsen

De Ruwaard is bijna geheel zelfvoorzienend. De bewoners kunnen de dagelijkse boodschappen doen in het winkelcentrum De Ruwert en voor ontspanning ligt het Elzenhoekpark voor iedereen op loop- of fietsafstand. Ook het centrum van Oss en grote groene gebieden als de Zuidelijke Geledingszone en het zuidelijke stadspark (Sibeliuspark/Talentencampus) liggen in de directe nabijheid. Het fietsen en wandelen willen we graag stimuleren. Daarom zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebracht in 4.7 (Fietsen). Hier gaan we in op de fietsroutes in de Ruwaard. Langs alle stadswegen in Oss willen we graag vrij liggende fietspaden. Via de stadswegen, de Ruwaardsingel en Doctor Saal van Zwanenbergsingel, is de Ruwaard nu al goed ontsloten met vrij liggende fietspaden. De geplande oost-west fietsstraat (rode lijn) over Het Woud, Joost van den Vondellaan en Verdistraat verankert het gebied in de toekomst nog beter in het stelsel van fietsroutes. De toegankelijkheid van het recreatieve gebied de Geffense Bosjes verbetert hierdoor. Alle gebiedsontsluitingswegen in de Ruwaard willen we voorzien van vrij liggende fietspaden of fietsstroken (rood gestreepte lijn). De inzet is om alle kruisingen met gebiedsontsluitingswegen en/of stadswegen fiets- en voetgangersvriendelijk te maken. De historische route het Elzeneind neemt een bijzondere positie in binnen de Ruwaard. Deze diagonale markante route willen we omvormen tot een wandel- en fietsroute, die een aantrekkelijk vervolg krijgt in de Zuidelijke Geledingszone. Dit kan door een veilige en comfortabele tunnel onder de Ruwaardsingel en aanhaking op de fietsroute tussen de Geffense Bosjes en Herperduin.

Wandelen In 4.4 (Wandelen) is het gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en Verbindingen naar het buitengebied (zie wandelkaart 4.4). Het Elzeindlaantje, Elzenhoekpark en een gedeelte van de waterloop maken onderdeel uit van de Landschapsroute (geel gestreept). De verbindende routes (grijs gestreept) tussen stadscentrum en buitengebied maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren. Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben, het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Door de Ruwaard lopen vier van deze verbindingsroutes. De eerste maakt gebruik van de groene spoorzone. De tweede verbindt het zuidelijke stadspark met het Elzenhoekpark via de groenstrook Beethovengarda, het winkelcentrum en de Van Veldekestraat. De derde wandelroute verbindt het zuidelijke stadspark met het Elzeneind via de groenstrook Verdistraat/Wagenaarstraat en een gedeelte van de waterloop. Beide langwerpige groenstroken lopen nu aan één zijde dood. Om de groenstroken goed te laten functioneren als schakels is het noodzakelijk (grote of kleine) ingrepen te doen in de bouwmassa. Tot slot loopt er nog een vierde verbindende wandelroute door het zuidelijke Stadspark. Het gewenste netwerk van wandelroutes in de Ruwaard bestaat uit een aaneengesloten padenstelsel door het Elzenhoekpark, langs de ecologische oevers van de waterloop, door het Elzeindlaantje, door het zuidelijke stadspark gecombineerd met de hierboven genoemde recreatieve verbindingsroutes. Voor het optimaal functioneren van dit wandelnetwerk is een goede verankering met de omliggende woonstraten noodzakelijk. Daarnaast is het van groot belang om bij kruisingen veilige en comfortabele oversteekplaatsen te hebben. Voor ouderen zijn zitelementen langs de wandelpaden gewenst.

KANSEN / OPGAVE

- Inpassen oost-west fietsstraat in Het Woud, Joost van den Vondellaan en Verdistraat;
- Realiseren fiets- en wandelroute Elzeneind. Deze route aansluiten op recreatieve route tussen Geffense Bosjes en Herperduin. Hiervoor is een tunnel onder Ruwaardsingel nodig;
- Aanleg verbindende wandelroutes. Om de langwerpige groenstroken goed als schakels te kunnen laten functioneren zijn (grote of kleine) ingrepen in de bouwmassa nodig;
- Verbeteren oversteekbaarheid gebiedsontsluitingswegen en stadswegen voor voetgangers en fietsers;
- Netwerk wandelroutes goed aansluiten op woonstraten;
- Zitelementen (voor ouderen) langs wandel- en fietsroutes.

6.9.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken Het openbare leven is in de Ruwaard geconcentreerd in het Elzenhoekpark en in het wijk- en winkelcentrum de Ruwert. Met de ontwikkeling van de Talentencampus zal ook het zuidelijke stadspark ontworpen worden met daarin o.a. een manifestatieweide, skelterbaan, stadion en sportvelden. Het streven is om ook hier een multifunctionele ontmoetingsplek voor jong en oud te creëren. Een derde potentiële plek hiervoor is het gebied rondom het Elzeneindlaantje en nabij basisschool de Elzenhoek. Naast het aanbod in de wijk zelf, is het aanbod van recreatieve voorzieningen in de directe omgeving van de Ruwaard ook groot. De twee belangrijkste recreatieve gebieden zijn de Geffense Bosjes/Geffense Plas en het buitengebied van de Zuidelijke Geledingszone.

Winkelcentrum de Ruwert Door de langwerpige pleinruimte als geheel te ontwerpen is het mogelijk de verblijfskwaliteit hier te verbeteren. Het nieuwe centrumplein moet meer zijn dan een functionele plek waar je parkeert en naar de voorzieningen wandelt. Met een goede samenhangende inrichting krijgt het plein ook meer allure.

Elzenhoekpark Het Elzenhoekpark trekt met de bestaande functies, de speeltuin Elckerlyc en Natuur- en milieueducatiecentrum de Elzenhoek, al veel bezoekers. Ook de waterpartijen met ecologische oevers hebben een grote aantrekkingskracht. Het streven is de gebruikswaarde van het aanwezige water te vergroten door een strandje aan te leggen en een aantal plekken aan het water te creëren. Hierdoor krijgt kleinschalige waterrecreatie een plek in het Elzenhoekpark. We willen van dit stadspark ook graag een multifunctionele ontmoetingsplek maken door een beter aanbod te genereren van sport- en spelmogelijkheden voor de

jeugd en kleine kinderen. Voor families en ouderen valt te denken aan voorzieningen als een bloementuin, een bordspel, picknickplaatsen, etc. Het is een ontwerp-opgave om een stevig samenhangend concept te ontwikkelen waar deze en andere functies in ingebed worden

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze 'speelplekken' ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen (4.2 Ontmoeten en spelen). Het streven is om daarnaast per woonbuurt één of twee (traditionele) speelplekken van goede kwaliteit voor kleine kinderen te realiseren.. In overleg met de buurt bekijken we welke speelplekken behouden, omgevormd of verwijderd worden.

KANSEN / OPGAVE

- Centrumplein (de Ruwert) met allure en goede verblijfskwaliteit ontwikkelen;
- Stevig samenhangend concept ontwikkelen voor Elzenhoekpark waarin bestaande en nieuwe functies worden ingebed;
- Multifunctionele ontmoetingsplek in zuidelijk stadspark;
- Gebied rond Elzeneindlaantje en basisschool De Elzenhoek herinrichten met daarin een multifunctionele ontmoetingsplek;
- Minder, maar betere speelplekken. Hierbij aandacht voor natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Daarnaast per woonbuurt één of twee kwalitatief goede speelplekken voor kleine kinderen ontwikkelen (nieuw of omvormen) of behouden.

6.9.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder de Ruwaard, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

USSEN OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

USSEN OP LUCHTFOTO

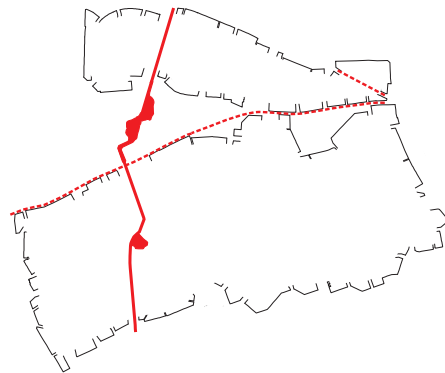
6.10 USSEN

6.10.1 profiel

Stedelijke functies Het merendeel van de bebouwing heeft een woonfunctie. In het midden en oosten van Ussen komen andere stedelijke functies voor, zoals een gezondheidscentrum, winkelcentrum (Wolfskooi), wijkcentrum, kantoren, scholen, sportvoorzieningen, en zorginstellingen.

Bebouwing Ussen kent een gevarieerde stedenbouwkundige invulling. Verschillende woningbouwtypologieën, zoals rijtjeswoningen, twee onder één kap woningen, geschakelde en vrijstaande woningen, wisselen elkaar af. Dit gebeurt soms zelfs op straatniveau. In Ussen komt hoofdzakelijk laagbouw voor. De middenhoge bebouwing staat voornamelijk langs de hoofdontsluitingswegen.

Smaakmakers Net als in heel Oss behoren de historische routes vanuit het centrum tot de smaakmakers. De Ussenstraat en Amsteleindstraat (zie 6.4 Vlashoek/Heihoek) zijn beide nog duidelijk herkenbaar aanwezig en vormen tegenwoordig bijzondere relictten. De Ussenstraat is een van oorsprong agrarisch lint. Tegenwoordig heeft deze historische route een asymmetrisch profiel met aan de zuidzijde een relatief gesloten bebouwingsrand en aan de noordzijde een

open structuur bestaande uit losse kavels met vrijstaande woningen. Beeldbepalend voor de Ussenstraat is het smalle wegprofiel met aan weerszijden grasbermen met daarin grote bomen. Een andere (potentiële) smaakmaker is het waterloopje dat van zuid naar noord Ussen doorsnijdt. Deze waterloop met ecologische oevers is momenteel met name in het woongebied niet goed beleefbaar.

Bevolking Met de voornamelijk grondgebonden woningen is Ussen vooral een woonwijk die geliefd is bij gezinnen. Het aantal ouderen is lager dan in de rest van Oss.

anno 2012

Recent gerealiseerd Appartementen en de omgeving daarvan zijn recent gerealiseerd op locatie Padihoeve (voormalige Chinees).

Ontwikkelingen In lob Amsteleind liggen nieuwe plannen voor het sportcomplex van rksv Margriet. Hier zal de komende jaren een nieuw clubgebouw met vier bijbehorende voetbalvelden ontwikkeld worden. Hierbij is nadrukkelijk ook aandacht voor de landschappelijke inrichting en inpassing van het sportcomplex. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden zijn er geen bijzondere ontwikkelingen gepland voor de komende jaren.

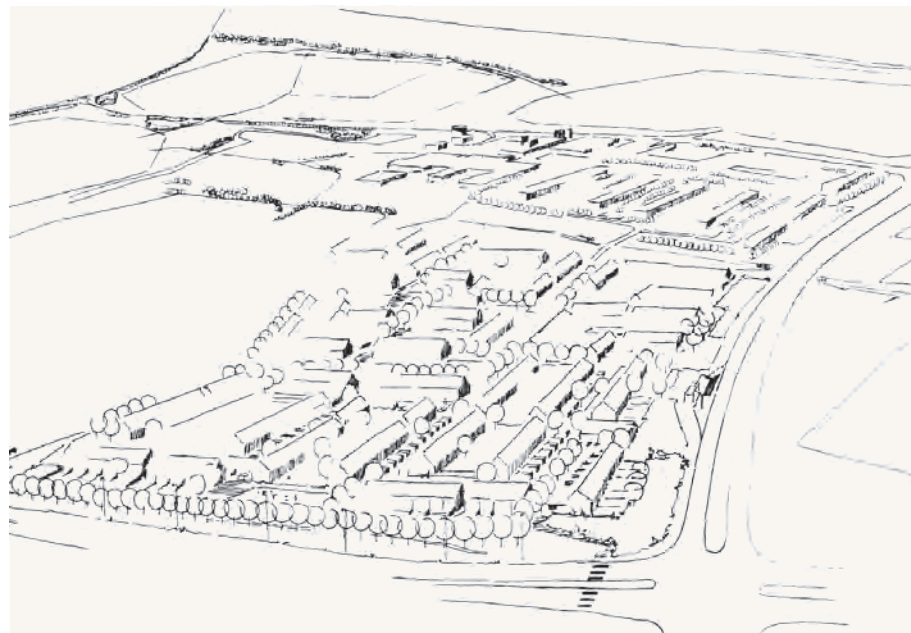

OPBOUW IN TIJD IN HOOFDLIJNEN

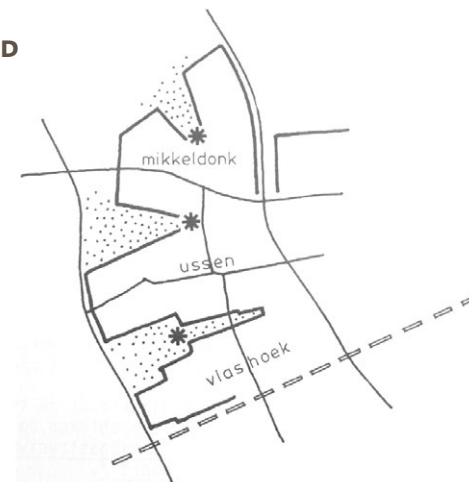
	tot 1880		1962 - 1975
	1880 - 1940		1975 - 2010
	1940 - 1962		

VOGELVLUCHT USSEN

STADSRAND

6.10.2 ligging en ontstaan:

Ligging De woonwijk Ussen ligt aan de westkant van Oss en grenst gedeeltelijk aan het poldergebied. De robuuste begrenzing van deze woonwijk bestaat uit de Groene Lob Amsteleind, de Kleinussenstraat en de twee stadswegen Gewandeweg en John F. Kennedybaan.

Ontstaansgeschiedenis

Historische radialen Op de historische kaart uit omstreeks 1900 zijn de Ussensche straat, Amsteleindstraat en Mikkeldonsche straat met bijbehorende bebouwing duidelijk aanwezig. Tegenwoordig zijn alleen de historische radialen Amsteleindstraat en Ussenstraat nog beleefbaar. De Mikkeldonsche straat heeft plaats gemaakt voor de Gewandeweg.

Contextuele benadering Na de gedetailleerde uitbreidingsplannen van het Delfts Bureau Froger werd in 1974 in Oss een nieuwe manier van werken geïntroduceerd. Lucas Windhausen, afkomstig van de Provincie Noord-Brabant, introduceerde het werken met globale vlekkenplannen. In plaats van volledige plannen uit te werken werden kwaliteitseisen en criteria geformuleerd waaraan de uitbreidingsplannen moesten voldoen. Hierin was meer aandacht dan voorheen voor woonkwaliteiten en de rol van de landschappelijke ondergrond. Hierbij is in sommige buurten uitgegaan van een laag autogebruik wat geresulteerd heeft in relatief weinig parkeerplaatsen. Ussen is op deze wijze tot stand gekomen. Bij de planontwikkeling is nadrukkelijk rekening gehouden met de bestaande landschappelijke elementen. De bestaande boerderijen, waterlopen, landwegen, boomgroepen en houtwallen zijn grotendeels opgenomen in de structuur van de nieuwe wijk.

Woonerven Tegelijkertijd werd in de jaren '70 het fenomeen 'woonerf' ontwikkeld. Het woonerf was een reactie op de grootschalige en onleefbare stedenbouw uit de jaren '60. Kleinschaligheid en herbergzaamheid waren de nieuwe toverwoorden. Een woonerf is een verkeersluwe, kronkelende en veelal doodlopende woonstraat of hof. De woningen zijn hier hoofdzakelijk grondgebonden en geplaatst met verspringende rooilijnen. De woonerven werden als bloemkoolrosjes gegroepeerd rond de buurtontsluitingsweg. Op hun beurt werden de woonbuurten weer gegroepeerd rond een wijkontsluitingsweg. Dit soort woonwijken noemen we ook wel bloemkoolwijken.

Bestemmingsplan Ussen (1973) / Structuurschets (1976) Het stedenbouwkundige concept 'woonerf' kreeg, na de eerste aanzetten in de laatste buurten van de Ruwaard, een integrale uitwerking in Ussen. De Structuurschets was bestand tegen de tand des tijd door een slimme fasering. Deze fasering ging uit van afzonderlijke bestemmingsplannen voor de verschillende buurten met een korte doorlooptijd. Intussen was de welvaart toegenomen. Dit resulteerde in de plannen voor Ussen in veel aandacht voor een groter woongenot, toenemende mobiliteit en meer vrije tijd. Dit is ruimtelijk vertaald in uitzicht, groen, variatie en voorzieningen. Door stijgende kosten en rente gedurende het planproces moest de woningdichtheid worden opgevoerd. De eerste huizen zijn in 1978 opgeleverd. De John F. Kennedybaan veranderde door de komst van Ussen van een provinciale randweg in een centraal gelegen stadsweg.

RUIMTELIJKE STRUCTUUR USSEN

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/
stoepverbredingen
- winkelgebied: prismaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

6.10.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen

De ruimtelijke structuur van Ussen wordt sterk bepaald door de twee groene lobben, het stelsel van breed geprofileerde wegen met markante kruispunten en de waterloop.

Groene lobben In en langs Ussen liggen twee grote groene lobben, namelijk lob Ussen en lob Amsteleind. Het raakvlak van de wijk met beide lobben is groot. De zuidelijke lob (Lob Amsteleind) vormt een groene geleding tussen de deelgebieden Ussen en Vlashoek/Heihoek. De noordelijke lob (Lob Ussen) maakt onderdeel uit van de wijk Ussen.

Stelsel breed geprofileerde wegen: De Leygraaf, Hazenkamplaan, Looveltlaan, Grindlaan en Braakstraat zijn de dragers van de ruimtelijke structuur. Dit stelsel (kruis) van breed geprofileerde wegen verbindt Ussen met de stadswegen en omliggende wijken. Kenmerkend voor deze wegen zijn de brede bermen, grote bomen en vrij liggende fietspaden.

Markante kruispunten Het hart van de wijk is het winkelcentrum Wolfskooi. Dit vierkante plein met de U-vormige bebouwing bevindt zich aan de bajonet-vormige kruising Leygraaf - Looveltlaan/Braakstraat. Een tweede markant kruispunt is de kruising Leygraaf met de waterloop.

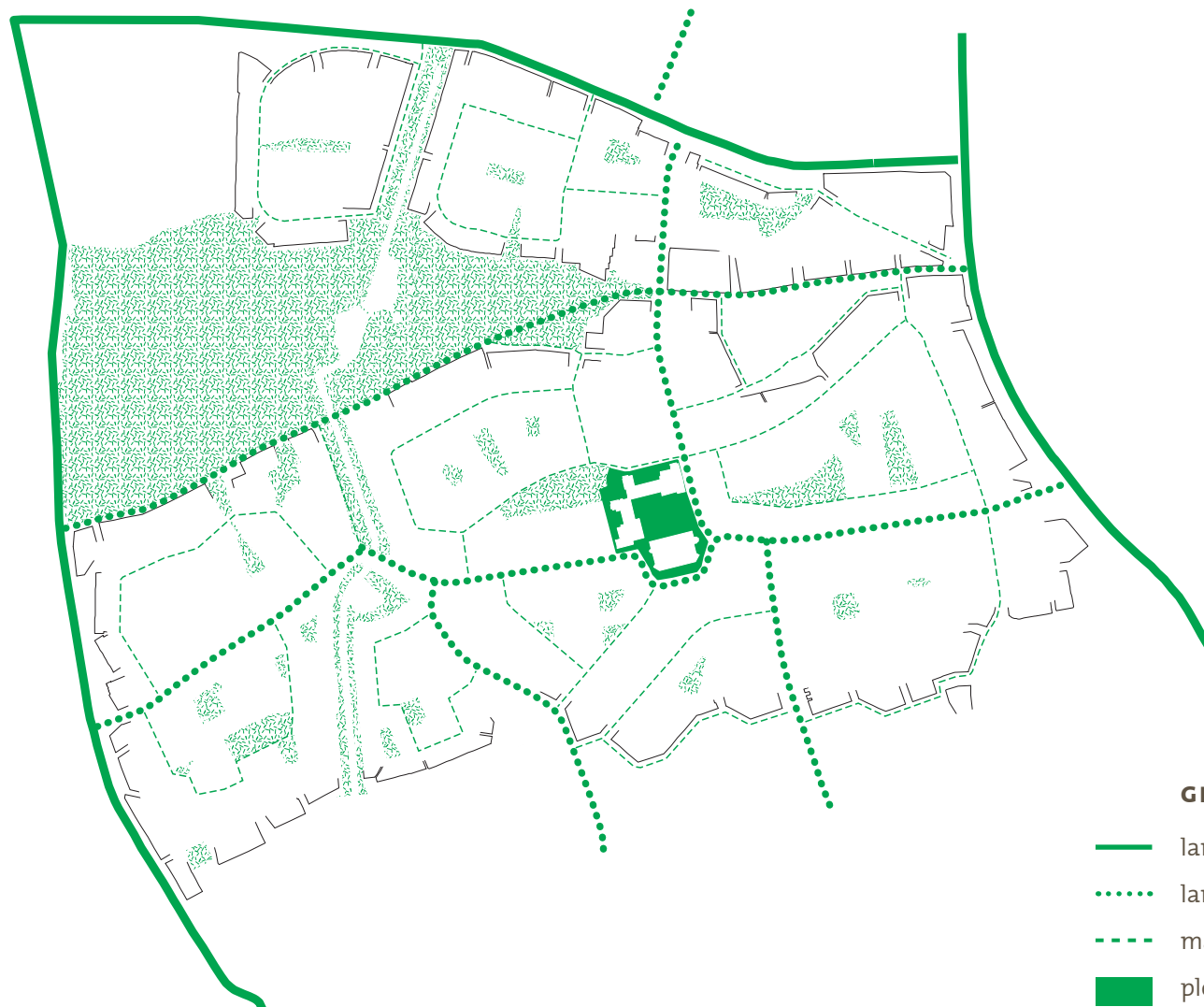
Waterloop De waterloop is in de huidige situatie onopvallend. Wij willen deze potentiële ruimtelijke drager zichtbaar en beleefbaar maken. Wij zien hiervoor onder andere kansen voor het kruispunt van de Leygraaf met de waterloop. Nu loopt het water nog onopvallend onder de weg door. Het naastgelegen grasveldje biedt ruimte om een goed zichtbaar wateraccent te creëren. Dit kan bijvoorbeeld een vijver met ecologische oevers, mooie bomen en een speel- of ontmoetingsplek aan het water zijn.

Stedenbouwkundig weefsel

Binnen dit raamwerk van groene lobben en brede wegen liggen woonbuurtjes met verschillende straatprofielen. Variabel in de straatprofielen is de aan- of afwezigheid van bermen, stoepen en/of bomen. Binnen deze woonbuurten zijn op verscheidene locaties woonerven aanwezig.

KANSEN / OPGAVE

- Waterloop zichtbaar en beleefbaar maken. Onder andere, door een wateraccent te creëren bij het kruispunt Leygraaf – waterloop.

GROENSTRUCTUUR USSEN

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- plantsoenen en buurtparken

6.10.4 groen en water

Groenstructuur Ussen is een groene wijk. De twee groene lobben (lob Ussen en Amsteleind) maken substantieel onderdeel uit van de groenstructuur. Hetzelfde geldt voor de breed geprofileerde stadswegen en hoofdontsluitingswegen met brede grasbermen en grote bomen. Daarnaast is binnen de woonbuurten veel openbaar groen aanwezig en worden talrijke woonstraten (woonerven) opgewaardeerd door grote bomen. De wortels beschadigen lokaal wel de aanwezige bestrating.

Boomstructuur In 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Ussen willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. In de breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn) worden minimaal twee bomenrijen van de 1e orde toegepast. Het betreft de Gewandeweg, John F. Kennedybaan en Kleinussenstraat. Voor de belangrijkste buurt- en gebiedsontsluitingswegen wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen aan weerszijden van de weg van de 1e/2e orde (gestippelde groene lijn). Dit zijn de wegen die onderdeel uitmaken van het stelsel van breed geprofileerde wegen: Hazenkamplaan, Leygraaf, Braakstraat Grindlaan en Looveltlaan. De dun gestreepte groene lijnen geven aan in welke straten de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar geen ruimte is voor twee bomenrijen. Hier is maatwerk noodzakelijk. Dit kan één bomenrij zijn of verspreid staande bomen van de 1e /2e orde.

Groene pareltjes Op pleinen, veldjes en in de plantsoenen gaat de voorkeur eveneens uit naar grote bomen (boomgroepen of solitair). De donkergroene plek op de kaart hiernaast geeft het plein van het winkelcentrum de Wolfskooi aan. De groen gerasterde plekken zijn de waardevolle plantsoenen en veldjes.

Groene sfeer Het groene karakter is informeel en divers. Tussen de ruim opgezette, groene hoofdontsluitingswegen liggen woonbuurten die eveneens ruim opgezet en groen zijn. Ussen kenmerkt zich door een ontspannen sfeer die tot stand komt door ruime straatprofielen met brede bermen, de veelheid aan hagen, de diversiteit aan bomen, de in grootte uiteenlopende plantsoenen, de groene voortuinen, etc. Bijzonder zijn de beeldbepalende grote bomen, die een groot aantal woonstraten allure geven. Daarnaast versterken de aanwezige groene lobben en de waterloop het groene beeld van Ussen. Bij een eventuele herinrichting moet dit rijke groene beeld behouden blijven en versterkt worden.

Water Door het oostelijke deel van Ussen stroomt een waterloop in noordoostelijke richting. Het is een relatief smalle onopvallende sloot. Op verschillende plekken langs het tracé liggen kansen om het water te verbreden, dan wel beter beleefbaar te maken. Het grasveldje nabij de kruising waterloop-Leygraaf biedt ruimte om een goed zichtbaar wateraccent te creëren. Daarbij kan gedacht worden aan verbreding van het water, ecologische oevers, een waterspeelplek en/of verblijfplaats aan het water. Hemelwater wordt zoveel mogelijk afgekoppeld en bij voorkeur zichtbaar.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Ussen (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Inzetten op mooie, groot wordende bomen op winkelplein, veldjes en in plantsoenen;
- Waterloop zichtbaar en beleefbaar maken. O.a. door een wateraccent te creëren bij het kruispunt Leygraaf – waterloop;
- Afkoppelen hemelwater, bij voorkeur zichtbaar.

HUDIGE VERHARDING USSEN

- asphalt rijbaan
- gebakken klinkers rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betontegels paden
- infiltratie betonklinkers
- asphalt rood fietspad

6.10.5 inrichting

Basisverharding Bij de aanleg van Ussen eind jaren '70 is gekozen om voor de hele nieuwe woonwijk dezelfde verhardingsmaterialen te gebruiken. Deze materialen zijn nu nog herkenbaar. De verharding van woonstraten bestaat uit gekleurde betonklinkers voor rijbanen, grijze betonklinkers voor parkeerstroken en grijze betontegels voor stoepen. In de woonerven bestaat de verharding uit grijze betontegels. De hoofd-ontsluitingswegen werden ook toen in asfalt uitgevoerd. De bestrating oogt gedateerd, maar functioneert naar behoren. Bij een eventuele herinrichting willen wij de samenhang en herkenbaarheid van Ussen vergroten. Net als voor alle andere deelgebieden maken we voor Ussen ook een materialencatalogus. Voor de rijbanen, parkeerstroken en pleintjes wordt voor betonklinkers gekozen. Dit is in lijn met het oorspronkelijke ontwerp. Essentieel is dat de gemaakte keuze doorgevoerd wordt in heel Ussen. Het gebruik van grijze betontegels voor de stoepen en zwart asfalt voor de rijbanen van de hoofdontsluitingswegen staat voor heel Oss en Berghem vast.

Bijzondere verharding De historische radialen (Ussenstraat en Amsteleindstraat) willen wij herkenbaar maken. Dit kan door toepassing van een bijzondere markering in de verharding of door toepassing van een bijzondere lichtmast. Het winkelplein van het winkelcentrum Wolfskooi willen we op een subtiele manier verbijzonderen. Dit kan bijvoorbeeld door de gekozen standaardverharding uit te breiden met één of meer andere straatstenen, die passen bij het gekozen assortiment.

Kleuren De stoepen zijn lichtgrijs en de asfaltwegen zwart. De kleurkeuze voor de rijbanen, parkeerplaatsen en pleintjes is vrij. Deze dient

wel goed te worden afgestemd op de architectuur en eventuele andere omgevingsaspecten.

Verlichting We onderscheiden voor verlichting (zie 5.4 Verlichting) verschillende gebieden: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Naast de vlakken is ook onderscheid gemaakt in de verschillende typen lijnen: stadswegen, gebiedsontsluitingswegen en industriewegen.

- **Nieuwere wijken** Woonstraten en -erven krijgen de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de nieuwere wijken;
- **Inrichtingsvrij** Beide groene lobben zijn inrichtingsvrij en kunnen een eigen mast en armatuur krijgen. Alleen belangrijke routes worden verlicht, eventueel met dynamische verlichting;
- **Stadswegen** Langs de Ruwaardsingel en Heihoeksingel komen de standaard lichtmasten en armaturen voor stadswegen. De verlichting van de Singel 1940-1945 is richtinggevend;
- **Gebiedsontsluitingswegen** In de hele stad worden voor dit type wegen dezelfde lichtmasten en armaturen gebruikt.

Inrichtingselementen Voor de nieuwere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

6.10.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Ussen. Het fietsen en wandelen willen we graag stimuleren. Daarom zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebracht in 4.7 (Fietsen). Hier gaan we specifiek in op de fietsroutes in dit deelgebied. Ussen is goed ingebed in het netwerk van fietsroutes. Op de kaart zijn met rood de fietspaden in de wijk aangegeven. De hoogwaardige regionale fietsroute (rode lijn) over de Ussenstraat verbindt het centrum met het buitengebied via de groene lob in Ussen. Onder de John. F. Kennedylaan is hier voorzien in een fietstunnel. De wens om van deze route een Fietsstraat te maken. De doorgetrokken rode lijn over de Amsteleindstraat geeft een belangrijke fietsroute op stadsniveau aan. Deze route sluit aan op de noordzuidelijke Fietsstraat. Beide fietsroutes door de groene lobben sluiten (indirect) aan op het geplande fietspad door het noordelijke stadspark. Het Mobiliteitsplan geeft daarnaast de Hazenkampaan, Leygraaf, Looveltlaan en Braakstraat nog aan als belangrijke fietsverbindingen op stadsniveau. Langs de waterloop zien wij kansen voor een aantrekkelijke fiets- en wandelroute.

Wandelen In 4.4 (Wandelen) is het gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. De Parkenroute (groen gestreepte lijn) verbindt het zuidelijke en noordelijke stadspark met elkaar door een wandelroute langs de waterloop. Deze wandelroute doorsnijdt beide groene lobben. Op de wandelkaart (hoofdstuk 4.4)

zijn met grijs gestreepte lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren. Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. De twee lobben maken nadrukkelijk deel uit van deze verbindende routes. Het zijn recreatieve uitloopgebieden waarin we aantrekkelijke, vrij liggende voetpaden willen realiseren. De padenstelsels in deze twee groene lobben willen we verbinden met een aantrekkelijke wandelroute langs de waterloop, die beide lobben verbindt met het wandelpadenstelsel van het noordelijke stadspark. Het geheel moet goed aangesloten worden op de omliggende woonstraten. Om het wandelpaden-netwerk goed te kunnen laten functioneren ligt er nog een opgave om de oversteekbaarheid van de John F. Kennedybaan ter hoogte van de Amsteleindstraat te verbeteren. Ter hoogte van de Ussenstraat is een fietstunnel aanwezig. Ook de oversteekbaarheid van de Gewandeweg ter hoogte van de waterloop willen we graag verbeteren.

KANSEN / OPGAVE

- Fietsroute Ussenstraat opwaarderen en inrichten als fietsstraat;
- Verbeteren oversteekbaarheid John F. Kennedybaan ter hoogte van de Amsteleindstraat voor wandelaars en fietsers;
- Verbeteren oversteekbaarheid Gewandeweg ter hoogte van de waterloop voor wandelaars en fietsers;
- Kans benutten om een aantrekkelijke wandel- en fietsroute te creëren langs de waterloop.

IMPRESSIE WINKELCENTRUM DE WOLFSKOOI

6.10.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. Het openbare leven van Ussen is geconcentreerd in de twee groene lobben en het winkelcentrum. Het winkelcentrum heeft een éézijdige oriëntatie en een functionele inrichting, waardoor de herkenbaarheid van deze plek niet optimaal is. We willen dit onder andere verbeteren door een betere oriëntatie richting het kruispunt, meer samenhang en een betere verblijfskwaliteit. In beide groene uitloopgebieden zien wij ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De (gewenste) concentratie aan sport-, spel- en zitmogelijkheden stimuleert het spontaan treffen van jong en oud. In de op extensieve recreatie gerichte lob Ussen is ruimte voor zo'n multifunctionele ontmoetingsplek in het losliggende gedeelte van deze lob, het deel aan de Mercuriusstraat. Aansluitend op de aanwezige intensieve reactiefuncties, zien wij in de lob Amsteleind meer mogelijkheden voor verspreid liggende intensieve vormen van recreatie. Te denken valt aan een skatebaan, een natuurlijke speelplaats, een speelweide, een trimroute, etc. Het aanwezige sportcomplex van rksv Margriet wordt heringericht. In deze inrichting is rekening gehouden met het beter (semi-)openbaar toegankelijk maken van het sportcomplex. Desgewenst kunnen wandelaars en fietsers overdag over het terrein wandelen en fietsen. In het meest oostelijke deel van deze lob ligt een vijver, waaraan een mooie verblijfplaats gerealiseerd zou kunnen worden. Aansluitend op de algemene visie op alle lobben ligt het accent ook binnen de lob Amsteleind op een natuurlijke inrichting. Alle recreatieve voorzieningen worden ingebed in deze natuurlijke setting. Op buurtniveau ontmoeten de bewoners elkaar vooral in de plantsoenen met speelvoorzieningen.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze speelplekken ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen (4.2 Ontmoeten en spelen). Het idee is in elke woonbuurt in overleg met de bewoners een goed ingerichte speelplek te creëren. Deze speelplekken zijn allemaal verschillend qua spelaanbod en inrichting. Zo is in de ene woonbuurt een traditionele speelplek aanwezig en in een andere buurt juist een natuurlijke speelplek.

KANSEN / OPGAVE

- Ontwerpogave winkelcentrum: meer samenhang, betere oriëntatie en verblijfskwaliteit, duidelijk plein;
- Multifunctionele speelplek ontwikkelen in beide groene lobben;
- Lob Ussen: inzetten op extensieve recreatievormen;
- Lob Amsteleind: inzetten op verspreid liggende intensieve recreatievormen;
- Vijver lob Amsteleind: creëren verblijfplaats aan het water;
- Sportcomplex rksv Margriet: aandacht voor landschappelijke inrichting en inpassing. Tevens streven naar (semi-) openbare toegankelijkheid;
- Minder, maar betere speelplekken. Hierbij aandacht voor natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Per woonbuurt één kwalitatief goede speelplek ontwikkelen (nieuw of omvormen) of behouden.

FOTO'S USSEN

6.10.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Ussen, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

MIKKELDONK OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

MIKKELDONK OP LUCHTFOTO

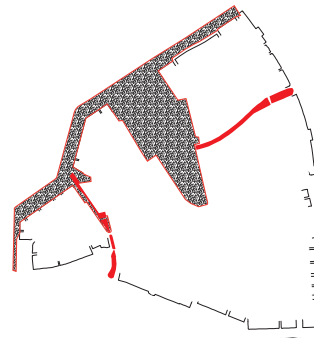
6.11 MIKKELDONK

6.11.1 profiel

Stedelijke functies Mikkeldonk is een woongebied, waar geen andere stedelijke functies voorkomen.

Bebouwing De woonbebouwing in Mikkeldonk bestaat volledig uit laagbouw. Het straatbeeld in het woongebied wordt bepaald door eengezinswoningen.

Smaakmakers De belangrijkste smaakmaker in Mikkeldonk is de groene lob met de vijver, die fungeert als centraal wijkpark. Een potentiële smaakmaker is de aanwezige waterloop. Een derde bescheiden smaakmaker is het plantsoen aan de Polderkade.

Bevolking Met alleen maar eengezinswoningen is Mikkeldonk een woonwijk die geliefd is bij gezinnen. Het aantal ouderen ligt lager dan in de rest van Oss.

anno 2012

Recent gerealiseerd: -

Ontwikkelingen: -

6.11.2 ligging en ontstaan

Ligging Mikkeldonk is gelegen aan de noordoostelijke rand van Oss en grenst aan het poldergebied. De twee stadswegen John F. Kennedybaan en Gewandeweg, markeren de driehoekige vorm van Mikkeldonk.

Ontstaansgeschiedenis

Historische kaart Het landschap dat aanwezig was toen de plannen voor Mikkeldonk gemaakt werden, gaf geen aanknopingspunten om op door te ontwerpen. Behalve de naam Mikkeldonk komen in de plannen geen historische relicten voor. Mikkeldonk is een historische veldnaam.

Globaal vlekkenplannen Na de gedetailleerde uitbreidingsplannen van het Delfts Bureau Froger werd in 1974 in Oss een nieuwe manier van werken geïntroduceerd. Lucas Windhausen, afkomstig van de Provincie Noord-Brabant, introduceerde het werken met globale vlekkenplannen. In plaats van volledige plannen uit te werken werden kwaliteitseisen en criteria geformuleerd waaraan de uitbreidingsplannen moesten voldoen. Hierin was meer aandacht dan voorheen voor woonkwaliteiten en de rol van de landschappelijke ondergrond. In Mikkeldonk ontbraken echter de landschappelijke aanknopingspunten. Daarnaast zorgde de crisis van de jaren '80 ervoor dat de woonkwaliteit zorgvuldig afgewogen werd tegen het prijskaartje.

GROEN, LANGZAAM EN SNEL VERKEER

OPBOUW IN TIJD IN HOOFDLIJNEN

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

Structuurschets Mikkeldonk (1984) en Bestemmingsplan Mikkeldonk (1989) De planontwikkeling voor Mikkeldonk vond plaats in de crisisperiode van de jaren '80. In 1981 stelde de gemeente het programma van eisen op. De gedachte was dat Mikkeldonk zou vergroeien met Ussen-Noord. Het programma van eisen is nader uitgewerkt in de structuurschets en het bestemmingsplan voor Mikkeldonk. De crisis zorgde voor een stedenbouwkundig plan dat enerzijds goedkoop in aanleg en onderhoud was en anderzijds voorzag in betaalbare woningen met een laag energieverbruik. Dit heeft geresulteerd in:

- compacte woonbuurten in hoge dichtheden;
- functionele op de zon gerichte verkavelingen;
- aaneengesloten groenvoorzieningen en bomen (geen snippergroen);
- sobere en doelmatige inrichting van de openbare ruimte;
- geen ophoging, maar ontwatering;
- minimum aan voorzieningen en infrastructuur.

Oorspronkelijk was als overgang naar het buitengebied een groene parkrand met windsingels en een waterpartij gedacht. Uiteindelijk werd dat één centraal wijkpark met een grote vijver. In het bestemmingsplan uit 1989 is wel het streven uitgesproken om de woonkwaliteit in de toekomst nog zoveel mogelijk op te krikken.

6.11.3 Ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Groene omranding Mikkeldonk wordt aan de zuid- en oostzijde begrensd door twee robuuste lange lijnen, de stadswegen John F. Kennedybaan en Gewandeweg. Aan de noordwestzijde vormt een groene rand met windsingels en de groene lob de grens.

Groene lob De groene lob is ontstaan als centraal gelegen wijkpark met een grote vijver.

Noordelijk stadspark De groene zone onder de hoogspanningsleiding is momenteel een verzameling van diverse stadsrandfuncties, zoals speelvoorzieningen, volkstuinten, plantsoen, dierenweides, hondenloopterrein, etc. Wij zien kansen voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk stadspark voor heel noordelijk Oss.

Waterloop De waterloop stroomt vanuit Ussen naar Mikkeldonk. De wens is de waterloop manifester te maken en ecologisch in te richten met o.a. ecologische bermen. De waterloop vormt de scheiding tussen twee woonbuurten.

Polderkade: De Polderkade is een langwerpig plantsoen dat zich uitstrekt tussen de Lob Mikkeldonk en de John F. Kennedybaan. Dit plantsoen ligt midden in een woonerfachtig ingericht profiel.

Groene driehoeken Zoals op de ruimtelijke structuurkaart van Mikkeldonk te zien is, liggen in de woonbuurten veel driehoekvormige plantsoenen. Deze plantsoenen liggen meestal op de kruisingen van woonstraten.

RUIMTELIJKE STRUCTUUR MIKKELDONK

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/stoepverbredingen
- winkelgebied: prismaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuint
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

Stedenbouwkundig weefsel

Grof Netwerk Op de kaart is met een lichtgroene lijn met daarover een gestreepte zwarte lijn aangegeven welke straten tot het onregelmatige stelsel van hoofdontsluitingswegen behoren. Deze hoofdontsluitingswegen hebben een profiel, bestaande uit een rijbaan, grasbermen met bomen en over het algemeen vrij liggende stoepen.

KANSEN / OPGAVE

- Waterloop manifester maken;
- Polderkade eenduidiger en manifester maken;
- Groene lob natuurlijker inrichten. Hierbij rekening houdend met het oorspronkelijke ontwerp en de huidige context;
- Ontwerpopgave: de groene zone onder de hoogspanningsleiding omvormen tot een aantrekkelijk noordelijk stadspark.(op termijn).

6.11.4 groen en water

Groenstructuur Ondanks, of misschien dankzij de doelmatige inrichting, zijn in Mikkeldonk diverse grote groengebieden aanwezig. Essentieel in de groenstructuur is de centraal gelegen groene lob met de grote vijver. Deze lob trekt het poldergebied als het ware de wijk in. Zoals beschreven in 3.2 krijgt de lob Mikkeldonk een natuurlijke inrichting, die aansluit bij het poldergebied. Te denken valt aan weilandjes, dierenweitjes, bloemrijke graslanden, ecologische oevers, rietpartijen, etc. Noodgedwongen is de groene zone onder de hoogspanningszone ook een welkome groene geleiding in Mikkeldonk. Zoals eerder beschreven zien wij hier mogelijkheden voor het ontwikkelen van een aantrekkelijk noordelijk stadspark. Daarnaast is al het zogenaamde kleine groen geconcentreerd in de groene driehoeken. Snippergroen komt niet voor in Mikkeldonk.

Boomstructuur In 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Mikkeldonk willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. De John F. Kennedybaan en Gewandeweg zijn beide breed geprofileerde stadswegen (dikke groene lijn). Voor de belangrijkste buurtontsluitingswegen, de Westerveldlaan en Schalkskampweg, wordt ingezet op een beeldbepalende bomenrij van de 1e of 2e orde aan weerszijden van de rijbaan (gestippelde groene lijn). De wegen van het 'Grof netwerk' zijn aangeduid met een dun gestreepte groene lijn. Dit betekent dat in deze straten de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat maatwerk hier noodzakelijk is. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Het betreft de Mekelenkamplaan, Parklaan, Wetering, Inlaat (deels), Kolk, Waterschap, Wapendrager en Vlinderstraat.

GROENSTRUCTUUR MIKKELDONK

- lanen 1e orde
- lanen 1e / 2e orde
- - - maatwerk 1e / 2e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

Groene pareltjes Op veldjes en in plantsoenen gaat de voorkeur uit naar grote bomen (boomgroepen of solitair). De groen gerasterde plekken zijn waardevolle plantsoenen en veldjes. Een bijzonder groen pareltje is de Polderkade. De inrichting van dit langwerpige smalle groengebied kan verbeterd worden door een meer uitgesproken inrichting..

Groene sfeer Leidend thema is de ligging in het poldergebied. De groene lob trekt deze sfeer de woonwijk in. Aan de noordrand is dit thema nu al goed beleefbaar. De gewenste sfeer is gebaseerd op het polderthema. De hoofdbestanddelen voor het polderthema zijn gras, water en polderbomen. Ook in de driehoekige plantsoenen stellen we een sobere inrichting voor die aansluit bij het polderthema.

Kleuraccenten Wij willen de Polderkader graag uitgesprokener maken. Dit kan bijvoorbeeld door een uitbundigere, groene inrichting met meer verschillende planten- en boomsoorten. Het aspect speelt kleur mag hierin een belangrijke rol spelen.

Water In Mikkeldonk is relatief veel oppervlaktewater aanwezig. De grote vijver in de groene lob heeft momenteel een culturele uitstraling door de gestileerde vorm en de beschoeiingen. De gehele lob en dus ook de vijver willen we graag een natuurlijke(re) inrichting geven, die aansluit bij het aanliggende poldergebied. Voor de vijver betekent dit dat ecologische oevers beter aan zouden sluiten. De aanwezige waterloop willen we graag manifester maken. Bij een eventuele verbreding van de waterloop willen we graag meteen ecologische oevers ontwikkelen. Wij streven ernaar zoveel mogelijk hemelwater (zichtbaar) af te koppelen. De grote hoeveelheid aanwezig oppervlaktewater maakt het mogelijk het afgekoppelde hemelwater in de wijk te bergen.

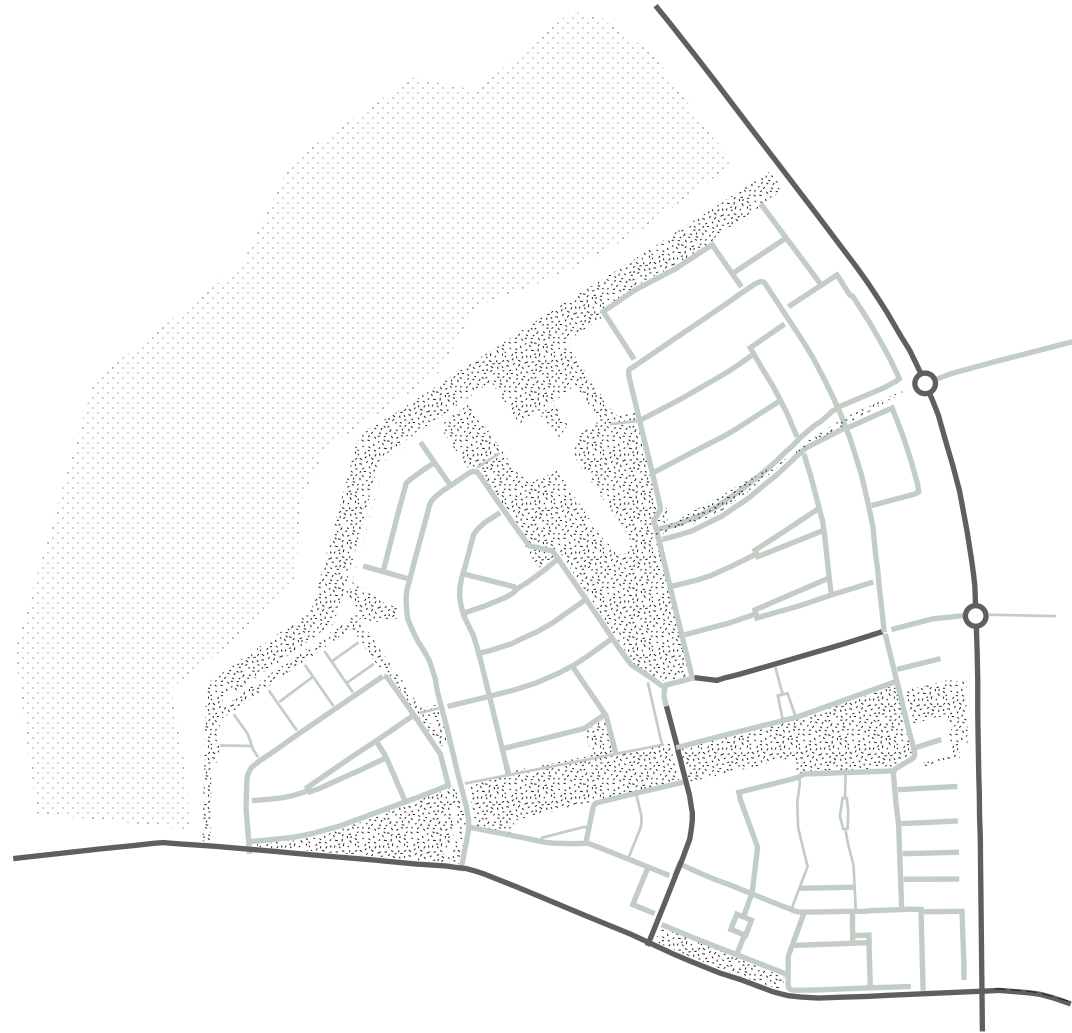
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Mikkeldonk (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Inzetten op mooie, groot wordende bomen in aanwezige groengebieden;
- Lob Mikkeldonk: natuurlijke(re) inrichting. De vijver (gedeeltelijk) voorzien van ecologische oevers;
- Waterloop manifester maken o.a. met ecologische oevers;
- Polderkade uitgesprokener maken;
- (Zichtbaar) afkoppelen hemelwater en bergen in aanwezige waterpartijen.

HUDIGE VERHARDING MIKKELDONK

- asphalt rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

6.11.5 inrichting

Basisverharding Als gevolg van de crisis in de jaren '80 is de openbare ruimte in de wijk Mikkeldonk sober en doelmatig ingericht. Het pakket elementenverharding dat voor Mikkeldonk is samengesteld bestaat, o.a. vanwege de kostenbesparing, uit een minimum aan materialen. Voor de rijbanen en de woonerven zijn betonklinkers gebruikt en voor de stoepen betontegels. De hoofdontsluiting van Mikkeldonk, de Westerveldlaan en Schalkskampweg is uitgevoerd in asfalt. De verharding is (technisch) nog goed op orde. Een herinrichting is waarschijnlijk voorlopig nog niet aan de orde. Bij een eventuele herinrichting sluiten we aan op de oorspronkelijke keuze voor betonklinkers. Qua slijtage en kleurvastheid raden we een hoogwaardigere betonklinker aan, bijvoorbeeld met een natuurstenen toplaag. Volgens het vastgestelde Mobiliteitsplan zijn de Westerveldlaan en Schalkskampweg wegen waar 30 kilometer per uur gereden mag worden. Hiervoor geldt dat in principe elementverharding toegepast wordt.

Kleuren Passend bij de sobere inrichting van de openbare ruimte past een terughoudend kleurgebruik. In overeenstemming met heel Oss en Berghem zijn de stoepen lichtgrijs en de asfaltwegen (John F. Kennedybaan, Gewandeweg) zwart. De kleurkeuze voor de rijbanen, parkeerplaatsen, woonerven en pleintjes is vrij, maar moet wel passen bij de architectuur en omgeving. Grijstinten zijn goed voorstelbaar. Bij een eventuele herinrichting willen wij één duidelijke kleurkeuze voor heel Mikkeldonk.

Verlichting We onderscheiden voor verlichting (zie 5.4 Verlichting) verschillende gebieden: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Naast de vlakken is ook onderscheid gemaakt in de verschillende typen lijnen: stadswegen, gebiedsontsluitingswegen en industriewegen.

- **Nieuwere wijken** Woonstraten en -erven krijgen de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de nieuwere wijken;
- **Inrichtingsvrij** De groene lob is inrichtingsvrij en kan desgewenst een eigen mast en armatuur krijgen. Alleen belangrijke routes worden verlicht, eventueel met dynamische verlichting;
- **Stadswegen** Langs de John F. Kennedylaan komen de standaard lichtmasten en armaturen voor stadswegen. De verlichting van de Singel 1940-1945 is richtinggevend;
- **Gebiedsontsluitingswegen** In de hele stad worden voor dit type wegen dezelfde lichtmasten en armaturen gebruikt. Het betreft de Gewandeweg.

Inrichtingselementen Voor de nieuwere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

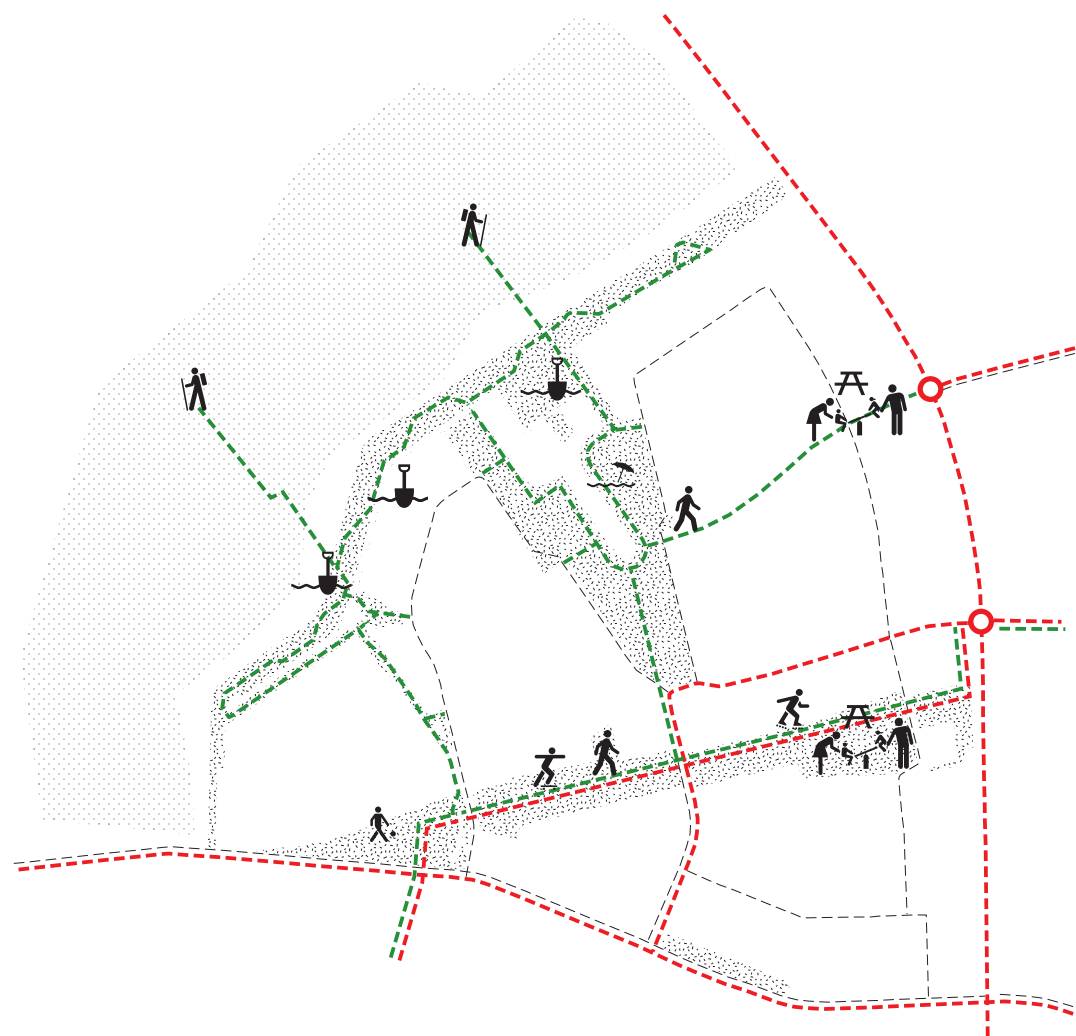
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Mikkeldonk;
- Asfalt Westerveldlaan en Schalkskampweg vervangen door elementverharding (bij afschrijving asfalt / herinrichting).

SPELEN, ONTMOETEN EN ROUTES MIKKELDONK

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein
- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetin
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinten
- winkelcentrum
- zorg

6.11.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Mikkeldonk. Het fietsen en wandelen willen we graag stimuleren. Daarom zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebracht in 4.7 (Fietsen). Hier gaan we specifiek in op de fietsroutes in Mikkeldonk. Deze woonwijk is aan de stadzijde goed ingebed in het netwerk van fietsroutes. Aan de polderkant ligt de nadruk op wandelen. Op de kaart zijn met rode lijnen (doorgetrokken en gestreept) de fietspaden in de wijk zelf aangegeven. Op de kaart zijn een viertal fietsroutes aangegeven met rood gestreepte lijnen. Van de rood gestreepte lijnen is één fietsverbinding een hoogwaardige regionale fietsroute. Het betreft de fietsroute langs de stadsweg John F. Kennedybaan. Hier willen we bij voorkeur vrij liggende fietspaden en anders op zijn minst fietsstroken. De andere drie fietsroutes zijn fietsverbindingen op stadsniveau. Het betreft de fietsverbindingen over de Gewandeweg, Westerveldweg en Schalkskampweg. De oostwestelijke fietsroute door het noordelijke stadspark is nog een fictieve fietsroute. De wens is sterk aanwezig om hier een recreatief pad te ontwikkelen.

Wandelen In 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandelroutes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de Verbindingen naar het buitengebied. De Parkenroute (groen gestreepte lijn) is een wandelroute van circa 8 kilometer die verscheidene grote groengebieden van de stad Oss aandoet. Het noordelijke stadspark maakt onderdeel uit van deze Parkenroute. Op de wandelkaart

(hoofdstuk 4.4) zijn met grijs gestreepte lijnen de routes aangegeven die het stadscentrum verbinden met het buitengebied. Deze verbindende routes maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren. Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. De groene Lob in Mikkeldonk maakt nadrukkelijk deel uit van één zo'n verbindende route. De lob is een recreatief uitloophoekgebied waarin we aantrekkelijke, vrij liggende voetpaden willen realiseren. De padenstelsels in deze groene lob willen we verbinden met het wandelpadenstelsel van het noordelijke stadspark en het gewenste wandelpad langs de Hertogswetering.

KANSEN / OPGAVE

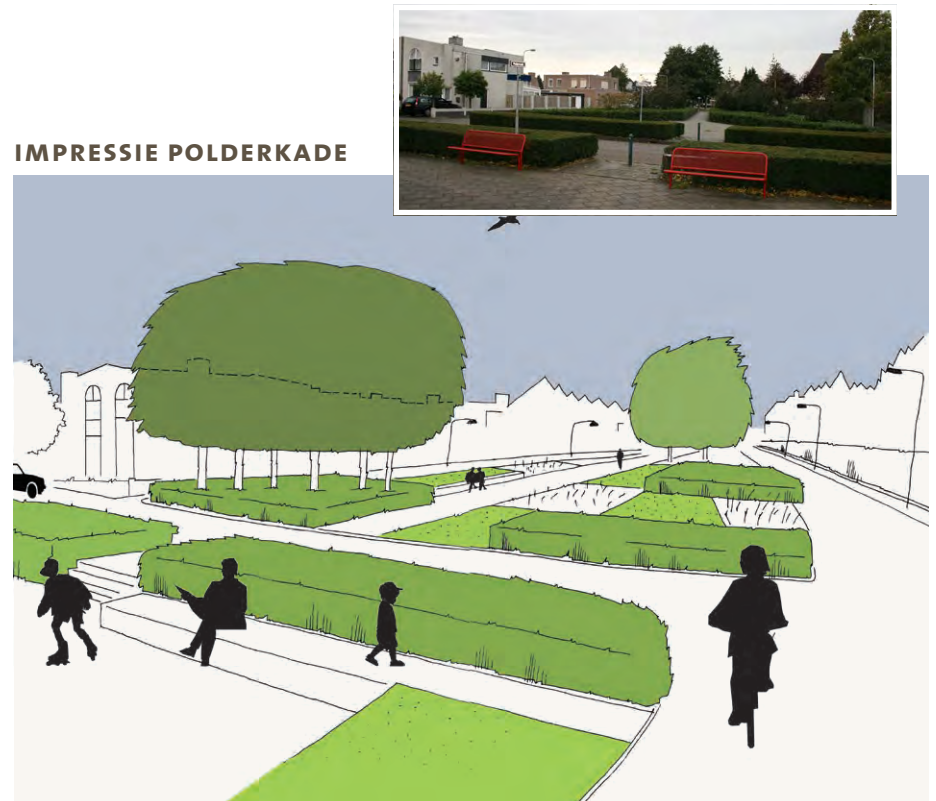
- Ontwikkelen oostwest recreatief pad door noordelijk stadspark;
- Wandelpadennetwerk ontwikkelen van vrijliggende wandelpaden langs de wijkrand, in de groene lob, in het noordelijke stadspark en langs de Polderkade;
- Verbeteren oversteekbaarheid van de Gewandeweg ter hoogte van de waterloop. De routes continueren;
- Verbeteren toegankelijkheid groene Lob en noordelijk stadspark vanuit de omliggende woonomgeving;
- Aanleg onverhard pad door de velden naar de Hertogswetering.

IMPRESSIE MEKELENKAMPLAAN

IMPRESSIE POLDERKADE

6.11.7 Ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. Het openbare leven zien wij geconcentreerd in de groene lob en het noordelijke stadspark. In beide groene uitloopgebieden zien wij ruimte voor verschillende manieren van ontmoeten. De groene lob zal meer gericht zijn op de extensieve recreatievormen die veelal natuur of water gerelateerd zijn, zoals natuurlijke speelaanleidingen, verblijven en spelen aan het water, etc. In het noordelijke stadspark zal de focus liggen op de intensievere recreatievormen, zoals een skateplek, skateroute, en/of voetbalveld. Tevens zien wij in het noordelijke stadspark in Mikkeldonk ruimte voor een multifunctionele ontmoetingsplek. De (gewenste) concentratie aan sport-, spel- en zitmogelijkheden stimuleert het spontaan treffen van jong en oud. In het brede groene gedeelte van de Polderkade willen wij eveneens een multifunctionele ontmoetingsplek ontwikkelen. Op buurtniveau treffen de bewoners elkaar ook in de driehoekige plantsoenen.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze speelplekken geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen (4-2 Ontmoeten en spelen). In Mikkeldonk zijn twee grote groengebieden aanwezig. De groene lob biedt volop kansen voor natuurlijke speelaanleidingen. Te denken valt aan: omgevallen boomstammen, waterlabyrint, greppels, etc. Deze kansen voor natuurlijk spelen willen wij benutten. De oevers zijn bij voorkeur ook aantrekkelijk voor spelen. In

het woongebied willen we het aantal formeel ingerichte speelplekken reduceren. Het idee is in elke woonbuurt een goed ingerichte speelplek in overleg met de bewoners te creëren. Deze speelplekken zijn allemaal verschillend qua spelaanbod en inrichting. Zo is in de ene woonbuurt een traditionele speelplek aanwezig en in een andere buurt juist een natuurlijke speelplek. Als locaties voor de speelplekken zien wij een aantal van de driehoekige plantsoenen.

KANSEN / OPGAVE

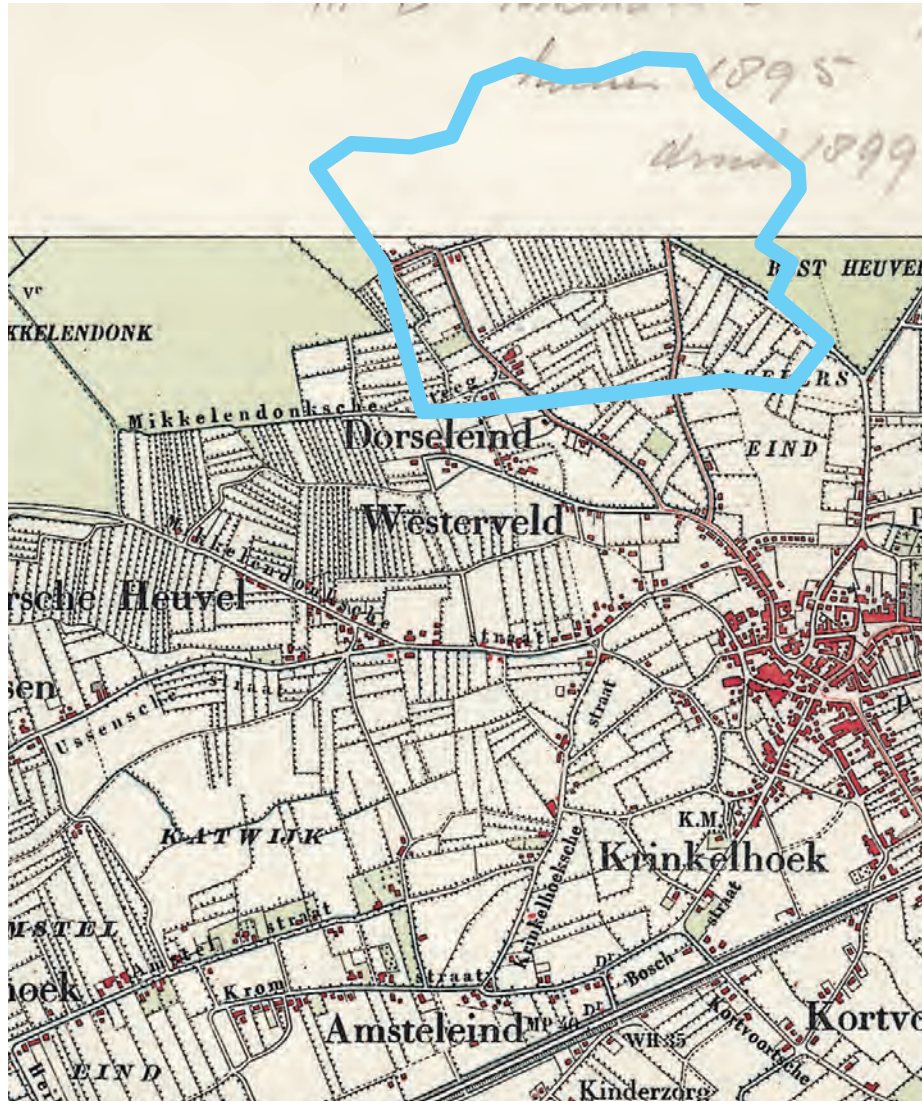
- Multifunctionele ontmoetingsplek ontwikkelen in noordelijke stadspark en Polderkade. Verblijfskwaliteit Polderkade hiermee vergroten;
- Groene lob: extensievere recreatievormen die natuur- en watergerelateerd zijn;
- Noordelijke stadspark: intensievere recreatievormen;
- Ontwikkeling bespeelbare oevers en verblijfsplek aan het water;
- Formeel ingerichte kleinschalige speelplekjes reduceren, één speelplek per woonbuurt. Hierbij specifiek aandacht voor natuurlijk spelen en speelaanleidingen.

6.11.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Mikkeldonk, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

METTEGEUPEL OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

METTEGEUPEL OP LUCHTFOTO

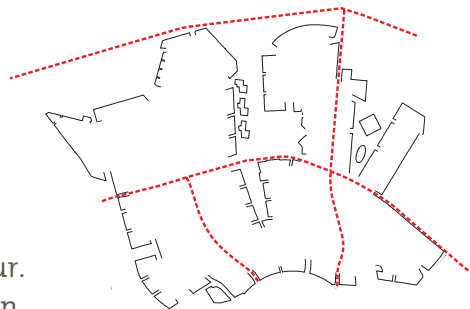
6.12 METTEGEUPEL

6.12.1 profiel

Stedelijke functies Mettegeupel heeft bijna geheel een woonfunctie. Andere aanwezige stedelijke functies zijn het sportcomplex De Rusheuvel en drie scholen. Winkelvoorzieningen zijn bewust niet opgenomen vanwege de nabijheid van Krinkelhoek en het stadscentrum.

Bebouwing De woonbebouwing bestaat volledig uit laagbouw en is in twee fases ontwikkeld. In het woongebied uit de eerste fase staan vrijstaande woningen, geschakeerde woningen en twee-onder-één-kapwoningen. In het woongebied uit de tweede fase komen meer rijtjeswoningen voor. De woningtypen zijn thematisch verdeeld over de wijk. Langs de rand staan vooral rijtjeswoningen en urban villa's. In de straten en lanen staan vooral twee-onder-één-kapwoningen. De architectonische vormgeving van de huizen is zeer uitgesproken en divers. De postmoderne architectuur is verrijkt met klassieke details als timpanen en zuilen. Samenhang is bereikt door een beperkt aantal materialen toe te passen in de architectuur en de openbare ruimte.

Smaakmakers In het ontwerp van Mettegeupel is bewust rekening gehouden met de cultuurhistorische context. De tracés van verschillende oude wegen en enkele oude boerderijen zijn opgenomen in de wijkstructuur. Smaakmakers van Mettegeupel zijn

deze historische relictten, waaronder de historische radialen naar Lith, Oijen en Marcharen. Daarnaast drukken de groene lob, Het Harnas en de Oijense Zij met de grote waterpartijen een duidelijke stempel op de wijk. Opvallend is ook de groene driehoek met bloesembomen en opvallende speeltoestellen tussen de Oost- en de Westhaag.

Bevolking Met de voornamelijk grondgebonden woningen is Mettegeupel een woonwijk die vooral geliefd is bij gezinnen. Het aantal ouderen ligt lager dan in de rest van Oss

anno 2012

Recent gerealiseerd De Frankenbeemdweg is heringericht. Vanwege een onduidelijke inrichting is De Schildwacht recent heringericht. Aan de Voorburcht zijn nieuwe patiowoningen gebouwd.

Ontwikkelingen Potentiële woningbouw speelt op locatie Mettegeupel-Oost (in het noordelijke stadspark).

OPBOUW IN TIJD IN HOOFDLIJNEN

- tot 1880
- 1880 - 1940
- 1940 - 1962
- 1962 - 1975
- 1975 - 2010

ILLUSTRATIEVE STRUCTUUR METTEGEUPEL, 1993

6.12.2 ligging en ontstaan

Ligging De woonwijk Mettegeupel ligt in het noorden van Oss. Drie grenzen bestaan uit grote groene gebieden, namelijk poldergebied (noord), noordelijke stadspark (zuid) en sportcomplex De Rusheuvel (oost). De stadsweg John F. Kennedybaan begrenst de westzijde.

Ontstaansgeschiedenis

Historische radialen Op de historische kaart (omstreeks 1900) zijn de historische wegen naar Lith en Oijen met bijbehorende bebouwing duidelijk aanwezig. In het plan voor Mettegeupel zijn de historische wegtracés met flankerende historische bebouwing op ruime erven gehandhaafd.

Thematische stedenbouw In de jaren '80 en '90 nam de aandacht voor architectuur en stedenbouw fors toe. De bloemkoolwijken uit de jaren '70 werden afgedaan als truttige doolhoven. Hiervoor in de plaats kwam een zeer rationele benadering van de ontwerpogave die zich uitte in een neutrale, geometrische vormtaal. Gelijktijdig met deze rationele benadering kwam ook de thematische stedenbouw snel op. Hierbij werd over een formeel stedenbouwkundig plan een thematiek gelegd, veelal in de vorm van poëtische metaforen. De wijk Mettegeupel is een voorbeeld van deze thematische stedenbouw uit de jaren '90. Hierbij is de contextuele benadering ook nog deels vastgehouden. Verschillende historische relicten, zoals de historische wegtracés, zijn opgenomen in de nieuwe verkavelingstructuur.

Bestemmingsplan Mettegeupel (1993) In de Structuurschets Oss Noord (1981) en het Ruimtelijke Ontwikkelingsplan (1988) is bepleit voor een concentrische afronding van de stad aan de noordzijde. Dit resulteerde

in het bestemmingsplan voor Mettegeupel. In de eerste fase werd de noordgrens van de wijk opgetrokken naar de Mettegeupelstraat. De tweede fase verlegde de grens naar de Frankenbeemdweg. De nieuwere wijken van Oss, gelegen aan de west- en noordzijde van de stad, zijn van elkaar gescheiden door middel van groene lobben. Ook in de plannen voor Mettegeupel is zo'n groene lob opgenomen. Deze maakt, net als het sportcomplex De Rusheuvel onderdeel uit van de noordelijke stadsrand. Andere structurerende groenelementen in Mettegeupel zijn de groene zone onder de hoogspanningsleiding (noordelijke stadspark) en haaks daarop de groenstrook tussen de wijken Ussen en Krinkelhoek (Brabantpark). Tot slot is de bouw van grondgebonden koopwoningen in postmoderne architectuur ook nog zeer kenmerkend voor Mettegeupel. De John F. Kennedybaan ligt inmiddels ingebed in de woonwijken. Toch behoudt deze weg het karakter van een provinciale weg. Geluidswallen zorgen voor de benodigde afscherming.

Samengevat zijn er dus drie belangrijke ontwerpthema's

- Opnemen van de historische uitvalswegen met flankerende bebouwing op ruime erven;
- De aanwezigheid van de structurerende groenzones, namelijk de noordelijke stadsrand met de groene lob en het sportcomplex, de groenzone onder de hoogspanningsleiding (noordelijke stadspark) en de haaks hierop staande groenzone tussen Ussen en Krinkelhoek (Brabantpark);
- De bouw van grondgebonden koopwoningen in postmoderne architectuur.

RUIMTELIJKE STRUCTUUR METTEGEUPEL

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/
stoepverbredingen
- winkelgebied: primaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuin
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

6.12.3 Ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Groene Lob Het meest opvallende element in de ruimtelijke structuur is de trechtvormige groene lob.. Aan de noordzijde is de lob op zijn breedst en naar het zuiden toe loopt de lob taps toe. Het Harnas vormt een bebouwingsblok te midden van een grote waterpartij in deze groene lob. De sfeer van het aanliggende poldergebied is in deze groene lob al duidelijk ervaarbaar. De thematiek van het polderlandschap is als het ware de wijk ingetrokken.

Drie bogen De verkaveling van Mettegeupel bestaat uit drie gebogen lijnen met daarop een waaiervormig stratenpatroon. De drie gebogen lijnen zijn qua functie en karakter divers. De kleinste en meest zuidelijk gelegen boog is het Kasteel. De middelste boog is een aaneenschakeling van wegen, namelijk Voorburcht, Tournooiveld, Mettegeupelstraat en Rusheuvelstraat. De derde boog is de Frankenbeemdweg die op de grens naar het buitengebied ligt.

Kasteel Het Kasteel heeft een formeel ingericht wegprofiel. Kenmerkend is de brede stoep die als een veranda uitkijkt over het noordelijke stadspark. Van oorsprong stond hier een fraaie boog van kastanjabomen. Door de kastanjeziekte zijn in deze boomstructuur forse gaten ontstaan. Het Kasteel fungeert als entree naar het noordelijke stadspark. Het streven is de verblijfskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Hiervoor moet de aanwezige boomstructuur hersteld dan wel vervangen worden. Ook de aanwezige groenstructuur in de vorm van borders dient meer continuïteit en kwaliteit te krijgen.

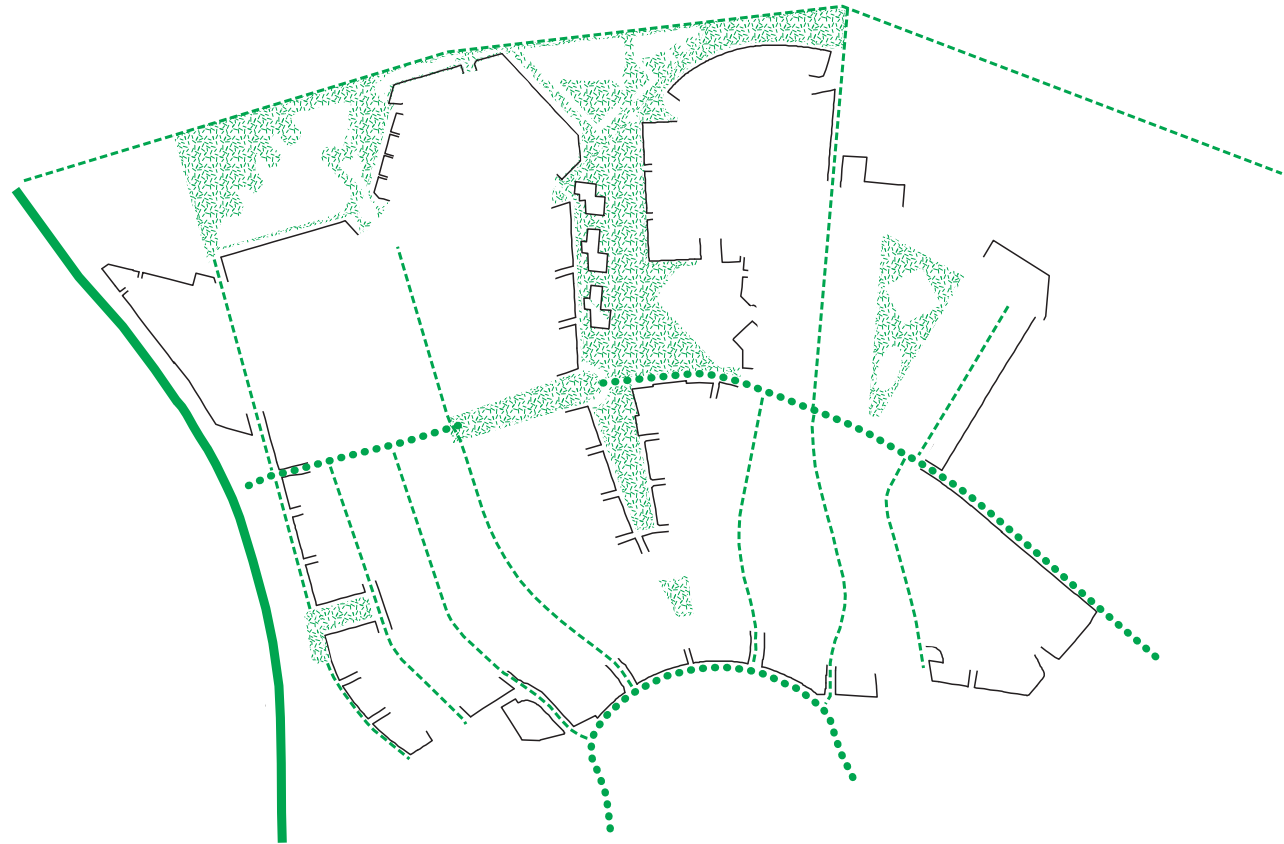
Middenboog De middelste boog is de langste van de drie bogen. Deze belangrijke ruimtelijke structuurdrager is op de historische kaart al aanwezig als een landweg. In de huidige situatie bestaat deze boog uit een aaneenschakeling van wegen met elk hun eigen wegprofiel. De inzet is om meer samenhang en rust te brengen in de verschillende opeenvolgende wegprofielen. Hetzelfde geldt voor de bijbehorende boomstructuur, verlichting en verharding. Momenteel heeft de Rusheuvelstraat een symmetrisch profiel met aan weerszijden stoepen en fietsstroken. De Mettegeupelstraat heeft een symmetrisch profiel bestaande uit een rijbaan met aan weerszijden grasbermen met bomen en daarlangs stoepen. Het als woonerf ingerichte Tournooiveld is een duidelijke onderbreking. De Voorburcht heeft net als de Mettegeupelstraat een symmetrisch profiel bestaande uit een rijbaan met aan weerszijden grasbermen met bomen en daarlangs stoepen.

Boog aan de rand De Frankenbeemdweg vormt de grens tussen de woonwijk en het poldergebied. Deze weg heeft een landelijke uitstraling. Dit komt enerzijds door de landelijke inrichting langs de rijbaan aan de zijde van de woonwijk. Deze bestaat uit een aantrekkelijke rij knotwilgen en een sloot of een bredere waterpartij. Anderzijds ligt aan de andere zijde van de rijbaan het poldergebied met prachtige vergezichten.

GROENSTRUCTUUR METTEGEUPEL

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

Stedenbouwkundig weefsel

Waaier Dwars op de drie bogen ligt een waaivormig stratenpatroon, bestaande uit noordzuid georiënteerde woonstraten. De meeste van deze straten hebben een groen profiel met grasbermen en vrij liggende stoepen.

Woonerven Tussen de straten van de waaier in liggen ook woongebieden. Hier bepaalt een woonerfinrichting het beeld.

KANSEN / OPGAVE

- Ontwerpopgave Middenboog samenhang en rust brengen in opeenvolgende straatprofielen;
- Ontwerpopgave Kasteel verbeteren verblijfskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Minimaal de boomstructuur herstellen / vervangen en de groenstructuur (borders) verbeteren.

6.12.4 groen en water

Groenstructuur Met de aanwezigheid van de groene lob is de hoeveelheid openbaar groen in Mettegeupel aanzienlijk. De belangrijke groenstructuren in de wijk zijn de groene stadsrand met de groene lob en het sportcomplex De Rusheuvel, de groenzone onder de hoogspanningsleiding (noordelijke stadspark) en haaks daarop de groenstrook tussen de wijken Ussen en Krinkelhoek (Brabantpark).

Boomstructuur In 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook in Mettegeupel willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. De John F. Kennedybaan (dikke groene lijn) is één van de breed geprofileerde stadswegen van Oss. Net als voor alle stadswegen geldt ook hier dat we inzetten op minimaal twee bomenrijen van de 1e orde. Dit kan in de middenberm of aan weerszijden van de rijbaan. De Middenboog en het Kasteel zijn belangrijke gebiedsontsluitingswegen. Hier wordt ingezet op een beeldbepalende bomenrij van de 1e / 2e orde aan weerszijden van de rijbaan (gestippelde groene lijn). De wegen van de 'Waaier' en de 'Boog aan de rand' zijn aangeduid met een dun gestreepte groene lijn. Dit betekent dat in deze straten de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar dat hier maatwerk noodzakelijk is. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Het betreft de Frankenbeemdweg en de volgende wegen van de 'Waaier': Bastion, Overhage, Leuvenstraat, Borgvliet, Litherweg (deels), Vaandel, Terloo, Gulden Huis, Oijenseweg, Haagpoort (deels), Wijkerstein, Ritchiestraat (deels).

IMPRESSIE RUSHEUVELSTRAAT

IMPRESSIE KASTEEL

Groene pareltjes Mettegeupel kenmerkt zich door de aanwezigheid van grote groengebieden. Ook de kleinere groengebieden zijn voor Osse begrippen nog behoorlijk aan de maat. Al deze waardevolle groengebieden beschouwen wij als groene parels. Het betreft de gehele groene lob, het Tournooiveld, Kasteel, de groene driehoek tussen de Oost- en de Westhaag, het groengebied langs Groenendaal en het veldje tussen Kronenburg en Stakenborg. In deze gebieden (gerasterd op de kaart) gaat de voorkeur uit naar grote bomen (boomgroepen of solitair).

Groene sfeer Leidend thema in de groenstructuur is de ligging in het poldergebied. De groene lob trekt deze sfeer de woonwijk in. Wij zien hier ruimte voor weilanden, natte graslanden en waterpartijen met ecologische oevers. Aan de noordzijde van de lob komt het polderthema al zeer goed tot zijn recht. Wat dieper de wijk in kan het polderthema in de groene lob nog versterkt worden. De lanen van de Waaier hebben door de in breedte variërende groene bermen met bomen een sterke groene uitstraling, die bijdraagt aan het groene karakter van de wijk. In het oorspronkelijke stedenbouwkundige plan heeft elke straat zijn eigen karakter gekregen door per straat een eigen beplantingssoort toe te passen.

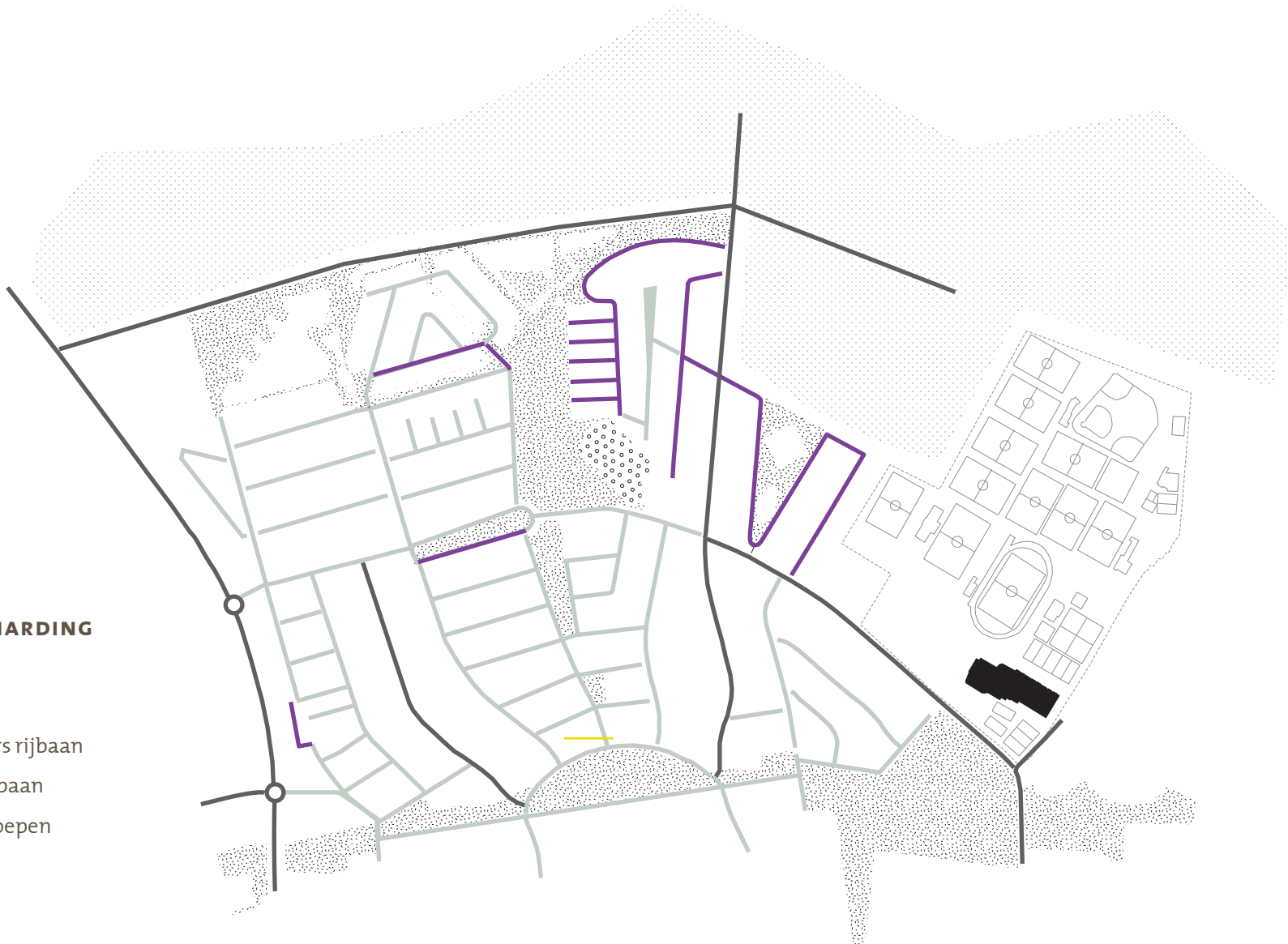
Water In Mettegeupel is relatief veel oppervlaktewater aanwezig. De enorme waterpartij aan de noordzijde van de wijk heeft een landelijke uitstraling door de grote hoeveelheid riet. Aan de noordkant van de wijk is daarnaast ook relatief veel water met een stedelijke uitstraling aanwezig. Dit zijn grachten die aansluiten bij de thematische stedenbouwkundige benadering van Mettegeupel. Wij streven naar zoveel mogelijk hemelwater (zichtbaar) afkoppelen. De grote waterpartijen maken het mogelijk het hemelwater in de wijk te bergen.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Mettegeupel;
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren
- Het natuurlijke polderthema ook in het zuiden van de groene lob doorzetten in de inrichting;
- Kasteel: bomenstructuur herstellen/vervangen, groenstructuur (borders) versterken;
- Inzetten op mooie, groot wordende bomen in aanwezige groengebieden;
- (Zichtbaar) afkoppelen hemelwater en bergen in aanwezige waterpartijen.

- HUIDIGE VERHARDING
METTEGEUPEL**
- asphalt rijbaan
 - gebakken klinkers rijbaan
 - betonklinkers rijbaan
 - betonklinkers stoepen

6.12.5 inrichting

Basisverharding De wijk Mettegeupel is ingericht conform een eigen beeldkwaliteitplan. De samenhang in de inrichting is nog steeds goed herkenbaar. De verharding bestaat hoofdzakelijk uit betonklinkers en betontegels. In de Oijense Zij zijn gebakken klinkers toegepast. Het streven is om in heel Mettegeupel elementenverharding toe te passen. Het incidenteel toegepaste asfalt willen wij graag vervangen door klinkers. Behalve langs de rand (Frankenbeemdweg, John F. Kennedybaan) komen er in de wijk dan geen asfaltwegen meer voor. Bij herinrichting wordt in heel Mettegeupel voor hoogwaardige betonklinkers gekozen. Dit geldt niet voor de Oijense Zij. Hier worden de gebakken klinkers gehandhaafd (bij voorkeur hergebruikt)

Bijzondere verharding De historische radialen willen wij graag beter herkenbaar maken. Dit kan bijvoorbeeld door toepassing van een bijzondere markering in de verharding of een bijzondere lichtmast.

Kleuren In overeenstemming met heel Oss en Berghem zijn de traditionele stoepen lichtgrijs en de asfaltwegen (Frankenbeemdweg, John F. Kennedybaan) zwart. De kleurkeuze voor de rijbanen, parkeerplaatsen, woonerven en pleintjes is vrij. Deze dient wel goed te worden afgestemd op de uitgesproken architectuur en eventuele andere omgevingsaspecten.

Verlichting Zoals in 5.4 (Verlichting) aangegeven onderscheiden we voor verlichting verschillende gebieden: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Naast de vlakken is ook onderscheid gemaakt in de verschillende typen lijnen: stadswegen, gebiedsontsluitingswegen en industriewegen.

- **Nieuwere wijken** Woonstraten en -erven krijgen de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de nieuwere wijken;
- **Inrichtingsvrij** De groene lob is inrichtingsvrij en kan desgewenst een eigen mast en armatuur krijgen. Alleen belangrijke routes worden verlicht, eventueel met dynamische verlichting;
- **Stadswegen** Langs de John F. Kennedylaan komen de standaard lichtmasten en armaturen voor stadswegen. De verlichting van de Singel 1940-1945 is richtinggevend;
- **Buurt- en gebiedsontsluitingswegen** In de hele stad worden voor dit type wegen dezelfde lichtmasten en armaturen gebruikt. Het betreft de 'Middenboog': Voorburcht, Tournooiveld, Mettegeupelstraat en Rusheuvelstraat.

Inrichtingselementen Voor de nieuwere stadsdelen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

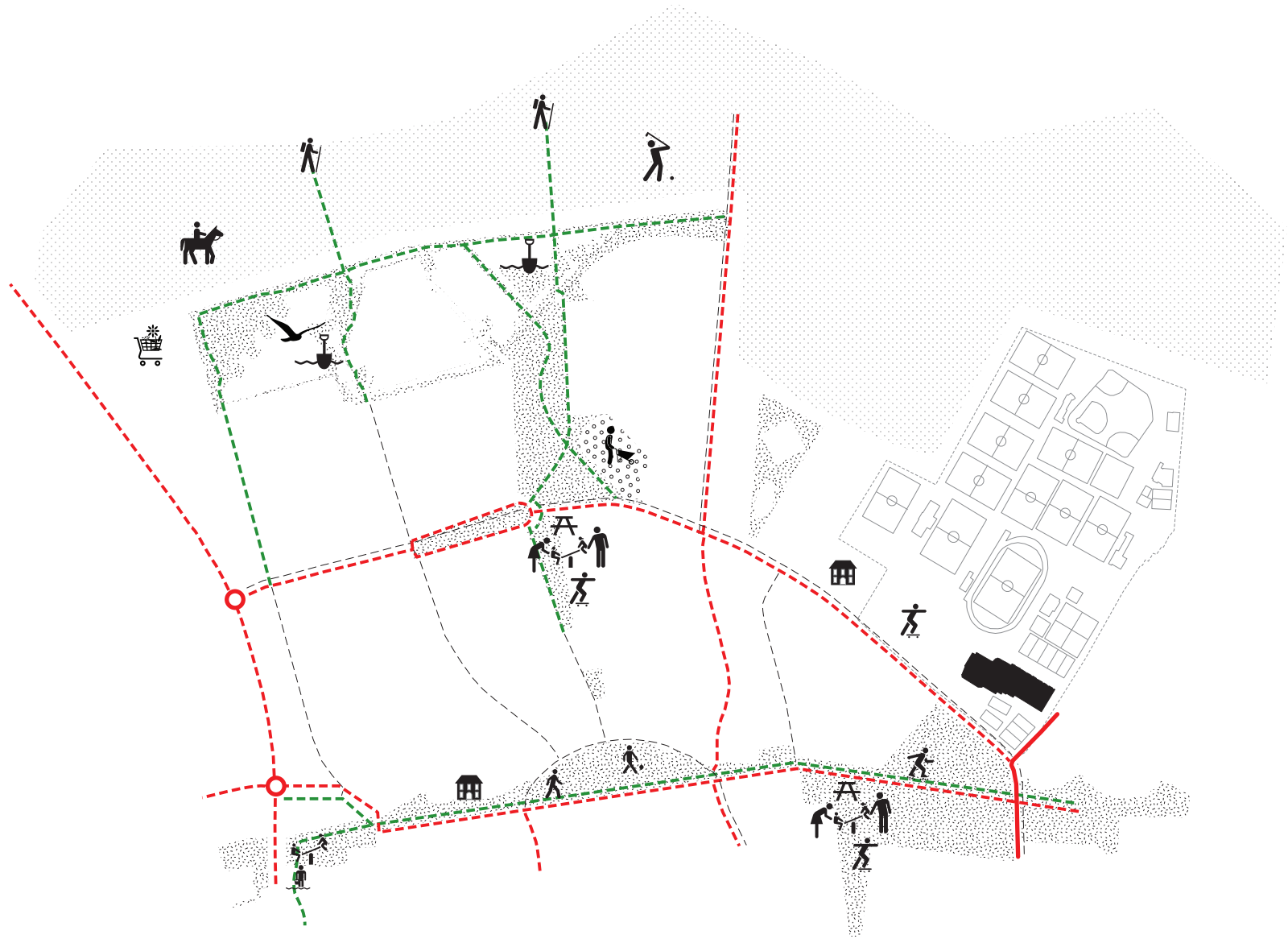
KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Mettegeupel;
- Één duidelijke verhardingskeuze (hoogwaardige betonklinkers) voor heel Mettegeupel. De Oijense Zij is afwijkend (gebakken klinkers);
- Herkenbaarheid historische routes vergroten;
- Ontwerpogave Middenboog samenhang en rust brengen in opeenvolgende straatprofielen.

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN METTEGEUPEL

- hoogwaardige fietsroute
- verbindende fietsroute
- vrijliggend wandelpad
- verbindende wandelroute
- rotonde / kruispunt
- plein
- buurtpark of plantsoen
- multifunctionele ontmoetin
- watertoren
- molen
- kerk
- culturele instelling
- volkstuinten
- onderwijs
- speeltuin
- skate mogelijkheid
- spelen aan het water
- kinderboerderij
- verblijf aan het water
- moskee
- skatebaan
- winkelcentrum
- waterrecreatie
- manege

6.12.6 wandelen en fietsen

Net als in heel Oss en Berghem zijn de afstanden tot voorzieningen en groene gebieden relatief kort in Mettegeupel. Het fietsen en wandelen willen we graag stimuleren. Daarom zetten we in op een comfortabel netwerk van wandel- en fietspaden.

Fietsen Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebracht in 4.7 (Fietsen). Hier gaan we specifiek in op de fietsroutes in Mettegeupel. Deze wijk is goed ingebed in het netwerk van fietsroutes. Op de kaart zijn met rode lijnen (doorgetrokken en gestreept) de fietspaden in de wijk aangegeven. De doorgetrokken rode lijn over de Marchareneweg betreft een hoogwaardige regionale fietsroute in de vorm van de noord-zuidelijke fietsstraat. Op de kaart zijn een viertal fietsroutes aangegeven met rood gestreepte lijnen. Van de rood gestreepte lijnen zijn drie fietsverbindingen in de huidige situatie al aanwezig. Het betreft de fietsroute over de John. F. Kennedybaan, de fietsroute over de Rusheuvelstraat en de Mettegeupelstraat en de fietsroute over de Oijenseweg. De eerste maakt deel uit van de stadswegen. Hier liggen vrijliggende fietspaden. De tweede fietsroute leidt de fietsers naar het sportcomplex De Rusheuvel en de twee aanwezige scholen. Deze fietsroute op stadsniveau willen wij graag doortrekken over het Tournooiveld en de Voorburcht. De derde fietsroute is een regionale fietsroute richting Oijen tussen het stadscentrum en het buitengebied. Het betreft hier een woonstraat, waardoor het fietsstraatmodel voor de hand ligt. De vierde aangegeven fietsroute is een volledig nieuwe fietsroute. Wij zien kansen voor een reactief pad door het noordelijke stadspark.

Wandelen In 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De belangrijkste categorieën wandel-

routes zijn: Route Historisch Centrum Oss, Parkenroute, Landschapsroute en de verbindingen naar het buitengebied (zie wandelkaart 4.4). De Parkenroute (groen gestreepte lijn) is een wandelroute van circa 8 kilometer die verscheidene grote groengebieden van Oss aandoet. Het noordelijke stadspark maakt onderdeel uit van deze Parkenroute. De verbindende routes tussen het centrum en buitengebied maken optimaal gebruik van de aanwezige groenstructuren (grijs gestreept). Het idee is om van de eigen voortuin, via plantsoenen, buurtparken, stadsparken en lobben het buitengebied op een aantrekkelijke manier te voet te bereiken. Door de groene lob in Mettegeupel gaat één van deze verbindende routes. Deze lob is een recreatief uitlooph gebied waarin we aantrekkelijke, vrij liggende voetpaden willen realiseren. Ook in het noordelijke stadspark zien wij kansen voor een aantrekkelijk recreatief pad. Voor een aangename wandeling maken nu al veel bewoners van Mettegeupel gebruik van de informele paadjes in het nabij gelegen poldergebied. Door de woonwijk zo goed mogelijk aan te sluiten op de wandelstructuur in het buitengebied kan het wandelgenot nog verbeterd worden. Verschillende straten van de 'Waaier' zijn rechtstreekse verbindingen naar het buitengebied.

KANSEN / OPGAVE

- Recreatieve route door noordelijke stadspark creëren (op termijn);
- Fietsroute over de 'Middenboog' doortrekken over het Tournooiveld en de Voorburcht;
- Verbeteren aansluiting wandelroutes vanuit de woonwijk op de wandelstructuur in het buitengebied;
- Aantrekkelijke, vrij liggende wandelpaden in groene lob realiseren.

FOTO'S METTEGEUPEL

6.12.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De lobben, stads- en buurtparken zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Oss en Berghem. In Mettegeupel ontmoeten de bewoners elkaar in de groene lob en in het nabijgelegen noordelijke stadspark. Door in de lob een multifunctionele ontmoetingsplek voor jong en oud in te richten zijn er in de toekomst voldoende voorzieningen voor sport, spel en verblijf. De speelplek en uitzichtheuvel in de groene scheg aan de Edelenburg zijn nu al een speel- en ontmoetingsplek. We willen deze plek aantrekkelijk maken voor meer doelgroepen. De oevers aan de noordzijde van Mettegeupel willen we aantrekkelijker maken om te spelen. Ook willen we een aantal verblijfsplekjes langs dit mooie water. Het Kasteel vormt in de toekomst een goede entree naar het noordelijke stadspark. Wij zien kansen om hier een aangename verblijfplaats te creëren. De bewoners kunnen dan, zittend onder de nieuwe mooie bomen, genieten van de levendigheid in het noordelijke stadspark. Het aanwezige volkstuintencomplex is ook een ontmoetingsplek. De maatschappelijke betekenis en toegankelijkheid van volkstuinten willen we graag vergroten. Zo zouden vanuit de omliggende scholen en de buurt verschillende activiteiten in de volkstuinten georganiseerd kunnen worden.

Spelen Qua speelplekken wordt voor heel Oss en Berghem ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze speelplekken ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen (4.2 Ontmoeten en spelen). In Mettegeupel zijn veel grote groengebieden aanwezig, die volop kansen bieden voor natuurlijke speelaanlei-

dingen. Te denken valt aan omgevallen boomstammen, waterlabyrint, greppels, etc. Deze kansen voor natuurlijk spelen willen wij benutten. Zoals hierboven aangegeven willen wij ook graag de oevers aantrekkelijk maken voor spelen.

KANSEN / OPGAVE

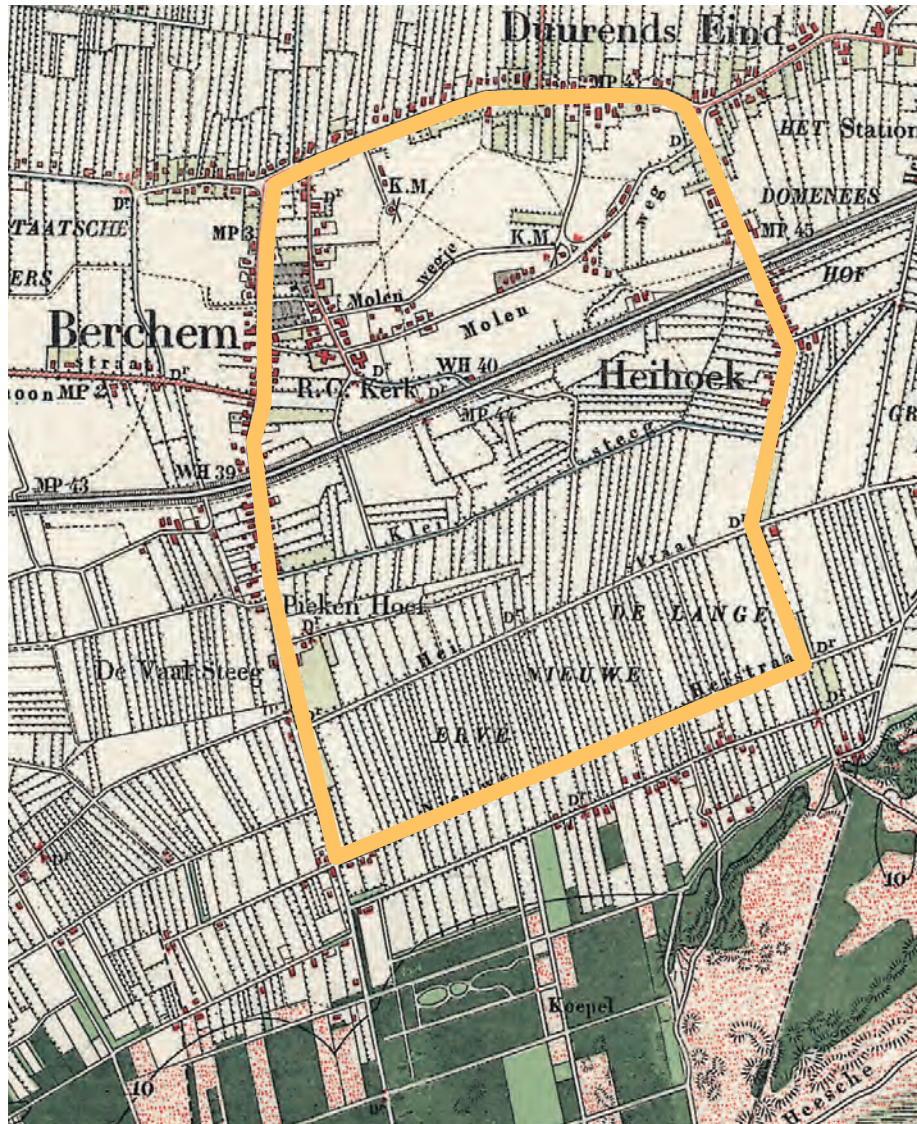
- Verbeteren multifunctionele ontmoetingsplek creëren in groene lob, nabij de Edelenburg;
- Van het Kasteel een aangename verblijfsplek maken;
- Onderzoeken of volkstuinten een grotere maatschappelijke betekenis kunnen krijgen. Onderdeel hiervan is een betere toegankelijkheid;
- In de aanwezige groengebieden talloze natuurlijke speelaanleidingen creëren;
- De wateroevers aantrekkelijk maken om te verblijven en te spelen.

6.12.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Mettegeupel, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

BERGHEM OP HISTORISCHE KAART CA. 1900

BERGHEM OP LUCHTFOTO

6.13 BERGHEM

In de Visie openbare ruimte worden de recente uitbreidingen Piekenhoef en 't Reut niet meegenomen. Hiervoor zijn beeldkwaliteitplannen opgesteld die leidend zijn.

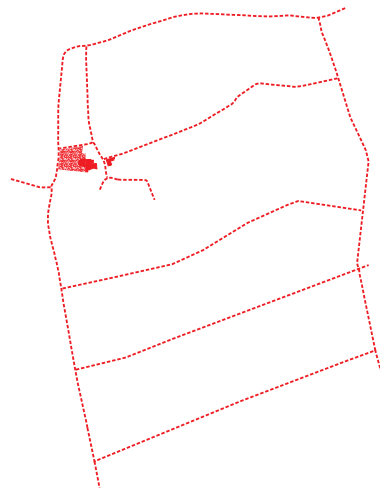
6.13.1 profiel

Dorpsfuncties Het betreft een woongebied met een compact winkelcentrum, parochiekerk, begraafplaatsen, school, gezondheidszorg-instelling en een bebouwingslint met gemengde functies.

Bebouwing Berghem bestaat hoofdzakelijk uit laagbouw. Alleen de hoge kerktoren en enkele middenhoge gebouwen in het centrumgebied zijn hier een uitzondering op.

Smaakmakers Smaakmakers zijn de nog herkenbare historische routes, kerkcomplex met bijbehorende tuin, klooster, oude gemeentehuis en het bebouwingslint met monumentale panden en boerderijen (Julianastraat, Burgemeester van Erpstraat).

Bevolking Berghem heeft een hoofdzakelijk autochtone bevolking die varieert in leeftijd.

anno 2012

Recent gerealiseerd De Molenstraat en een aantal omliggende straten zijn recent heringericht. Hetzelfde geldt voor de Hoessenboslaan en de pastorietaan. Ook de nieuwbouw op de hoek Willandstraat / Hoessenboslaan is relatief recent gerealiseerd.

Ontwikkelingen Op korte termijn wordt het centrumplan ontwikkeld met daarin de nieuwe Berchplaets (gemeenschapshuis). Op korte termijn wordt ook gestart met de aanleg van de fietsstraat in de richting van Ravenstein.

IMPRESSIE MOLENWEG / DOKTER BAPTISTSTRAAT

6.13.2 ligging en ontstaan

Ligging Het dorp Berghem ligt ten oosten van de stad Oss. Het van oorsprong boerendorp is gelegen op de overgang van de hogere zandgronden van de Maashorst naar de lagere rivierkleigronden van de Maasvallei. Het landschap ten zuiden van de spoorlijn is kleinschalig met veel bomen, kleine akker- en weidepercelen en houtwallen. Ten noorden van de spoorlijn is het landschap juist open en uitgestrekt met een enkele boerderij, populierenrijen langs wegen en dijken en een paar kerktorens aan de horizon.

Ontstaansgeschiedenis De naam Berghem is samengesteld uit de woorden berg (berga) en woonplaats (haima) - een woonplaats die hoger ligt dan de directe omgeving. Dat hogere gebied omvatte het Bergeind (het gedeelte van het dorp bij de parochiekerk) en het noordoostelijk gelegen gehucht Duureind. Beide gehuchten maken nu deel uit van de bebouwde kom van Berghem. Ook de nog aanwezige agrarische linten en monumentale boerderijen zijn krachtige herinneringen aan het rijke boerenverleden. Daarnaast zijn ook andere oude wegen en het verkavelingspatroon deels opgenomen in de ruimtelijke structuur van Berghem. Zelfs de nieuwste uitbreidingen (Piekenhoef en 't Reut) zijn op basis van dit principe gerealiseerd.

Tot de jaren '70 is het gebied ten noorden van de spoorlijn geleidelijk bebouwd. Dit is het gebied tussen de Julianastraat, Burg. Van Erpstraat en de Hoessenboslaan. In de jaren '80 is vervolgens de sprong over het spoor gemaakt met de uitbreiding tot aan de Willandstraat. De volgende stap was de eerste fase van de grote dorpsuitbreiding Piekenhoef. Deze betreft het gebied tussen de Willandstraat en de Piekenhoefstraat (vroeger Heiweg genaamd). De Nieuwe Heistraat zal met de aanleg van de tweede fase de zuidelijke begrenzing van het dorp worden. Door de aanleg van 't Reut is hier de dorpsgrens verschoven van de Julianasingel naar de Reutstraat (oud zandweggetje). De Hoessenboslaan is door de jaren heen altijd de oostelijke dorpsgrens gebleven.

RUIMTELIJKE STRUCTUUR BERGHEM

	stadsweg/parkweg
	laan zonder bermen
	laan met bermen
	woonstraten zonder bermen
	woonstraten met bermen
	plein
	markante knopen/kruispunten/stoepverbredingen
	winkelgebied: prismaat voetganger
	woonerf
	stationsplein
	landschapsparken (groene lobben)
	stadsparken
	buurtpark
	plantsoenen
	spoorzone
	bos/boschage
	water
	ecologische oevers
	schoolpleinen
	sportterreinen
	kinderboerderij/dierenweide
	volkstuint
	begraafplaats
	speeltuin
	bouwlocatie (gebouwen in groen)
	strandje

6.13.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen

Landelijke entree De Osseweg (in Berghem) en de Berghemseweg (in Oss) vormden de belangrijkste route van Berghem naar de historische kern van Oss. Tegenwoordig kent de Osseweg een andere profilering. Bijzonder is de relatief vrije en enigszins verhoogde ligging van de weg in het open landschap van de lob Oss-Berghem. De greppels, de rijen forse bomen, de brede zijbermen en de vrijliggende fietspaden geven aan het profiel een ontspannen en landelijk karakter. Het geheel is een prettig intermezzo tussen de twee bebouwingsconcentraties.

Dorpsrand Het streven is om, daar waar mogelijk, een landschappelijke overgang te maken tussen het dorp en haar omgeving. Tevens streven we naar meer samenhang en continuïteit in de dorpsrand en haar profilering. De huidige dorpsrand bestaat uit een vijftal gevarieerde wegen en linten, namelijk de Zevenbergseweg, de Julianastraat, de Burgemeester van Erpstraat, de Hoessenboslaan en de Nieuwe Heistraat. Hiervan zijn de Julianasingel en de Burg. van Erpstraat dichtbebouwde linten. Smalle openingen in het noordelijke bebouwingslint vormen vensters naar het achterliggende polderlandschap. Het westelijke bebouwingslint krijgt in zuidelijke richting een steeds lossere structuur. Dit lint is door de aanleg van het bedrijventerrein Danenhoef en het woongebied Piekenhoef ingeklemd geraakt tussen de bebouwing. De resterende onbebouwde ruimte langs de Zevenbergseweg is van geringe kwaliteit. Het verdichten van deze diffuse dorpsrand (tot aan de Nieuwe Heistraat biedt mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering. Meer eenheid in de profilering van de dorpsrandwegen kan bereikt worden door het toepassen van een duidelijk beeldmerk, bijvoorbeeld een sterke boomstructuur, een brede trottoirband of de toepassing

**IMPRESSIE
WETSTEEN / PACHTHOEVE**

van dezelfde straatverlichting. Gezien het historische karakter van de dorpsrandwegen ligt het gebruik van gebakken klinkers voor de hand. De verhardingskeuze is hier echter complex doordat vele belangen samen komen (zie 6.13.5 inrichting).

Groene spoorzone De groenstructuur van Berghem bevat twee grote groene gebieden, namelijk de spoorzone en het bosvenster. De spoorzone is een relatief smalle zone aan weerszijden van het spoor met als voornaamste functie visuele en akoestische bufferwerking. Een reeks grondlichamen en hoogopgaande beplanting langs de rand bepalen het beeld. In de bredere gedeeltes van de spoorzone liggen voetpaden, die gebruikt worden voor korte wandelingen vanuit de omliggende woonstraten. Voor treinreizigers heeft deze zone een heel andere betekenis, namelijk de entree van Oss. De inzet is om meer allure aan dit entreegebied te geven, bijvoorbeeld door de aanplant van mooie bomenrijen in een patroon van een pilarengang of een intochtstoet. Als de kans zich voordoet kan het bomenpatroon doorgetrokken worden tot aan de Zevenbergseweg. Een onderbreking ter hoogte van de uitloper maakt een mooi uitzicht mogelijk op de kerktoren.

Bosvenster Het bos van Herperduin is een belangrijk sfeerelement voor Piekenhoef. Het midden in de wijk gelegen bospark sluit aan op dit zuidelijker gelegen bosgebied.

Ruimtelijke structuur stedenbouwkundig weefsel:

Centrumerf Het centrum van Berghem bestaat uit een fijnmazig raster van rechthoekige rechttoe rechtaan wegen waarvan de meerderheid een historische oorsprong heeft.

Rasteruitlopers Dit zijn de lange lijnen die vanuit het centrum doorlopen tot aan de dorpsrand.

Omsloten tuinen In het stedenbouwkundig weefsel zijn twee omsloten tuinen opgenomen, namelijk de tuin bij de kerk met het hekwerk eromheen en de begraafplaats met haar groene wanden.

Woonstraten en woonerven Ten noorden van het spoor hebben we te maken met traditionele woonstraten met rijbaan, parkeerstrook en stoep. Ten zuiden van het spoor bestaat het stedelijk weefsel uit woonerven.

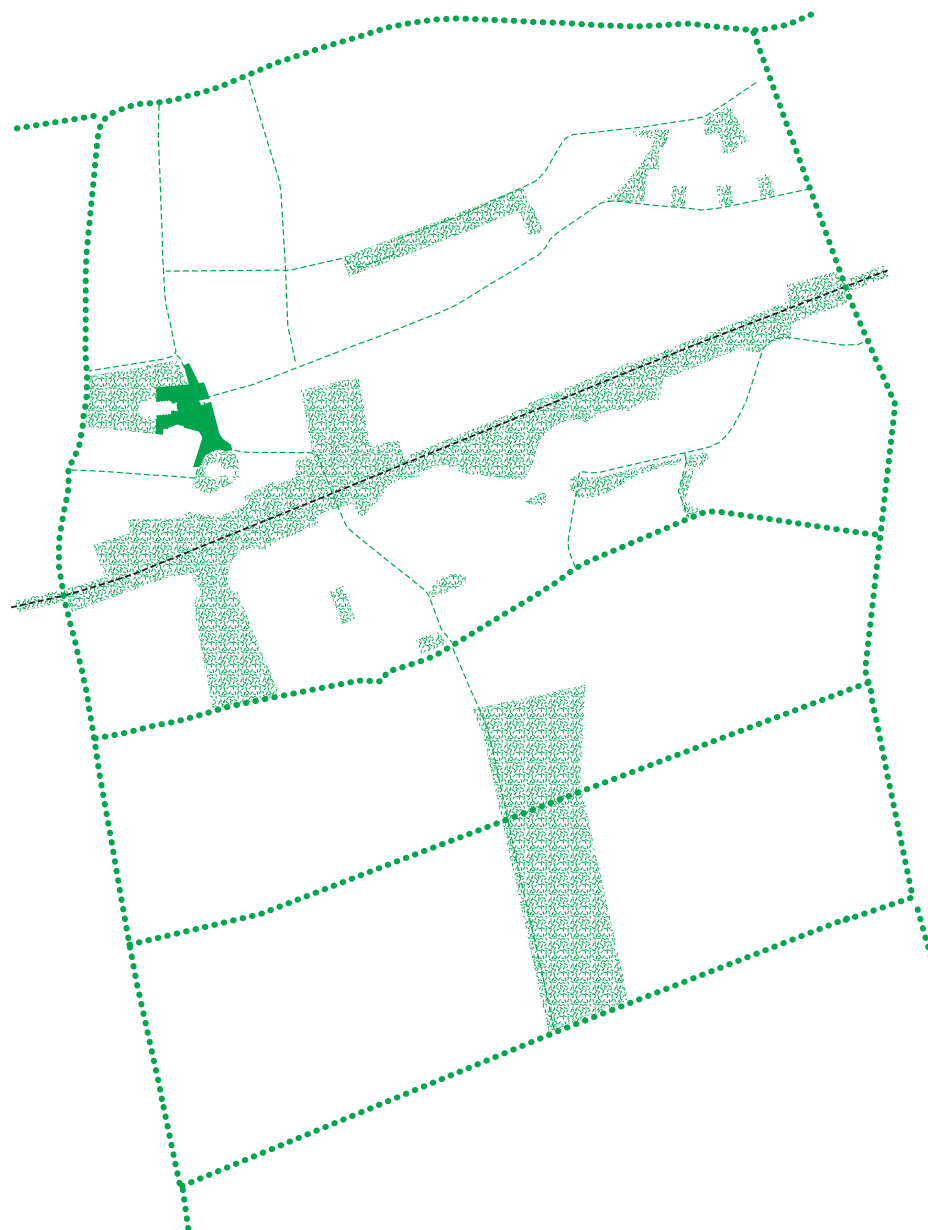
KANSEN / OPGAVE

- Meer samenhang en continuïteit in de dorpsrand;
- Meer allure aan de spoorzone geven;
- Vergroten herkenbaarheid centrumerf.

GROENSTRUCTUUR BERGHEM

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- - - maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

DEELGEBIEDEN

6.13.4 Groen en water

Boomstructuur Voor de belangrijkste buurtontsluitingswegen en gebiedsontsluitingswegen van Berghem wordt ingezet op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Het gaat om de volgende wegen: Spaanderstraat, Burgemeester van Erpstraat, Hoessenboslaan, Nieuwe Heistraat, Piekenhofstraat, Willandstraat, Zevenbergseweg, Julianastraat en de Osseweg. De dun gestreepte groene lijnen geven aan in welke straat de bomen eveneens beeldbepalend zijn, maar waar maatwerk noodzakelijk is. De ruimte is hier vaak niet toereikend voor twee bomenrijen. Het betreffende maatwerk kan één bomenrij betreffen of verspreid staande bomen van de 1e / 2e orde. Maatwerk voor grote bomen is van toepassing op de volgende straten: Veldstraat / Wilhelminasingel, Sint Willibrordusstraat / Molenweg, Pastoor van Teteringstraat, Kerkstraat, Kloosterstraat / Pachthoeve, Dotterbloem, Peerhofstraat, Heiligenbos. Op pleintjes en in plantsoenen hebben eveneens grote bomen (boomgroepen of solitair) de voorkeur.

Groene sfeer Er wordt onderscheid gemaakt tussen de (gewenste) groene sfeer ten noorden en ten zuiden van de spoorlijn. Het oudste deel van Berghem heeft en krijgt een lommerrijke sfeer met grote bomen, grasveldjes, hagen en gevelgroen. Ten zuiden van het spoor is ingezet op een rijk beplantingassortiment.

Water In heel Berghem is geen oppervlaktewater aanwezig. Het hemelwater koppelen we zoveel mogelijk (ondergronds) af.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Berghem (o.a. groen en bomen);
- Zo optimaal mogelijk de hoofdboomstructuur realiseren;
- Inzetten op mooie, groot wordende bomen in aanwezige groengebieden en pleintjes;
- (Zichtbaar) afkoppelen hemelwater.

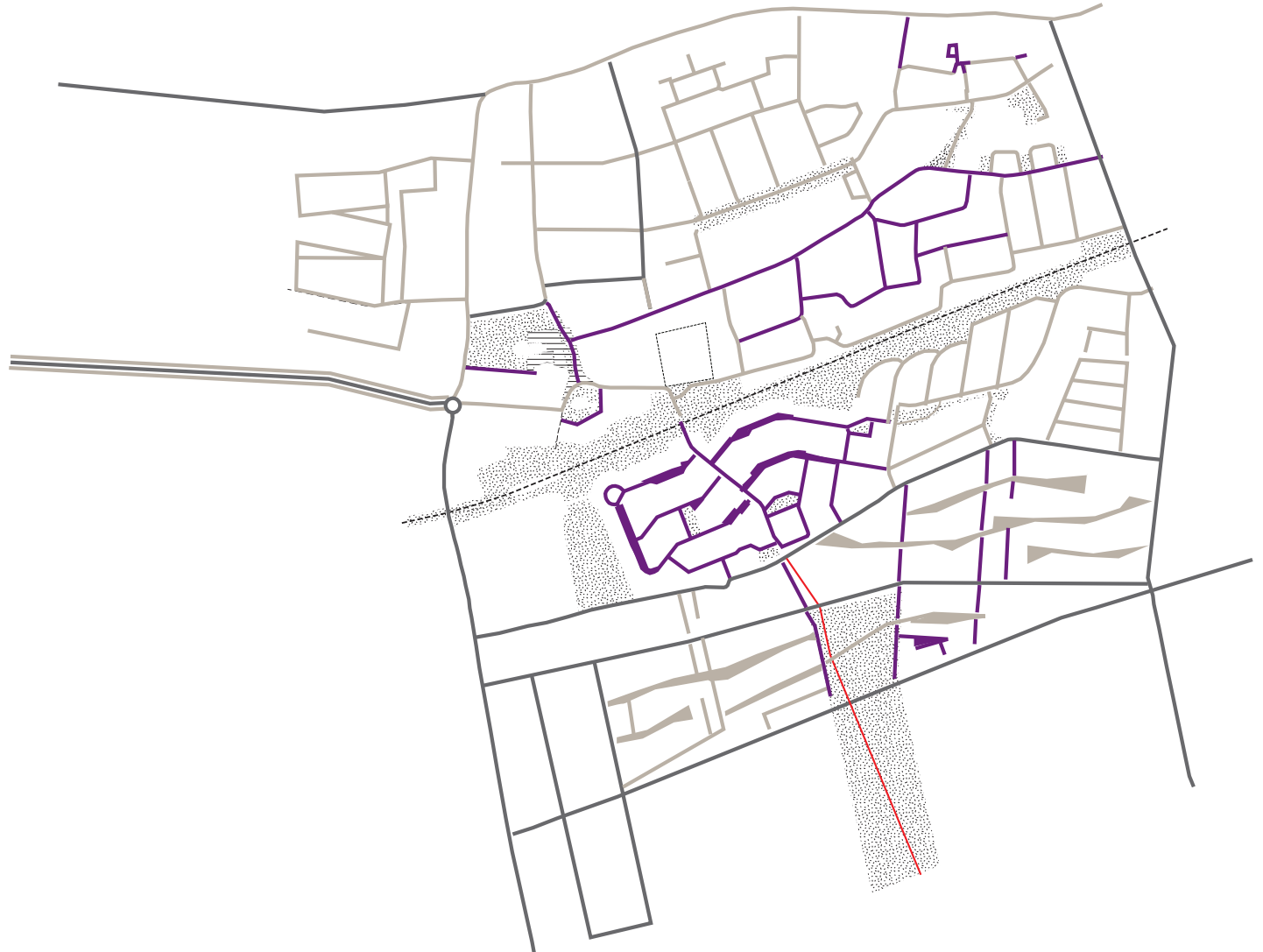
6.13.5 inrichting

Basisverharding De huidige verharding in Berghem levert geen eenduidig beeld op. Het centrumgebied kenmerkt zich door een veelheid aan verhardingsmaterialen: betonklinkers, gebakken klinkers en asfalt. Met de uitvoering van het Centrumplan komt hier een eenduidig beeld met gebakken klinkers en granieten keien.. Ten noorden van het spoor ligt het oudere deel van Berghem waar voornamelijk gedateerde betonklinkers liggen. De ouderdom is te zien aan het zichtbare grind in de klinkers. De Molenweg en omgeving zijn recent heringericht. Hier zijn gebakken klinkers in de rijbanen en betontegels (20 x 20 cm) in de stoepen toegepast. De Molenweg is een goed voorbeeld voor het oudere deel van Berghem.. Net als voor de oudere wijken in Oss stellen wij hier gebakken klinkers in de rijbanen voor en betontegels voor de stoepen. De gebakken klinkers passen qua uitstraling en sfeer het beste bij de bebouwing. Op de langere termijn zijn gebakken klinkers ook een goede investering, doordat ze herbruikbaar, kleur- en waardevast zijn. In het nieuwere deel van Berghem (tussen spoor en Willandstraat) is een tweesplitsing zichtbaar. Het westelijk deel is in gebakken klinkers uitgevoerd en het oostelijke deel in betonklinkers. Beide materialen functioneren en ogen nog goed. Herinrichting is hier voorlopig nog niet aan de orde. Bij een eventuele herinrichting worden in ieder geval

HUIDIGE VERHARDING BERGHEM

- asfalt rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

de gebakken klinkers hergebruikt. De verhardingskeuze voor de dorpsrandwegen is gecompliceerd. Voor de Burgemeester van Erpstraat geldt bijvoorbeeld dat vanuit het historische karakter gebakken klinkers voor de hand liggen. Het Mobiliteitsplan geeft hier echter asfalt aan omdat het een gebiedsontsluitingsweg is. En in praktijk is deze straat recent heringericht met betonklinkers en is deze dorpsrandweg voorlopig niet aan herinrichting toe.

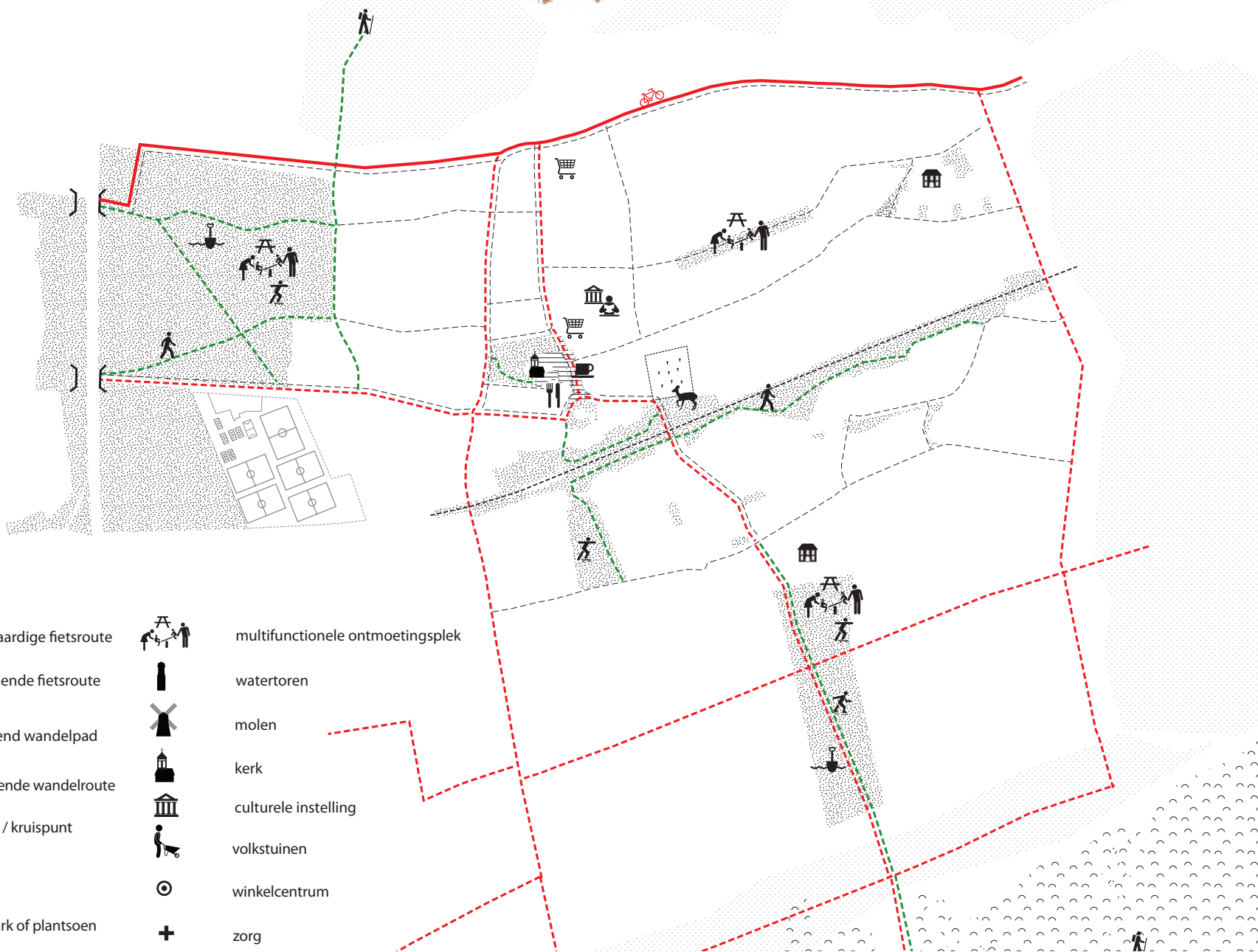
Kleuren Ten noorden van het spoor zijn de rijbanen roodbruin en de stoepen lichtgrijs. De granieten keien in het centrum zijn donkergrijs. Ten zuiden van het spoor is de kleurkeuze nog vrij. Éénmaal een keuze gemaakt dan geldt deze kleurkeuze voor het hele deelgebied

Verlichting Voor de verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Daarnaast is Oss een stad en Berghem een dorp. Dit verschil mag zich uiten in de verlichting. In Berghem hebben we een standaard mast en armatuur voor: oudere wijken, nieuwere wijken, centrumgebied en buurt- en gebiedsontsluitingswegen. Daarnaast leent het centrumgebied zich voor het aanlichten van bijzondere gebouwen, zoals de kerk.

Inrichtingselementen Zowel voor de oudere als nieuwere wijken is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde kleur lichtmasten.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Berghem;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Kwaliteitsverbetering centrumgebied, eenduidig beeld;
- Samenhang en continuïteit in dorpsrand realiseren;
- Bij herinrichting oudere deel Berghem: eenduidig beeld realiseren gebaseerd op herinrichting Molenweg. Inzetten op gebakken klinkers in rijbanen;
- Aanlichten van de Kerk;
- Herkenbaarheid historische routes vergroten.
- Gezien het historische karakter van de dorpsrandwegen ligt het gebruik van gebakken klinkers voor de hand. De verhardingskeuze is complex doordat vele belangen hier samen komen (zie 6.13.5 inrichting). Vanuit het Mobiliteitsplan is echter vastgelegd dat alle 50 km-wegen in asfalt uitgevoerd moeten worden.

	hoogwaardige fietsroute		multifunctionele ontmoetingsplek
	verbindende fietsroute		watertoren
	vrijliggend wandelpad		molen
	verbindende wandelroute		kerk
	rotonde / kruispunt		culturele instelling
	plein		volkstuinten
	buurtpark of plantsoen		winkelcentrum
			zorg

ROUTES, SPELEN EN ONTMOETEN BERGHEM

6.13.6 wandelen en fietsen

De afstanden tot voorzieningen en groene gebieden zijn relatief kort in Oss en Berghem. Fietsen en wandelen hebben de voorkeur boven gemotoriseerd verkeer. Daarom behouden en versterken we comfortabele en veilige wandel- en fietspaden.

Fietsen Op de kaart zijn met rode gestreepte lijnen de fietspaden aangegeven. De dorpsrandwegen en de entreewegen hebben / krijgen fietsstroken of aanliggende fietspaden. De N329 mag geen barrière vormen voor fietsers tussen Oss en Berghem. Drie fietstunnels zijn dan ook gepland: één ter hoogte van de Singel 1940-1945, één ter hoogte van de Berghemseweg/Osseweg en één ter hoogte van de Gasstraat Oost. Door Piekenhoef ligt een vrijliggende fietsroute langs de Piekenhoefstraat. Een interessante recreatieve fietsroute is de zogenaamde parkenroute die het bos- en poldergebied met elkaar verbindt via het Bosvenster, de groene spoorzone en de omsloten tuinen (kerktuin en begraafplaats).

Wandelen De groen gestreepte lijnen geven de (potentiële) wandelpaden aan. Wandelmogelijkheden in Berghem zijn gelegen in de grotere groene gebieden: bosvenster, groene spoorzone met uitloper, de omsloten tuinen en de lob Oss-Berghem. Een interessante kans is de reconstructie van het historische 'kronkelpad' (zie historische kaart). De zwart gestreepte lijnen op de kaart geven de belangrijkste bestaande wandelverbindingen en -paden aan. Hier horen ook comfortabele stoepen bij. Het betreft de Wilhelminasingel, Molenweg, Doctor Baptistenstraat, Veldstraat, Sint Willibrordusstraat, Willandstraat, Heiligenbos en enkele kortere verbindingstraten.

KANSEN / OPGAVE

- Betere inpassing fietsvoorzieningen in profiel Julianasingel, Burgemeester van Erpstraat en Zevenbergseweg;
- Oversteekbaarheid Julianasingel en Burgemeester van Erpstraat verbeteren voor voetgangers en fietsers ter hoogte van de Kerkstraat, Spaanderstraat, Hertog Hertogsingel en Hoesenbosstraat;
- Koppelen recreatieve 'parkenroute' met padenstelsel in het bosgebied ten zuiden van het dorp, met de paden in de lob Berghem/Oss en met het polderlandschap

FOTO'S BERGHEM

6.13.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken Zoals in 4.2 (ontmoeten en spelen) aangegeven zijn er in en nabij Berghem in relatie tot Oss relatief weinig grote openbare parken. Hier zijn alleen het Bosvenster en de lob Oss-Berghem aanwezig. Deze gebieden zijn bij uitstek dé ontmoetingsplekken voor de bewoners van Berghem. Hier wordt dan ook een concentratie van sport- en spelvoorzieningen beoogd. Daarnaast bieden in het centrumgebied de pastorietuin en het kerkplein volop mogelijkheden voor spontane ontmoetingen. Ook sporten brengt mensen bij elkaar. Het sportcomplex aan de Osseweg in de lob Oss-Berghem is daarmee ook een ontmoetingsplek.

Spelen De groene uitloper aan de zuidzijde van de spoorzone biedt ruimte aan een speelweide. In de Wilhelminasingel ligt (in de toekomst) een speelplantsoen. Qua speelplekken wordt ingezet op minder, maar betere speelplekken. Dit betekent minder dezelfde speelplekjes met dezelfde speeltoestellen. Daar staat meer variatie in spelen tegenover, bijvoorbeeld door natuurlijk spelen en speelaanleidingen. Doordat meer creativiteit van de kinderen wordt verwacht zijn deze 'speelplekken' ook geschikt voor een grotere leeftijdsrange kinderen.

KANSEN / OPGAVE

- Vergroten verblijfskwaliteit en toegankelijkheid centrumgebied en pastorietuin;
- Formeel ingerichte kleinschalige speelplekjes reduceren, één speelplek per woonbuurt. Hierbij specifiek aandacht voor natuurlijk spelen en speelaanleidingen.

6.13.8 kansen / uitdaging

Voor alle deelgebieden, waaronder Berghem, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin is de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

6.14 BEDRIJVENTERREIN ZUID

6.14.1 profiel

Stedelijke functies Het zuidelijke bedrijventerrein bestaat uit drie terreinen, namelijk Moleneind, Landweer en Danenhoef. Over het algemeen is het bedrijventerrein gericht op bedrijvigheid. Het meest westelijke deel, Moleneind, is meer gericht op de industrie. Hier ligt o.a. het farmaceutische bedrijf MSD. Aan de oostzijde van Danenhoef staan bedrijfswoningen.

Bebouwing De bebouwing op het Bedrijventerrein Zuid is gedifferentieerd en bestaat uit grootschalige lage bouwblokken, kleinere bedrijfsgebouwen, bedrijfswoningen (oostzijde) en markante bebouwingsaccenten (MSD-terrein).

Smaakmakers Een belangrijkesmaakmaker is het bebouwingsensemble op het MSD-terrein. Deze markante bebouwingsaccenten zijn bekend bij elke Ossenaar. De tracés van de historische wegen zijn eveneens smaakmakers. Het betreft de Molenweg en de Kloosterstraat.

Bevolking Op het Bedrijventerrein Zuid wordt hoofdzakelijk gewerkt. De functie wonen komt maar sporadisch voor.

anno 2012

Recent gerealiseerd

Ontwikkelingen De plannen voor de N329, ook wel de Weg van de Toekomst genoemd, zijn momenteel in uitvoering. Onderdeel van deze plannen zijn de ruime groene bermen (wadi's) langs de weg, het plaatsen van de bedrijfspanen met het gezicht naar deze weg en de landschappelijke inpassing van de bedrijfskavels. In het kielzog worden ook enkele straten op het bedrijventerrein mee geasfalteerd. De Kloosterstraat en Gasstraat worden binnenkort heringericht. Het inpassen van de fietsstraat in het wegprofiel van de Industrielaan, Gasstraat Oost (deels) en Kantsingel wordt binnenkort uitgevoerd.

6.14.2 ligging en ontstaan

Ligging Bedrijventerrein zuid ligt ten zuiden van de spoorlijn. De oost- en westrand zijn afgebakend door het bebouwingslint de Zevenbergseweg en de woonwijk Oss-zuid. De zuidrand wordt gevormd door het bosrijke buitengebied (Zuidelijke Geledingszone).

Ontstaansgeschiedenis Het aantal inwoners van Oss nam in de periode 1945 – 1962 toe van ruim 20.000 naar ruim 30.000 inwoners. Deze mensen moesten kunnen wonen én werken. De wederopbouwperiode stond daarom in het teken van uitbreiding van woningen en industrie. Het actieve industrialisatiebeleid dat de gemeente Oss al sinds de crisis van de jaren '30 voerde legde geen windeieren. Het aantal arbeidsplaatsen in de industrie nam in de periode 1947-1962 toe van 4.300 naar 10.800. Dat was een toename van ruim 250% in slechts vijftien jaar. Oss was destijds de sterkst geïndustrialiseerde gemeente van Nederland.

LUCHTFOTO MOLENEIND MET ORGANON, DESSO EN THOMASSEN&DRIJVER, 1956

Moleneind Het eerste deel van Moleneind (ten westen Molenweg) was de eerste echt grote stap om de industriële groei op te vangen. Het circa 30 ha. grote industrieterrein Moleneind lag gunstig ten opzichte van de overheersende zuidwestelijke windrichting. Dit terrein werd ingevuld met uitbreidingen, verplaatsingen en nieuwe vestigingen van bedrijven als Zwanenberg-Organon, Unox, Hartog, Philips, Desseaux, Thomassen Drijver, Vos, Van Loosbroek, Rosmalen en Laros. Als buffer tussen de woonwijk Oss-Zuid en Moleneind werd een groene zone met parken, sportterreinen en een begraafplaats aangelegd.

Landweer De vraag naar vestigingsplaatsen voor industrie was na de invulling van Moleneind onverminderd groot. Daarom werd in de periode 1959-1963 het aangrenzende terrein Landweer ten oosten van de Kantsingel ingevuld met weer nieuwe bedrijven. Dit terrein van 39 ha. bood ruimte aan bedrijven als Zwaluw, Alti, Kropman, Metinos, philips, PNEM, Osse Houtwerf, Acket, Vereenigde metaalverpakking Maatschappij en Blaauwhoed.

Danenhoef Door een grenscorrectie met de gemeente Berghem kwam in 1966 nog een terrein van 42 ha. ter beschikking voor de industrie.

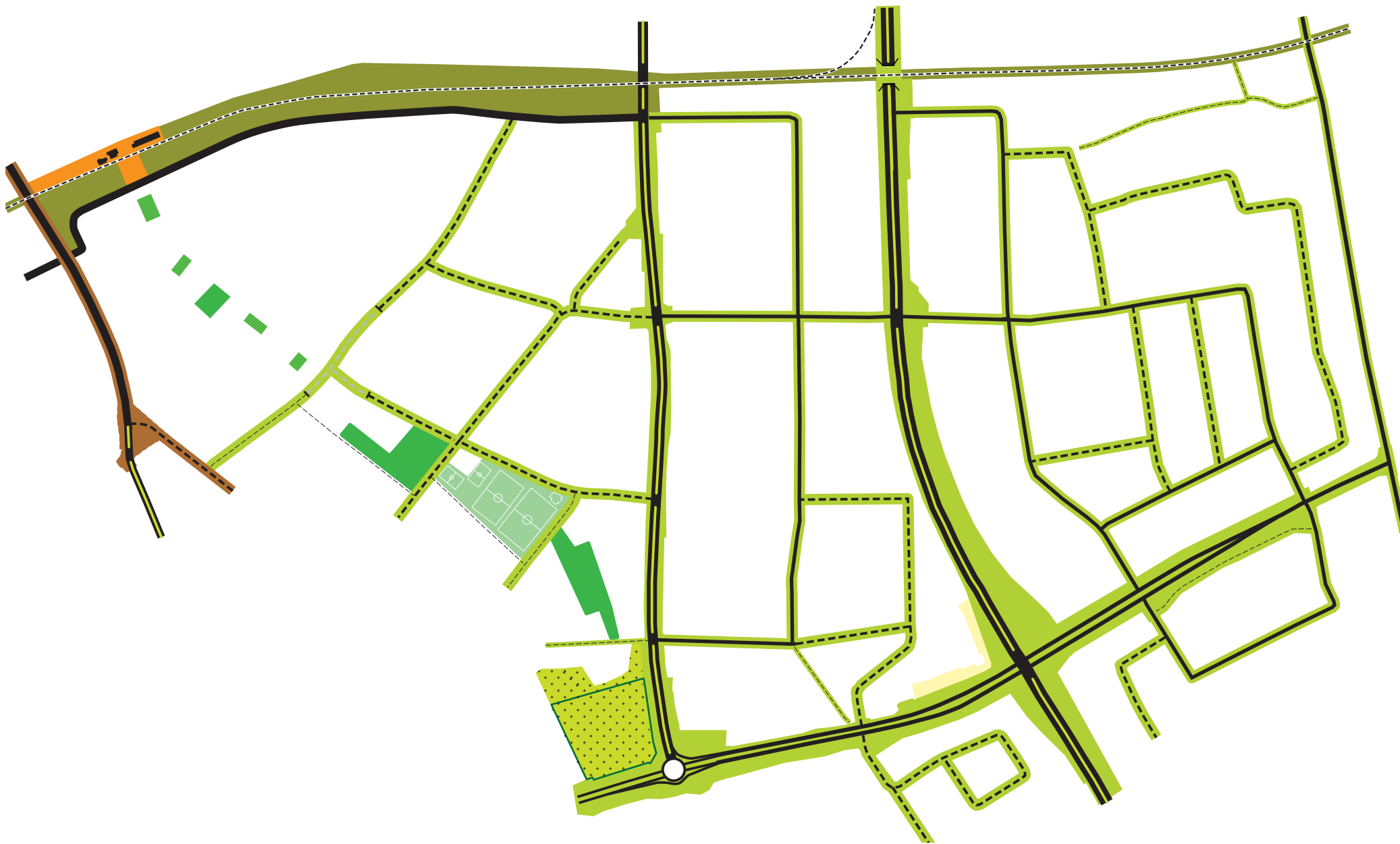
Uitbreidingsplannen van J.H. Froger: De Uitbreidingsplannen op hoofdlijnen van J.H. Froger uit de jaren 1950, 1955, 1962, 1967 en 1970 laten de hierboven beschreven groei van het Bedrijventerrein Zuid goed zien. Het plan uit 1950 heeft het eerste deel van Bedrijventerrein Zuid, Moleneind, voor het eerst opgenomen. Het plan uit 1962 laat duidelijk het tweede deel Landweer zien. In 1967 zijn de plannen voor Danenhoef ook ingetekend. Tot slot laat het plan uit 1970 de uitbreiding ten zuiden van de Julianasingel / Hartog Hartogsingel zien.

6.14.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen:

Groene banen De provinciale weg (N329) en verschillende stadswegen (Kantsingel, Julianasingel en Hartog Hartogsingel) doorsnijden het bedrijventerrein. Zoals op ruimtelijke structuurkaart te zien is zijn zowel de stadswegen als de Provinciale weg grote groene banen door de bedrijfsbebouwing. De rijbanen van de stadswegen worden in heel Oss begeleid door grasbermen met daarin grote bomen. De plannen voor de N329, ook wel de Weg van de Toekomst genoemd, zijn momenteel in uitvoering. Onderdeel van deze plannen zijn de ruime groene bermen (wadi's) langs de weg, het plaatsen van de bedrijfspanden met het gezicht naar deze weg en de landschappelijke inpassing van de bedrijfskavels.

Casco van Hoofdwegen In de huidige structuur worden de wegen op Bedrijventerrein Zuid veelal gelijkwaardig ervaren. Het streven is om een duidelijke hiërarchie aan te brengen in de wegenstructuur. De Stadsweegen en de N329 moeten zich in de toekomst duidelijk onderscheiden van de overige wegen. Ook de historische wegen, de Kloosterstraat en de Molenweg, willen we duidelijk onderscheiden t.o.v. de overige wegen. Deze hiërarchie willen we doorvertalen in de wegprofielen. De historische wegen krijgen een traditioneel wegprofiel met trottoirs en parkeerstroken. De andere industriewegen krijgen een profiel dat opgebouwd is uit rijbanen en grasbermen. Afhankelijk van de hiërarchie is het profiel ruimer of krapper. De grasbermen zijn een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke structuur van het bedrijventerrein. Parkeren op deze grasbermen verpest deze ruimtelijke structuur. Parkeren moet dan ook op eigen terrein opgelost worden.

RUIMTELIJKE STRUCTUUR BEDRIJVENTERREIN ZUID

	stadsweg/parkweg
	laan zonder bermen
	laan met bermen
	woonstraten zonder bermen
	woonstraten met bermen
	plein
	markante knopen/kruispunten/stoepverbredingen
	winkelgebied: prismaat voetganger
	woonerf
	stationsplein
	landschapsparken (groene lobben)
	stadsparken
	buurtpark
	plantsoenen
	spoorzone
	bos/boschage
	water
	ecologische oevers
	schoolpleinen
	sportterreinen
	kinderboerderij/dierenweide
	volkstuin
	begraafplaats
	speeltuin
	bouwlocatie (gebouwen in groen)
	strandje

Hoofdentrees In de huidige ruimtelijke structuur ervaren wij geen duidelijke hoofdentrees. Wij willen dat in de toekomst de hoofdentrees duidelijk herkenbaar zijn. Dit is een ontwerpopgave.

KANSEN / OPGAVE

- Ontwerpogave voor duidelijk herkenbare hoofdentrees;
- Geen parkeren op grasbermen, maar op eigen terrein oplossen;
- Aantal inritten door grasbermen beperken;
- Hiërarchie brengen in de wegenstructuur en de samenhang in de profielen versterken. Hierbij rekening houden met de uitzonderingspositie van de Molenweg en de Kloosterstraat. Dit zijn geen typische industriewegen, maar historische wegen.

**GROENSTRUCTUUR
BEDRIJVENTERREIN ZUID**

- lanen 1° orde
- lanen 1° / 2^e orde
- - - maatwerk 1° / 2^e orde
- pleinen
- ▨ plantsoenen en buurtparken

6.14.4 Groen en water

Groenstructuur Het meeste groen bevindt zich langs de rand van het bedrijventerrein. Op het bedrijventerrein zelf vormt de groene begeleiding van de wegen de belangrijkste groenstructuur. De inzet is om alle wegen, behalve de historische wegen, te voorzien van grasbermen met bomen. Langs de historische wegen met stoepen streven we naar een robuuste bomenstructuur door middel van maatwerk.

Boomstructuur In 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook op het Bedrijventerrein Zuid willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. Langs de breed geprofileerde provinciale weg N329, de stadswegen de Kantsingel, de Julianasingel, de Hartog Hartogsingel, de Molenstraat en de Gasstraat worden bomenrijen van de 1e orde toegepast. Deze wegen zijn met doorgetrokken groene lijnen aangegeven op de kaart. Voor nagenoeg alle andere wegen geldt dat ingezet wordt op beeldbepalende bomenrijen van de 1e / 2e orde (gestippelde groene lijn). Bij een drietal wegen is onvoldoende ruimte aanwezig om aan weerszijden van de weg een bomenrij van de 1e/2e orde te kunnen plaatsen. In de Molenweg, de Kloosterstraat en een gedeelte van de Gasstraat is dan ook maatwerk nodig om een robuuste bomenstructuur te bereiken. De groen gestreepte lijnen geven deze drie locaties aan. Het terrein van MSD is privé-terrein en om die reden buiten beschouwing gelaten.

Erfafscheidingen Alle bedrijfkavels hebben momenteel hun eigen erfafscheiding. Het resultaat hiervan is een kakofonie aan verschillende hekwerken en hagen. In samenwerking met de bedrijven willen we komen tot een eenduidige keuze voor een erfafscheiding. Door bijvoorbeeld te kiezen voor één soort haag, eventueel in combinatie met

één soort hekwerk met klimplanten, wordt de gewenste samenhang in beeld bereikt. Wij willen de wegen graag een groene uitstraling geven. Hiervoor zijn naast de grasbermen met bomen groene begrenzingen (hagen) van het wegprofiel erg belangrijk.

Groenesfeer Kenmerkend voor een groot deel van dit bedrijventerrein zijn de grasbermen langs de wegen met daarin de stevige bomenstructuur. In de toekomst bepalen deze grasbermen met bomen in combinatie met de uniforme groene erfafscheidingen (hagen) het groene karakter.

Water Op het Bedrijventerrein zuid is geen oppervlaktewater aanwezig. Net als in de woonwijken is het streven om ook op de bedrijventerreinen het hemelwater zoveel mogelijk af te koppelen. Het afgekoppelde water voeren we af naar de grasbermen, waar we het vervolgens bergen of infiltreren. Indien nodig kan het hemelwater ook via een ondergronds stelsel afgekoppeld worden.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Bedrijventerrein zuid;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- In alle straatprofielen (m.u.v. Molenweg en Kloosterstraat) grasbermen met bomen opnemen;
- Eenheid brengen in erfafscheidingen bedrijfskavels;
- Onderzoeken of groene gevels bijdragen aan de beeldkwaliteit;
- Zoveel mogelijk hemelwater afkoppelen en afvoeren naar grasbermen.

**HUIDIGE VERHARDING
BEDRIJVENTERREIN ZUID**

- asfalt rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

6.14.5 Inrichting

Basisverharding Zoals in 5.3 (verharding) aangegeven krijgen alle wegen op bedrijventerreinen een asfaltverharding. Voor de stoepen langs de Molenweg en de Kloosterstraat worden net als in de woonwijken de lichtgrijze betontegels gebruikt.

Kleuren Alle rijbanen zijn zwart en alle aanwezige stoepen zijn lichtgrijs.

Verlichting Voor de verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Bedrijventerrein zuid krijgt de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de bedrijventerreinen. Het ligt voor de hand te kiezen voor een industrieel vormgegeven verlichting.

Inrichtingselementen Voor de bedrijventerreinen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde lichtmasten. Een specifieke opgave voor bedrijventerrein zuid is een oplossing vinden om het parkeren in en het verharderen van grasbermen tegen te gaan. Hierbij kan gedacht worden aan een anti-parkeervoorziening in de bermen.

KANSEN / OPGAVE

- Het opstellen van een staalkaart materialen;
- Het opstellen van een herinrichtingstrategie;
- Oplossing vinden om parkeren in en verharderen van grasbermen tegen te gaan.

FOTO'S BEDRIJVENTERREIN ZUID

6.14.6 Wandelen en fietsen

Fietsen Voor de werknemers uit Oss en Berghem ligt het Bedrijventerrein Zuid op fietsafstand. Zowel de fietsroute naar het bedrijventerrein als de fietsroute over het bedrijventerrein moet veilig en comfortabel zijn. Het netwerk van hoofdfietsroutes is in beeld gebarcht in 4.7 (Fietsen). Hier gaan we specifiek in op de fietsroutes over het Bedrijventerrein zuid. Oss kent een netwerk van fietsstraten waar de auto's ongeschikt zijn aan de fietsen. Het inpassen van zo'n fietstraat over het Bedrijventerrein zuid staat op de agenda. Het betreft het tracé Industrielaan - Gasstraat - Kantsingel. Langs alle stadswegen (grotere, drukkeren wegen) willen we graag vrij liggende fietspaden. Dat geldt ook voor de Julianasingel, de Hartog Hartogsingel, de Kantsingel, de Molenstraat en de Gasstraat. Voor de andere hoofdwegen van het bedrijventerrein zetten we in op fietsstroken of fietssuggestiestroken. Recreatieve fietsers zullen veelal langs het bedrijventerrein af fietsen. Er ligt een kans om een recreatieve fiets- en wandelroute te creëren door de zgn. groene buffer tussen het bedrijventerrein en de woonwijk Oss-Zuid (of de Kloosterstraat). Om aantrekkelijk naar het stadscentrum te kunnen komen, moet deze groene zone doorgetrokken worden over het terrein van MSD als de kans zich voordoet.

Wandelen Het bedrijventerrein zelf is geen aantrekkelijk wandelgebied en hoeft dat ook niet te worden. In dit werkgebied zijn immers weinig voetgangers. Traditionele stoepen zijn alleen aanwezig langs de Kloosterstraat en de Molenweg. Langs de andere straten zijn geen stoepen aanwezig.

KANSEN / OPGAVE

- Langs hoofdwegen bedrijventerrein fietsstroken realiseren;
- Inpassing fietsstraat in profiel Industrielaan, Gasstraat Oost en Kantsingel;
- Inpassing recreatieve fiets- en wandelroute door of langs de groene bufferzone tussen Oss-Zuid en het bedrijventerrein. Indien de kans zich voordoet de route doortrekken over het MSD-terrein.

6.14.7 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Bedrijventerrein zuid, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, karakter speeltoestellen / speelaanleidingen, etc.

6.15 BEDRIJVENTERREIN NOORD

6.15.1 profiel

Stedelijke functies Het noordelijke bedrijventerrein bestaat uit twee gebieden, namelijk Elzenburg en De Geer. In Elzenburg ligt het accent op de industrie. De Geer is meer gericht op bedrijvigheid. Aan de west- en zuidzijde van het gebied de Elzenburg wordt incidenteel gewoond.

Bebouwing De bebouwing op het Bedrijventerrein noord bestaat uit grootschalige bouwblokken, zoals opslagloodsen, hallen, scheepswerven en een silo. Langs de zuidrand en de westrand is de bedrijfsbebouwing kleinschaliger. Hier staan incidenteel ook woonhuizen.

Smaakmakers Bedrijventerrein noord kent drie belangrijke smaakmakers, de silo, het spoorlijntje en de haven. De silo is als landmark, net als de kerktoren, bepalend voor de skyline van Oss. Het spoorlijntje is minder prominent aanwezig, maar wel ervaarbaar op het bedrijventerrein. De haven is nagenoeg niet te beleven. Dit komt doordat vanuit praktisch oogpunt langs de gehele haven achterkanten van bedrijven staan. Direct aan de haven grenst geen openbare ruimte.

Bevolking Op het bedrijventerrein Noord wordt hoofdzakelijk gewerkt. De functie wonen komt maar sporadisch voor.

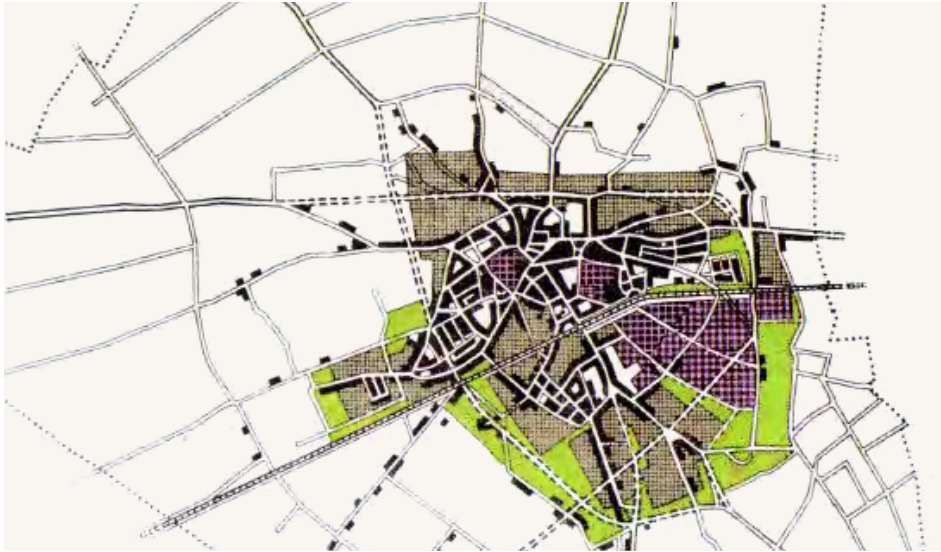
anno 2012

Recent gerealiseerd De eerste fase van Bedrijventerrein De Geer is recent gerealiseerd.

Ontwikkelingen Als vervolg staat de tweede fase van Bedrijventerrein De Geer al op de planning. Ook voor Elzenburg Noord zijn reeds plannen.

UITBREIDINGSPLANNEN J.H. FROGER 1950, 1955, 1962 EN 1970

6.15.2 ligging en ontstaan

Ligging Het Bedrijventerrein noord ligt in het polderlandschap ten noorden van de Singel 1940-1945 en strekt zich uit tot de Hertogswetering. Het Ossemeer en de nieuwe woonwijk Horzak liggen net ten westen van dit bedrijventerrein.

Ontstaansgeschiedenis Het bedrijventerrein noord is in stappen ontstaan vanaf 1967 tot in de late jaren '90 van de vorige eeuw. Zowel Bedrijventerrein Noord en Bedrijventerrein Zuid zijn oorspronkelijk ontstaan in de wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog. Deze periode stond volledig in het teken van uitbreiding van woningen én industrie. De gemeente Oss voerde al sinds de crisis in de jaren '30 een actief industrialisatiebeleid. Het aantal arbeidsplaatsen steeg in deze tijd spectaculair als gevolg van de nieuwe industrieterreinen. Oss was destijds de sterkst geïndustrialiseerde gemeente van Nederland. Het ministerie van Economische Zaken stimuleerde de vestiging van bedrijven in Oss door de bedrijven premies te geven bij vestiging in Oss. De Gemeente kreeg daarnaast extra geld voor wegen en voorzieningen.

Elzenburg Nadat bedrijventerrein zuid (Moleneind en Landweer) gevuld was met bedrijven werd vanaf 1967 het haven- en industrieterrein Elzenburg uitgegeven. Dit bedrijventerrein lag op de kruising van de beoogde maasroute (huidige hoogspanningstraject) en de provinciale weg N329. Elzenburg voorzag in de behoefte van een waterverbinding met de Maas. Van de circa 100 hectare lagen 79 hectare direct aan het water (insteekhavens en kanaal).

De Geer In de jaren '70 en '80 was Oss volledig aangewezen op de bestaande bedrijventerreinen Danenhoef en Elzenburg. Halverwege de jaren '80 werd toch naar nieuwe mogelijkheden gezocht. Dit leidde in 1988 tot het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan voor Oss. In dit plan werden nieuwe ontwikkelingslocaties onderzocht en dan met name rond Danenhoef en Elzenburg. De annexatie van de gemeente Berghem in 1994 maakte de ontwikkeling van Danenhoef-oost, De Geer en Elzenburg-noord mogelijk. Later ontwikkelde Oss zich steeds meer als het centrum van transport en distributie. De uitgifte van logistiek bedrijventerrein Vorstengrafdonk is een logisch vervolg hiervan.

Uitbreidingsplannen van J.H. Froger De Uitbreidingsplannen op hoofdlijnen van J.H. Froger uit de jaren 1950, 1955, 1962, 1967 en 1970 laten de beschreven groei van het Bedrijventerrein noord goed zien.

RUIMTELIJKE STRUCTUUR BEDRIJVENTERREIN NOORD

- stadsweg/parkweg
- laan zonder bermen
- laan met bermen
- woonstraten zonder bermen
- woonstraten met bermen
- plein
- markante knopen/kruispunten/stoepverbreedingen
- winkelgebied: primaat voetganger
- woonerf
- stationsplein
- landschapsparken (groene lobben)
- stadsparken
- buurtpark
- plantsoenen
- spoorzone
- bos/boschage
- water
- ecologische oevers
- schoolpleinen
- sportterreinen
- kinderboerderij/dierenweide
- volkstuint
- begraafplaats
- speeltuin
- bouwlocatie (gebouwen in groen)
- strandje

6.15.3 ruimtelijke structuur

Structuurelementen:

Groene omlijsting Bedrijventerrein Noord wordt aan de west- en noordzijde omringd door natuurlijk groen dat de Hertogswetering begeleidt. Het Ossemeer dat ten noordwesten van het bedrijventerrein ligt, is feitelijk een forse verbreding van deze Hertogswetering. Aan de zuidzijde grenst het bedrijventerrein aan de uitloper van het Noordelijke Stadspark. Aan de oostzijde langs het deel De Geer ontbreekt nu nog een robuuste groene rand. Wij zien hier kansen om het deel De Geer goed landschappelijk in te passen m.b.v. een goed ontwerp voor deze robuuste groene rand. Aansluitend bij het buitengebied kan o.a. gedacht worden aan populierenrijen en sloten.

Kanaal en havens Het Burgemeester Delenkanaal en de twee insteekhavens vormen samen de belangrijkste structuurdrager van Bedrijventerrein Noord. Dit terrein ontleent zijn bestaansrecht aan dit water. De structuurdrager is echter onzichtbaar vanuit de openbare ruimte. De kade is niet toegankelijk en de bedrijven grenzen met hun achterkant (én logistiek) aan het water. Als de kans zich voordoet is het wenselijk het water beter beleefbaar te maken. Een wens die hieruit volgt is om aan het uiteinde van de Burgemeester Jansenhaven een pleintje te maken.

N329 De Provinciale weg, de N329, doorsnijdt het Bedrijventerrein Noord van noord naar zuid. Voor de N329, ook wel de Weg van de Toekomst genoemd, zijn de plannen momenteel in uitvoering. Onderdeel van deze plannen zijn de ruime groene bermen (wadi's) langs de weg, het plaatsen van bedrijfspanden met het gezicht naar deze weg en de landschappelijke inpassing van de bedrijfskavels.

Casco van hoofdwegen In de huidige structuur worden de wegen op Bedrijventerrein Noord veelal gelijkwaardig ervaren. Het streven is om een duidelijke hiërarchie aan te brengen in de wegenstructuur. Tegelijkertijd moet deze hiërarchie doorvertaald worden in de wegprofielen. Een hoofdweg krijgt dus een ander profiel dan een willekeurige weg op het bedrijventerrein. Uitgangspunt is wel dat alle wegen begeleidt worden door grasbermen met bomen. Deze grasbermen zullen systematisch onderbroken worden door de entrees naar de bedrijven. Het is onwenselijk dat daar bovenop ook onderbrekingen door parkeerplaatsen komen.

Hoofdentrees Het Bedrijventerrein noord kent twee hoofdentrees, namelijk de kruising Kanaalstraat / Veluwemeer met de N329 en de kruising Havenstraat – Singel 1940-1945.

KANSEN / OPGAVE

- Ontwerppoging landschappelijke inpassing van De Geer;
- Beter beleefbaar maken kanaal en havens;
- Hiërarchie brengen in wegenstructuur en samenhang in profielen versterken.

GROENSTRUCTUUR BEDRIJVENTERREIN NOORD

- lanen 1^e orde
- lanen 1^e / 2^e orde
- maatwerk 1^e / 2^e orde
- pleinen
- plantsoenen en buurtparken

6.15.4 groen en water

Groenstructuur Het meeste groen bevindt zich langs de rand van het bedrijventerrein. Op het terrein zelf vormt de groene begeleiding van de wegen de belangrijkste groenstructuur. De inzet is om alle wegen te voorzien van grasbermen met bomen.

Boomstructuur In 5.2 is de hoofdboomstructuur voor het gehele plangebied weergegeven. Ook op het Bedrijventerrein noord willen we de lijnen van de hoofdstructuur versterken met bomenrijen of losse bomen. Langs de breed geprofileerde provinciale weg N329, de stadsweg Singel 1940-1945 en de hoofdontsluiting van het Bedrijventerrein noord (Havenstraat) worden bomenrijen van de 1e orde toegepast (groene lijnen). Voor nagenoeg alle andere wegen geldt dat ingezet wordt op beeldbepalende bomenrijen van de 1e/2e orde (gestippelde groene lijn).

Groene pareltjes Op het gehele Bedrijventerrein noord is slechts één op zichzelf staande groene ruimte aanwezig. Deze rechthoekige groene ruimte ligt ingeklemd tussen de volgende vier wegen: Drontermeer, Ketelmeer, Grevelingenmeer en Randmeer. Deze ruimte heeft de potentie in zich een groen pareltje te worden. Gedacht kan worden aan een groene lunchplek.

Erfafscheidingen Alle bedrijfkavels hebben momenteel hun eigen erfafscheiding. Het resultaat hiervan is een kakofonie aan verschillende hekwerken en hagen. Door in samenwerking met de ondernemers te kiezen voor één soort erfafscheiding wordt de gewenste samenhang in beeld bereikt. Onze voorkeur gaat uit naar een haag, eventueel in combinatie met één soort hekwerk. Wij willen de wegen graag een groene uitstraling geven. Hiervoor zijn naast de grasbermen met bomen groene begrenzingen (hagen) van het wegprofiel erg belangrijk.

Groene gevels Het is het onderzoeken waard of het bedrijventerrein een betere aanblik krijgt door toepassing van groene (begroeide) gevels.

Groene sfeer Kenmerkend voor dit bedrijventerrein zijn de grasbermen langs de wegen met daarin de stevige bomenstructuur. In de toekomst bepalen deze grasbermen met bomen in combinatie met de uniforme groene erfafscheidingen (hagen) het groene karakter van dit gebied.

Water Binnen het bedrijventerrein noord ligt de Haven. Deze bestaat uit het Burgemeester Delenkanaal, de Burgemeester van Veldhuizenhaven en de Burgemeester Jansenhaven. Aan de noordrand van het bedrijventerrein liggen de Hertogswetering en het Ossemeer. We willen het hemelwater zoveel mogelijk afkoppelen en afvoeren naar het kanaal, de havens en de grasbermen, waar het vervolgens geborgen en/of geïnfiltreerd kan worden. Indien nodig kan het hemelwater ook via een ondergronds stelsel afgekoppeld worden.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Bedrijventerrein noord;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- In alle straatprofielen grasbermen met bomen opnemen;
- Groene, rechthoekige ruimte omvormen tot een groen pareltje;
- Eenheid brengen in erfafscheidingen bedrijfskavels;
- Onderzoeken of groene gevels bijdragen aan gewenste beeldkwaliteit bedrijventerrein;
- Zoveel mogelijk hemelwater afkoppelen en afvoeren naar het kanaal, de havens en de grasbermen.

**HUIDIGE VERHARDING
BEDRIJVENTERREIN ZUID**

- asphalt rijbaan
- betonklinkers rijbaan
- betonklinkers stoepen

6.15.5 inrichting

Basisverharding Zoals in 5.3 (verharding) aangegeven krijgen alle wegen op bedrijventerreinen een asfaltverharding. Zoals de kaart laat zien is dit al het geval. Voor de eventueel aanwezige stoepen worden net als in de woonwijken de lichtgrijze betontegels gebruikt.

Kleuren Alle rijbanen zijn zwart en alle eventueel aanwezige stoepen zijn lichtgrijs.

Verlichting Voor verlichting onderscheiden we: centrumgebieden, oudere wijken, nieuwere wijken, bedrijventerreinen en inrichtingsvrije gebieden. Elke categorie heeft zijn eigen familiegroep masten en armaturen. Bedrijventerrein noord krijgt de standaard mast en armatuur die kenmerkend is voor de bedrijventerreinen. Het ligt voor de hand te kiezen voor een industrieel vormgegeven verlichting.

Inrichtingselementen Voor de bedrijventerreinen is de wens een standaard vast te stellen, bestaande uit paaltjes, vuilnisbakken, bankjes en dezelfde lichtmasten. Een specifieke opgave voor bedrijventerrein noord is een oplossing vinden om het parkeren in en verharderen van grasbermen tegen te gaan.

KANSEN / OPGAVE

- Opstellen materialencatalogus Bedrijventerrein noord;
- Opstellen herinrichtingstrategie (indien aan de orde);
- Oplossing vinden om parkeren in en verharderen van grasbermen tegen te gaan.

6.15.6 wandelen en fietsen

Fietsen Voor de werknemers uit Oss en Berghem ligt het Bedrijventerrein Noord op fietsafstand. Zowel de fietsroute naar het bedrijventerrein als de fietsroute over het bedrijventerrein moet veilig en comfortabel zijn. De stadswegen Singel 1940-1945 en de Ossestraat hebben vrij liggende fietspaden. Langs de Havenstraat (belangrijke ontsluiting bedrijventerrein) willen we ook graag vrij liggende fietspaden. Voor de andere hoofdwegen zetten we in op fietsstroken of fietssuggestiestroken. Recreatieve fietsers zullen langs het bedrijventerrein af fietsen. Langs de westzijde is de recreatieve fietsroute op orde. Langs de oostzijde van het bedrijventerrein is een verbetering van de fietsroute wenselijk. Dit hangt samen met de landschappelijke inpassing van De Geer middels een robuuste groene rand.

Wandelen In 4.4 (Wandelen) is het complete gewenste netwerk van wandelroutes in kaart gebracht. De Landschapsroute loopt langs de west- en zuidrand van het Bedrijventerrein noord. Deze wandelroute verbindt de Hertogswetering met de Lob Oss-Berghem via de groene westrand van het bedrijventerrein en het uiteinde van het noordelijke stadspark. Het bedrijventerrein zelf is geen aantrekkelijk wandelgebied. In dit werkgebied zijn ook relatief weinig voetgangers. Traditionele stoepen ontbreken hier.

KANSEN / OPGAVE

- Vrijliggend fietspad realiseren langs de Havenstraat;
- Langs hoofdwegen bedrijventerrein fietsstroken of fietssuggestiestroken realiseren;
- Inpassing recreatieve fietsroute in gewenste robuuste groene oostrand van de De Geer.

6.15.7 ontmoeten en spelen

Ontmoetingsplekken De mensen komen naar het Bedrijventerrein Noord om te werken. Elkaar ontmoeten is op een bedrijventerrein minder relevant. De enige potentiële bescheiden ontmoetingsplek is de langwerpige groene ruimte omsloten door Drontermeer, Ketelmeer, Grevelingenmeer en Randmeer. Deze plek biedt kansen voor een lunchontmoetingsplek voor de werknemers van het bedrijventerrein.

KANSEN / OPGAVE

- Groene, rechthoekige ruimte omvormen tot lunchontmoetingsplek voor werknemers.

6.15.8 kansen / opgave

Voor alle deelgebieden, waaronder Bedrijventerrein noord, zal een materialencatalogus opgesteld worden. Hierin wordt de scope aangegeven van de beplanting, boomsoorten en boomgrootte, type verharding en kleur, verlichtingsarmatuur, etc.

7

BEHEER EN ONDERHOUD

De gemeente Oss heeft sinds begin jaren '80 planmatig beheer en onderhoud en was daarmee één van de eerste gemeenten. Het resultaat is een gemiddeld goede onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte tegen gemiddeld/lage kosten. Kenmerkend voor de Osse aanpak is:

- Het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit resulteert in weinig achterstallig onderhoud;
- Door de integrale benadering is er een efficiënte inzet van de beschikbare middelen;
- Sobere inrichting, met name in het groen;
- Praktische en specifiek op Oss gerichte aanpak.

7.1 INTEGRALE AANPAK

De zorg voor de openbare ruimte is binnen de gemeente Oss, m.u.v. het beleid, ondergebracht in één afdeling IBOR (Ingenieursbureau, Beheer Openbare Ruimte). Het beleid voor de openbare ruimte is ondergebracht bij de dienst Stadsbeleid. Tussen Stadsbeleid en IBOR wordt nauw samengewerkt, waaronder aan de Visie Openbare Ruimte en de Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte. IBOR is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de openbare ruimte. Hieronder valt: technische staat van voorzieningen, veiligheid, functionaliteit, duurzaamheid en kosteneffectiviteit. De integrale aanpak staat voor een goede wisselwerking tussen beleid en beheer. Zo wordt bij het ontwerp al rekening gehouden met beheer en handhaving. Andersom wordt bij de uitvoering ook zorgvuldig gekeken naar het ontwerp en de

CATEGORIE

HOEVEELHEDEN

GROEN

■ bomen	66.500 stuks
■ groen	7,5 miljoen m ²
■ speeltoestellen	1.100 stuks
■ afvalbakken en meubilair	1.750 stuks

WATER

■ oppervlaktewater	3,3 miljoen m ²
--------------------------	----------------------------

WEGEN

■ wegen	760 km
■ verhardingen	5,4 miljoen m ²
■ borden	8.500 stuks

VERKEER

■ verkeersregelinstallaties (VRI)	35 stuks (waaronder 25 kruispunten)
---	-------------------------------------

OPENBARE VERLICHTING

■ lichtmasten	18.500 stuks
---------------------	--------------

RIOLERING

■ vrijvervalriolering	450 km
■ persleidingen	175 km
■ pompen en gemalen	765 stuks

onderliggende uitgangspunten. De basis van de integrale aanpak is dat alles integraal wordt afgewogen.

De Visie en de Kwaliteitscatalogus zijn in nauwe samenhang ontwikkeld. De visie legt zich toe op de inrichtingskwaliteit en de catalogus op de onderhoudskwaliteit. Zowel de inrichting als het beheer worden gedifferentieerd op basis van het gebruik. Met behulp van referentiebeelden en korte beschrijvingen is in de Kwaliteitscatalogus in beeld gebracht wat de huidige en gewenste onderhoudskwaliteit is. De technische kwaliteit vormt hierbij altijd de maximaal toelaatbare ondergrens. Omgerekend naar gedane investeringen is de openbare ruimte in de gemeente Oss circa € 1 miljard waard. Kapitaalvernietiging wordt zo optimaal mogelijk voorkomen door een duurzame instandhouding van de openbare ruimte als uitgangspunt te hanteren.

7.2 BEHEERGEBIED

De gemeente Oss heeft een omvangrijk areaal openbare ruimte, o.a. door het grote buitengebied en de ruime woonwijken met veel groen. In de nevenstaande tabel zijn de hoeveelheden per categorie aangegeven. Voor de categorie groen is een officiële benchmark uitgevoerd. In vergelijking met andere gemeentes heeft Oss ongeveer 20% meer areaal, terwijl de beheer- en onderhoudskosten ongeveer 10% lager zijn. Kortom er is in Oss veel maar relatief sober groen. De lagere kosten komen ook door de werkwijze en weinig achterstallig onderhoud.

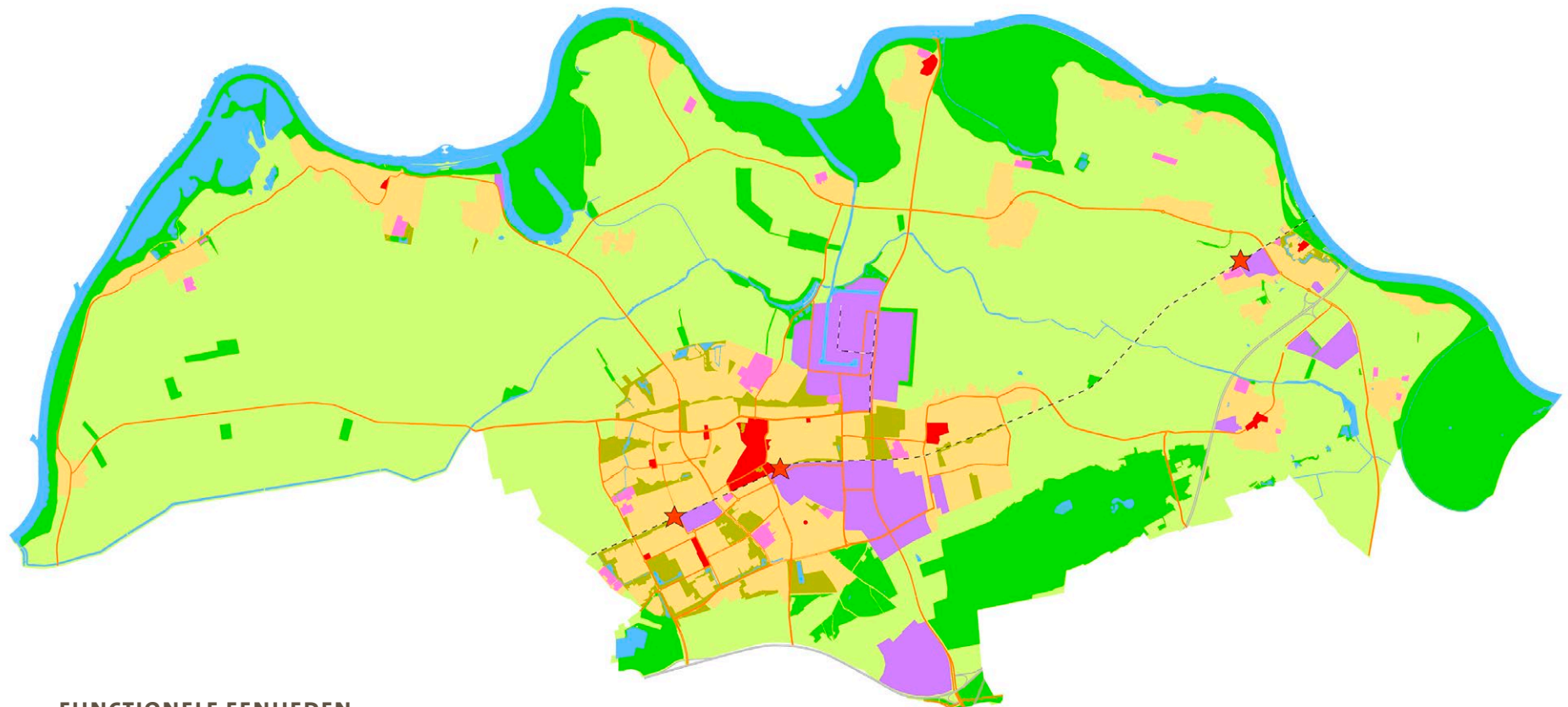
7.3 FINANCIËN

Doordat de gemeente een groot areaal openbare ruimte heeft zijn de bijbehorende kosten voor beheer en onderhoud ook hoog, namelijk circa € 15 miljoen per jaar. Dit is onder te verdelen in dagelijks onderhoud en groot onderhoud.

Deze structurele onderhoudsbudgetten (IBOR) dekken de volgende kosten niet:

- Groot onderhoud, renovatie en herinrichting parken en waterpartijen
- Renovatie en herinrichting stroom- en ontsluitingswegen
- Renovatie van openbare verlichting en verkeersregelininstallaties
- Verhoogd ambitieniveau

WERKZAAMHEDEN	BUDGETTEN (EURO'S)
DAGELIJKS ONDERHOUD	
■ groen en water	4,9 miljoen
■ wegen	4,5 miljoen
■ openbare verlichting	0,7 miljoen
■ verkeersregelininstallaties	180.000,-
GROOT ONDERHOUD	
■ groen en water	1,1 miljoen
■ wegen	3,6 miljoen
■ openbare verlichting	niet begroot
■ verkeersregelininstallaties	niet begroot
TOTAAL	CA 15 MILJOEN

FUNCTIONELE EENHEDEN

 centrum*

 wonen

 werken

 hoofdroute

 park of grote
groengebieden

 sportpark

 bos- en natuurgebied

 bijzondere plek**

 buitengebied

overig

 water

 spoorbaan

 rijksweg

* Centra van Oss, Lith, Megen, Ravenstein, Herpen en Berghem, alsmede de winkelcentra Wolfskooi, Heihoek, De Ruwert, Vierhoeksingel, Kardinaal de Jongh, Titus Brandsmaplein

** Station Oss, Station Oss West, Station Ravenstein

7.4 BEZUINIGINGEN

Tijdens economisch mindere tijden ontkomt ook de openbare ruimte niet aan bezuinigingen. Tussen 2010 en 2012 is al fors (10-15%) bezuinigd. Deze bezuinigingen zijn hoofdzakelijk gericht op het verlagen van het ambitieniveau met behoud van de doelstellingen veiligheid en zo optimaal mogelijk voorkomen van kapitaalsvernietiging. Voor zover te voorzien zijn deze bezuinigingen te verantwoorden. De consequenties van een aantal bezuinigingen zullen pas over circa 10 jaar inzichtelijk worden. De bezuinigingen van 2010-2012 betreffen:

- Verlenging levensduur wegen van 40, via 50, naar 60 jaar;
- Verlaging comfort op asfaltfietspaden (toepassen slijtlagen);
- Laten liggen van teerhoudend asfalt (minder duurzaam);
- Omvorming van 12 hectare groen: soberdere inrichting;
- Minder speeltoestellen;
- Minder onderzoek en maatregelen inzake parkeren en verkeer;
- Invoering van dag/nachtschakeling in de openbare verlichting.

Verdergaande bezuinigingen zullen met name gevonden moeten worden in het dagelijks onderhoud. De Kwaliteitscatalogus is het instrument om daarbij goed afgewogen keuzes te maken

7.5 KWALITEITSGESTUURD BEHEER EN ONDERHOUD

De gemeente Oss heeft ten behoeve van de invoering van kwaliteitsgestuurd beheer en onderhoud een vijftal instrumenten ontwikkeld. Het betreft de Kwaliteitscatalogus, kaart functionele eenheden, nulmeting, kwaliteitszoning en een doorrekening. In deze Kadernota beperken we ons tot de kwaliteitszoning met de bijbehorende Kwaliteitskaart. Voor een algemene toelichting op de principes van het kwaliteitsge-

stuurd beheer wordt verwezen naar Kwaliteitscatalogus onderhoud openbare ruimte.

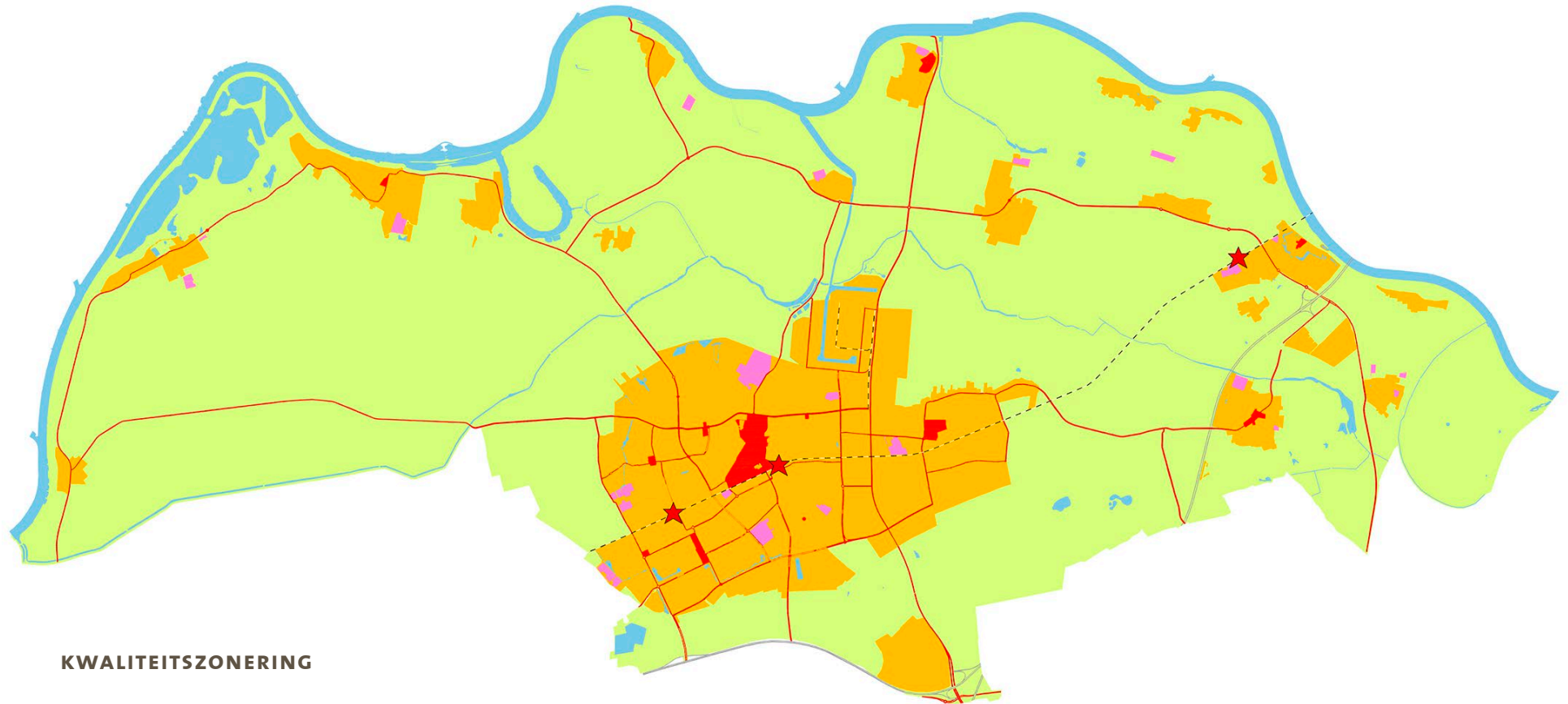
In de dagelijkse praktijk geldt voor onderhoud één kwaliteitsniveau, namelijk 'basis'. Dit houdt in dat de openbare ruimte overal in Oss op hetzelfde kwaliteitsniveau onderhouden wordt. De uitgevoerde nulmeting bevestigt dit.

We willen gericht gaan sturen op de onderhoudskwaliteit. Het grote verschil is dat we voortaan het kwaliteitsniveau bepalen per type gebied (functionele eenheid). Het gekozen kwaliteitsniveau geldt dan voor alle elementen binnen de functionele eenheid, waardoor hier binnen een homogene onderhoudskwaliteit ontstaat.

We onderscheiden de volgende functionele eenheden: centrum, wonen, werken, hoofdroute, park of groot groengebied, sportpark, bos- en natuurgebied, bijzondere plek en buitengebied. Daarnaast onderscheiden we drie kwaliteitsniveaus voor onderhoud: sober, basis en goed. In de Kwaliteitscatalogus zijn deze kwaliteitsniveaus nauwkeurig in beeld gebracht. Voor het maken van de kwaliteitszoning worden de kaart met functionele eenheden en de catalogus onderhoud openbare ruimte met elkaar gecombineerd.

Na te streven kwaliteitsprofiel

De projectgroep stelt voor om een differentiatie aan te brengen in de na te streven onderhoudskwaliteit op het niveau van functionele eenheden. Dit betekent dat voor een centrumgebied gekozen wordt voor een ander kwaliteitsniveau dan in een woongebied of het buitengebied. De projectgroep stelt een na te streven kwaliteitsprofiel voor dat

KWALITEITSZONERING

<i>kwaliteit</i>	<i>overig</i>
goed	water
goed (hoofdroute)	spoorbaan
goed (bijzondere plek)	rijksweg
basis	
sober	

naar haar inzicht het meest passend is voor Oss en tevens niet te ver af staat van de huidige praktijk. Nevenstaande tabel geeft een overzicht van dit kwaliteitsprofiel en brengt de wijzigingen (op hoofdlijnen) in beeld ten opzichte van de huidige situatie.

bestuurlijke besluitvorming en in samenhang met reeds voorgenomen of toekomstige ombuigingen, kunnen overige scenario's geformuleerd worden. De verschillende scenario's kunnen dan voorzien van voor- en nadelen gebruikt worden om tot een definitieve keuze te komen.

Overige scenario's

Uiteraard zijn verschillende andere scenario's denkbaar voor mogelijke kwaliteitsprofielen voor het onderhoud. In het verdere proces van

KWALITEITSPROFIEL ONDERHOUD OPENBARE RUIMTE

NR	FUNCTIONELE EENHEID	LOCATIES	KWALITEITSNIVEAU BEHEER	
			HUIDIG*	STREVEN
1	centrum	de binnenstad/kern van Oss, centrum Berghem, Ravenstein, Lith, Megen en Herpen en de winkelcentra van formaat	basis	goed
2	wonen	alle woonwijken	basis	basis
3	werken	alle bedrijventerreinen en kantoorparken	basis	basis
4	hoofdroute	alle wegen met doorgaand verkeer op stads- en wijkniveau	basis	goed
5	park of grote groengebieden	alle openbare parken en grote groengebieden in de bebouwde omgeving	basis	basis
6	sportpark	alle sportparken	basis	basis
7	bos- en natuurgebied	alle bossen en natuurterreinen in het buitengebied	basis	sober
8	bijzondere plek	specifiek aangewezen locaties met een bijzondere status of uitstraling; voornamelijk alleen de drie stationsgebieden	basis	goed
9	buitengebied	gebied buiten de woon- en werkgebieden	basis	sober

** betreft onderhoudskwaliteit op hoofdlijnen; per beheercategorie of aspect zijn verschillen (bijlage A)*

KANSEN / UITDAGING

8

KANSEN / UITDAGING

Naast het inzicht in de huidige kwaliteiten geeft de Visie openbare ruimte ook aan waar kansen liggen om de kwaliteit van onze leefomgeving te verbeteren. Of én wanneer deze kansen benut worden is afhankelijk van de keuzes die de politiek maakt. De kansen zijn te verdelen in drie categorieën:

1. Kansen met als doel behoud van de huidige kwaliteiten;
2. Kansen die meeliften op noodzakelijkheden vanuit doelmatigheid of duurzaamheid, beschikbare subsidies of andere projecten;
3. Kansen die nieuw zijn en niet mee kunnen liften. Deze kansen worden actief ingebracht vanuit de Visie openbare ruimte.

Het behouden van de huidige kwaliteiten is noodzakelijk om de kwaliteit van de openbare ruimte te kunnen verbeteren. De tweede en derde categorie kansen zorgen voor verbetering van de openbare ruimte.

Daarbij zijn de kansen die kunnen meeliften het meest kansrijk. Dat geldt zeker in tijden van bezuinigingen. De integrale samenwerking tussen de verschillende afdelingen van de gemeente Oss zorgt ervoor dat mogelijkheden tot meeliften tijdig gesignaleerd en benut worden. Met name de voortdurende afstemming met het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) maakt duidelijk welke kansen wanneer mee kunnen liften. Belangrijk aandachtspunt is dat meeliften niet automatisch betekent dat de kansen geen extra geld kosten. Wel geldt dat door werk met werk te maken dezelfde kansen met minder geld gerealiseerd kunnen worden.

In deze Visie zijn de kansen/opgaven snel en overzichtelijk terug te vinden in de gekleurde kaders na elk (sub)hoofdstuk.

BEGRIPPENLIJST

BEGRIPPENLIJST

Openbare ruimte De ruimte die voor iedereen toegankelijk is en voorzieningen kent die voor algemeen en gemeenschappelijk gebruik bestemd zijn en daarom door de gemeente beheerd worden.

Beheer Het geheel van activiteiten op korte, middellange en lange termijn, gericht op het laten functioneren van een voorziening gedurende de levensduur. Oftewel de continue zorg voor het goed functioneren van de voorzieningen. Beheer is meer dan onderhoud. Het is een visie over hoe duurzame kapitaalgoederen zo effectief mogelijk in stand worden gehouden. Het beheer van de openbare ruimte omvat ondermeer de volgende taken:

- Inzichtelijk maken areaalgegevens
- Inzichtelijk maken kwaliteit openbare ruimte
- Inzichtelijk maken wettelijke kaders
- Opstellen gemeentelijke kaders
- Aangeven juridische consequenties
- Opstellen meerjarenplanningen en begrotingen
- Opstellen uitvoeringsprogramma's (o.a. IUP)
- Onderhoud
- Klachten en verzoeken
- Dienstverlening (afzettingen, vergunningen)

Onderhoud Alle (technische) activiteiten die nodig zijn om functievervulling en staat van onderhoud gedurende de levensduur mogelijk te maken binnen de vooraf afgesproken kwaliteitsniveaus.

Dagelijks onderhoud Regelmatig terugkerende onderhoudswerkzaamheden zoals schoffelen, snoeien, bebording en markeringen (cyclus > 1 x per 7 jaar).

Groot onderhoud / renovatie Grootschalig onderhoud (cyclus < 1x per 7 jaar) zoals aanbrengen slijt- en deklagen, onderhoud aan civieltechnische kunstwerken, etc.

Reconstructie Het vervangen van de voorziening in dezelfde vorm.

Herinrichting Het vervangen van de voorziening in een aangepaste vorm.

projectteam Frank Geenen
Martin Hagreis
Luc Visschers
Ivana Zambeli
Liselore Burgmans

illustraties gemeente Oss
Teake Bouwma

vormgeving Alfred Boland
Theo Heldens

Kwaliteitscatalogus

**ONDERHOUD
OPENBARE RUIMTE
GEMEENTE OSS**

KWALITEITSCATALOGUS ONDERHOUD OPENBARE RUIMTE

Gemeente Oss

Oktober 2012

Opdrachtgever: Gemeente Oss
Projectleider gemeente: Dhr. J. Holl
Projectleider adviesbureau: Dhr. R. Lieveise

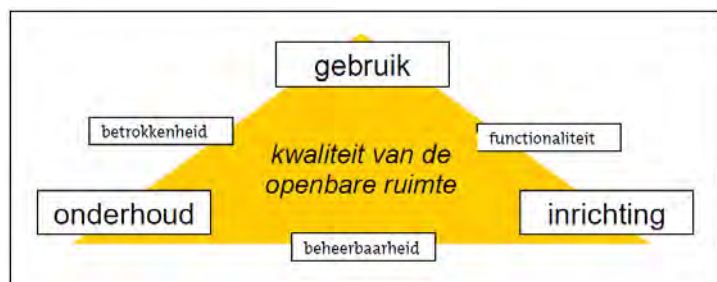
INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5	STRAATMEUBILAIR	26	VERHARDINGEN	
2. OPBOUW KWALITEITSCATALOGUS	6	Banken		Asfaltverhardingen wegen	43
3. KWALITEITSCATALOGUS	12	Afvalbakken		Asfaltverhardingen fiets- en voetpaden	44
GROEN		Kunstobjecten en monumenten		Elementverhardingen wegen	45
Bomen	14	Bloembakken		Elementverhardingen fiets- en voetpaden	46
Bos en natuurgebied	15	Hekwerken en afrasteringen		Halfverhardingen	47
Bosplantsoen	16	Fietsparkeersystemen		Onverharde wegen en paden	48
Heesters	17	Siermuren		CIVIELTECHNISCHE KUNSTWERKEN	
Hagen	18	Jongerenontmoetingsplaats		Bruggen autoverkeer	49
Vaste planten	19	SPEEL/SPORTVOORZIENINGEN		Bruggen fiets-/voetverkeer	50
Wisselperken	20	Speeltoestellen		Tunnels en viaducten	51
Intensief gras	21	Speelondergronden		Kademuren	52
Extensief gras en bermen	22	Grasspeelvelden		Vlonders en pontons	53
Plukweide	23	Grastrainingsvelden		BIJLAGEN	
Kruidenrijk grasland	24	OPENBARE VERLICHTING		BIJLAGE I – Kaart functionele eenheden	
WATER		Lichtmasten		BIJLAGE II – Toelichting beelddaspecten	
Vijvers, sloten en oevers	25	VERKEERS- EN VERWIJVOORZIENINGEN		BIJLAGE III – Totstandkoming beeldmeetlatten	
		Bebording		BIJLAGE IV – Relatie wegbeheersystematiek	
		Verkeersregelinstanties			
		Antiparkeervoorzieningen			
		Belijning en markering			

1. Inleiding

De gemeente Oss ziet de openbare ruimte als een belangrijk visitekaartje. Het is dan ook wenselijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk en functioneel is ingericht. Ook de gebruiksmogelijkheden moeten goed zijn en afgestemd op de wensen en de behoeften van de inwoners. En het onderhoud tenslotte moet zorg dragen voor een schone, hele, veilige en duurzame openbare ruimte. Uiteindelijk draait het allemaal om het begrip 'kwaliteit van de openbare ruimte'.

De kwaliteit van de openbare ruimte wordt gevormd door drie componenten: inrichting, gebruik en onderhoud. Deze aspecten hangen nauw met elkaar samen en staan in een voortdurende wisselwerking. Als de inrichting onvoldoende is, vraagt dit meer inspanning vanuit het onderhoud of voldoet het gebruik niet. Als te weinig aandacht is voor het onderhoud of het gebruik is verkeerd, dan heeft dit direct gevolgen voor de inrichting. Het is dan ook belangrijk dat inrichting, gebruik en onderhoud steeds met elkaar in balans zijn.

Om vat te krijgen en te houden op de kwaliteit van de openbare ruimte zet de gemeente Oss in op 'kwaliteitsgestuurd management van de openbare ruimte'. Het doel hiervan is om te zorgen voor ontwikkeling, in standhouding en gebruik van een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving die blijvend voldoet aan de gestelde of te stellen eisen.

Het sturen op basis van kwaliteit is van belang voor alle partijen:

- Voor bewoners en gebruikers
Kwaliteitssturing maakt bewonersparticipatie gemakkelijker door communicatie met concreet resultaat en beelden zowel in de fase van (her)inrichting als in de fase van

beheer en onderhoud. Normering op basis van beelden schept duidelijkheid, vergroot de betrokkenheid en daarmee zorg en waardering voor de eigen woonomgeving.

- Voor bestuur
Kwaliteitssturing geeft meer en volledige betrokkenheid van bestuur bij zowel inrichting als beheer door begrijpbare communicatie. Daarmee wordt ook de interactie tussen bestuur en bewoners gemakkelijker, zodat doelstellingen en middelen direct worden gekoppeld.
- Voor beheerders
Betere betrokkenheid van bestuur en bewoners geeft meer garantie voor duurzame instandhouding van de openbare ruimte (juiste bevoegdheden, voldoende middelen). Duidelijkheid over de te handhaven kwaliteit zorgt ervoor dat het spanningsveld tussen realisatie (ontwerp/inrichting) en duurzame instandhouding (beheer en onderhoud) afneemt.

Vanuit diverse invalshoeken wordt invulling gegeven aan kwaliteitsgestuurd management van de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn de dorps- en wijkplannen en de in ontwikkeling zijnde Visie openbare ruimte voor de kernen Oss en Berghem.

Voor wat betreft het onderdeel onderhoud is het plan Kwaliteitsgestuurd beheer ontwikkeld. Dit plan bestaat uit de volgende onderdelen:

- Kwaliteitscatalogus
- Kaart functionele eenheden
- Nulmeting onderhoudskwaliteit
- Kwaliteitszonerings
- Confrontatie kwaliteit en kosten

Voorliggende 'Kwaliteitscatalogus onderhoud' heeft als doel om in de vorm van beschrijvingen en beelden de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte vast te leggen. Om op kwaliteit te kunnen sturen zijn immers heldere beschrijvingen van de kwaliteit op alle onderdelen vereist. De functie van de beschrijvingen is dat deze de kwaliteit meetbaar moeten maken. De meetbaarheid is nodig voor overleg en afspraken met bestuurders, burgers en andere gebruikers en voor contracten met aannemers.

Het is goed te realiseren dat in de praktijk geregeld situaties aangetroffen zullen worden waarbij de beoogde kwaliteit niet bereikt wordt omdat de inrichting en/of het gebruik niet passen. Als eerste zijn dan maatregelen op deze gebieden nodig, voordat verbetering van de onderhoudskwaliteit mogelijk is.

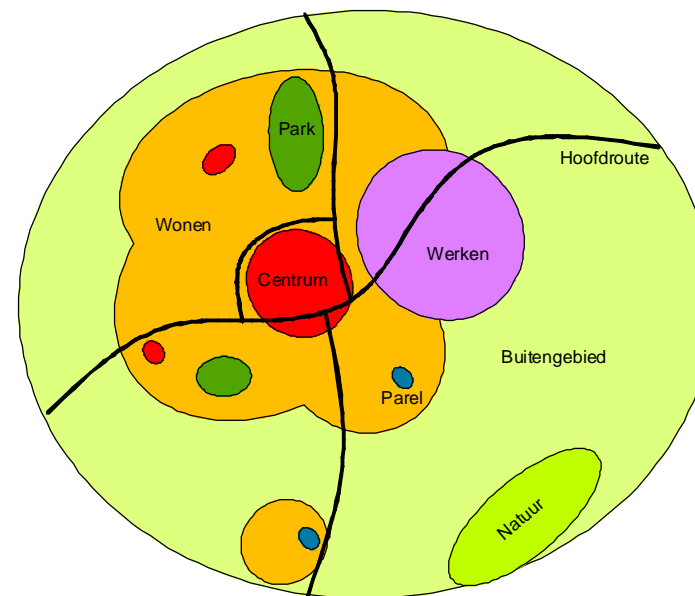
2. Toelichting opbouw kwaliteitscatalogus

De kwaliteitscatalogus hanteert een aantal begrippen om de verschillende aspecten van kwaliteit te kunnen beschrijven. Dit plan gaat uit van functionele eenheden, beheercategorieën, kwaliteitskenmerken, kwaliteitscriteria en kwaliteitsniveaus. In de navolgende paragrafen wordt uitgelegd wat elk begrip betekent en welke invulling gemeente Oss hieraan geeft. Onderstaande tabel geeft een samenvatting.

BEGRIPPEN in het KWALITEITSPLAN ONDERHOUD			
Begrip	Omschrijving	Voorbeelden	Keuze Oss
Functionele eenheden (zie paragraaf 2.1)	Gebieden of locaties met een vergelijkbare inrichting, gebruik en beheer	Centrumgebieden, woonwijken, industrieterreinen, hoofdwegen	8 typen gebieden, zie bijlage 1
Beheer-categorieën (zie paragraaf 2.2)	Gelijksortige voorzieningen of onderdelen van de openbare ruimte	Bomen, asfaltverhardingen, lichtmasten	36 beheercategorieën onderverdeeld in 8 hoofdgroepen, zie §2.6
Kwaliteitskenmerken (zie paragraaf 2.3)	Aspecten die de kwaliteit van de beheercategorie bepalen	Schoon, heel, veilig, milieu	Schoon, heel en veilig
Kwaliteitscriteria (zie paragraaf 2.4)	Concrete criteria om de kwaliteitskenmerken per beheercategorie te benoemen en meetbaar te maken	Mate van onkruidgroei Mate van shade Hoeveelheid zwerfvuil	Zie catalogus
nKwaliteitsniveau of -klasse (zie paragraaf 2.5)	Het aantal klassen dat wordt onderscheiden	A+ - A - B - C - D Intensief-extensief hoog-matig-sober	3 niveaus: goed, basis en sober

2.1 Functionele eenheden

Het gebruik van de voorzieningen in de openbare ruimte verschilt per wijk of gebied. Vaak zal het nodig zijn om aan de beplanting rond een winkelgebied meer aandacht te schenken dan aan de beplanting in een woonwijk. Het onderhoud is dus gebiedsafhankelijk. De verschillende gebieden worden 'functionele eenheden' genoemd. Gelijke functionele eenheden worden op dezelfde wijze beheerd en onderhouden. Onderstaande afbeelding geeft een schematische weergave van de functionele eenheden die gemeente Oss hanteert.

Figuur 1. Schematische indeling functionele eenheden

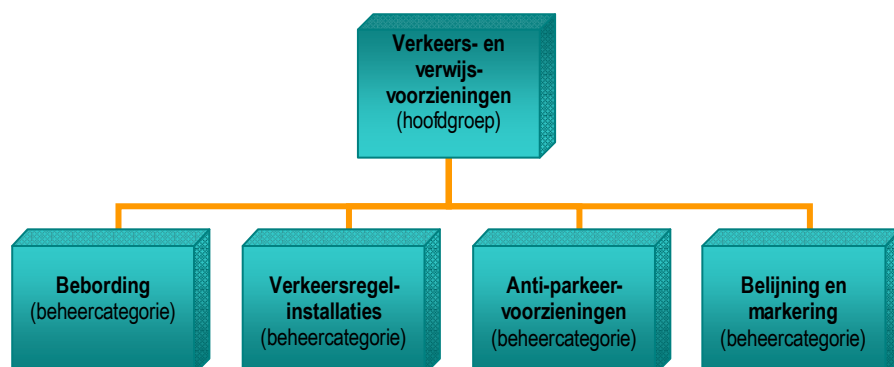
De onderscheiden functionele eenheden in Oss zijn:

1. Centrum
2. Wonen
3. Werken
4. Hoofdroute
5. Park en groter groengebied
6. Bos en natuurgebied
7. Bijzondere plek / Parel
8. Buitengebied

2.2 Beheercategorieën

De openbare ruimte bestaat uit een groot aantal onderdelen: groenvoorzieningen, water, meubilair, verhardingen, openbare verlichting, spel- en verkeersvoorzieningen en civieltechnische elementen. Al deze onderdelen worden verdeeld in beheercategorieën. Een beheercategorie is een groep elementen die met hetzelfde, bij het element behorende maatregelenpakket wordt onderhouden. Voorbeelden zijn asfaltverhardingen, wegenblijningen, afvalbakken, gazons en bomen.

In Oss zijn binnen 8 hoofdgroepen van voorzieningen 40 beheercategorieën onderscheiden. De onderstaande figuur geeft een voorbeeld van de onderverdeling van 1 hoofdgroep weer. In § 2.6 is een overzicht van alle beheercategorieën opgenomen.

In de bijbehorende maatregelenpakketten per beheercategorie zijn steeds gemiddelden opgenomen van oudere en jongere voorzieningen, gemiddelden van weer- en klimaatom-

standigheden en andere factoren die invloed kunnen hebben op de beheerintensiteit en kosten van beheer. De gehanteerde normen zijn afgeleid van landelijke normen en gespecificeerd naar de Osse omstandigheden. Wanneer landelijke normen ontbreken zijn ervaringsnormen gebruikt. Per beheercategorie is zo een eenheidsprijs voor het regulier onderhoud per jaar berekend en daarnaast een vervangingstermijn inclusief vervangingskosten bepaald. De gehanteerde vervangingstermijnen zijn gebaseerd op wat op dit moment gebruikelijk is binnen gemeente Oss. Per vakgebied worden hierbij andere benaderingen gekozen. Zo is het binnen het civieltechnische vakgebied gebruikelijk om – ongeacht het gekozen kwaliteitsniveau – uit te gaan van een vaste vervangingstermijn. Binnen het groene vakgebied is het daarentegen gebruikelijk om voorzieningen waarvan het kwaliteitsniveau hoger dient te liggen, eerder te vervangen. Dit geldt bijvoorbeeld voor sierbeplantingen en gazons.

2.3 Kwaliteitskenmerken

Zoals omschreven in NEN-ISO 8402: 'Kwaliteit is het geheel van eigenschappen en kenmerken van een product of dienst dat van belang is voor het voldoen aan vastgelegde of vanzelfsprekende behoeften'. Tegen de achtergrond van dit citaat worden in voorliggende catalogus de kwaliteitsniveaus voor beheer en onderhoud vastgelegd en uitgewerkt.

Wanneer kwaliteit onvoldoende wordt gedefinieerd kan deze niet anders worden beoordeeld dan met termen dat 'de kwaliteit onder de maat is' of dat 'de kwaliteit redelijk voldoet'. Ook geldt dat de begrippen 'kwaliteit' en 'belevingswaarde' nogal eens door elkaar gebruikt worden. Het staat buiten kijf dat de belevingswaarde een 'eindproduct' is van de inspanningen op het gebied van inrichting, onderhoud en gebruik, maar hiervoor zijn geen objectieve, exact meetbare criteria voor handen. Het gaat dan al gauw om een subjectief waardeoordeel dat per individu of groep kan verschillen: wat de een als goed beoordeelt, kan de ander onvoldoende vinden.

Om met het begrip kwaliteit om te gaan is het dan ook noodzakelijk om een aantal kenmerken te benoemen. Het beoordelen van de kwaliteit gebeurt vervolgens op grond van deze – meetbare - kenmerken. In deze onderhoudscatalogus staan de kenmerken 'schoon' en 'heel' centraal. Het kenmerk 'veilig' komt alleen zijdelings aan bod, aangezien hiervoor aparte wettelijke verplichtingen gelden. Ten slotte is het begrip 'langdurige instandhouding' van belang om de ondergrens van de minimaal te handhaven onderhoudskwaliteit vast te kunnen stellen.

Schoon

'Schoon' is eigenlijk een andere term voor de verzorgingsgraad van voorzieningen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de hoeveelheid onkruid, zwerfafval of uitwerpselen en om de vullinggraad van afvalbakken. Met behulp van meetlatten met criteria is de mate van verzorging objectief meetbaar gemaakt.

Heel

'Heel' zegt veel over de gebruikswaarde van de voorziening. Het gaat hier om de technische kwaliteit of technische staat. Deze kwaliteit is objectief meetbaar gemaakt met behulp van meetlatten met criteria. Een voorziening is functioneel wanneer de technische staat het functioneren mogelijk of redelijkerwijs mogelijk maakt. Dit betekent niet dat ieder technisch gebrek het gebruik in de weg staat. Technische gebreken ontstaan ten gevolge van gebruik en/of ouderdom, vernieling en andere vormen van schade.

Veilig

Er kan een onderscheid gemaakt worden in *technische* veiligheid en *sociale* veiligheid. De *technische veiligheid* is veelal een afgeleide van 'heel'. Wanneer bijvoorbeeld aan een glijbaan een loszittend stuk metaal met scherpe kanten zit, kunnen kinderen geen veilig gebruik van de glijbaan maken. Ook het (gebrek aan) onderhoud kan gevolgen hebben voor de technische veiligheid, bijvoorbeeld wanneer het onderhoud aan een voetpad of snoeien van dood hout te lang wordt uitgesteld. De technische veiligheid is in het kader van aansprakelijkheid en diverse wetten en regels (zorgplicht, Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (Was), Verkeerswet) goed afgedekt en geldt in het kader van de onderhoudscatalogus dan ook als randvoorwaarde.

Sociale veiligheid is een breed begrip. Deze vorm van veiligheid heeft niet alleen te maken met de staat van onderhoud, maar is voor een aanzienlijk deel subjectief en kan per individu anders beleefd worden. In het kader van de kwaliteitscatalogus blijft sociale veiligheid dan ook verder buiten beschouwing, hoewel verwacht mag worden dat een openbare ruimte waar de lat voor de kenmerken 'schoon' en 'heel' hoger ligt, indirect ook een positieve uitwerking heeft op het gevoel van sociale veiligheid.

Langdurige instandhouding

Het plegen van onderhoud betekent voor veel voorzieningen dat de levensduur wordt verlengd. Op tijd de tegels in een trottoir rechtleggen betekent dat de tegels heel blijven; frequent een boom of struik snoeien betekent dat er met regelmaat jonge takken ont-

staan en er geen dode takken zullen zijn. Niet regelmatig (kunnen) onderhouden heeft vernietiging van kapitaal tot gevolg.

2.4 Kwaliteitscriteria

De concrete criteria om de kwaliteitskenmerken per beheercategorie te benoemen en meetbaar te maken worden kwaliteitscriteria genoemd.

De criteria moeten zodanig worden gekozen dat met uitvoering van periodiek onderhoud en groot onderhoud (of vervanging), uitgevoerd volgens de vaste of vastgestelde regelmaat, de voorziening duurzaam in stand blijft en naar behoeven en behoren functioneert.

Criteria geven een bandbreedte aan waarbinnen een zekere waarde zich mag bewegen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Onkruidbedekking van boomspiegels \leq 25% van de oppervlakte;
- Geen graffiti op verkeersinstallaties;
- Minder dan 10% van het wegdek vertoont onvlakheid;
- Minder dan 20% van de wegbelijning of wegmarkering ontbreekt.

In de eerste twee voorbeelden duidt het criterium op de verzorgingsgraad; in het derde voorbeeld wordt een technisch aspect aangeduid en het vierde voorbeeld heeft te maken met veiligheid. Dit zijn de kwaliteitskenmerken. De criteria verschillen meestal per kwaliteitsniveau dat is gerelateerd aan een functionele eenheid (woonwijk, centrumgebied, e.d.).

De toegepaste criteria zijn gebaseerd op de landelijke standaard voor kwaliteitsnormering van CROW (kennisinstituut voor onder meer openbare ruimte). Ten behoeve van maatwerk is hiervan in sommige gevallen afgeweken om zo goed mogelijk te kunnen aansluiten op de Osse praktijk. Voor een gedetailleerd inzicht in de samenhang tussen de kwaliteitscriteria van Oss en CROW wordt verwezen naar bijlage III.

2.5 Kwaliteitsniveaus

De kwaliteitsniveaus voor beheer en onderhoud zijn afgestemd op de gangbare werkwijze en (voor zover aanwezig) het beleid dat is vastgesteld voor het onderhoudsniveau van de openbare ruimte. Als onderdeel van het invoeren van kwaliteitsgestuurd beheer is in

Oss voor het gemeentelijk areaal een zonering opgezet naar kwaliteitniveaus, gekoppeld aan de functionele eenheden.

De functionele eenheid bepaalt voor de meeste beheereenheden het maatregelenpakket en daarmee het kwaliteitsniveau. In Oss wordt onderscheid gemaakt in drie kwaliteitsniveaus:

- Goed
- Basis
- Sober

Goed

Dit kwaliteitsniveau is zo gekozen dat met een aanvaardbare onderhoudsintensiteit de bij niveau GOED behorende beeldkwaliteit in stand kan worden gehouden. Logischerwijs is op dit niveau een groter deel van de onderhoudsinspanningen toe te rekenen aan het netheidsonderhoud. Er wordt immers een hogere verzorgingsgraad nagestreefd, welke ten dienste staat van de leefbaarheid en representatieve functie van de locaties waar een groot deel van de samenleving zich intensief begeeft: bijvoorbeeld centrumgebieden. Bij niveau GOED gaat het dus om meer dan om 'veilig'. 'Heel' en 'schoon' spelen de belangrijkste rol.

Basis

Het niveau BASIS komt overeen met het niveau zoals dit nu is gerealiseerd in veel woongebieden van Oss. Het is een niveau dat acceptabel is in deze gebieden en zodanig dat een duurzame instandhouding wordt gewaarborgd. Dit niveau vertegenwoordigt in ieder geval naast de duurzame instandhouding een acceptabele mate van netheid. Voorop staat dat voorzieningen naast een acceptabel netheidsniveau ook voldoende bruikbaar zijn.

Sober

Het niveau SOBER is gericht op de instandhouding van de voorzieningen. De gebieden waaraan dit niveau is toegekend, vergen naar hun aard weinig of geen onderhoud op het aspect netheid. Op het niveau SOBER kan niet verder worden bezuinigd. Dit betekent namelijk dat de voorziening niet meer in stand gehouden kan worden en de enige mogelijkheid is dan opheffing of omvorming naar goedkoper te onderhouden voorzieningen.

2.6 Meeteenheden

Wanneer de kwaliteitsomschrijvingen en beelden worden gebruikt om situaties te beoordelen zijn afspraken nodig over het gebied waarbinnen de kwaliteit wordt bekeken. Het effect van enkele voorwerpen zwerfafval is op 1 m² anders dan op het gehele straatbeeld. Per beheercategorie zijn daarom afspraken gemaakt binnen welke straal het gebied beoordeeld moet worden.

MEETEENHEDEN PER BEHEERCATEGORIE		
Nr.	Beheercategorie	Meeteenheid
GROEN		
1.	Bomen	Meetlocatie
2.	Bos en natuurgebied	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
3.	Bosplantsoen	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
4.	Heesters	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
5.	Hagen	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ lengte
6.	Vaste planten	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
7.	Wisselperken	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
8.	Intensief gras	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
9.	Extensief gras en bemen	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
10.	Plukweide	100 m ²
11.	Bloemrijk grasland	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
WATER		
12.	Vijvers, sloten en oevers	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand

MEETEENHEDEN PER BEHEERCATEGORIE		
Nr.	Beheercategorie	Meeteenheid
STRAATMEUBILAIR		
13.	Banken	per stuk
14.	Afvalbakken	per stuk
15.	Kunstobjecten en monumenten	per stuk
16.	Bloembakken	per stuk
17.	Hekwerken en afrasteringen	100 m ¹
18.	Fietsparkeersystemen	per stuk
19.	Siermuren	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ lengte
20.	Jongerenontmoetingsplaats	per stuk
SPEEL- en SPORTVOORZIENINGEN		
21.	Speeltoestellen	per stuk
22.	Speelondergronden	100 m ²
23.	Grasspeelvelden	100 m ²
24.	Grastrainingsvelden	100 m ²
OPENBARE VERLICHTING		
25.	Lichtmasten	Meetlocatie
VERKEERS- EN VERWIJSVOORZIENINGEN		
26.	Bebording	Meetlocatie
27.	Verkeersregelinstantaties	per stuk
28.	Antiparkeervoorzieningen	Meetlocatie

MEETEENHEDEN PER BEHEERCATEGORIE		
Nr.	Beheercategorie	Meeteenheid
29.	Markering	100 m ²
VERHARDINGEN		
30.	Asfaltverhardingen wegen	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
31.	Asfaltverhardingen fiets- en voetpaden	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
32.	Elementverhardingen wegen	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
33.	Elementverhardingen fiets- en voetpaden	100 m ² oppervlak of 100 m ¹ rand
34.	Halfverhardingen	100 m ²
35.	Onverharde wegen en paden	100 m ²
CIVIELTECHNISCHE KUNSTWERKEN		
36.	Bruggen autoverkeer	per stuk
37.	Bruggen fiets-/voetverkeer	per stuk
38.	Tunnels en viaducten	per stuk
39.	Kademuren	per stuk
40.	Vlonders en pontons	per stuk

2.7 Algemene opmerkingen bij catalogus

- In de catalogus worden diverse beeldaspecten benoemd (zwerfafval, onkruid, scheefstand etc.). De begrippen die een nadere toelichting behoeven zijn opgenomen in bijlage II.
- Het beeldaspect 'hondenpoep' maakt geen onderdeel uit van de catalogus. De gemeente Oss heeft hiervoor een apart hondenbeleid geformuleerd en regels opgesteld. Controle en handhaving vinden zelfstandig plaats.
- Het beeldaspect 'bladval' is niet benoemd in de catalogus. De achterliggende motivatie hiervoor is dat het om jaarlijks terugkerend verschijnsel gaat dat slechts voor korte tijd het beeld beïnvloedt. Om laatstgenoemde reden wenst de gemeente Oss hiervoor geen specifieke kwaliteitsbepalingen te hanteren.

3. Kwaliteitscatalogus

Kwaliteitsniveau	5. Groen - HAGEN			Meeteenheid 100m ² /100m ¹
Foto met 1 of meerdere kwaliteitscriteria	GOED 	BASIS 	SOBER 	
Algemene omschrijving van het beeld	Lijn- of blokvormige geschoren heesters voor afscheiding of markering			
Beschrijving van beeldbepalende en meetbare kwaliteitscriteria	<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De haag is strak en gesloten en ziet er goed geschoren uit</p> <p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Gaten komen niet voor. Geen ongewenste opslag* aanwezig Onkruidbedekking ≤ 5% van de haagvoet Gemiddelde lengte van de uitlopers is ≤ 10 cm Zwerfafval geen zichtbare eenheden 	<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De haag vertoont in geringe mate gaten en ziet er wat minder strak uit</p> <p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Gaten ≤ 2% Ongewenste opslag* ≤ 2% van de oppervlakte Onkruidbedekking ≤ 20% van de haagvoet Gemiddelde lengte van de uitlopers is ≤ 20 cm Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 	<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De haag vertoont gaten en ziet er doorgaans weinig strak uit</p> <p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Gaten ≤ 5% Ongewenste opslag* ≤ 5% van de oppervlakte Onkruidbedekking ≤ 40% van de haagvoet Gemiddelde lengte van de uitlopers is ≤ 30 cm Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 	
Eenhedsprijzen voor onderhoud en vervanging	*ongewenste opslag; andere planten dan de soort waaruit de haag bestaat			
	Onderhoudskosten € / m ¹ / jr.	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € / m ¹ / jr.	Onderhoudskosten € / m ¹ / jr.
				Cyclus 20 jaar
				Vervangingskosten € / m ¹ / jr.
				Onderhoudskosten € / m ¹ / jr.
				Cyclus 33 jaar
				Vervangingskosten € / m ¹ / jr.

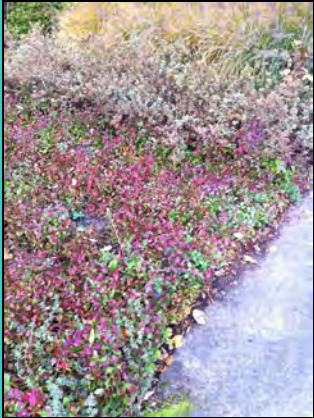

1. Groen - BOMEN			Alle laan- en parkbomen, in zowel de bebouwde kommen als het buitengebied, in beplanting, verharding of gras en als solitair of in lijn- of groepsverband geplant, inclusief eventueel aanwezige boomspiegel			Meeteenheid Meetlocatie		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
Bomen zijn gezond en zowel de bomen als de verankering-constructies vertonen slechts bij uitzondering gebreken			Bomen zijn over het algemeen gezond, maar vertonen met geringe regelmaat gebreken. Achterstallig onderhoud en gebreken aan de verankeringconstructies komen incidenteel voor			Bomen zijn over het algemeen gezond. Achterstallig onderhoud en gebreken aan de verankeringconstructies komen regelmatig voor		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • ≤ 5% van de bomen is niet vitaal en gezond (kleur, tak- en bladbezetting) • ≤ 5% vertoont stamschade, takbreuk, scheefstand en/of andere technische gebreken • Onkruidbedekking boomspiegels ≤ 5% • ≤ 5% van de bomen vertoont wortelopslag, stamopschot of wortelopdruk • ≤ 5% van de boompalen en boomjukken vertoont scheefstand en/of banden vertonen gebreken • Zwerfafval geen zichtbare eenheden in boomspiegels 			<ul style="list-style-type: none"> • ≤ 10% van de bomen is niet vitaal en gezond (kleur, tak- en bladbezetting) • ≤ 20% vertoont stamschade, takbreuk, scheefstand en/of andere technische gebreken • Onkruidbedekking boomspiegels ≤ 20% • ≤ 10% van de bomen vertoont wortelopslag, stamopschot of wortelopdruk • ≤ 10% van de boompalen en boomjukken vertoont scheefstand en/of banden vertonen gebreken • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden in de boomspiegels 			<ul style="list-style-type: none"> • ≤ 20% van de bomen is niet vitaal en gezond (kleur, tak- en bladbezetting) • ≤ 40% vertoont stamschade, takbreuk, scheefstand en/of andere gebreken • Onkruidbedekking boomspiegels ≤ 40% • ≤ 20% van de bomen vertoont wortelopslag, stamopschot of wortelopdruk • ≤ 20% van de boompalen en boomjukken vertoont scheefstand en/of banden vertonen gebreken • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden in de boomspiegels 		
Onderhoudskosten € 28,16 / st / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 8,56 / st / jr	Onderhoudskosten € 19,52 / st / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 8,56 / st / jr	Onderhoudskosten € 15,13 / st / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 8,56 / st / jr

2. Groen - BOS EN NATUURGEBIED			Bossen, heidevelden en zandverstuivingen met hoge landschappelijke en ecologische waarden en/of potenties, toegankelijk voor publiek.			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De paden zijn goed toegankelijk. Het bos is schoon en er komt nauwelijks ongewenste opslag voor</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Over de paden kan wat overhangend hout aanwezig zijn. Het bos is redelijk schoon en er komt enige ongewenste opslag voor</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Overhangend hout over de paden kan hinderlijk zijn en de toegankelijkheid belemmeren. Het bos is matig schoon en er komt vrij veel ongewenste opslag voor</p>		
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Over paden en wegen hangende takken gemiddeld ≤ 20 cm Ongewenste opslag* ≤ 5% van oppervlakte Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Over paden en wegen hangende takken gemiddeld ≤ 40 cm Ongewenste opslag* ≤ 10% van oppervlakte Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Over paden en wegen hangende takken gemiddeld > 40 cm Ongewenste opslag* ≤ 20% van oppervlakte Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
*Ongewenste opslag: Am. vogelkers; Am. eik; esdoom								
Onderhoudskosten € 0,034 / m2 / jr	Cyclus 250 jaar	Vervangingskosten € 0,001 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,027 / m2 / jr	Cyclus 250 jaar	Vervangingskosten € 0,001 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,024 / m2 / jr	Cyclus 250 jaar	Vervangingskosten € 0,001 / m2 / jr

3. Groen - BOSPLANTSOEN			Houtachtige beplanting bestaande uit hoofdzakelijk inheemse struiken en boomvormers met eventueel een pleks-gewijze aanvulling met cultuursoorten. Een kruidachtige onder- en/of zoomvegetatie kan deel uitmaken van de be-groeiing			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het bosplantsoen vertoont geen achterstand in dunning; de paden en wegen zijn goed begaanbaar			<i>Algemene omschrijving</i> Het bosplantsoen vertoont geringe achterstand in dunning; over paden en wegen hangende takken kunnen hinderlijk zijn			<i>Algemene omschrijving</i> Het bosplantsoen vertoont achterstand in dunning; er is sprake van over paden en wegen hangende hinderlijke takken		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Geen tot geringe achterstand in dunning, ≤ 5% • Overhangende takken gemiddeld ≤ 10 cm • Ongewenste opslag* ≤ 5% van de oppervlakte • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Achterstand in dunning ≤ 10% • Overhangende takken gemiddeld ≤ 20 cm • Ongewenste opslag* ≤ 10% van de oppervlakte • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Achterstand in dunning ≤ 20% • Overhangende takken gemiddeld ≤ 40 cm • Ongewenste opslag* ≤ 20% van de oppervlakte • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
*Ongewenste opslag: Am. vogelkers; Am. eik; esdoorn								
Onderhoudskosten € 1,32 / m2 / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,001 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,80 / m2 / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,001 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,43 / m2 / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,001 / m2 / jr

4. Groen - HEESTERS			Houtachtige en struikvormende beplanting van voornamelijk cultuurlijke soorten: opgaande sierheesters (> 0,75 m), bodembedekkende heesters (< 0,75 m), botanische rozen, struikrozen en halfheesters			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het heestervak ziet er goed onderhouden en verzorgd uit			<i>Algemene omschrijving</i> Het heestervak ziet er redelijk onderhouden en verzorgd uit; er is sprake van geringe onderhoudsachterstand			<i>Algemene omschrijving</i> Het heestervak ziet er wat minder onderhouden en verzorgd uit. Er is onderhoudsachterstand en de beplanting is niet gesloten		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Geen open plekken • Snoeiachterstand ≤ 5% van de oppervlakte • Onkruidbedekking ≤ 5% van de oppervlakte • Overhangende takken gemiddeld ≤ 10 cm • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Open plekken ≤ 5% van de oppervlakte • Snoeiachterstand ≤ 10% van de oppervlakte • Onkruidbedekking ≤ 20% van de oppervlakte • Overhangende takken gemiddeld ≤ 20 cm • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Open plekken ≤ 10% van de oppervlakte • Snoeiachterstand ≤ 20% van de oppervlakte • Onkruidbedekking ≤ 40% van de oppervlakte • Overhangende takken gemiddeld ≤ 40 cm • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 1,89 / m ² / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 0,40 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 1,17 / m ² / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 0,27 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,70 / m ² / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 0,20 / m ² / jr

5. Groen - HAGEN			Lijn- of blokvormige geschoren heesters voor afscheiding of markering			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De haag is strak en gesloten en ziet er goed geschoren uit			<i>Algemene omschrijving</i> De haag vertoont soms gaten en ziet er wat minder strak uit			<i>Algemene omschrijving</i> De haag vertoont regelmatig gaten en ziet er doorgaans weinig strak uit		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Gaten komen niet voor. • Geen ongewenste opslag* aanwezig • Onkruidbedekking ≤ 5% van de haagvoet • Gemiddelde lengte van de uitlopers is ≤ 10 cm • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • De haag heeft soms gaten ≤ 2% • Ongewenste opslag* ≤ 2% van de oppervlakte • Onkruidbedekking ≤ 20% van de haagvoet • Gemiddelde lengte van de uitlopers is ≤ 20 cm • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • De haag heeft regelmatig gaten ≤ 5% • Ongewenste opslag* ≤ 5% van de oppervlakte • Onkruidbedekking ≤ 40% van de haagvoet • Gemiddelde lengte van de uitlopers is ≤ 30 cm • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
*ongewenste opslag: andere planten dan de soort waaruit de haag bestaat								
Onderhoudskosten € 5,01 / m ¹ / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 0,35 / m ¹ / jr	Onderhoudskosten € 3,33 / m ¹ / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 0,23 / m ¹ / jr	Onderhoudskosten € 1,19 / m ¹ / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 0,18 / m ¹ / jr

6. Groen - VASTE PLANTEN			Overblijvende kruidachtige planten die in het najaar bovengronds afsterven. Vaak groepsgewijs aangeplant op kleinere oppervlakten al dan niet in combinatie met heesters. Ook veel aangeplant in boomspiegels			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Het vak ziet er goed verzorgd uit. De beplanting is gesloten</p>			<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>In het vak staat wat onkruid. De beplanting is niet geheel gesloten</p>			<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Het vak ziet er wat minder onderhouden en verzorgd uit. De beplanting is niet gesloten</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen open plekken • Onkruidbedekking of ongewenste opslag* ≤ 5 % van de oppervlakte • Overgroei langs gras- en verhardingsranden gemiddeld ≤ 5 cm • Zwerfafval geen zichtbare eenheden <p>* ongewenste opslag: andere planten dan die in het vak zijn aangeplant</p>			<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Onbegroeide plekken ≤ 5% van de oppervlakte • Onkruidbedekking of ongewenste opslag* ≤ 20 % van de oppervlakte • Overgroei langs gras- en verhardingsranden gemiddeld ≤ 10 cm • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Onbegroeide plekken ≤ 10% van de oppervlakte • Onkruidbedekking of ongewenste opslag* ≤ 40 % van de oppervlakte • Overgroei langs gras- en verhardingsranden gemiddeld ≤ 25 cm • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 3,77 / m2 / jr	Cyclus 5 jaar	Vervangingskosten € 5,75 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 2,53 / m2 / jr	Cyclus 10 jaar	Vervangingskosten € 2,88 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 1,26 / m2 / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 1,92 / m2 / jr

<p>7. Groen - WISSELPERKEN</p>		<p>Perken met één- en tweejarig perkgoed en/of bollen, die zowel in de zomer als de winter kleurrijk kunnen zijn. Veelgebruikte soorten zijn winter- of zomerviool, geranium, begonia, vlijtig liesje, petunia, afrikaantje, narcis, crocus of tulp</p>	<p>Meeteenheid 100m²/100m¹</p>
<p style="text-align: center;">GOED</p> 	<p style="text-align: center;">BASIS</p> 	<p style="text-align: center;">SOBER</p>	

<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Het perk ziet er aantrekkelijk uit en verzorgd uit</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>In het perk staat wat onkruid. De beplanting is niet geheel gesloten</p>			<p>Op dit niveau komen geen wisselperken voor</p>		
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen onbegroeide plekken • Onkruidbedekking $\leq 5\%$ van de oppervlakte • Overgroei langs gras- en verhardingsranden gemiddeld ≤ 5 cm • Geen dood materiaal en geen uitgebloeide bloemen aanwezig • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Onbegroeide plekken $\leq 5\%$ van de oppervlakte • Onkruidbedekking $\leq 20\%$ van de oppervlakte • Overgroei langs gras- en verhardingsranden gemiddeld ≤ 10 cm • Dood materiaal $\leq 5\%$ en uitgebloeide bloemen $\leq 15\%$ • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 					
Onderhoudskosten € 41,60 / m ² / jr	Cyclus 1 jaar	Vervangingskosten nvt	Onderhoudskosten € 40,25 / m ² / jr	Cyclus 1 jaar	Vervangingskosten nvt			

8. Groen – INTENSIEF GRAS			Kortgemaaide grasvegetatie met visueel-ruimtelijke en recreatieve functie			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
De grasmat is vitaal en vertoont geen tot nauwelijks beschadigingen of open plekken. De graskanten zijn strak en recht			De grasmat is redelijk vitaal en vertoont enige beschadigingen of open plekken. De graskanten zijn doorgaans strak en recht			De grasmat is plaatselijk minder vitaal en vertoont beschadigingen of open plekken. De graskanten zijn niet altijd strak en recht		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn geen tot nauwelijks open plekken, ≤ 2% • Ondergrond vertoont weinig oneffenheden t.o.v. profiel, hoogteverschil 0 - 10 mm • Graslengte is ≥ 30 mm en ≤ 50 mm en rond obstakels ≤ 50 mm • Graskanten zijn strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is ≤ 5 cm • Samengeklonterde maaiselresten komen niet voor • Geen molshopen • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn soms open plekken, ≤ 5% • Oneffenheden t.o.v. profiel, hoogteverschil ≤ 20 mm • Graslengte is ≥ 30 mm en ≤ 70 mm en rond obstakels ≤ 80 mm • Graskanten zijn doorgaans strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is ≤ 10 cm • Samengeklonterde maaiselresten op ≤ 10% van de oppervlakte • Molshopen ≤ 2 stuks • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn regelmatig open plekken, ≤ 10% • Oneffenheden t.o.v. profiel, hoogteverschil ≤ 50 mm • Graslengte is ≥ 30 mm en ≤ 70 mm en rond obstakels ≤ 100 mm • Graskanten zijn regelmatig niet strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is ≤ 25 cm • Samengeklonterde maaiselresten op ≤ 20% van de oppervlakte • Molshopen ≤ 5 stuks • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 1,09 / m ² / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 0,11 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,68 / m ² / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 0,08 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,45 / m ² / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,04 / m ² / jr

9. Groen – EXTENSIEF GRAS EN BERMEN			Gras met kruidachtige vegetatie met een min of meer ruiger karakter zonder specifiek ecologische betekenis. Frequentie van maaien kan variëren van 2-6x per jaar			Meeteenheden 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
De grasmat is goed gesloten en na het maaien zijn er geen beschadigingen. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd zichtbaar			De grasmat vertoont wat open plekken en na het maaien zijn er geen beschadigingen. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar			De grasmat vertoont open plekken en kan na het maaien beschadigd zijn. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Open plekken ≤ 10% van de oppervlakte • Ondergrond vertoont weinig oneffenheden, hoogteverschil ≤ 50 mm • Graskanten zijn strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is gemiddeld ≤ 5 cm • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Open plekken ≤ 20% van de oppervlakte • Ondergrond vertoont enkele oneffenheden, hoogteverschil ≤ 100 mm • Graskanten zijn doorgaans strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is gemiddeld ≤ 10 cm • Hoogteverschil berm en weg, ≤ 3 cm • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Open plekken ≤ 30% van de oppervlakte • Ondergrond vertoont veel oneffenheden, hoogteverschil ≤ 150 mm • Graskanten zijn regelmatig niet strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is gemiddeld ≤ 25 cm • Hoogteverschil berm en weg, ≤ 10 cm • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,33 / m ² / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 0,034 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,28 / m ² / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 0,026 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,19 / m ² / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,021 / m ² / jr

10. Groen - PLUKWEIDE			Kruidachtige vegetatie van ingezaaide bloemenmengsels, met als doel een kleurige bloemrijke weide, waar het publiek is toegestaan bloemen te plukken			Meeteenheid 100m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De vegetatie is gevarieerd, bloemrijk en schoon. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar			<i>Algemene omschrijving</i> De vegetatie is gevarieerd, bloemrijk en er ligt soms zwerfafval. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar			<i>Algemene omschrijving</i> De vegetatie is gevarieerd, bloemrijk en er ligt redelijk veel zwerfafval. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar		
<i>Beeldaspecten</i> • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden			<i>Beeldaspecten</i> • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden			<i>Beeldaspecten</i> • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden		
Onderhoudskosten € 0,51 / m ² / jr	Cyclus 10 jaar	Vervangingskosten € 0,43 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,40 / m ² / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 0,22 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,31 / m ² / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,09 / m ² / jr

11. Groen - KRUIDENRIJK GRASLAND			Kruidachtige vegetatie, ontwikkeld door inzaaien en/of door spontane opkomst. Bloemrijke kruiden en microreliëf zijn duidelijk aanwezig. Het grasland heeft een specifiek ecologische betekenis met een hierop afgestemd maaibeheer. De frequentie van maaien bedraagt 1-2x per jaar of kan (ten dele) meerjaarlijks zijn			Meeteenheid 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
De vegetatie is gevarieerd, bloemrijk en schoon. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar			De vegetatie is gevarieerd, bloemrijk en er ligt soms zwerfafval. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar			De vegetatie is gevarieerd, bloemrijk en er ligt redelijk veel zwerfafval. Zichthoeken, bebording en reflectorpaaltjes zijn altijd voldoende zichtbaar		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> Graskanten zijn strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is gemiddeld ≤ 5 cm Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> Graskanten zijn doorgaans strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is gemiddeld ≤ 10 cm Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> Graskanten zijn regelmatig niet strak en recht; de gemiddelde lengte van de overgroei is gemiddeld ≤ 25 cm Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten	Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten	Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten
€ 0,75 / m ² / jr	40 jaar	€ 0,11 / m ² / jr	€ 0,63 / m ² / jr	50 jaar	€ 0,09 / m ² / jr	€ 0,55 / m ² / jr	60 jaar	€ 0,07 / m ² / jr

12. Water - VIJVERS, SLOTEN EN OEVERS			Gegraven waterloop of vijver met een watervoerende, esthetische of recreatieve functie. Het merendeel van de oevers kent een natuurlijke inrichting en is onbeschoeid. Een klein deel is beschermd met een houten, betonnen of kunststof beschoeiing						Meeteenheden 100m ² /100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER					
											
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>					
De vijver of watergang ziet er verzorgd uit. Het water is vrij van algengroei. De oevers zijn vrijwel heel en er is geen verontreiniging door drijfvuil			De vijver of watergang is technisch redelijk in orde. Er is enige afkalving van de oevers of beschadiging van de beschoeiing. Op het water komt wat drijfvuil voor			De vijver of watergang is plaatselijk technisch niet in orde. De oever of oeverbeschoeiing vertoont gebreken. Er is veel drijfvuil op het water					
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Oeverbeschoeiing heeft gebreken of scheefstand over \leq 5% van de lengte Afkalving van de oever \leq 5% van de oeverlengte Vegetatie in nat profiel (verlandings), \leq 20% van de oppervlakte Geen drijfvuil en zinkvuil zichtbaar Geen begroeiing met algen 			<ul style="list-style-type: none"> Oeverbeschoeiing heeft gebreken of scheefstand over \leq 10% van de lengte Afkalving van de oever \leq 10% van de oeverlengte Vegetatie in nat profiel (verlandings), \leq 30% van de oppervlakte Drijfvuil \leq 5 zichtbare eenheden ; geen zinkvuil Begroeiing met algen \leq 10% van de oppervlakte 			<ul style="list-style-type: none"> Oeverbeschoeiing heeft gebreken of scheefstand over \leq 30% van de lengte Afkalving van de oever \leq 20% van de oeverlengte Vegetatie in nat profiel (verlandings), \leq 40% van de oppervlakte Drijfvuil \leq 10 zichtbare eenheden ; geen zinkvuil Begroeiing met algen \leq 20% van de oppervlakte 					
Onderhoudskosten € 0,80 / m ² / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 0,032 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,24 / m ² / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 0,021 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,11 / m ² / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 0,016 / m ² / jr			

13. Straatmeubilair - BANKEN	Houten, metalen of stenen zitmeubilair		Meeteenheden per stuk
<p style="text-align: center;">GOED</p> 	<p style="text-align: center;">BASIS</p> 	<p style="text-align: center;">SOBER</p> 	
<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De bank ziet er verzorgd uit en nodigt uit tot verblijf</p>	<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De bank heeft lichte gebreken en ziet er wat minder verzorgd uit</p>	<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De bank heeft gebreken en ziet er niet verzorgd uit</p>	
<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks shadeplekken*, ≤ 1 st. per element • Bank staat waterpas • Graffiti en beplakking is niet aanwezig • Op het zitgedeelte en de rugleuning is geen algengroei of andere vuil (viezigheid) aanwezig • Zwerfafval binnen 2 m van de bank geen zichtbare eenheden <p>*breuk, deuken, gaten, slijtage aan coating of verf</p>	<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele shadeplekken*, ≤ 2 st. per element • Bank staat enigszins scheef, ≤ 1 graad • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig, ≤ 5% per element, maar niet aanstootgevend • Het zitgedeelte en de rugleuning zijn ≤ 5% bedekt met algengroei of ander vuil (viezigheid) • Zwerfafval binnen 2 m van de bank ≤ 3 zichtbare eenheden 	<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn meerdere shadeplekken*, ≤ 5 st. per element • Bank staat redelijk scheef, ≤ 5 graden • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig, ≤ 10% per element, maar niet aanstootgevend • Het zitgedeelte en de rugleuning zijn ≤ 10% bedekt met algengroei of ander vuil (viezigheid) • Zwerfafval binnen 2 m van de bank ≤ 10 zichtbare eenheden 	

Onderhoudskosten € 23,64 / st / jr	Cyclus 12,5 jaar	Vervangingskosten € 76,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 13,67 / st / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 46,67 / st / jr	Onderhoudskosten € 10,46 / st / jr	Cyclus 17,5 jaar	Vervangingskosten € 40,00 / st / jr
---------------------------------------	---------------------	--	---------------------------------------	-------------------	--	---------------------------------------	---------------------	--

14. Straatmeubilair - AFVALBAKKEN			Aan ondergrond verankerde metalen of kunststof bak voor het verzamelen van zwerfafval.			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De afvalbak is heel en ziet er goed verzorgd uit			<i>Algemene omschrijving</i> De afvalbak is licht beschadigd maar functioneert goed			<i>Algemene omschrijving</i> De afvalbak ziet er niet verzorgd uit, maar functioneert nog wel		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 1 st. per element • De afvalbak staat waterpas • Graffiti en beplakking is niet aanwezig • Er is geen algengroei of andere vuil (viezigheid) aanwezig • Afvalbak is ≤ 80 % gevuld met afval • Zwerfafval binnen 2 m van de afvalbak geen zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele schadeplekken*, ≤ 2 st. per element • De afvalbak staat enigszins scheef, ≤ 1 graad • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig, ≤ 5% per element, maar niet aanstootgevend • Er is ≤ 5% bedekt met algengroei of ander vuil (viezigheid) • Afvalbak is ≤ 80 % gevuld met afval • Zwerfafval binnen 2 m van de afvalbak ≤ 3 zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn meerdere schadeplekken*, ≤ 5 st. per element • De afvalbak staat redelijk scheef, ≤ 5 graden • Graffiti en beplakking is aanwezig, ≤ 10% per element, maar niet aanstootgevend • Er is ≤ 10% bedekt met algengroei of ander vuil (viezigheid) • Afvalbak is ≤ 100 % gevuld met afval • Zwerfafval binnen 2 m van de afvalbak ≤ 10 zichtbare eenheden 		
*breuk, deuken, gaten, slijtage aan coating of verf								

Onderhoudskosten € 47,41 / st / jr	Cyclus 12,5 jaar	Vervangingskosten € 37,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 18,14 / st / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 24,17 / st / jr	Onderhoudskosten € 9,45 / st / jr	Cyclus 17,5 jaar	Vervangingskosten € 20,71 / st / jr
---------------------------------------	---------------------	--	---------------------------------------	-------------------	--	--------------------------------------	---------------------	--

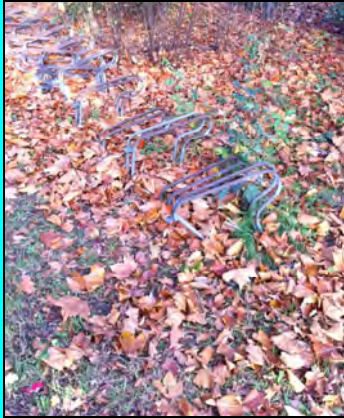
15. Straatmeubilair – KUNSTOBJECTEN en MONUMENTEN		Kunstmatige of natuurlijke objecten die als herinnering aan bijzondere gebeurtenissen, als verfraaiing of als markering aanwezig zijn of geplaatst		Meeteenheden per stuk
GOED		BASIS		SOBER
				

Algemene omschrijving			Algemene omschrijving			Algemene omschrijving		
Het object is onbeschadigd en schoon. De uitstraling van het object is goed en is een visitekaartje voor de gemeente.			Het object heeft enkele beschadigingen en ziet er minder verzorgd uit. De uitstraling van het object is redelijk.			Het object heeft meerdere beschadigingen en ziet er niet verzorgd uit. De uitstraling van het object is matig.		
Beeldaspecten			Beeldaspecten			Beeldaspecten		
<ul style="list-style-type: none"> • Object is heel en vertoont geen beschadigingen • Er is geen graffiti en beplakking aanwezig • Geen algengroei of ander vuil aanwezig • Geen zwerfafval in of op het monument <p>*breuk, deuken, gaten, slijtage en verkleuring aan coating of verf</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele schadeplekken*, ≤ 2 st. per element • Er is geen graffiti en beplakking aanwezig • Er is ≤ 5% bedekt met algengroei of ander vuil (viezigheid) • Zwerfafval in of op het monument ≤ 3 zichtbare eenheden 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn meerdere schadeplekken*, ≤ 5 st. per element • Graffiti en beplakking is aanwezig, ≤ 10% per element, maar niet aanstootgevend • Er is ≤ 5% bedekt met algengroei of ander vuil (viezigheid) • Zwerfafval in of op het monument ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten	Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten	Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten
€ 256,27 / st / jr	20 jaar	€ 500,63 / st / jr	€ 230,68 / st / jr	20 jaar	€ 500,63 / st / jr	€ 202,33 / st / jr	20 jaar	€ 500,63 / st / jr

16. Straatmeubilair – BLOEMBAKKEN		Verplaatsbare bakken en bloemzuilen met éénjarige zomerbloemen; alleen in het zomerseizoen	Meeteenheid per stuk
GOED	BASIS	SOBER	
			
<i>Algemene omschrijving</i>	<i>Algemene omschrijving</i>	Op dit niveau komen geen bloembakken voor	
De bloembak ziet er verzorgd uit en verhoogt de omgevingskwaliteit	De bloembak is licht beschadigd en ziet er wat minder verzorgd uit		
<i>Beeldaspecten</i>	<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Bloembak vertoont ≤ 1 beschadigingen • Volgroeide beplanting bedekt de grond volledig • Er zijn geen dode en uitgebloeide bloemen aanwezig • Geen dood materiaal en geen uitgebloeide bloemen aanwezig • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Bloembak vertoont ≤ 2 beschadigingen • Er zijn enkele open plekken, ≤ 5% van de bak • Dood materiaal ≤ 5% en uitgebloeide bloemen ≤ 15% • Enig zichtbaar onkruid; onkruidbedekking ≤ 20% • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden per bloembak 		
*breuk, deuken, gaten			

Onderhoudskosten € 50,74 / st / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 52,50 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 25,22 / st / jr	Cyclus 25 jaar	Vervangingskosten € 42,00 / m2 / jr			
---------------------------------------	-------------------	--	---------------------------------------	-------------------	--	--	--	--

17. Straatmeubilair – HEKWERKEN en AFRASTERINGEN			Permanent of tijdelijk hekwerk of afrastering voor afscheiding of bescherming bestaande uit gecoate of gegalvaniseerde spijlenhekwerken, houten hekwerken of hekwerken van gegalvaniseerd, gecoat of geplastificeerd harmonicaas en dubbel staafmat			Meeteenheid 100m ¹		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het hekwerk ziet er goed verzorgd uit en is praktisch onbeschadigd.			<i>Algemene omschrijving</i> Het hekwerk is hier en daar beschadigd en staat niet overal strak gespannen			<i>Algemene omschrijving</i> Het hekwerk is beschadigd en staat over meerdere delen niet strak en recht		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 1 st. per element • Hekwerk staat recht <p>*breuk, deuken, slijtage coating</p>			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 2 st. per element • Hekwerk staat voor ≤ 10% van de lengte niet strak gespannen en loodrecht 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 5 st. per element • Hekwerk staat voor ≤ 30% van de lengte niet strak gespannen en loodrecht 		
Onderhoudskosten € 3,57 / m1 / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 10,00 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 2,41 / m1 / jr	Cyclus 25 jaar	Vervangingskosten € 8,00 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 1,38 / m1 / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 6,67 / m1 / jr

18. Straatmeubilair – FIETSPARKEERSYSTEMEN			Metalen constructie in de verharding voor het ordelijk stallen van fietsen			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De fietsrekken zien er goed verzorgd uit en zijn onbeschadigd			<i>Algemene omschrijving</i> De fietsrekken zijn vrijwel onbeschadigd en zien er verzorgd uit			<i>Algemene omschrijving</i> De fietsrekken zijn beschadigd en zien er minder verzorgd uit		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks shadeplekken*, ≤ 1 st. per element • De fietsrekken staan recht • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks beschadigingen*, ≤ 2 st. per element • De fietsrekken staan enigszins scheef, ≤ 1 graden • Zwerfafval binnen 2 meter van het object ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn beschadigingen*, ≤ 5 st. per element • De fietsrekken staan scheef, ≤ 5 graden • Zwerfafval binnen 2 meter van het object ≤ 10 zichtbare eenheden 		
*breuk, deuken, slijtage coating								
Onderhoudskosten € 15,46 / m1 / jr	Cyclus 10 jaar	Onderhoudskosten € 6,88 / st / jr	Onderhoudskosten € 9,90 / st / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 4,58 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 3,75 / m1 / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 3,44 / m1 / jr

19. Straatmeubilair – SIERMUREN			Gemetselde, bielsen of van steenkorven (schanskorven) muur of keerwandconstructie voor het opvangen van hoogteverschillen, afscherming of verfraaiing in combinatie met zitten			Meeteenheid 100m ¹ /100m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
De muur ziet er schoon en heel uit. Er is geen graffiti aanwezig			De muur heeft enkele beschadigingen; er is sprake van enige graffiti en/of algengroei			De muur is beschadigd; er is sprake van graffiti en/of algengroei		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Muren zijn niet of hooguit licht beschadigd, ≤ 1% • Muren staan strak en recht • Muren zijn vrij van graffiti, stickers en plakaten • Geen algengroei of ander vuil aanwezig 			<ul style="list-style-type: none"> • Muren vertonen enkele beschadigingen, ≤ 3% • Muren staan enigszins zichtbaar scheef, ≤ 10% • Er is enige graffiti en beplakking aanwezig, maar niet aanstootgevend, op ≤ 5% van de oppervlakte • Op de muren is nauwelijks algengroei of ander vuil aanwezig, ≤ 5% van de oppervlakte 			<ul style="list-style-type: none"> • Muren vertonen enkele beschadigingen, ≤ 10% • Muren staan zichtbaar scheef, ≤ 20% • Er is enige graffiti en beplakking aanwezig, maar niet aanstootgevend, op ≤ 10% van de oppervlakte • Op de muren is nauwelijks algengroei of ander vuil aanwezig, ≤ 10% van de oppervlakte 		
Onderhoudskosten € 19,33 / m1 / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 13,13 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 12,69 / m1 / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 10,50 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 6,31 / m1 / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 10,50 / m1 / jr

20. Straatmeubilair – JONGERENONTMOETINGSPLAATS			Overdekte schuilgelegenheid van staal en kunststof en/of hout, specifiek bedoeld als plaats in de openbare ruimte waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De jongerenontmoetingsplaats is heel en ziet er verzorgd en schoon uit			<i>Algemene omschrijving</i> De jongerenontmoetingsplaats is licht beschadigd. Er ligt enig zwerfafval			<i>Algemene omschrijving</i> De jongerenontmoetingsplaats is beschadigd. Er ligt veel zwerfafval		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks beschadigingen, ≤ 1 st. • Nauwelijks tot geen graffiti aanwezig, ≤ 2% van de oppervlakte, maar niet aanstootgevend • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele beschadigingen, ≤ 2 st. • Er is enige graffiti of beplakking aanwezig, ≤ 5% van de oppervlakte, maar niet aanstootgevend • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden per 100 m2 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Muren vertonen enkele beschadigingen, ≤ 5st. • Er is redelijk veel graffiti en beplakking aanwezig, ≤ 10% van de oppervlakte, maar niet aanstootgevend • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden per 100 m2 		
Onderhoudskosten € 151,59 / st / jr	Cyclus 10 jaar	Vervangingskosten € 450,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 84,47 / st / jr	Cyclus 12,5 jaar	Vervangingskosten € 360,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 55,93 / st / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 300,00 / st / jr

21. Speel/sportvoorzieningen - SPEELTOESTELLEN			Alle objecten in de openbare ruimte die bedoeld zijn om op te spelen. Ongeacht het kwaliteitsniveau van het onderhoud voldoen de toestellen aan de eisen die gesteld worden conform het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen			Meeteenheden per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het speelattribuut is heel en schoon ziet er verzorgd uit			<i>Algemene omschrijving</i> Het speelattribuut is schoon en licht beschadigd			<i>Algemene omschrijving</i> Het speelattribuut is schoon en vertoont beschadigingen en ziet er minder verzorgd uit		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Speelvoorziening is onbeschadigd • Geen graffiti aanwezig • Geen afval aanwezig • Schilderwerk of coating is vrijwel dekkend ($\leq 2\%$ beschadigd) en niet tot nauwelijks verkleurd ($\leq 5\%$) 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Speelvoorziening vertoont ≤ 1 stuks beschadigingen • Er is enige graffiti of beplakking aanwezig, $\leq 5\%$ van de oppervlakte, maar niet aanstootgevend • Geen afval aanwezig • Schilderwerk en coating zijn $\leq 5\%$ beschadigd en $\leq 10\%$ verkleurd 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Speelvoorziening vertoont ≤ 5 stuks beschadigingen • Er is redelijk veel graffiti en beplakking aanwezig, $\leq 10\%$ van de oppervlakte, maar niet aanstootgevend • Geen afval aanwezig • Schilderwerk en coating zijn $\leq 10\%$ beschadigd en $\leq 20\%$ verkleurd 		
Onderhoudskosten € 137,23 / st / jr	Cyclus 10 jaar	Vervangingskosten € 200,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 76,78 / st / jr	Cyclus 12,5 jaar	Vervangingskosten € 160,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 66,18 / st / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 133,33 / st / jr

22. Speel/sportvoorzieningen - SPEELONDERGRONDEN			Ondergronden van zand, rubber, verharding, schors of gras onder en rondom speeltoestellen in de openbare ruimte. Ongeacht het kwaliteitsniveau voldoen de ondergronden aan de eisen die gesteld worden conform het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen			Meeteenheden 100 m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De ondergrond is schoon en vlak. Er is geen tot nauwelijks onkruidgroei			<i>Algemene omschrijving</i> Op de ondergrond ligt soms zwerfafval er is enige onkruidgroei. Onder de speeltoestellen zijn als gevolg van slijtage ondiepe kuilen aanwezig			<i>Algemene omschrijving</i> Op de ondergrond ligt redelijk veel zwerfafval en er is veel onkruidgroei. Onder de speeltoestellen zijn als gevolg van slijtage diepere kuilen aanwezig		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Onkruidbedekking ≤ 5% • Slijtagekuilen onder speeltoestel zijn ondieper dan 2 cm • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Onkruidbedekking, ≤ 20% • Slijtagekuilen onder speeltoestel zijn ondieper dan 5 cm • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Onkruidbedekking, ≤ 40% • Slijtagekuilen onder speeltoestel zijn ondieper dan 10 cm • Zwerfafval ≥ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,51 / m ² / jr	Cyclus 10 jaar	Vervangingskosten € 0,72 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,35 / m ² / jr	Cyclus 12,5 jaar	Vervangingskosten € 0,58 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,39 / m ² / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 0,48 / m ² / jr

23. Speel/sportvoorzieningen - GRASSPEELVELDEN			Grasvelden voor wedstrijdoeinden op sportcomplexen voor diverse veldsporten			Meeteenheid 100 m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
Velden met weinig tot geen oneffenheden. Wateroverlast komt bijna niet voor. De grasmat dient bijna volledig te bestaan uit sportveldgrassen met hooguit enkele open plekjes			Velden met vlakheid die niet perfect is. Wateroverlast kan voorkomen bij langdurige neerslag. De grasmat dient bijna volledig te bestaan uit sportveldgrassen met hooguit enkele open plekjes			Velden met vlakheid die te wensen over laat. Plasvorming komt voor. De grasmat heeft veel open plekken, straatgras en/of onkruiden		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Bedekkinggraad met sportveldgrassen na uitvoering groot onderhoud (inspectie augustus) = 100%; en na winterstop (inspectie medio maart) > 80%; • Het veld heeft ≤ 0,5% onkruiden (zijnde niet grassen) • Eén uur voorafgaand aan een sportwedstrijd mag de graslengte niet meer dan 3 cm bedragen. • Oneffenheden die voorkomen zijn binnen een afstand van 3,0 m ≤ 10 mm. 			<ul style="list-style-type: none"> • Bedekkinggraad met sportveldgrassen na uitvoering groot onderhoud (inspectie augustus) = 100%; en na winterstop (inspectie medio maart) > 80%; • Het veld heeft ≤ 0,5% onkruiden (zijnde niet grassen) • Eén uur voorafgaand aan een sportwedstrijd mag de graslengte niet meer dan 3 cm bedragen. • Oneffenheden die voorkomen zijn binnen een afstand van 3,0 m ≤ 20 mm. 			<ul style="list-style-type: none"> • Bedekkinggraad met sportveldgrassen na uitvoering groot onderhoud (inspectie augustus) = 100%; en na winterstop (inspectie medio maart) > 60%; • Het veld heeft ≤ 1% onkruiden (zijnde niet grassen) • Eén uur voorafgaand aan een sportwedstrijd mag de graslengte niet meer dan 4 cm bedragen. • Oneffenheden die voorkomen zijn binnen een afstand van 3,0 m ≤ 30 mm. 		
Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten	Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten	Onderhoudskosten	Cyclus	Vervangingskosten
€ 0,82 / m ² / jr	30 jaar	€ 0,31 / m ² / jr	€ 0,82 / m ² / jr	40 jaar	€ 0,24 / m ² / jr	€ 0,63 / m ² / jr	50 jaar	€ 0,16 / m ² / jr

24. Speel/sportvoorzieningen - GRASTRAININGSVELDEN			Grasvelden voor trainingsdoeleinden op sportcomplexen voor diverse veldsporten						Meeteenheid 100 m ²
GOED			BASIS			SOBER			
									
<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Velden met vlakheid die niet perfect is. Wateroverlast kan voor komen bij langdurige neerslag. De grasmat dient bijna volledig te bestaan uit sportveldgrassen met hooguit enkele open plekje</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Velden met vlakheid die te wensen over laat. Plasvorming komt voor. De grasmat heeft veel open plekken, straatgras en/of onkruiden</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Velden met zodanig slechte vlaktelgging dat sportbeoefening bemoeilijkt wordt. Gebrekkige ontwatering. De grasmat heeft veel open plekken, straatgras en/of onkruiden.</p>			
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedekkinggraad met sportveldgrassen na uitvoering groot onderhoud (inspectie augustus) = 100%; en na winterstop (inspectie medio maart) > 20%; • Het veld heeft ≤ 0,5% onkruiden (zijnde niet grassen) • De graslengte is > 30 mm en ≤ 50 mm • Oneffenheden die voorkomen zijn binnen een afstand van 3,0 m ≤ 30 mm. 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedekkinggraad met sportveldgrassen na uitvoering groot onderhoud (inspectie augustus) = 100%; en na winterstop (inspectie medio maart) > 20%; • Het veld heeft ≤ 0,5% onkruiden (zijnde niet grassen) • De graslengte is > 30 mm en ≤ 50 mm • Oneffenheden die voorkomen zijn binnen een afstand van 3,0 m ≤ 30 mm. 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedekkinggraad met sportveldgrassen na uitvoering groot onderhoud (inspectie augustus) = 100%; en na winterstop (inspectie medio maart): >10%; • Het veld heeft ≤ 1% onkruiden (zijnde niet grassen) • De graslengte is > 30 mm en ≤ 50 mm • Oneffenheden die voorkomen zijn binnen een afstand van 3,0 m ≤ 30 mm. 			
Onderhoudskosten € 0,66 / m ² / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 0,31 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,66 / m ² / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 0,24 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,65 / m ² / jr	Cyclus 50 jaar	Vervangingskosten € 0,16 / m ² / jr	

25. Openbare verlichting – LICHTMASTEN			Lichtmasten voor verlichting van de openbare ruimte *			Meeteenheid Meetlocatie		
<p style="text-align: center;">GOED</p> 			<p style="text-align: center;">BASIS</p> 			<p style="text-align: center;">SOBER</p> 		
<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De lichtmasten vertonen geen schade, slijtage of afwijkende stand. Geen onveilige situaties tengevolge van schade</p>			<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De lichtmasten vertonen lichte schade, slijtage en afwijkingen in de stand. Geen onveilige situaties tengevolge van schade</p>			<p style="text-align: center;"><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De lichtmasten vertonen regelmatig schade, slijtage en afwijkingen in de stand. Geen onveilige situaties tengevolge van schade</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de lichtmasten vertoont ≤ 10% schadeplekken • De lichtmasten staan niet of nauwelijks scheef, ≤ 10% van de lichtmasten • Op ≤ 10% van de lichtmasten is graffiti en beplakking aanwezig (niet aanstootgevend) • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig ≤ 10% van de elementen • Er zijn geen technische storingen, de verlichting functioneert goed 			<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de lichtmasten vertoont ≤ 20% schadeplekken • Enkele lichtmasten staan scheef, ≤ 20% van de lichtmasten • Op ≤ 20% van de lichtmasten is graffiti en beplakking aanwezig (niet aanstootgevend) • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig ≤ 20% van de elementen • Er zijn geen technische storingen, de verlichting functioneert goed 			<p style="text-align: center;"><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de lichtmasten vertoont ≤ 40% schadeplekken • Veel lichtmasten staan scheef ≤ 40% van de lichtmasten staat • Op ≤ 40% van de lichtmasten is graffiti en beplakking aanwezig (niet aanstootgevend) • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig ≤ 40% van de elementen • Er zijn geen technische storingen, de verlichting functioneert goed 		
Onderhoudskosten € 30,33 / st / jr	Cyclus 20/20 jaar	Vervangingskosten € 106,90 / st / jr	Onderhoudskosten € 15,35 / st / jr	Cyclus 20/40 jaar	Vervangingskosten € 82,05 / st / jr	Onderhoudskosten € 6,94 / st / jr	Cyclus 20/40 jaar	Vervangingskosten € 82,05 / st / jr

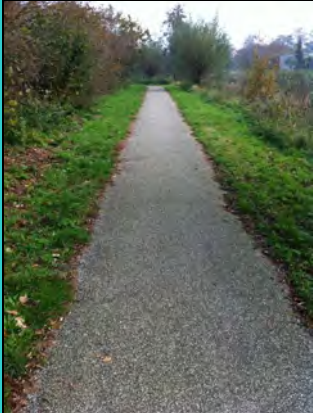

26. Verkeers-/verwijsvoorzieningen BEBORDING			Metalen borden op of aan palen of gebouwen voor bewegwijzering, verkeer en straatnamen. De borden zijn adequaat op de palen bevestigd en goed zichtbaar voor alle verkeer			Meeteenheid Meetlocatie		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
De verkeersborden vertonen geen schade, slijtage of afwijkende stand			De verkeersborden vertonen lichte schade, slijtage en afwijkingen in de stand			De verkeersborden vertonen regelmatig schade, slijtage en afwijkingen in de stand		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Van de borden en palen vertoont ≤ 10% schadeplekken • Van de borden en palen staat ≤ 10% zichtbaar scheef • Van de borden en palen is ≤ 10% zichtbaar verkleurd • Op ≤ 10% van de borden en palen is graffiti en beplakking aanwezig (niet aanstootgevend) • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig ≤ 10% van de elementen 			<ul style="list-style-type: none"> • Van de borden en palen vertoont ≤ 20% schadeplekken • Van de borden en palen staat ≤ 20% zichtbaar scheef • Van de borden en palen is ≤ 20% zichtbaar verkleurd • Op ≤ 20% van de borden en palen is graffiti en beplakking aanwezig (niet aanstootgevend) • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig ≤ 20% van de elementen 			<ul style="list-style-type: none"> • Van de borden en palen vertoont ≤ 50% schadeplekken • Van de borden en palen staat ≤ 50% zichtbaar scheef • Van de borden en palen is ≤ 50% zichtbaar verkleurd • Op ≤ 50% van de borden en palen is graffiti en beplakking aanwezig (niet aanstootgevend) • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig ≤ 50% van de elementen 		
Onderhoudskosten € 22,03 / st / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 13,75 / st / jr	Onderhoudskosten € 14,69 / st / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 13,75 / st / jr	Onderhoudskosten € 7,34 / st / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 13,75 / st / jr

27. Verkeers-/verwijsvoorzieningen VERKEERSREGELINSTALLATIES			Verkeersregelininstallaties (VRI) voor automatische regeling van verkeer door middel van verkeerslichten* *bij de vervangingscyclus is onderscheid gemaakt tussen armatuur en paal (armatuur/paal)			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De verkeersinstallaties vertonen geen tot nauwelijks schade, corrosie, slijtage of graffiti			<i>Algemene omschrijving</i> De verkeersinstallaties vertonen weinig schade, corrosie, slijtage of graffiti			<i>Algemene omschrijving</i> De verkeersinstallaties vertonen redelijk veel schade, corrosie, slijtage of graffiti		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele beschadigingen, ≤ 1 st. per element • Graffiti en beplakking is nauwelijks aanwezig, ≤ 5% per element, maar niet aanstootgevend • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is niet aanwezig of nauwelijks, ≤ 2% per element • Er zijn geen technische storingen, de lichten functioneren 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele beschadigingen, ≤ 2 st. per element • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig, ≤ 10% per element, maar niet aanstootgevend • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is enigszins aanwezig, ≤ 5% per element • Er zijn geen technische storingen, de lichten functioneren 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele beschadigingen, ≤ 5 st. per element • Graffiti en beplakking is redelijk veel aanwezig, ≤ 20% per element, maar niet aanstootgevend • Algen groei of ander vuil (viezigheid) is redelijk aanwezig, ≤ 10% per element • Er zijn geen technische storingen, de lichten functioneren 		
Onderhoudskosten € 2.582,50 / st / jr	Cyclus 15/30 jaar	Vervangingskosten € 3.964,50 / st / jr	Onderhoudskosten € 2.317,19 / st / jr	Cyclus 15/30 jaar	Vervangingskosten € 3.964,50 / st / jr	Onderhoudskosten € 2.183,13 / st / jr	Cyclus 15/30 jaar	Vervangingskosten € 3.964,50 / st / jr

28. Verkeers-/verwijsvoorzieningen ANTIPARKEERVOORZIENINGEN			Palen van beton, metaal of van gerecycled kunststof om parkeren of inrijden tegen te gaan			Meeteenheid Meetlocatie		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De antiparkeervoorzieningen vertonen geen of minimale schade, slijtage of afwijkende stand			<i>Algemene omschrijving</i> De antiparkeervoorzieningen vertonen lichte schade, slijtage en afwijkingen in de stand			<i>Algemene omschrijving</i> De antiparkeervoorzieningen vertonen matige schade, slijtage en afwijkingen in de stand		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn geen of minimale beschadigingen*, ≤ 10% van de elementen • Palen staan niet of nauwelijks scheef, ≤ 10% van de elementen • Er is algengroei of andere vuil (viezigheid) aanwezig op ≤ 10% van de elementen 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele palen beschadigd*, ≤ 20% van de elementen • Enkele palen staan scheef, ≤ 20% van de elementen • Er is algengroei of andere vuil (viezigheid) aanwezig op ≤ 20% van de elementen 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn redelijk veel palen beschadigingen* , ≤ 40% van de elementen • Meerdere palen staan scheef, ≤ 40% van de elementen • Er is algengroei of andere vuil (viezigheid) aanwezig op ≤ 40% van de elementen 		
* breuk, deuken, slijtage coating, corrosie								
Onderhoudskosten € 6,75 / st / jr	Cyclus 15 jaar	Vervangingskosten € 0,83 / st / jr	Onderhoudskosten € 4,50 / st / jr	Cyclus 20 jaar	Vervangingskosten € 0,63 / st / jr	Onderhoudskosten € 2,25 / st / jr	Cyclus 25 jaar	Vervangingskosten € 0,50 / st / jr

29. Verkeers-/verwijsvoorzieningen MARKERING			Met wegenvverf of thermoplast aangebrachte markering op asfalt- en elementverhardingen			Meeteenheid 100 m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Markering is nagenoeg overal goed zichtbaar			<i>Algemene omschrijving</i> De markering is redelijk goed zichtbaar			<i>Algemene omschrijving</i> De markering is op grote delen niet goed zichtbaar		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 5% van de markering ontbreekt of vertoont slijtage • ≤ 5% van de markering is met vuil bedekt 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 20% van de markering ontbreekt of vertoont slijtage • ≤ 10% van de markering is met vuil bedekt 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 30% van de markering ontbreekt of vertoont slijtage • ≤ 15% van de markering is met vuil bedekt 		
Onderhoudskosten € 2,51 / m1 / jr	Cyclus 4 jaar	Vervangingskosten € 2,72 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 2,14 / m1 / jr	Cyclus 6 jaar	Vervangingskosten € 1,81 / m1 / jr	Onderhoudskosten € 1,76 / m1 / jr	Cyclus 8 jaar	Vervangingskosten € 1,36 / m1 / jr

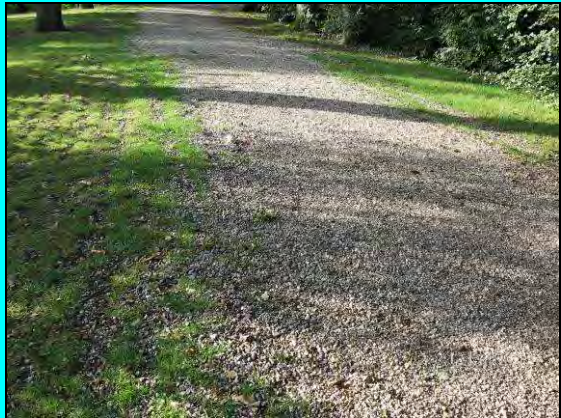
30. Verhardingen – ASFALTVERHARDINGEN: WEGEN			Van asfalt voorziene rijbanen			Meeteenheid 100m ¹ /100m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het asfalt ligt geheel vlak en er sprake van zeer lichte schade			<i>Algemene omschrijving</i> Het asfalt ligt overwegend vlak en er is sprake van lichte tot matige schade			<i>Algemene omschrijving</i> Het asfalt ligt niet vlak en er is sprake van matige schade		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Geen dwarsonvlakheid (spoorvorming) • Geen sprake van rafeling • Geen randschade • Geen scheuren • Geen gaten • Geen zichtbare reparaties • Er is geen veegvuil op de verharding • Zwerfafval geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dwarsonvlakheid (spoorvorming) op ≤ 5% van de oppervlakte • Rafeling op ≤ 2% van de weglengte • Randschade ≤ 5% van de randlengte • Scheurvorming ≤ 5% van de weglengte • Gaten in het wegdek hebben een doorsnede ≤ 30 mm en de diepte is ≤ 15 mm • Zichtbare reparaties ≤ 5% • Er is weinig veegvuil, ≤ 5% van de oppervlakte • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dwarsonvlakheid (spoorvorming) op ≤ 10% van de oppervlakte • Rafeling op ≤ 5% van de weglengte • Randschade ≤ 10% van de randlengte • Scheurvorming ≤ 10% van de weglengte • Gaten in het wegdek hebben een doorsnede ≤ 50 mm en de diepte is ≤ 40 mm • Zichtbare reparaties ≤ 10% • Er is redelijk veel veegvuil, ≤ 20% van de oppervlakte • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,47 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,88 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,44 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,88 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,36 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,88 / m2 / jr

31. Verhardingen – ASFALTVERH: FIETS- en VOETPADEN			Van asfalt voorziene fiets- en voetpaden			Meeteenheid 100m ¹ /100m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het asfalt ligt geheel vlak en er sprake van zeer lichte schade			<i>Algemene omschrijving</i> Het asfalt ligt overwegend vlak en er is sprake van lichte tot matige schade			<i>Algemene omschrijving</i> Het asfalt ligt niet vlak en er is sprake van matige schade		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Geen dwarsonvlakheid • Geen sprake van rafeling • Geen randschade • Geen scheuren • Geen gaten • Geen zichtbare reparaties • Er is geen veegvuil op de verharding • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dwarsonvlakheid op $\leq 5\%$ van de oppervlakte • Rafeling op $\leq 2\%$ van de weglengte • Randschade $\leq 5\%$ van de randlengte • Scheurvorming $\leq 5\%$ van de weglengte • Gaten in het wegdek hebben een doorsnede ≤ 30 mm en de diepte is ≤ 15 mm • Zichtbare reparaties $\leq 10\%$ • Er is weinig veegvuil, $\leq 5\%$ van de oppervlakte • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dwarsonvlakheid op $\leq 10\%$ van de oppervlakte • Rafeling op $\leq 5\%$ van de weglengte • Randschade $\leq 10\%$ van de randlengte • Scheurvorming $\leq 10\%$ van de weglengte • Gaten in het wegdek hebben een doorsnede ≤ 50 mm en de diepte is ≤ 40 mm • Zichtbare reparaties $\leq 20\%$ • Er is redelijk veel veegvuil, $\leq 20\%$ van de oppervlakte • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,47 / m ² / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,88 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,44 / m ² / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,88 / m ² / jr	Onderhoudskosten € 0,36 / m ² / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,88 / m ² / jr

32. Verhardingen ELEMENTVERHARDINGEN: WEGEN			Rijbanen, fietspaden, trottoirs en verkeersvoorzieningen van gebakken of betonnen klinkers, stenen of tegels die in diverse maten en verbanden voorkomen			Meeteenheid 100m ¹ /100m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Er is geen sprake van hinderlijke of gevaarlijke onvlakheid en oneffenheden			<i>Algemene omschrijving</i> Er is sprake van lichte onvlakheid en oneffenheden			<i>Algemene omschrijving</i> Er is sprake van matige onvlakheid en oneffenheden. Er is sprake van een onderhoudsachterstand en pleksgewijs kan ernstige schade voorkomen		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 5% van de oppervlakte vertoont onvlakheid • Breuk in het materiaal is zeer gering aanwezig, ≤ 1% • Geen zichtbare reparaties • Voeglengtebedekking (onkruidgroei) is zeer gering, klinkers ≤ 3% , tegels ≤ 5% • Er is nauwelijks veegvuil aanwezig, ≤ 5% • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 10% van de oppervlakte vertoont onvlakheid • Breuk in het materiaal is weinig aanwezig, ≤ 5% • Zichtbare reparaties ≤ 10% • Voeglengtebedekking (onkruidgroei) is weinig, klinkers ≤ 5% , tegels ≤ 10% • Er is weinig veegvuil aanwezig, ≤ 10% • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 20% van de oppervlakte vertoont onvlakheid • Breuk in het materiaal is redelijk veel aanwezig, ≤ 10% • Zichtbare reparaties ≤ 20% • Voeglengtebedekking (onkruidgroei) is redelijk veel, klinkers ≤ 15% , tegels ≤ 20% • Er is redelijk veel veegvuil aanwezig, ≤ 20% • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,69 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,92 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,55 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,92 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,41 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,92 / m2 / jr

33. Verhardingen – ELEMENTVERHARDINGEN: FIETS- en VOETPADEN	Rijbanen, fietspaden, trottoirs en verkeersvoorzieningen van gebakken of betonnen klinkers, stenen of tegels die in diverse maten en verbanden voorkomen	Meeteenheid 100m ¹ /100m ²
<p style="text-align: center;">GOED</p> 	<p style="text-align: center;">BASIS</p> 	<p style="text-align: center;">SOBER</p>

<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Er is geen sprake van hinderlijke of gevaarlijke onvlakheid en oneffenheden</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Er is sprake van lichte onvlakheid en oneffenheden</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>Er is sprake van matige onvlakheid en oneffenheden. Er is sprake van een onderhoudsachterstand en pleksgewijs kan ernstige schade voorkomen</p>		
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 5% van de oppervlakte vertoont onvlakheid • Breuk in het materiaal is zeer gering aanwezig, ≤ 1% • Geen zichtbare reparaties • Voeglengtebedekking (onkruidgroei) is zeer gering, klinkers ≤ 3% , tegels ≤ 5% • Er is nauwelijks veegvuil aanwezig, ≤ 5% • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 10% van de oppervlakte vertoont onvlakheid • Breuk in het materiaal is weinig aanwezig, ≤ 5% • Zichtbare reparaties ≤ 10% • Voeglengtebedekking (onkruidgroei) is weinig, klinkers ≤ 5% , tegels ≤ 10% • Er is weinig veegvuil aanwezig, ≤ 10% • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 20% van de oppervlakte vertoont onvlakheid • Breuk in het materiaal is redelijk veel aanwezig, ≤ 10% • Zichtbare reparaties ≤ 20% • Voeglengtebedekking (onkruidgroei) is redelijk veel, klinkers ≤ 15% , tegels ≤ 20% • Er is redelijk veel veegvuil aanwezig, ≤ 20% • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,69 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,92 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,55 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,92 / m2 / jr	Onderhoudskosten € 0,41 / m2 / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 0,92 / m2 / jr

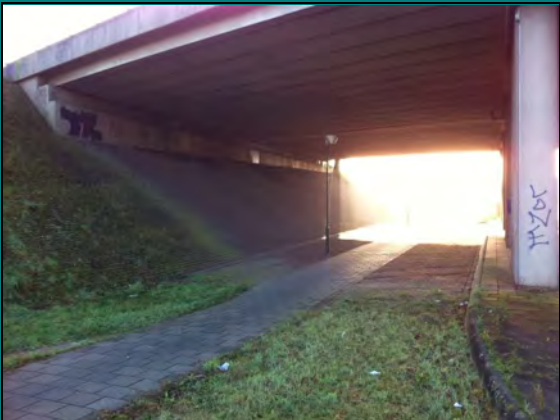

34. Verhardingen - HALFVERHARDINGEN			Paden en terreinen met een half of semi-verharde toplaag van ongebonden of gebonden materie, zoals split, we-bomix (mijnsteen met cement) of schelpen			Meeteenheid 100 m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De verharding ligt vlak en is veilig in gebruik</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De verharding is redelijk vlak en is veilig in gebruik</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De verharding is niet overal even vlak en is doorgaans veilig in gebruik</p>		
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 2 % van de oppervlakte wordt niet door het materiaal bedekt • Kuilen en oneffenheden dieper dan 20mm komen minimaal voor, ≤ 5 % van de oppervlakte • Onkruidbedekking is zeer gering, ≤ 5% van het oppervlak • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 5 % van de oppervlakte wordt niet door het materiaal bedekt • Kuilen en oneffenheden dieper dan 20mm komen soms voor, ≤ 10 % van de oppervlakte • Onkruidbedekking is gering, ≤ 15% van het oppervlak • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 15 % van de oppervlakte wordt niet door het materiaal bedekt • Kuilen en oneffenheden dieper dan 20mm komen regelmatig voor, ≤ 20 % van de oppervlakte • Onkruidbedekking is matig ≤ 25% van het oppervlak • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden per 100 m² 		
Onderhoudskosten € 0,58 / m ² / jr	Cyclus n.v.t.	Vervangingskosten n.v.t. jr	Onderhoudskosten € 0,39 / m ² / jr	Cyclus n.v.t.	Vervangingskosten n.v.t.	Onderhoudskosten € 0,31 / m ² / jr	Cyclus n.v.t.	Vervangingskosten n.v.t.

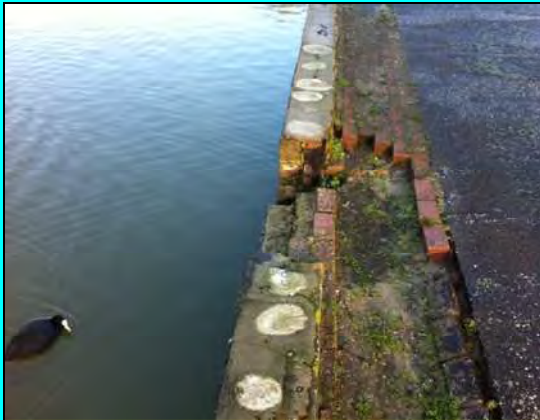
35. Verhardingen – ONVERHARDE WEGEN en PADEN			Paden zonder verharding, al dan niet voor een deel begroeid met gras en/of kruidachtige vegetatie. Veelal gelegen in het buitengebied of bos- en natuurgebieden			Meeteenheid 100 m ²		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> Het pad ligt vlak en is veilig in gebruik			<i>Algemene omschrijving</i> Het pad is redelijk vlak en is veilig in gebruik			<i>Algemene omschrijving</i> In het pad kunnen regelmatig kuilen voor komen; het pad is doorgaans veilig in gebruik		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kuilen en oneffenheden dieper dan 20mm komen minimaal voor, ≤ 5 stuks • Geen zichtbare reparaties (bv puin) • Zwerfafval, geen zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kuilen en oneffenheden dieper dan 20mm komen soms voor, ≤ 15 stuks • Zichtbare reparaties ≤ 10% (bv puin) • Zwerfafval ≤ 3 zichtbare eenheden 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kuilen en oneffenheden dieper dan 20mm komen regelmatig voor, ≤ 20 stuks • Zichtbare reparaties ≤ 20% (bv puin) • Zwerfafval ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 0,27 / m ² / jr	Cyclus n.v.t.	Vervangingskosten n.v.t.	Onderhoudskosten € 0,19 / m ² / jr	Cyclus n.v.t.	Vervangingskosten n.v.t.	Onderhoudskosten € 0,17 / m ² / jr	Cyclus n.v.t.	Vervangingskosten n.v.t.

36. Civieltechnische kunstwerken – BRUGGEN: AUTOVERKEER	Houten, betonnen, stalen of gemetselde (of een combinatie hiervan) constructie over watergang, bestemd voor zwaar verkeer		Meeteenheid per stuk
<p style="text-align: center;">GOED</p> 	<p style="text-align: center;">BASIS</p> 	<p style="text-align: center;">SOBER</p> 	

<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>			<i>Algemene omschrijving</i>		
De brug vertoont geen gebreken, beschadigingen en slijtage en is technisch veilig			De brug vertoont lichte gebreken, beschadigingen en slijtage, maar is technisch veilig			De brug vertoont matige gebreken, beschadigingen en slijtage, maar is technisch veilig		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 5 stuks • Er is weinig slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 1% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is minimaal aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 1 % • Veegvuil is minimaal aanwezig, ≤ 1 % 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele schadeplekken*, ≤ 10 stuks • Er is enige slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 5 % van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is nauwelijks aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 10 % • Veegvuil is hier en daar aanwezig, ≤ 5% 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn redelijk veel schadeplekken*, ≤ 25 stuks • Er is redelijk veel slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 10% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 15 % • Veegvuil is regelmatig aanwezig, ≤ 20 % 		
*Breuk, deuken, gaten								
Onderhoudskosten € 2.100 / st / jr	Cyclus 100 jaar	Vervangingskosten € 2.500 / st / jr	Onderhoudskosten € 1.300 / st / jr	Cyclus 100 jaar	Vervangingskosten € 2.500 / st / jr	Onderhoudskosten € 900 / st / jr	Cyclus 100 jaar	Vervangingskosten € 2.500 / st / jr

37. Civieltechnische kunstwerken – BRUGGEN: FIETS-/VOETVERKEER			Houten, betonnen, stalen of gemetselde (of een combinatie hiervan) constructie over watergang, bestemd voor licht verkeer.			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De brug vertoont geen gebreken, beschadigingen en slijtage en is technisch veilig</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De brug vertoont lichte gebreken, beschadigingen en slijtage, maar is technisch veilig</p>			<p><i>Algemene omschrijving</i></p> <p>De brug vertoont matige gebreken, beschadigingen en slijtage, maar is technisch veilig</p>		
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks shadeplekken*, ≤ 5 stuks • Er is weinig slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 1% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is minimaal aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 1% • Veegvuil is minimaal aanwezig, ≤ 1% 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele shadeplekken*, ≤ 10 stuks • Er is enige slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 5% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is nauwelijks aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 10% • Veegvuil is hier en daar aanwezig, ≤ 5% 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn redelijk veel shadeplekken*, ≤ 25 stuks • Er is redelijk veel slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 10% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 15% • Veegvuil is regelmatig aanwezig, ≤ 20% 		
*Breuk, deuken, gaten								
Onderhoudskosten € 700 / st / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 650,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 500 / st / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 650 / st / jr	Onderhoudskosten € 350 / st / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 650 / st / jr

38. Civieltechnische kunstwerken – TUNNELS en VIADUCTEN			Betonnen onderdoorgangen van wegen voor voetgangers, fiets- en bromfietzers			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De tunnel vertoont geen gebreken, nauwelijks beschadigingen en slijtage			<i>Algemene omschrijving</i> De tunnel vertoont lichte gebreken, enkele beschadigingen en slijtage			<i>Algemene omschrijving</i> De tunnel vertoont meerdere gebreken, redelijk veel beschadigingen en slijtage		
<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>			<i>Beeldaspecten</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 5 stuks • Er is weinig slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 1% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is minimaal aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 1% • Veegvuil is minimaal aanwezig, ≤ 1% 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele schadeplekken*, ≤ 10 stuks • Er is enige slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 5% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is nauwelijks aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 10% • Veegvuil is hier en daar aanwezig, ≤ 5% 			<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn redelijk veel schadeplekken*, ≤ 25 stuks • Er is redelijk veel slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 10% van de oppervlakte • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 15% • Veegvuil is regelmatig aanwezig, ≤ 20% 		
*Breuk, deuken gaten								
Onderhoudskosten € 6.500 / st / jr	Cyclus 100 jaar	Vervangingskosten €450,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 4.500 / st / jr	Cyclus 100 jaar	Vervangingskosten € 450,00 / st / jr	Onderhoudskosten € 3.200 / st / jr	Cyclus 100 jaar	Vervangingskosten € 450 / st / jr

39. Civieltechnische kunstwerken - KADEMUREN			Houten, betonnen, gemetselde of gestapelde wanden voor het opvangen van hoogteverschillen langs water			Meeteenheid per stuk		
GOED			BASIS			SOBER		
								
<i>Algemene omschrijving</i> De kademuur is stabiel en veilig; er is geen graffiti en/of ander vuil aanwezig			<i>Algemene omschrijving</i> De kademuur is stabiel en veilig; er is enige graffiti en/of ander vuil aanwezig			<i>Algemene omschrijving</i> De kademuur is stabiel en veilig; er is redelijk veel graffiti en/of ander vuil aanwezig		
<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 5 stuks • Graffiti en beplakking is minimaal aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 1 % • Veegvuil is minimaal aanwezig, ≤ 1 % 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn enkele schadeplekken*, ≤ 10 stuks • Graffiti en beplakking is nauwelijks aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 10 % • Veegvuil is hier en daar aanwezig, ≤ 5% 			<i>Beeldaspecten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn redelijk veel schadeplekken*, ≤ 25 stuks • Graffiti en beplakking is enigszins aanwezig en is niet aanstootgevend, ≤ 15 % • Veegvuil is regelmatig aanwezig, ≤ 20 % 		
*Breuk, deuken, gaten								
Onderhoudskosten € 7.000 / st / jr	Cyclus 60 jaar	Vervangingskosten € 7.900 / st / jr	Onderhoudskosten € 5.000 / st / jr	Cyclus 70 jaar	Vervangingskosten € 6.500 / st / jr	Onderhoudskosten € 3.500 / st / jr	Cyclus 80 jaar	Vervangingskosten € 6.000 / st / jr

40. Civieltechnische kunstwerken – VLONDERS en PONTONS	Houten vlonders en pontons aan de waterkant, die worden aangelegd voor de uitoefening van de vissport, in/uitstappen of aanleggen van boten of ter overbrugging van natte/drassige gronden.		Meeteenheid per stuk
<p style="text-align: center;">GOED</p> 	<p style="text-align: center;">BASIS</p> 	<p style="text-align: center;">SOBER</p> 	

Algemene omschrijving			Algemene omschrijving			Algemene omschrijving		
De steiger vertoont geen tot nauwelijks beschadigingen en is veiligheid en goed bruikbaar			De steiger vertoont lichte beschadigingen maar die beïnvloeden de veiligheid en het gebruik niet			De steiger vertoont redelijk veel beschadigingen maar die beïnvloeden de veiligheid en het gebruik niet		
<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 5 stuks • Er is weinig slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 1% van de oppervlakte • Steigers sluiten aan op wegen en paden met een (ongebonden) verharding • Steiger is bereikbaar voor gehandicapten. • Graffiti is minimaal aanwezig ≤ 1% en is niet aanstootgevend • Zwerfafval op en rond de steiger geen zichtbare eenheden <p>*Breuk, deuken, gaten</p>			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 10 stuks • Er is enige slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 5 % van de oppervlakte • Steigers sluiten aan op wegen en paden met een (ongebonden) verharding • Steiger is bereikbaar voor gehandicapten. • Graffiti is nauwelijks aanwezig ≤ 10% en is niet aanstootgevend • Zwerfafval op en rond de steiger ≤ 3 zichtbare eenheden 			<p><i>Beeldaspecten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nauwelijks schadeplekken*, ≤ 25 stuks • Er is redelijk veel slijtage of beschadiging van de slijtlaag, ≤ 10% van de oppervlakte • Steigers sluiten aan op wegen en paden met een (ongebonden) verharding • Steiger is bereikbaar voor gehandicapten. • Graffiti is enigszins aanwezig ≤ 15% en is niet aanstootgevend • Zwerfafval op en rond de steiger ≤ 10 zichtbare eenheden 		
Onderhoudskosten € 1.800 / st / jr	Cyclus 30 jaar	Vervangingskosten € 740 / st / jr	Onderhoudskosten € 1.250 / st / jr	Cyclus 35 jaar	Vervangingskosten € 650 / st / jr	Onderhoudskosten € 850 / st / jr	Cyclus 40 jaar	Vervangingskosten € 560 / st / jr

BIJLAGEN

Bijlage I – Overzichtskaart functionele gebieden

BIJLAGE II – Toelichting beeldaspecten

In deze bijlage volgt – op alfabetische volgorde - een toelichting over te meten beeldaspecten die vragen kunnen opleveren over de manier waarop ze gemeten moeten worden.

- 'achterstand in dunning': struik- en boomvormers staan dermate dicht opeen dat de individuele planten niet of nauwelijks meer evenwichtig uitgroeien. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorie bosplantsoen
- 'drijfvuil': zwerfafval dat drijft op het water.
- 'ongewenste opslag': betreft spontane vestiging van houtige gewassen (andere dan aangeplant) die een negatieve invloed (kunnen) hebben op de functie en het eindbeeld van de beplanting. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën bos, bosplantsoen en hagen. *In de overige beheercategorieën als bijvoorbeeld heesters of vaste planten mag houtige opslag in geen van de kwaliteitsniveaus voorkomen.*
- 'onkruid': betreft ongewenste kruiden in beplantingen of op verhardingen. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën bomen, heesters, hagen, vaste planten, wisselperken, speelondergronden, elementverhardingen, halfverhardingen;
- 'open plekken': plekken die kaal zijn en waar binnen 2 groeiseizoenen logischerwijs geen begroeiing verwacht mag worden die passend is binnen de functie en beeld. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën heesters, vaste planten, wisselperken, gazon, ruw gras en berm, bloembakken.
- 'overgroei graskanten': het aantal centimeters dat het gras over de bestrating inclusief opsluiting heen groeit. Dit aspect wordt alleen beoordeeld in de beheercategorie gazon.
- 'overhangende takken': het gaat hierbij om takken die over wegen, paden of gras hangen. Hierbij moet het gemiddelde bepaald worden van de beplanting die daadwerkelijk overhangt. Bij overhang over gras is – indien de graskanten niet geregeld gestoken worden – vaak moeilijk vast te stellen welke lijn aangehouden dient te worden. Als richtlijn kan dan een vaste afstand uit het hart van de buitenste rij beplanting afgesproken worden (bv. 0,5 m¹ in geval van heesters; 1,5 m¹ in geval van bosplantsoen). Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën bos, bosplantsoen, heesters.
- 'scheefstand': dit wordt opgenomen in geval het direct opvalt dat het object of onderdeel hiervan duidelijk en onbedoeld uit het lood staat. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën banken, afvalbakken, bloembakken, fietsparkeer-systemen, lichtmasten, bebording, antiparkeervoorzieningen.
- 'snoeiachterstand': betreft sierstruiken die voor een goede (verjongings)groei, dichtheid en/of bloei afhankelijk zijn van één of meerjaarlijkse snoeibeurten (Vlinderstruik, Forsythia, bodembedekkers, cultuurrozen). Er is sprake van snoeiachterstand als naar inschatting verjongingssnoei de laatste 1-3 jaar (afhankelijk van de soort) niet heeft plaatsgevonden. Dit is te beoordelen aan de hand van de mate van verhouting van de struik, de hoogte (te hoog), de hoeveelheid dood hout en het takschot. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorie heesters.
- 'voeglengtebegroeiing': de hoeveelheid voeglengte in verharding, uitgedrukt in centimeters die begroeid is met ongewenste kruiden of gras. Dit aspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën elementverharding, halfverharding en speelondergrond.
- 'vulling': dit beeldaspect wordt beoordeeld bij de beheercategorie afvalbakken. Gemeten dient te worden de mate waarin de uitneembare afvallemmer (dus niet de behuizing) gevuld is met afval. Dit aspect heeft in feite alleen een indirect effect op de beeldkwaliteit (zolang de bak niet vol is, is er in principe voor het beeld niets aan de hand) en is met name bedoeld als indicatie of de frequentie van ophalen van afval overeenkomt met het aanbod van afval;
- 'zichtbare schadeplekken/beschadigingen': hieronder vallen schadeplekken of beschadigingen die tenminste 10 centimeter lang of breed zijn. Dit aspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën banken, afvalbakken, kunstobjecten, bloembakken, hekwerken, fietsparkeersystemen, muren, speeltoestellen,

lichtmasten, verkeersinstallaties, antiparkeervoorzieningen, bruggen, tunnels, vlonders en pontons, kademuren.

- 'zinkvuil': afval dat zweeft onder het wateroppervlak en dat vanaf de kant zichtbaar is.
- 'zwerfafval': afval dat door mensen is weggegooid of achtergelaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn. Het gaat dan met name om verpakkingsresten, papier, schillen etc. met een omvang van > 10 cm. Kleiner afval als kauwgumresten, sigarettenpeuk worden niet meegerekend. Illegaal gedumpt afval zoals grofvuil of huishoudelijk afval wordt niet tot zwerfafval gerekend. Dit beeldaspect wordt beoordeeld in de beheercategorieën bomen, bos, bosplantsoen, heesters, hagen, vaste planten, wisselperken, gazon, ruw gras en bermen, bloemrijk grasland, vijvers, sloten en oevers, kunstobjecten, bloembakken, speeltoestellen, asfaltverharding wegen en fietspaden, elementverharding, halfverharding, onverharde paden, vlonders en pontons.

Bijlage III – Totstandkoming beeldmeetlatten

Deze bijlage maakt inzichtelijk hoe de op maat gemaakte beeldmeetlatten voor de gemeente Oss samenhangen met de Kwaliteitscatalogus Openbare ruimte van CROW. Allereerst volgt een onderbouwing om te kiezen voor beeldmeetlatten die op maat gemaakt zijn voor de Osse praktijk. Vervolgens wordt in tabelvorm per beeldmeetlat de samenhang met de Kwaliteitscatalogus Openbare ruimte van CROW aangegeven.

Toelichting totstandkoming beeldmeetlatten gemeente Oss

De CROW-standaard bestaat uit 5 standaard kwaliteitsniveaus A+, A, B, C en D. De projectgroep stelt echter voor om uit te gaan van 3 op maat gemaakte kwaliteitsniveaus. Deze keuze is op de volgende argumenten gebaseerd:

- de niveaus A+ en D zijn in de praktijk niet haalbare cq wenselijke niveaus. Een overall kwaliteit van A+ is feitelijk alleen direct na de oplevering haalbaar; een kwaliteit op niveau D is dermate laag dat geen sprake meer kan zijn van duurzame instandhouding en daarbij is het de vraag in hoeverre voorzieningen dan nog functioneel en veilig zijn;
- het is overzichtelijker en beter communiceerbaar om uit te gaan van minder niveaus;
- de verschillen tussen de niveaus kunnen groter zijn, zodat ze beter herkenbaar en benoembaar zijn;
- er ontstaat ruimte om de kwaliteitsniveaus zodanig in te richten dat ze optimaal passen bij de Osse buitenruimte.

De kwaliteitsniveaus in de kwaliteitscatalogus van Oss zijn zodanig gekozen dat ze realistisch zijn, haalbaar zijn en aansluiting hebben op het huidige kwaliteitsniveau. Met de gekozen driedeling kan in de nabije toekomst gericht gestuurd worden op een specifieke onderhoudskwaliteit per gebied. Nu geldt immers één – niet duidelijk gespecificeerde – kwaliteit voor de gehele gemeente. Straks is ruimte voor differentiatie en flexibiliteit. Zo zou het niveau **Basis** toegepast kunnen worden in de woonwijken. Het niveau **Goed** is een onderhoudsniveau waarbij de kwaliteit boven gemiddeld is en zou gereserveerd kunnen worden voor de centrumgebieden en andere bijzondere of representatieve plekken. Het niveau **Sober** ten slotte zou van toepassing verklaard kunnen worden op gebieden waar de openbare ruimte een extensiever gebruik kent zoals bedrijventerreinen, natuurgebieden of het buitengebied.

Samenhang en afwijkingen van de schaalbalken/beeldmeetlatten van CROW

De CROW kwaliteitscatalogus is een handreiking van het CROW om kwaliteitsniveaus te standaardiseren. Deze standaard is te zien als een soort van 'bibliotheek' waaruit geput kan worden voor het samenstellen van een catalogus, waarbij voor vele onderdelen en aspecten schaalbalken beschikbaar zijn. In veel gevallen (38%) is de schaalbalk 1-op-1 overgenomen in de catalogus van Oss, echter waar nodig zijn kleine aanpassingen doorgevoerd (42%). Deze aanpassingen zijn gedaan uit oogpunt om de praktische bruikbaarheid te vergroten. Verder zijn nog een aantal nieuw beeldmeetlatten ontworpen (20%), aangezien de CROW kwaliteitscatalogus hierin (nog) niet voorziet.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de samenhang met en afwijkingen ten opzichte van het CROW:

Overzicht samenhang en afwijkingen tov CROW		
Omschrijving	Aantal beeldaspecten	Percentage
1. Geheel conform CROW	55	38%
2. Aanpassing kwaliteitsomschrijving A+	7	5%
3. Samenvoeging meer aspecten in één beeldmeetlat	25	18%
4. Aanpassing naar praktische meeteenheid	28	19%
5. Nieuwe beeldmeetlat	29	20%

Verskillende wijzen van totstandkoming worden hieronder toegelicht en aan de hand van voorbeelden duidelijk gemaakt. De nummering verwijst naar de laatste kolom van de tabel met een overzicht van de beeldmeetlatten (zie excelbestand met beeldmeetlatten), zodat per beeldaspect duidelijk is hoe deze tot stand is gekomen.

1. Beeldmeetlat conform CROW

Deze beeldmeetlatten zijn exact overgenomen uit de kwaliteitscatalogus van het CROW. De beeldmeetlat kan aansluiten bij de kwaliteitsniveaus A+, A en B of A, B en C.

1a Beeldmeetlat volgt de kwaliteitsniveaus A+, A en B:

Zwerfafval op het gazon: In Oss wordt zwerfafval goed bijgehouden en zijn de kwaliteitsniveaus A+, A en B van CROW haalbaar. Deze zijn dan ook toegepast.

CROW	A+	A	B	C	D
Stuks zwerfafval	0	<=3	<=10	<=25	>100
Oss	Goed	Basis	Sober		
Stuks zwerfafval	0	<=3	<=10		

1b Beeldmeetlat volgt de kwaliteitsniveaus A, B en C:

Voor een aantal beheersaspecten is niveau A+ niet of nauwelijks haalbaar of niet direct een gewenste kwaliteit. Voorbeeld hiervan is 'gemiddelde lengte uitlopers geschoren hagen': In dit geval zijn de kwaliteitsniveaus A, B en C overgenomen.

CROW	A+	A	B	C	D
Gem lengte in cm	0	<=10	<=20	<=30	>30
Oss		Goed	Basis	Sober	
Gem lengte in cm		<=10	<=20	<=30	

2. Beeldmeetlat conform CROW met aangepast niveau A+

Een andere aanpassing is niveau A+, A en B over te nemen en de grens van A+ iets richting A te verschuiven. Een voorbeeld hiervan is 'onkruidbedekking in heesters':

CROW	A+	A	B	C	D
Bedekking in %	0	<=20	<=40	>40	>40
Oss	Goed	Basis	Sober		
Bedekking in %	<=5	<=20	<=40		

3. Beeldmeetlat waarbij verschillende aspecten in 1 beeldmeetlat zijn samengevoegd

Bij deze beeldmeetlatten zijn verschillende CROW-schaalbalken of aspecten van de schaalbalken samengevoegd/vereenvoudigd tot 1 beeldmeetlat voor Oss. Een voorbeeld is beschadiging bij banken. In de Osse schaalbalken zijn beschadigingen zoals breuken, deuken, gaten, slijtage aan coating of verf samengevoegd. In CROW catalogus zijn dit 2 verschillende schaalbalken. In dit specifieke geval is ook de meeteenheid % van het element gewijzigd in stuks beschadigingen (een beschadiging is goed zichtbaar en minimaal 10 cm groot). In de praktijk blijkt dit gemakkelijker meetbaar.

Een ander voorbeeld is 'drijfvuil' in water:

CROW	A+	A	B	C	D
<i>Drijfvuil in Stuks los van de oever</i>	0	<=2	<=4	<=6	>6
<i>Drijfvuil stuks tegen de oever</i>	0	<=5	<=10	<=15	>15
Oss		Goed	Basis	Sober	
<i>Stuks drijfvuil</i>		<=3	<=10	>11	

riëen in de kwaliteitscatalogus van CROW wel beschikbaar zijn. Andere beeldmeetlatten zijn geheel nieuw.

Voorbeelden zijn: Siermuren, ondergronden van speeltoestellen.

Oss	Goed	Basis	Sober
<i>Ongewenste opslag* in % per 100m2</i>	0	<=2	<=5

Ander voorbeeld: 'ongewenste opslag' in haag:

4. Beeldmeetlat met aangepaste meeteenheid gebaseerd op CROW

In de CROW-catalogus zijn schaalbalken opgenomen waarbij per element verschillende aspecten worden gemeten. In de praktijk komen op veel locaties bepaalde elementen in grote aantallen voor. Te denken valt aan bomen, lichtmasten, bebording, antiparkeervoorzieningen. Vanwege de grote aantallen is het vrijwel ondoenlijk al deze elementen apart te beoordelen. Voor deze beheercategorieën zijn meetlatten opgezet waarbij de aspecten niet per element worden bekeken, maar waarbij de kwaliteit wordt bepaald aan de hand van het percentage van maximaal 10 exemplaren die een representatief beeld weergeven van de locatie.

Een voorbeeld is 'scheefstand' van antiparkeervoorzieningen (paaltjes):

CROW	A+	A	B	C
<i>Scheefstand in graden per stuk</i>	0	<=2	<=4	<=15
Oss	Goed	Basis	Sober	
<i>Scheefstand in % van 10 representatieve elementen</i>	10 %	20 %	50 %	

* ongewenste opslag = andere soort dan de haag

Tabel samenhang Osse beeldmeetlatten met CROW

Hierna volgt per beeldmeetlat een overzicht van de samenhang tussen de beeldmeetlatten van Oss en het CROW. Hierbij verwijst het nummer in de kolom 'Code' naar de aard van samenhang volgens onderstaande overzicht. Voorgaande tekstdeel bevat hiervan een nadere uitleg.

Overzicht samenhang en afwijkingen tov CROW	
Nr.	Omschrijving
1.	Geheel conform CROW
1a	Beeldmeetlat volgt de kwaliteitsniveaus A+, A en B
1b	Beeldmeetlat volgt de kwaliteitsniveaus A, B en C
2.	Aanpassing kwaliteitsomschrijving A+
3.	Samenvoeging meer aspecten in één beeldmeetlat
4.	Aanpassing naar praktische meeteenheid
5.	Nieuwe beeldmeetlat

5. Nieuwe beeldmeetlatten

Van een aantal beheercategorieën en -aspecten zijn in de CROW catalogus geen schaalbalken beschikbaar. Voor deze categorieën en aspecten is vanuit ervaring van Eco Consult een nieuwe meetlat opgezet. Enkele beeldmeetlatten zijn gebaseerd op schaalbalken die voor andere, vergelijkbare beheercatego-

BIJLAGE IV – Relatie wegbeheersystematiek

Inleiding

De kwaliteitscatalogus Oss is gebaseerd op de standaard kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW. Hierbij geldt dat Oss gekozen heeft voor een op maat gemaakte catalogus. Dit houdt in dat Oss eigen keuzes heeft gemaakt voor wat betreft het aantal kwaliteitsniveaus (3 in plaats van 5), het samenvoegen van een aantal deelcriteria tot één criterium, een geringe aanpassing aan de CROW-definitie uit oogpunt van praktische toepassingen en een aantal eigen beeldmeetlatten voor aspecten waarin het CROW (nog) niet voorziet. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar het document ‘Toelichting op totstandkoming beeldmeetlatten in de kwaliteitscatalogus van Oss’.

Relatie wegbeheer

De onderhoudsniveaus in de CROW-kwaliteitscatalogus (en dus indirect ook de op maat gemaakte catalogus voor gemeente Oss) zijn zo veel mogelijk gerelateerd aan bestaande onderhoudsrichtlijnen voor wegverhardingen. Zo zijn de onderhoudsniveaus voor verhardingen afgeleid uit de richtlijnen, de waarschuwingsgrenzen en de visuele inspectie voor wegbeheer uit CROW-publicaties 146 en 147. Onderstaande tabel brengt de relatie tussen de CROW-kwaliteitscatalogus en het wegbeheer in beeld. De prestatie-eisen voor verharding zijn zodanig aangepast, dat ze exact aansluiten op de richtlijnen, waarschuwingsgrenzen en inspectiemethode voor dwarsonvlaktheid, rafeling, oneffenheden, scheurvorming, randschade, zetting, hoogteligging berm en voegwijdte uit bovengenoemde locaties.

Onderhoudsniveau	Relatie met wegbeheer
A+	Er is geen schade
A	Er is enige schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden
B	De waarschuwingsgrens is overschreden: er is klein onderhoud nodig of binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig
C	De richtlijn is overschreden: er is binnen twee jaar groot onderhoud nodig
D	De richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig

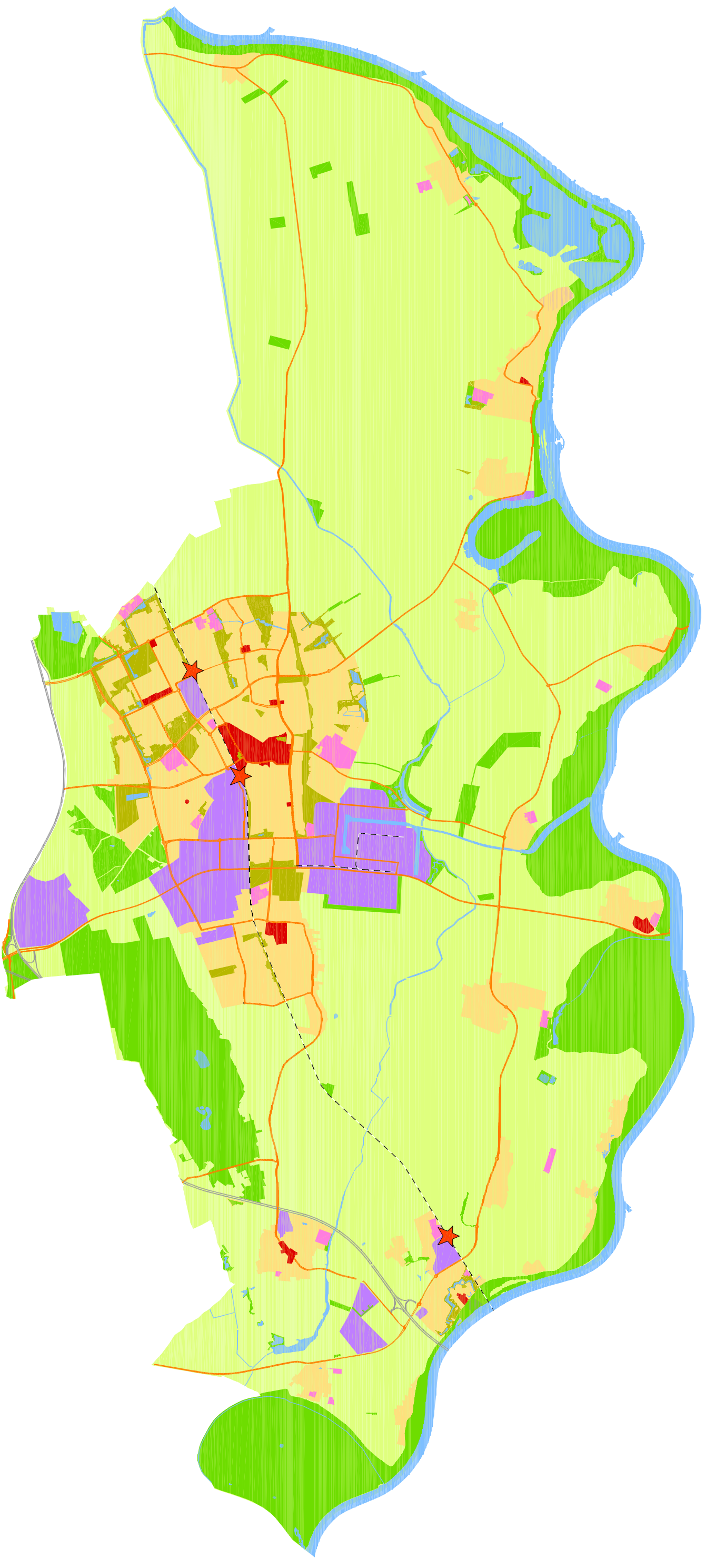
Ook is de relatie gelegd tussen de CROW-kwaliteitscatalogus en de onderscheiden niveaus voor beheerkosten openbare ruimte (CROW-publicatie 145)

Kwaliteitsniveau	Relatie richtlijnen wegbeheer (CROW-publicaties 146 en 147)	Indicatieve relatie niveaus beheerkosten openbare ruimte (CROW-publicatie 145)
A+	geen schade;	R++
A	enige schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden;	R+
B	waarschuwingsgrens is overschreden: binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig, of er is klein onderhoud nodig;	R
C	richtlijn is overschreden: binnen twee jaar is groot onderhoud nodig;	R-
D	richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig.	

In de kwaliteitscatalogus voor Oss is de volgende indeling gemaakt:

	VERHARDINGEN		Goed	Basis	Sober
1	Asfaltverhardingen (wegen)	Dwarsonvlakheid (spoorvorming): 10mm	A+	A	B
2		Rafeling	A+	A	B
3		Randschade	A+	A	B
4		Scheuren	A+	A	B
5		Gaten (dieper dan 15 mm)	A+	A	B
6		Veegvuil, bedekking	A+	A	B
7		Zwerfafval	A+	A	B
1	Elementenverhardingen	Onvlakheid (dieper dan 10mm)	Ae	Be	Ce
3		Breuk in de elementen	Ae	Be	Ce
4		Voeglengtebegroeiing	A	B	C
5		Veegvuil, bedekking	A+	A	B
6		Zwerfafval	A+	A	B

Kwaliteitsklasse B is altijd de klasse voorbij de waarschuwingsgrens vanuit de wegbeheersystematiek. Kwaliteitsklasse C is altijd de klasse voorbij de richtlijn.

Legenda

Functionele eenheden

- Centrum → Centra van Oss, Lith, Megen, Ravenstein, Herpen en Berghem, alsmede de winkelcentra Wolfskooi, Heihoek, De Ruwert, Vierhoeksingel, Kardinaal de Jongh, Titus Brandsmaplein
- Wonen
- Werken
- Hoofdroute
- Park of grote groengebieden

- Sportpark
- Bos- en natuurgebied
- Bijzondere plek → Station Oss, Station Oss West, Station Ravenstein
- Buitengebied

Overige

- Water
- Spoorbaan
- Rijksweg

Kwaliteitsplan Oss
Overzicht functionele eenheden

Oktober 2012

